

Η Νεολαία

ΑΡΙΘ. ΦΥΛ. 22 (73)
2 ΜΑΡΤΙΟΥ 1940.- Ε

Ἡ Νεολαία

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΕΚΔΟΣΙΣ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝ. ΝΕΟΛΑΙΑΣ
(Νόμος 334)

Νομικοῦ Προσώπου Δημοσίου Δικαίου, διοικουμένου ὑπὸ Ἀνωτάτου Διοικητικοῦ Συμβουλίου προεδρευομένου ὑπὸ τῆς Α. Ε. τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς Κυβερνήσεως κ. ΙΩΑΝΝΟΥ ΜΕΤΑΞΑ, ὅστις καὶ ἐκπροσωπεῖ ταύτην, ἀναπληρούμενος ὑπὸ τοῦ Κυβερνητικοῦ Ἐπιτρόπου κ. ΑΛΕΞ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΤΟΣ Β'.—ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΔΕΥΤΕΡΑ
ΑΘΗΝΑΙ

ΓΡΑΦΕΙΑ:
Δ/ΣΕΩΣ, ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ & ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟΥ
Ὁδὸς Λεωχάρους 19 (Β' ὄροφος)
Ἀριθ. Τηλεφ. Λογιστηρίου 32-094
» » Συντάξεως 34-425

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ: Περιοδικὸν «ΝΕΟΛΑΙΑ»
Ὁδὸς Λεωχάρους 19

Ἀρ. Τεύχ. 22 - 2 Μαρτίου 1940
ΤΙΜΗ Δραχ. ΤΕΣΣΑΡΕΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

		Μελῶν καὶ μὴ μαθητῶν μελῶν
ΕΤΗΣΙΑ (Ἐσωτερικοῦ)	Δρ.	160 — 200
ΕΞΑΜΗΝΟΣ »	»	80 — 100
ΤΡΙΜΗΝΟΣ »	»	40 — 50
ΕΤΗΣΙΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ:	Λίρ. Ἀγγλίας	1
	Ἀμερικῆς Δολ.	6
	Αἰγύπτου Λίρ.	1

Διὰ Νομικὰ Πρόσωπα Δημοσίου καὶ Ἰδιωτικοῦ Δικαίου (Δήμους, Κοινότητας) καὶ Σχολικὰς Ἐφορίας. ΕΤΗΣΙΑ Δρχ. 300

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ «ΝΕΟΛΑΙΑ»
ἢ ΣΠ. ΡΟΥΒΑΛΗΝ, Γεν. Γραμματέα Ε.Ο.Ν.

Διὰ πᾶσαν πληρωμὴν πρέπει νὰ λαμβάνητε ἀπόδειξιν φέρουσαν τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Γεν. Γραμματέως τῆς Ε.Ο.Ν. κ. Σ. ΡΟΥΒΑΛΗ Συνταγματάρχου ἐ. ἀ. καὶ τὴν σφραγῖδα τῆς Ε.Ο.Ν.

Η ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΙΣ

Ἡ ἀπότισις φόρου τιμῆς εἰς τὴν οἰκονομίαν καὶ τὴν ἀποταμίευσιν διὰ τῆς καθιερωθείσης τὴν 31ην Ὀκτωβρίου ἑορτῆς τῆς παγκοσμίου ἡμέρας τῆς ἀποταμιεύσεως δὲν εἶχε μόνον θεωρητικὴν σημασίαν, ἀλλ' ἀπέδωκε καὶ ἄριστα ἀποτελέσματα. Διότι ἔδωσε τὴν εὐχέρειαν εἰς ὅλους, καὶ ἰδίως εἰς τὴν νεολαίαν, νὰ νοιώσουν βαθύτερα τὴν ὠφελιμότητα καὶ χρησιμότητα τῆς οἰκονομίας καὶ τῆς ἀποταμιεύσεως. Ἀδιάψευστος δὲ καθρέπτης τῆς πλήρους κατανοήσεως τῆς ἰδέας τῆς οἰκονομίας καὶ τῆς ἀποταμιεύσεως ἐκ μέρους τῆς νεολαίας εἶναι αἱ ληφθεῖσαι ἐκθέσεις τῶν μαθητῶν καὶ μαθητριῶν ἐξ ὅλων τῶν διαμερισμάτων τῆς Χώρας εἰς τὸ Ταχυδρομικὸν Ταμιευτήριον καὶ ἡ εἰς αὐτὰς ἐνδελεχὴς διερεύνησις τοῦ πνεύματος τῆς οἰκονομίας καὶ τῆς ἀποταμιεύσεως. Μερικαὶ μάλιστα ἐξ αὐτῶν δημοσιεύονται εἰς διάφορα φύλλα τῆς «Νεολαίας».

Τὸ Ταχυδρομικὸν Ταμιευτήριον, ἐκτὸς τῶν ἄλλων κατευθυντηρίων γραμμῶν ποὺ δίδει στὸ κεφάλαιον τῆς οἰκονομίας καὶ τῆς ἀποταμιεύσεως, φροντίζει νὰ ἐνισχύῃ ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον τὸν διὰ τοῦ κουμπαρᾶ τρόπον τῆς καλλιεργείας τοῦ ἀποταμιευτικοῦ πνεύματος, τόσον εἰς τὸν λαὸν ὅσον καὶ εἰς τὴν νεολαίαν.

Τὸ σύστημα τοῦτο, ὡς ἀπεδείχθη, εἶναι ἀρκετὰ ἐπιτυχὲς καὶ ἀποδίδει ἄριστα ἀποτελέσματα.

ΑΣΚΗΤΗΡΙΟΝ ΑΡΕΤΗΣ

Τὰ συμπαθῆ σχόλια μὲ τὰ ὁποῖα ὁ ἡμερήσιος τύπος συνοδεύει τὴν ἀναγραφὴν μεμονωμένων πράξεων ἀνθρωπίνης ἀλληλεγγύης ἢ ὁμαδικῶν ἔργων γενικῆς ὠφελείας ὀφειλομένων εἰς τμήματα ἢ μέλη τῆς Ε.Ο.Ν. πληθύνονται τελευταίως. Σημεῖον ὅτι καρποφορεῖ πλουσίως ὁ σπόρος τῆς διδασκαλίας καὶ τῶν ἐντολῶν τοῦ Ἀρχηγοῦ. Ἀπόδειξις ὅτι ἐντείνεται ἐντὸς τοῦ κύκλου τῆς Ὀργανώσεως τὸ πνεῦμα καὶ ἡ θέλησις τῆς ἁμίλλης εἰς ἐπίδειξιν ἐνεργοῦ καὶ ζωντανῆς πίστεως καὶ δρώσης ἀφοσιώσεως εἰς τὰς ἀρχὰς καὶ εἰς τοὺς σκοπούς της.

Ἡ ἀνάγνωσις τῶν ειδικῶν σελίδων τοῦ περιοδικοῦ, ποὺ εἶναι ἀφιερωμέναι εἰς τὴν κίνησιν τῆς Ὀργανώσεως καὶ ἀποτελοῦν, τρόπον τινά, τὸ ἐπίσημον χρονικόν της, στερεώνει τὴν πεποίθησιν ὅτι ἀνδροῦται καὶ γιγαντώνεται εἰς τοὺς κόλπους καὶ εἰς τὰς τάξεις της τὸ αἴσθημα τοῦ χρέους καὶ ἡ ἔφεσις τῆς προθύμου ὑπηρεσίας, αὐτὸ ποὺ ἀποτελεῖ τὸν σκοπὸν τῆς συστάσεώς της καὶ τὴν δικαιώνει εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ Ἔθνους καὶ τῆς Ἱστορίας.

Διότι, φυσικά, ἡ σύνταξις, τὰ τμήματα, οἱ σχηματισμοί, αἱ στολαὶ καὶ τὰ σύμβολα, αἱ συγκεντρώσεις καὶ αἱ παρελάσεις, αἱ διδασκαλίαι, αἱ ἀσκήσεις καὶ αἱ τελεταί, ἡ πειθαρχία καὶ οἱ κανονισμοί, ὅλα αὐτὰ ποὺ ὀνομάζονται μὲ μίαν λέξιν Ὀργάνωσις, δὲν εἶναι παρὰ μέσα — καὶ αὐτὸ τὸ γνωρίζουν καλὰ καὶ τὸ αἰσθάνονται βαθύτατα οἱ νέοι καὶ αἱ νεάνιδες τῆς Ε.Ο.Ν. Ὁ σκοπός, εἰς τὸν ὁποῖον κατατείνουν καὶ ἀποβλέπουν ὅλα αὐτὰ τὰ μέσα, εἶναι ἄλλος. Καὶ εἶναι ὁ σκοπὸς αὐτός, μὲ λίγα λόγια, ἡ ἄσκησις τῶν νεανικῶν ψυχῶν εἰς τὸ νὰ ἐκτελοῦν τὸ καθῆκον πρὸς τοὺς ὁμοίους των, πρὸς τὴν Κοινωνίαν καὶ πρὸς τὴν Πατρίδα, εἴτε καθ' ὁμάδας, εἴτε ὡς μεμονωμένα ἄτομα, ὅπου εὑρίσκονται καὶ ἀνὰ πᾶσαν στιγμήν. Νὰ τὸ ἐκτελοῦν δὲ ὄχι ὡς βάρος καὶ ὡς ἀγγαρείαν καὶ οὔτε πάλιν ὡς ἐπίδειξιν διὰ νὰ τοὺς ἴδουν, νὰ τοὺς ἀναφέρουν καὶ νὰ τοὺς ἐπαινέσουν, ἀλλ' ὡς ἐσωτερικὴν φυσικήν των παρόρμησιν, πρὸς ἰδικήν των κατὰ πρῶτον λόγον ἱκανοποίησιν καὶ γαλήνην, πρὸς τακτοποίησίν των μὲ τὴν ἰδίαν των συνείδησιν.

Καὶ ὅταν λέγωμεν καθῆκον, ἐννοοῦμεν βέβαια μὲ μίαν λέξιν κάθε τι ποὺ εἶναι καλὸν καὶ κάμνει καλὸν εἴτε εἰς τοὺς μεμονωμένους ἀνθρώπους εἴτε εἰς τὸ σύνολον. Καλὸν εἶναι βέβαια καὶ ὁ λόγος ὁ σεμνὸς καὶ ἡ πρόθυμος ἀπόκρισις εἰς τὸν περαστικὸν διαβάτην καὶ ἡ ἀκριβὴς πληροφορία καὶ ἡ εὐσυνείδητος διαφώτισις, ἀλλὰ καλὸν πρὸ παντὸς εἶναι ἡ πρᾶξις ἡ χρήσιμος καὶ ἡ ὠφέλιμος, — ἡ ὑπηρεσία. Καὶ ἠμπορεῖ νὰ ὑπηρετῇ κανεὶς πάντοτε. αἱ εὐκαιρίαι εἶναι ἄπειροι καὶ παρέχονται κάθε στιγμήν, φθάνει νὰ ὑπάρχῃ μέσα του ζωντανή, γνησία καὶ πηγαία ἡ θέλησις καὶ ἡ ἱκανότης νὰ ὑπηρετῇ. Ξεκουράζει τοὺς γέροντας, ἁπλώνει χέρι βοηθείας εἰς τοὺς ἀναπήρους, ὁδηγεῖ καὶ βοηθεῖ τοὺς μικρότερους, διὰ νὰ μιλήσουμε διὰ τὰς πλέον μικρὰς καὶ τὰς πλέον κοινὰς εὐκαιρίας. Ἀπὸ τὰ μικρὰ αὐτά, ποὺ ὅσον φαίνονται ἀσήμαντα, ἔχουν τὴν ἰδία ποιότητα μὲ τὰ μεγάλα, προχωρεῖ κανείς, ἅμα ὑπάρχει ἡ ἄσκησις, ἅμα τοῦ γίνῃ φύσις καὶ συνείδησις τὸ καλόν, εἰς τὰ μεγάλα καὶ προχωρεῖ μ' εὐκολίαν. Μὲ τὴν ἰδίαν εὐκολίαν ποὺ ἔμαθε νὰ σηκώνεται καὶ νὰ δίνῃ τὴ θέσι του εἰς τὸν γέροντα, εἰς τὸν ἀνάπηρον, εἰς τὴν μητέρα, εἰς τὸ παιδί, θὰ δώσῃ ἀργότερα, ὅταν θὰ εἶναι εἰς θέσιν, τὸ αἷμά του διὰ τὸν κινδυνεύοντα ἄρρωστον, θὰ διακινδυνεύσῃ διὰ ν' ἀφοπλίσῃ ἕνα κακοποιόν, θὰ ἔμβῃ εἰς τὸ φλεγόμενο σπίτι διὰ νὰ σώσῃ κάποιον ἔνοικον, ποὺ δὲν κατώρθωσε νὰ διαφύγῃ, θὰ χύσῃ τέλος τὸ αἷμά του ὑπερασπίζων τὸ ἔδαφος τῆς Πατρίδος. Ἀποτέλεσμα ἀσκήσεως ψυχῆς, νὰ τί εἶναι ἡ ἀρετή, ὅπως ἀποτέλεσμα ἀσκήσεως σώματος εἶναι ἡ ἀλκὴ καὶ ἡ δύναμις. Φθάνει κανεὶς ν' ἀσκῆται μεθοδικὰ εἰς τὴν καλωσύνην, θὰ γίνῃ καλός, ἐκτὸς μόνον βέβαια ἂν εἶναι ψυχικῶς ἐκτρωματικὸς καὶ ἀνάπηρος — καὶ ἀσκούμενος, ἀπὸ τὰ μικρὰ θὰ προχωρήσῃ καὶ θὰ κατακτήσῃ τὰ μεγάλα — τ' ἀνδραγαθήματα.

Ὁ Ἀρχηγὸς μὲ τὴν Ε.Ο.Ν. ἔδωσεν εἰς τὰ παιδιὰ τῆς Ἑλλάδος, εἰς τοὺς νέους καὶ εἰς τὰ κορίτσια, ἕνα θαυμάσιο κοινὸν ἀσκητήριον ἀρετῆς. Ἕνα στίβον, ὅπου ἡ ὁμαδικότης του εὐνοεῖ ἐξαιρετικὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἁμίλλης διὰ τὸ καλόν, διὰ τὴν ἄσκησιν τοῦ καλοῦ, διὰ τὴν κατεργασίαν τῶν πνευμάτων καὶ τῶν ψυχῶν. Τὰ συμπτώματα ποὺ ἀναφέραμε εἰς τὴν ἀρχήν, τὰ πληθυνόμενα συμπτώματα μεμονωμένων καὶ ὁμαδικῶν ἀγαθῶν καὶ ὠφελίμων πράξεων, εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ὀργανώσεως, μαρτυροῦν ὅτι τὸ πείραμα ἐπέτυχεν, ὅτι ἡ Ὀργάνωσις διὰ τῶν ἔργων καὶ τῶν πράξεων τῶν μελῶν της καὶ τῶν τμημάτων της δικαιώνει τὴν πίστιν τοῦ Ἀρχηγοῦ καὶ ἐξαγοράζει τὸν σεβασμὸν καὶ τὴν ἐκτίμησιν τῆς Κοινωνίας καὶ τῆς Πατρίδος. Ἠμποροῦμε νὰ εἴμεθα ὑπερήφανοι δι' αὐτήν. Ὑπερήφανοι διὰ τ' ἀγόρια καὶ τὰ κορίτσια τῆς Ὀργανώσεως, ποὺ μὲ τὰ ἔργα των ἀποδεικνύουν ὅτι γνωρίζουν καὶ θέλουν νὰ ὑπηρετοῦν καὶ ὑπηρετοῦν ὅπου εὑρίσκονται, μὲ ὅλην τὴν ψυχήν καὶ μ' ὅλη τὴν δύναμίν των καὶ θὰ ὑπηρετοῦν πάντοτε, τὸ καλόν.

Κδς

ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΕ ΜΙΑ ΣΑΣ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ

Τόσο μ' ἐνθουσίασε τὸ «περιθωριακὸ» σημείωμα τῆς «Νεολαίας» ποὺ ἀνεφέρετο στὸ διαγωνισμὸ ποὺ προκήρυξε ἡ Κεντρικὴ Διοίκησις τῆς Ε.Ο.Ν. στὰ μέλη της, γιὰ τὴν περιγραφὴ τῆς πιὸ ὄμορφης τοποθεσίας ἀπὸ κάθε περιφέρεια, ὥστε πολὺ ἀργότερα ἀντελήφθηκα πὼς ἡ προσπάθεια αὐτὴ κάπου προσέκρουσε καὶ ὅτι ὁ σκοπὸς τοῦ σημειώματος ἦταν προτρεπτικός. Εἶπα: τί κρίμα! κι' ἀμέσως καταπιάστηκα νὰ σᾶς μεταδώσω ὅλες τὶς σκέψεις καὶ τὰ αἰσθήματα ποὺ μοῦ γέννησε ἡ ἐμπνευσμένη αὐτὴ πρωτοβουλία, καὶ διερμηνεύοντας τοὺς σκοπούς της, τόσο σύνθετους καὶ βαθεῖς, νὰ συμβάλω ἐὰν μποροῦσα εἰς τὴν ἐπιτυχία της. Ἀπὸ ποῦ ὅμως ν' ἀρχίσω; Ἂς ἀρχίσω — κι' εἶναι καλὸ αὐτό, γιὰ ν' ἀποκλείσουμε ἀπ' ἀρχῆς, τὴν παρανόησι — ἀρνητικά. Δὲν πιστεύω νὰ φαντάζεσθε πὼς ὁ σκοπὸς τῆς Κεντρικῆς Διοικήσεως ἦταν ν' ἀνεύρη ἀνάμεσά σας τὰ τάλαντα, οὔτε νὰ σᾶς προπονήση γιὰ μέλλοντας λογοτέχνας. Σκοπὸς γι' αὐτὴ εἶστε σεῖς οἱ ἴδιοι, ὡς ὄντα ζωντανά, μέριμνά της καθημερινὴ πὼς καὶ μὲ τί τρόπους μορφωτικοὺς θὰ κάνη ν' ἀνοίξουν γιὰ σᾶς ὅλες τὶς ἀνάβρες τῆς ζωῆς. Γιατὶ ἡ ζωὴ δὲν εἶναι «τὸ νὰ ἀναπνέη κανείς, ἀλλὰ νὰ χρησιμοποιῆ ὅλες τὶς ὀργανικές, αἰσθητικὲς καὶ πνευματικὲς λειτουργίες, μὲ τὶς ὁποῖες ἔχει προικιστῆ». Μοναδικὸ πεδίο ἀσκήσεως αὐτῶν τῶν λειτουργιῶν μας εἶναι ὁ ἐξωτερικὸς κόσμος καὶ χαρὲς οἱ συγκινήσεις ποὺ δεχόμαστε ἀπ' αὐτόν. Τὸν ἐξωτερικὸ ὅμως κόσμο δὲν τὸν βλέπουμε, τὸν ἀνακαλύπτουμε. «Ἔξω ἀνάσταινε τὸ στῆθος, ἀλλὰ μέσα ἀνθίζει μὲ τοὺς κρίνους του παρθενικὸς ὁ κόσμος». Ἡ ἐξαίσια μορφή του δὲν φανερώνεται παρὰ σὲ κεῖνον ποὺ τὴν ἀναζητᾶ. Αὐτὴ ἡ ἀπέραντη καὶ μυριόφωνη προσπάθεια νὰ μᾶς μιλήση τὸ μητρικὸ αὐτὸ στῆθος ποὺ μᾶς περιέχει, νὰ μᾶς ἐκφρασθῆ, χάνεται μάταια ὅταν ὁ βάρυπνος νοῦς κρατᾶ κλεισμένες τὶς πόρτες τῶν αἰσθήσεων. «Ἔρμα ν' τὰ μάτια, ποὺ θωρεῖς, χρυσὲ ζωῆς ἀέρα». Γιατὶ πραγματικὰ δὲν βλέπουμε μὲ τὰ μάτια μας, οὔτε ἀκοῦμε μὲ τ' αὐτιά μας. «Τὸ τριαντάφυλλο ἀνοίγει κι' ὁ κορυδαλλὸς ἀρχίζει νὰ τραγουδῆ μέσα στὴν ψυχή μας». Στ' ἀνοιχτὰ πάντα καὶ ἄγρυπνα μάτια τῆς ψυχῆς, ἡ κρυμμένη μέσ' σὲ πυκνὰ φυλλώματα Ἀμαδρυάδα, ἀποκαλύπτεται καὶ «βάζεται γυμνὴ νὰ χορεύη μπροστά της» κάνοντάς τη νὰ ξεχειλίζη ἀπὸ μυστικὴ ἀγάπη, ἐνῶ κεῖνοι ποὺ ἔχουν αὐτὰ τὰ μάτια κλειστά, κι' ἂς ἔχουν ἀνοιχτὰ τὰ γήϊνα, περνοῦν μπροστὰ ἀπ' τὴ φαιδρὴ αὐτὴ πάγκαλη νύμφη ντυμένοι μὲ τὴ βαρειὰ μελαγχολία τῶν τυφλῶν. Ἡ ὅρασι λοιπὸν τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου δὲν εἶναι παρὰ ἀναζήτησι, πόθος ψυχῆς ποὺ δίνει τὴ συγκίνησι, κι' αὐτὴ εἶναι ἡ πρώτη χαρά. Μὰ εἶναι καὶ μιὰ ἄλλη ἀνώτερη χαρά, γιατὶ εἶναι μέσα στὴ φύσι αὐτῆς τῆς συγκινήσεως — ὅπως ἄλλως τε καὶ σ' ὁλόκληρη τὴ φύσι, — ἡ ἀγωνία νὰ τὴν ἐκφρασθῆ. Καὶ δῶ, περισσότερο κι' ἀπὸ τὴν πρώτη, ἔχει σημασία ἡ ἄσκησι. Ἡ πάλη μὲ ὕλη φθαρτὴ νὰ στήσουμε μνημεῖο στὴ συγκίνησί μας καὶ σ' ὅ,τι μᾶς συνεκίνησε εἶναι ὁ θρίαμβος τῆς ζωῆς καὶ ἡ νίκη της ἀπάνου στὸ θάνατο. Στὸ σημεῖο τοῦτο ποὺ ἐξαντλοῦνται οἱ μορφωτικοὶ σκοποί, ποὺ ἀφοροῦν τὴν τελείωσι τῆς ἰδιωτικῆς μας ζωῆς, ἀρχίζουν ἀκριβῶς οἱ σκοποὶ οἱ ἐθνικοί. Ἡ πατρίδα μας γιὰ νὰ εἶναι «ὄμορφη, πλούσια κι' ἄπαρτη καὶ σεβαστὴ κι' ἁγία» πρέπει νὰ γίνη «χῶρος συγκεκριμένος», Βυζαντινὴ εἰκόνα ψηφιδωτή, ὁμηρικὸ τραγοῦδι, χιλιοτραγουδισμένο, μυριαγάπητο' ἄλλως θὰ παραμένη ἀκαθιέρωτη. Ὁ ἐχθρὸς ἢ ὁ χρόνος θὰ μποροῦσαν νὰ τὴν ἀφανίσουν, ὁ θάνατος νὰ τὴν καταβάλη. Τρίτος Ἑλληνισμὸς θὰ πῆ τρίτη ἀθάνατη εἰκόνα. Τὴν εἰκόνα αὐτὴ τὴν ὡραματίστηκε ὁ ποιητής. Φτάνει νὰ τὴν καταστήσουμε πραγματικότητα:

Δὲν εἶναι χόρτο ταπεινό, χαμόδενδρο δὲν εἶναι·
Βρύσες ἁπλώνει τὰ κλαδιὰ τὸ δέντρο στὸν ἀγέρα
Μὴν καρτερεῖς ἐδῶ πουλὶ καὶ μὴν προσμένεις χλόη
Γιατὶ τὰ φύλλα ἂν εἶν' πολλὰ στὸ κάθε φύλλο πνεῦμα.
Τὸ ψηλὸ δέντρ' ὁλόκληρο κι' ἠχολογᾶ κι' ἀστράφτει
Μ' ὅλους τῆς τέχνης τοὺς ἠχούς, μὲ τ' οὐρανοῦ τὰ φῶτα.
Σαστίζ' ἡ γῆ κι' ἡ θάλασσα κι' ὁ οὐρανὸς τὸ τέρας
Τὸ μέγα πολυκάντηλο μέσ' στὸ ναὸ τῆς Φύσης
Κι' ἁρμόζουν διάφανο τὸ φῶς χίλιες χιλιάδες ἄστρα
Χίλιες χιλιάδες ἄσματα μιλοῦν καὶ κάνουν ἕνα
Στὸ δέντρο κάτου δέησι ἔκαμ' ἡ βοσκοπούλα
Τ' ἄστρα γοργὰ τὴ δέχτηκαν καθὼς ἡ γῆ τὸν ἥλιο.
Τὰ Σεραφεὶμ ἐγνώρισαν τὸ βάθος τῆς ἀγάπης
Κι' ὁλόκληρ' ἡ Παράδεισο διπλῆ Παράδεισό 'ναι
Ποιὸς εἶχε πῆ ποὺ σοῦμελλε πέτρα νὰ βγάλης ρόδο;

Ἂς κάνουμε λοιπὸν νὰ βγάλη ρόδο κάθε ἑλληνικὴ πέτρα μὲ τὴ λατρεία μας. Κι' ἡ ταπεινότερη προσφορὰ εἶναι εὐπρόσδεκτη ἀπὸ τὴ μεγάλη μας Μάνα, γιατὶ θὰ δῆ σ' αὐτὴ τὴν ἀγάπη μας. Ἂς ἁρμόσουμε τὶς φωνές μας ὅπως τὸ φῶς τους οἱ μυριάδες τῶν ἄστρων. Ἀπ' ὅλες μαζὶ θὰ βγῆ ἡ Ἑλληνικὴ συμφωνία. Στ' ἄκουσμά της θὰ λουλουδίση ἡ γῆ, θὰ σκιρτίση τὸ κῦμα, θὰ ξαφνιστῆ καὶ θ' ἀστράψη ὁ οὐρανὸς ἀκούοντας τὸ ἱερό, αἰωνόβιο, δέντρο, νὰ ἠχολογῆ μ' ὅλους τοὺς ἤχους τῆς τέχνης ποὺ κάνουνε τὸν ἐπίγειο τοῦτο παράδεισο ποὺ κατοικοῦμε νὰ φαίνεται σὰ δυὸ φορὲς Παράδεισος. Παράδειγμά μας ἂς μένη ὅ,τι ἔκανε ὁ Παπαδιαμάντης γιὰ τὴ Σκίαθο. Τὴν εἶδα κάποτε ἀπὸ τ' ἀεροπλάνο ψηλά. Μοῦ φάνηκε τόσο σιμά μου — σὰ νὰ περπατοῦσα μέσα στὶς χιλιοτραγουδισμένες πλαγιές της, σὰ νάφερνα γύρα τὴ μικρὴ λίμνη της, ἕνα διαμάντι ποὺ ἄστραφτε, — καὶ τόσο γνώριμη ποὺ μοῦ φάνηκε σὰ νὰ ξανάβλεπα τὴν πατρίδα μου. Νὰ πῶς ἔκανε Ἐκεῖνος τὴ Σκίαθό του Ἑλληνική. Μὰ ἐκεῖνος θὰ πῆτε ἦτανε τεχνίτης καὶ μεῖς δὲν μποροῦμε νὰ κάνουμε τέχνη. Καὶ σεῖς τέχνη θὰ κάνετε, μὰ τέχνη παιδική· δὲν εἶναι μονάχα εὐπρόσδεκτη μὰ καὶ πολύτιμη. Προχτὲς ἀκόμα εἶχα πάγει στὰ Κύθηρα — θὰ σᾶς μιλήσω καὶ γιὰ τὸ ταξίδι μου αὐτὸ — ζητῶντας, ὅπως ἀπὸ κάθε τόπο τὴ συγκεκριμένη του μορφή. Τίποτε δὲν μοῦ τὴν ἔδωσε τόσο ἀπτή, ὅσο κάτι σχολικὲς ἐκθέσεις τῶν παιδιῶν μὲ θέμα ἀνάλογο μὲ κεῖνο ποὺ σᾶς ζητήθηκε: «Ἐκδρομὴ στὸν Ἅγιον Ἀρτέμιον». Σᾶς παραθέτω μερικὰ ἀποσπάσματα ὅπως τὰ διέσωσε ὁ καθηγητής τους Σπῦρος Στάθης μέσα στὴν «Κυθηραϊκὴ Ἐπιθεώρησι» τοῦ 1923: Ἐμένα μὲ ὠφέλησαν στὴ δουλειά μου, εὔχομαι τὸ ἴδιο καὶ σὲ σᾶς. «Ἡ πορεία διὰ τῆς δυσβάτου καὶ πετρώδους ὁδοῦ ἦτο κοπιαστική, διὰ τοῦτο δὲ μετὰ ἡμίσειαν σχεδὸν ὥραν ἐκαθίσαμεν διὰ νὰ ἀναπαυθῶμεν ὀλίγον. Τριγύρω χωρικοὶ ἐμάζευαν ἐληές, ἡ δὲ φύσις φαιδρὰ καὶ γελῶσα καθίστα αὐτοὺς εὐθύμους καὶ ζωηρούς. Ἔστρεψα τὸ βλέμμα πρὸς Νότον καὶ εἶδον τὸ φρούριον τῆς πόλεως καί τινας οἰκίας αὐτῆς. Ἐπὶ τῶν ὑάλων τῶν παραθύρων προσπίπτων ὁ ἥλιος, ἔκαμνεν αὐτὰς ν' ἀκτινοβολοῦν ὡς ἀδάμαντες καὶ ἐνέπλησσε τὸν θεατὴν μὲ εὐχαρίστησιν μεγάλην καὶ θαυμασμόν...

Τὰ πέριξ τοῦ λόφου βουνὰ μὲ τὴν ὡραίαν πρασινάδα των, ἡ βαθυκύανος θάλασσα πρὸς Νότον, τῆς ὁποίας τὰ ρεύματα ἔχοντα ἀνοικτότερον χρῶμα ἐφαίνοντο ὁμοιάζοντα κατὰ τὸ σχῆμα πρὸς τὴν καμπυλώδη ὁδόν, τὴν ὁποίαν διέβημεν, ἡ θέα εἰς τὸ βάθος τοῦ ὁρίζοντος τῶν νήσων Κρήτης καὶ Ἀντικυθήρων, εἰς τὸ μέσον δὲ τοῦ πελάγους τῆς βραχώδους Χύτρας, τῶν ὁποίων «τοὺς πόδας ἡ θάλασσα ἔχει πάντοτε ὑγρούς», ὁ καθαρὸς ἀήρ, ὅστις μὲ περιέβαλλε, ὅλα αὐτὰ ἐνεῖχον τι τὸ μαγευτικόν, τὸ θαυμάσιον, τὸ εὐχάριστον....

Τὰ κρυσταλλένια νερὰ ἔρρεον ἄφθονα καὶ τὰ πράσινα δένδρα, κυπάρισσοι, λεμονέαι καὶ ἄλλα, ἐκατοπτρίζοντο ἐντὸς τῶν ὑδάτων. Ἡ Σελήνη κυκλωμένη καὶ λαμπρά, ἔφεγγεν εἰς τὸ μέσον τοῦ οὐρανοῦ, ἤσκιωνε τὰ δένδρα, τὰ λαγκάδια, τοὺς φράκτας, τὰ κλαριά, καὶ ἐφώτιζε περίγυρα τὰ βουνὰ ὅλα καὶ τοὺς γκρεμνοὺς καὶ τὸ χωριὸ μέσα. Ἦτο χαρὰ Θεοῦ! Αἱ ἄσπραι πέτραι τοῦ δρόμου τοῦ χωριοῦ, αἱ κάτασπραι οἰκίαι, αἱ πέτριναι αὐλαὶ ἐγυάλιζαν καὶ ἐλαμπύριζαν εἰς τὸ φῶς τῆς Σελήνης. Τὸ Στραπόδι, ἂν καὶ εἶναι ἐπὶ μέρους ἀποτόμου ἐκτισμένον, διὰ τῆς ἀφθονίας τῶν ὑδάτων του, τῆς δροσερότητος τῶν φυτῶν, καθίσταται μία τῶν ὡραιοτέρων τοποθεσιῶν...».

Παναγιωτίτσα Ε. Φατσέα

«Πορευόμενοι εἴχαμε ἀριστερά μας βράχους καὶ κρημνοὺς ὑψηλοὺς μὲ χρῶμα κοκκινωπὸ μὲ μαῦρες, ἄσπρες καὶ σταχτιὲς λουρίδες ἀπὸ τὰ ποτάμια τοῦ χειμῶνα, δεξιά μας δὲ καὶ ἀπέναντί μας ὁμοίους βράχους καὶ κρημνοὺς ἐπὶ τῶν ὁποίων ὅμως εἶναι ριζωμένα ἄγρια καταπράσινα δέντρα...

Κατὰ τὴν στιγμὴν αὐτὴν ἡ ποικιλία ὅλων αὐτῶν τῶν φυσικῶν χρωματισμῶν μοῦ ἔτερπε τὰ μάτια καὶ ἡ ψυχή μου τόση χαρὰ καὶ εὐχαρίστησιν ᾐσθάνθη, ὥστε ἄρχισα νὰ

ΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΤΗΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ἡ πνευματικὴ ἐργασία δὲν εἶναι μονάχα ἐκείνη τὴν ὁποίαν κάνουν οἱ μεγάλοι, ὅπως λόγου χάριν οἱ συγγραφεῖς, οἱ δημοσιογράφοι καὶ γενικῶς ὅσοι ἐργάζονται μὲ τὸ μυαλό, ἀλλὰ καὶ ἡ δική σας ἡ ἐργασία, ἡ σχολική, ἀφοῦ ἀπαιτεῖ μιὰ προσπάθεια τοῦ ἐγκεφάλου ὄχι ἀσήμαντη. Γι' αὐτὸ λοιπὸν σᾶς ἐνδιαφέρουν πολὺ οἱ κανόνες τῆς ἐργασίας αὐτῆς, ὥστε νὰ τὴν κάνετε ὅσον τὸ δυνατὸν καλύτερα καὶ νὰ κουράζεσθε ὅσον τὸ δυνατὸν λιγώτερο.

Ἕνας ἀπὸ τοὺς κυριωτέρους κανόνας τῆς ἐργασίας αὐτῆς εἶναι ὅτι πρέπει νὰ γίνεται τὴν ἡμέρα καὶ ποτὲ τὴν νύκτα. Αὐτὸ βέβαια δὲν εἶναι πάντα δυνατὸν γιατὶ ὑπάρχουν παιδιὰ ποὺ ἐργάζονται τὴν ἡμέρα καὶ διαβάζουν τὴ νύχτα, μετὰ τὸ σχολεῖο ἢ ἀφοῦ τελειώσουν τὴ δουλειά τους. Τὰ παιδιὰ λοιπὸν αὐτὰ ἂς ἔχουν ὑπ' ὄψιν τους ὅτι εἶναι πολὺ προτιμότερο νὰ στερηθοῦν κανένα παιγνίδι τὴν ἡμέρα, τὸ μεσημέρι μετὰ τὸ φαγητὸ καὶ πρὸ τῆς ἀπογευματινῆς ἐργασίας καὶ ν' ἀφιερώσουν αὐτὴν τὴν ὥρα στὸ διάβασμα, παρὰ νὰ κάθωνται τὴ νύχτα μὲ τὴ λάμπα, πρᾶγμα ποὺ εἶναι πολὺ ἀνθυγιεινό, ὄχι μόνο γιὰ τὰ μάτια τους ἀλλὰ καὶ γιὰ τὸ μυαλὸ καὶ γιὰ τὸ σῶμα ἐν γένει.

Οἱ πρωϊνὲς ὧρες εἶναι πάντα οἱ καλύτερες γιὰ τὴν πνευματικὴ ἐργασία. Μετὰ τὴν νυκτερινὴ ἀνάπαυσι, τὸ μυαλό, τὰ μάτια μας καὶ ὁλόκληρος ὁ ὀργανισμὸς εἶναι δυναμωμένα καὶ ἕτοιμα γιὰ κάθε πνευματικὴν ἐργασία. Ἀκόμη καὶ ὁ πιὸ ἀπαισιόδοξος ὅλων τῶν συγγραφέων, ὁ Γερμανὸς Σοπενάουερ, ἐκφράζεται μὲ λυρικὸν ἐνθουσιασμὸν γιὰ τὴν πρωϊνὴ πνευματικὴ ἐργασία, ὅταν λέῃ: «Τὸ πρωῒ εἶναι τὰ νειᾶτα τῆς ἡμέρας. Τὰ πάντα εἶναι δροσερά, γελαστὰ καὶ εὔκολα. Νοιώθουμε τὸν ἑαυτό μας δυνατώτερον καὶ οἱ πνευματικές μας ἱκανότητες εἶναι στὴν ἀκμή τους. Δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ σπαταλᾶμε τὶς πολύτιμες αὐτὲς ὧρες γιατὶ ἀποτελοῦν τὴν πεμπτουσίαν τῆς ζωῆς μας».

Καὶ ἡ περίφημη σχολὴ ὑγιεινῆς τοῦ Σαλέρνο, σὲ ὅσους ἤθελαν νὰ ζήσουν ἑκατὸ χρόνια, συνεβούλευε νὰ ξυπνοῦν στὶς ἕξη, νὰ γευματίζουν στὶς δέκα, νὰ δειπνοῦν στὶς ἕξη καὶ νὰ κοιμοῦνται στὶς δέκα.

Ὁ μέγας φιλόσοφος Γκαῖτε ἔλεγε ὅτι τὴν περισσότερη καὶ τὴν καλύτερη πνευματικὴ ἐργασία τὴν ἔκανε κατὰ τὶς πρῶτες ὧρες τῆς ἡμέρας, προτοῦ ἀρχίσῃ ν' ἀπασχολῆται μὲ τὶς καθημερινὲς ἐνοχλήσεις. Ὁ Βολταῖρος ἐργαζόταν ἕως τὸ μεσημέρι, ἐπρογευμάτιζε ἐλαφρὰ καὶ ἐξακολουθοῦσε τὴν ἐργασία του λίγες ὧρες τὸ ἀπόγευμα. Ἀντιθέτως, ὁ Μακιαβέλλι, ἀφοῦ ἔπαιζε ὅλη τὴν ἡμέρα μὲ τοὺς χωρικοὺς διάφορα ὑπαίθρια παιγνίδια, ὅταν ἐνύχτωνε κλεινόταν στὸ γραφεῖο του καὶ ἔγραφε τὰ ἀριστουργήματα ἐκεῖνα ποὺ ἔμειναν ἀθάνατα.

Ἡ γνώμη τῶν διαφόρων συγγραφέων καὶ ἐπιστημόνων γιὰ τὴν διάρκεια τῆς πνευματικῆς ἐργασίας δὲν συμφωνεῖ. Ὁ Εὐγένιος Μονοντὸ εἰς τὴν «Τέχνην τοῦ γράφειν» λέει ὅτι πρέπει νὰ παρατείνουμε τὸ γράψιμο πέραν ἀπὸ δύο ὧρες, ἂν θέλουμε νὰ βγάλουμε ἐργασία καλῆς ποιότητος. Ὁ δὲ Λουκιανὸς ὁ ἐκ Σαμοσάτων εἰς τὰ «Ἐπιγράμματά» του λέει: «Ἕξη ὧρες ἀρκοῦν γιὰ τὴν ἐργασία καὶ στὶς ὑπόλοιπες ἂς χαροῦμε τὴ ζωή». Ὁ Τουλοὺζ ἀφιέρωνε δέκα ὧρες τὴν ἡμέρα στὴν πνευματικὴ ἐργασία. Ἔχει ὅμως παρατηρηθῆ ὅτι ἡ καλύτερη πνευματικὴ ἐργασία βγαίνει μετὰ τὴν δεύτερη ἢ τρίτην ὥρα, γιατὶ ὁ νοῦς καὶ τὸ πνεῦμα, ὅπως κάθε μηχανισμός, πρέπει νὰ ἐργασθοῦν κάμποση ὥρα γιὰ νὰ λειτουργήσουν κανονικά.

Στὰ σχολεῖα καὶ τὰ ἐργοστάσια ἡ ἐργασία τῆς Δευτέρας δὲν εἶναι τόσο παραγωγική, γιατὶ ἡ ἀνάπαυσι τῆς Κυριακῆς ἔχει διακόψει τὴν συνοχή της. «Δὲν ὑπάρχει χειρότερη ἐργασία ἀπ' αὐτὴν ποὺ εἶναι συνεχής, ἔλεγε ὁ Βίκτωρ Οὐγκώ, ποὺ κάτι ἤξερε ἀπὸ τέτοια πράγματα. Ἡ συνήθεια τῆς ἐργασίας χάνεται πολὺ εὔκολα καὶ ἀποκτᾶται πολὺ δυσκολώτερα». Καὶ ὁ Πλίνιος ὁ Νεώτερος, μιλῶντας γιὰ τὴν πνευματικὴν ἐργασία, ὑποστηρίζει ὅτι εἶναι δυσκολώτερο νὰ τὴν ξαναρχίσῃ κανεὶς παρὰ νὰ τὴν συνεχίσῃ.

Πολλοὶ συνηθίζουν νὰ διαβάζουν στὸ κρεββάτι προτοῦ κοιμηθοῦν, γιὰ νὰ τοὺς πάρῃ ὁ ὕπνος. Πρέπει ὅμως νὰ ξέρουν αὐτοὶ ὅτι τὸ διάβασμα ποὺ κάνουν στὸ κρεββάτι δὲν ἀποτελεῖ σοβαρὰν πνευματικὴν ἐργασία καὶ ὅτι ἂν τὴν θεωροῦν ὡς ὑπνωτικόν, πρέπει νὰ τὴν μεταχειρίζωνται μονάχα οἱ ἄρρωστοι ὅταν δυσκολεύωνται νὰ κοιμηθοῦν.

Παρ' ὅλα ταῦτα μερικοὶ γιατροὶ ἐπιτρέπουν τὸ διάβασμα στὸ κρεββάτι, ὄχι ὅμως παραπάνω ἀπὸ μισὴν ὥρα. Συνιστοῦν ὅμως τὰ βιβλία νὰ εἶναι εὐχάριστα γιὰ νὰ μὴ κουράζεται πολὺ ὁ νοῦς. Ἄλλοι συνιστοῦν τὰ ποιήματα, τὰ ὁποῖα κατὰ τὴν γνώμη τους εἶναι τὰ καλύτερα ὑπνωτικά.

Ὅσο γιὰ τὸ διάβασμα στὸ τραπέζι, οἱ σημερινοὶ γιατροὶ τὸ καταδικάζουν ὡς πολὺ ἀνθυγιεινό. Δὲν συνέβαινε ὅμως πάντα αὐτό. Ὁ Καρλομάγνος, λόγου χάριν, ὁ Λουδοβῖκος ΙΒ' τῆς Γαλλίας καὶ ὁ Βολταῖρος ἤθελαν νὰ τοὺς διαβάζουν κάτι ὅταν ἔτρωγαν, καὶ προτιμοῦσαν πάντα βιβλία ἐκκλησιαστικὰ ἢ ποὺ εἶχαν σχέσι μὲ τὴν θρησκεία.

Σήμερα, καθὼς εἴπαμε, οἱ γιατροὶ καταδικάζουν τὸ διάβασμα στὸ τραπέζι, γιατὶ βλάπτει πολὺ στὴν πέψι. Τὸ πολύ, μετὰ τὸ φαγητό, νὰ διαβάζῃ κανεὶς μιὰν ἐφημερίδα ἢ ἕνα περιοδικό. Τὸ καλύτερο ὅμως εἶναι νὰ μὴ διαβάζῃ τίποτε, νὰ κοιμᾶται ἐνωρὶς καὶ ν' ἀσχολῆται μὲ τὴν πνευματικὴν ἐργασία τὸ πρωΐ, ἀμέσως μόλις σηκωθῆ.

Μ. Κ.

τρέχω χοροπηδῶντας, χωρὶς νὰ γνωρίζω κι' ἐγὼ καλὰ καλὰ γιατί.

Μόλις κουράστηκα λίγο σταματῶ, στρέφω πίσω μου καὶ ἀμέσως λησμονῶ τὴν κούρασι, γιατὶ ἔχω πάλι μπροστά μου ἄλλο ἐξαίσιο θέαμα... Τὸν κάμπο τοῦ Μανιτοχωριοῦ τὸν καταπράσινο καὶ τὸ βουνὸ τοῦ Λιωνῆ τὸ κατάμαυρο, δυτικώτερα δὲ τὸν Ἀγρόσκυλλο καὶ τὰ Φορόγκρεμνα, τὰ ὁποῖα ἐφαίνοντο σὰν ἕνας θόλος μὲ κολῶνες ἀπελέκητες γύρω - γύρω, καὶ πάρα κάτω τέλος τὰ Χαλαμπαλιάνικα μὲ καμμιὰ δεκαριὰ σπίτια, δίδοντα μιὰν ὡμορφιὰ μεγαλείτερη στὸ τοπίον. Προχωρήσαμε καὶ φθάσαμε σ' ἕνα βράχο, ὅπου καθίσαμε ν' ἀναπαυθοῦμε...».

Ἐμμ. Παύλου Φατσέας

«...Ὁ δρόμος ἐξηκολούθει καταβαίνων ἀναμέσον τῶν εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ βουνοῦ ὠχρῶν ἀγρῶν καὶ ἐλαιώνων, ἔπειτα δὲ ἀνέβαινε πάλιν διασχίζων κατ' ἀρχὰς μὲν πυκνὸν ἐλαιῶνα μέχρι τῆς κορυφῆς τοῦ ἀπέναντι λόφου, ἐκ τοῦ ὁποίου ἡ θέα ἦτο μαγευτική, κατόπιν δὲ ἀγροὺς χέρσους καὶ πρινοσκεπεῖς λοφίσκους. Ἡ ὁδὸς ἦτο τραχεῖα καὶ ἀπεριποίητος, ὁ δὲ ἥλιος ἀκτινοβολῶν τὴν ὥραν ἐκείνην κατὰ κάθετον καθίστα τὴν ἀνάβασιν κοπιωδεστέραν τοῦ συνήθους... Ἅμα τῇ ἀφίξει ἡμῶν οἱ τοὺς κώδωνας κρούοντες ἀντικατεστάθησαν καὶ τὸ ἐρημωμένον μέρος ζωοποιηθὲν ἔλαβε χαρωπὴν ὄψιν, ἐνῷ ἡ ἄλλοτε ἐκεῖ σιγῶσα φύσις ἤρχισε ν' ἀντιλαλῇ ἐκ τῶν φαιδρῶν κραυγῶν μας...

Τὴν προσοχὴν πάντων ἀπέσπα τότε τὸ περιβάλλον καὶ τὸ βλέμμα ἑκάστου ηὐχαριστεῖτο καὶ ὅλοι ἐθαυμάζομεν τὴν ὑπέροχον σκηνογραφίαν, ἣν ἤνοιγεν ἐνώπιόν μας ἡ φύσις. Κάτωθεν ἐξετείνετο ἡ βαθεῖα κοιλὰς τοῦ Μανιτοχωρίου, πεποικιλμένη μὲ τῶν ἐλαιῶν τὴν γλαυκοπράσινον ὄψιν καὶ τῶν ξηρῶν ἀγρῶν τὴν ὑποκιτρίνην μορφήν. Ὁ ὁρίζων ἐξετείνετο βαθὺς καὶ ἀτέρμων, ἡ δὲ κυανῆ τοῦ Ἰονίου θάλασσα ἐξηπλοῦτο ἤδη εὐρεῖα καὶ ἀχανής, ἤρεμος καὶ γαληνιαία....

Διαβάντες τὴν διὰ μέσου τοῦ Στραποδίου διερχομένην ὁδόν, ἑκατέρωθεν τῆς ὁποίας ὑπάρχουν πολυάριθμα δένδρα καὶ δροσεροὶ λαχανόκηποι μετὰ τρυφερῶν λεμονεῶν, ποτιζόμενοι ἀπὸ τὸ δροσερὸν καὶ ἄφθονον τρεχούμενον νερὸν μιᾶς πηγῆς, κατήλθομεν τέλος ἀπὸ τοῦ χωρίου εἰς τὴν ἁμαξιτὴν ὁδὸν Κυθήρων — Ποταμοῦ».

Βρετὸς Γ. Τριάρχης

Πόσο ὅλες ὁμοιάζουν καὶ πόσο ἡ κάθε μία εἶναι διαφορετική! Πόσο συγκεκριμένα ἀλλὰ καὶ μὲ τί συγκίνησι ξέρουν νὰ ὁμιλοῦν. Τὸ μόνο ποὺ εἶναι γραμμένες στὴν καθαρεύουσα· μὰ καὶ κεῖνοι ποὺ τὶς ἔγραψαν παιδιὰ τότε, σήμερα εἶναι ἄνδρες· εἶναι γραμμένες σχεδὸν πρὸ εἰκοσαετίας. Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι σεῖς θὰ γράψετε ὡραιότερες περιγραφές· καὶ πρέπει.

Στρατῆς Δούκας

Ο ΑΠΟΔΗΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ

Ἡ τελευταία ἐπίσκεψις τοῦ Ὑφυπουργοῦ Τύπου καὶ Τουρισμοῦ κ. Νικολούδη εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀπέδειξε διὰ μίαν ἀκόμη φορὰν ποίαν δύναμιν ἀντιπροσωπεύει ὁ ἀπόδημος Ἑλληνισμός, ποῖον κεφάλαιον ἀποτελοῦν διὰ τὸ Κράτος οἱ Ἕλληνες αὐτοί, ποὺ χαλυβδώνουν τὴν ψυχήν των εἰς τὴν πάλην, τὸν τραχὺν ἀγῶνα τῆς ζωῆς καὶ τὴν θέλησιν τῆς νίκης. Καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τῆς φιλοξένου παρανειλίου χώρας, τὴν ὁποίαν διέτρεξεν ὁ κ. Ὑφυπουργός, ὑψώθησαν ὡς εἷς ἄνθρωπος ἀναρίθμητοι μυριάδες Ἑλλήνων διὰ νὰ διαδηλώσουν τὴν ἀφοσίωσίν των εἰς τὸν τόπον ποὺ τοὺς εἶδε νὰ γεννῶνται, τὸν τόπον ποὺ εἶναι ὁ μεγαλύτερος εἰς δρᾶσιν ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπότητος ἀπὸ οἱονδήποτε ἄλλον. Ἐδῶ δὲ ἀκριβῶς ἔγκειται τὸ θαῦμα τῆς ἑλληνικῆς ψυχῆς: οὐχὶ μόνον σήμερον ποὺ ἡ Ἑλλὰς εἶναι τὸ δέκατον ἢ ἑνδέκατον κράτος τῆς Εὐρώπης, ἀλλὰ καὶ παλαιότερον ἀκόμη, ὅταν ἡ Ἑλλὰς κατελάμβανε τόσην ἔκτασιν, ὅσην ἕνας νομὸς μιᾶς οἱασδήποτε ἄλλης εὐρωπαϊκῆς χώρας, καὶ τότε ὁ Ἕλλην ἦτο ὑπερήφανος διὰ τὸν τόπον του.

Ἀλλὰ δὲν εἶναι μόνον ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Αἰγύπτου, ποὺ εἶναι καύχημα διὰ τὴν Ἑλλάδα, συντελεστὴς προόδου διὰ τὴν Αἴγυπτον καὶ σκαπανεὺς πολιτισμοῦ. Ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τῆς γῆς εὑρίσκονται κατεσπαρμένοι ἑλληνικοὶ πληθυσμοί, ἀλλοῦ συγκεκροτημένοι εἰς κοινότητας, ἀλλοῦ ἀνοργάνωτοι καὶ ἀλλοῦ μεμονωμένα ἄτομα, ἕνα σύνολον ποὺ ἐξυπηρετεῖ τὴν αὐτὴν πάντοτε ἰδέαν, ποὺ διαιωνίζει τὴν προαιώνιον ἑλληνικὴν παράδοσιν τῆς ἀποικιακῆς ἐπεκτάσεως. Καὶ σήμερον μὲν ἀποικίας δὲν ἔχει ἡ Ἑλλὰς καὶ δὲν ἠμπορεῖ νὰ παίξη τὸν ἐκπολιτιστικὸν ρόλον ποὺ ἔπαιξεν ἄλλοτε. Ἡ παροικία ὅμως ἀντικατέστησε τὴν ἀποικίαν καὶ ἡ ἀνησυχία, ἡ ἀγωνία τοῦ νέου καὶ τῆς πάλης, κατακυριεύουσα τὴν ψυχὴν τοῦ Ἕλληνος, τὸν ἐξαποστέλλει εἰς τὰ τέσσαρα σημεῖα τῆς γῆς, νὰ μοχθήση, νὰ ὑψωθῆ, νὰ γίνη φορεὺς πολιτισμοῦ.

Δὲν εἶναι πολλὰ ἔτη ποὺ ἕνας νέος Ἕλλην, ἀποφοιτήσας ἀπὸ τὸ Πολυτεχνεῖον, ἐνόμισεν ὅτι ὁ τόπος δὲν ἦτο ἀρκετὸς διὰ τὰς εὐγενικάς του φιλοδοξίας. Ἔλαβε τὴν ἄγουσαν τῆς ξενητειᾶς καὶ εὑρέθη εἰς τὴν μακρινὴν Βενεζουέλαν, ἕνας αὐτὸς ἀπόγονος ποντοπόρων ἐκπολιτιστῶν, ἀνάμεσα ἑνὸς πληθυσμοῦ ὁ ὁποῖος τὴν Ἑλλάδα τὴν ἐγνώριζε μόνον ἀπὸ τὰ βιβλία. Αὐτὸς ὁ ἕνας ὅμως εἶχεν εἰς τὴν ψυχήν συμπεπυκνωμένα ὅλα τὰ προσόντα τῆς φυλῆς καὶ πρὶν περάση πολὺς χρόνος ἦτο ὁ διευθυντὴς μιᾶς κολοσσιαίας βιομηχανικῆς ἐπιχειρήσεως.

Ἕνας ἄλλος Ἕλλην, ἀπόφοιτος τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, ἐτράπη πρὸς τὰς Φιλιππίνας νήσους, ὅπου ζήτημα εἶναι ἂν ὑπάρχουν δέκα Ἕλληνες. Ἐκεῖ ἵδρυσε μίαν τεχνικὴν σχολήν, ἡ ὁποία μὲ τὴν πάροδον ὀλίγων ἐτῶν εὑρέθη νὰ εἶναι ἕνα ἀρτιώτατον Πολυτεχνεῖον, εἰς τὴν μετόπην τοῦ ὁποίου κυματίζει ὑπερηφάνως, παρὰ τὴν σημαίαν τῶν Φιλιππίνων νήσων, ἡ Ἑλληνικὴ κυανόλευκος, διὰ νὰ ἐνθυμίζη ὅτι μόνον ταπεινοὶ καὶ εὐτελεῖς ἄνθρωποι ἀποκρύπτουν τὴν καταγωγήν των.

Ἕλληνες δὲν ὑπῆρχαν καὶ εἰς τὰς Φιλιππίνας, ὅπως καὶ εἰς τὴν Βενεζουέλαν, δύο ὅμως ἄτομα, δύο Ἕλληνες πατριῶται, ὑπῆρξαν ἱκανοὶ νὰ καταστήσουν εὐφημότατα γνωστὸν τὸ ὄνομα τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸ τμῆμα ἐκεῖνο τοῦ κόσμου, εἰς τὸ ὁποῖον διεσταυρώθησαν καὶ διασταυροῦνται ἀναρίθμητοι φιλοδοξίαι.

Αὐτὰ τὰ δύο παραδείγματα πείθουν τὸν καθένα τί ἠμποροῦν νὰ πράξουν οἱ ἀπόδημοι Ἕλληνες, ἐκεῖ ὅπου εἶναι συγκεκροτημένοι εἰς ὠργανωμένας κοινότητας, ἢ εἶναι ἐγκατεστημένοι εἰς πυκνὰς ὁμάδας. Ποῖον ὄγκον ἀποτελοῦν δὲν ἠμποροῦμεν νὰ γνωρίζωμεν, διότι ποτὲ δὲν ἔγινε μία ἀπογραφὴ — εἶναι ἡ πρώτη φορὰ ποὺ τὸ Κράτος ἤρχισε νὰ βλέπη κάπως διαφορετικά, ἢ ὡς ἔμβασμα μόνον τοὺς ἀποδήμους — διότι πλεῖστοι ἔχουν παραποιήσει τὰ ὀνόματά των, διότι πολλοὶ ἀκόμη δὲν ἐφρόντισαν νὰ ἔλθουν εἰς ἐπαφὴν μὲ τὰς προξενικὰς ἀρχάς. Γνωρίζομεν ὅμως ἀπὸ τὰς στατιστικὰς τῶν δύο λαμπρῶς δρώντων εἰς τὴν Ἀμερικὴν Ἑλληνικῶν σωματείων «Ἀχέπα» καὶ «Γκάπα» ὅτι μόνον οἱ εἰς τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν Ἕλληνες ὑπερβαίνουν τὰς ἑπτακοσίας χιλιάδας. Συνεπῶς, ἠμποροῦμεν νὰ ὑπολογίσωμεν, χωρὶς φόβον νὰ διαψευσθῶμεν, εἰς δυόμισυ ἑκατομμύρια τὸν ἀπόδημον αὐτὸν Ἑλληνισμόν, εἰς μίαν δηλαδὴ ἄλλην Ἑλλάδα.

Ἀπὸ ἡμᾶς ἐδῶ, ἕνα μόνον ζητοῦν οἱ ἀπόδημοι Ἕλληνες: Νὰ τοὺς δώσωμεν τὸ δικαίωμα νὰ εἶναι ὑπερήφανοι διὰ τὸν τόπον ποὺ ἐγεννήθησαν.

Στὸ περιθώριον

ΣΧΟΛΕΙΑ ΑΝΑΛΦΑΒΗΤΩΝ

Εἰς διάφορα σημεῖα τῶν Ἀθηνῶν ἤρχισεν ἡ λειτουργία ἓξ σχολείων ἀναλφαβήτων τοῦ Ἀδελφάτου Νεότητος τῆς Διοικήσεως Πρωτευούσης. Θ' ἀκολουθήση συντόμως ἡ λειτουργία καὶ ἄλλων. Εἶναι μία καλῶς μελετημένη ἐκστρατεία κατὰ τοῦ ἀναλφαβητισμοῦ, ὁ ὁποῖος ὑπάρχει καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Πρωτεύουσαν καί, φυσικά, δὲν κολακεύει καθόλου τὸν πολιτισμόν μας. Καὶ δὲν εἶναι ἡ ἐκστρατεία αὐτὴ ἡ μικροτέρα μεταξὺ τόσων ἄλλων ὑπηρεσιῶν, ποὺ μὲ τὰ τόσα Κέντρα Παιδικῆς Χαρᾶς, μὲ τὴν λαμπρὰν παιδικὴν χορῳδίαν του μὲ τὴν βιβλιοθήκην καὶ τὰ παιδικὰ του θεάματα τὸ Κέντρον προσφέρει εἰς τὸν μικρόκοσμον τῶν λαϊκῶν συνοικιῶν τῆς Πρωτευούσης.

Τὸ πλέον συγκινητικὸν εἰς ὅλην αὐτὴν τὴν προσπάθειαν εἶναι ὅτι τὸ ἔργον τῶν κηρύκων τῶν σχολείων ἀναλφαβήτων τοῦ Κέντρου Νεότητος ἀνέλαβον οἱ ἴδιοι οἱ μικροὶ τρόφιμοι τῶν Κέντρων Παιδικῆς Χαρᾶς. Ἐπισκέπτονται ἕνα ἕνα τὰ σπίτια τῶν συνοικιῶν καὶ ἐρωτοῦν ἂν ὑπάρχη κανεὶς ἀναλφάβητος καὶ τοὺς προσκαλοῦν νὰ φοιτήσουν εἰς τὰ σχολεῖα. Καὶ ἐκτελοῦν τὸ ἔργον των μὲ εὐγένειαν καὶ μὲ ὅλην ἐκείνην τὴν χαριτωμένην σοβαρότητα ποὺ ξέρουν νὰ ἐπιδεικνύουν οἱ μικροί, φθάνει νὰ ἔχουν ἐμποτισθῆ μὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι ἐκπληρώνουν ἀποστολὴν ἀνωτέραν.

Η ΚΑΜΠΗ ΤΩΝ ΠΕΥΚΩΝ

Ἤρχισεν ἤδη ἡ Ε. Ο. Ν. τὸν ἀγῶνα ἐναντίον τῆς κάμπης τῶν πεύκων εἰς τὴν περιφέρειαν τῆς Ἀττικῆς. Δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι θ' ἀρχίση καὶ μὲ τὰ ἄλλα τμήματα τῆς Ὀργανώσεως εἰς ὁλόκληρον τὴν Χώραν, ὅπου ὑπάρχει αὐτὸς ὁ κίνδυνος. Εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς πιὸ ὡραίους καὶ εὐγενικοὺς ἀγῶνας, εἰς τοὺς ὁποίους μᾶς ἔχουν πλέον συνηθίσει τὰ παιδιὰ τῆς Ὀργανώσεώς μας. Διότι δὲν εἶναι ἁπλῶς ἀγὼν ὑπὲρ τοῦ πρασίνου εἶναι συγχρόνως ἀγὼν ὑπὲρ τῆς ὑγείας τοῦ λαοῦ καὶ πρὸ πάντων ἀγὼν ὑπὲρ τοῦ ἐθνικοῦ ἐδάφους, καὶ κατὰ τῶν διαβρώσεων.

Στὸ περιθώριον

ΔΑΝΕΙΣΤΙΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΑΙ

Πολὺ καλὴ καὶ πολὺ χρήσιμος ἡ ἀπόφασις τοῦ Ὑπουργοῦ-Διοικητοῦ Πρωτευούσης διὰ τὴν ἵδρυσιν δανειστικῶν βιβλιοθηκῶν, μονίμων καὶ κινητῶν, μὲ τοὺς δήμους καὶ τὰς κοινότητας τῆς περιφερείας. Διὰ τῆς καταλλήλου λειτουργίας καὶ χρήσεως τῶν βιβλιοθηκῶν αὐτῶν τὸ παραγκωνισμένον σήμερον ἑλληνικὸν βιβλίον θὰ μπορέση νὰ προσεγγίση τὸ ἀναγνωστικὸν Κοινόν, διὰ νὰ ἐπιτύχη τὴν ἀπαραίτητον ψυχικὴν μεταξὺ των ἐπαφήν, πρὸς ἀμοιβαίαν ὠφέλειαν καὶ ἐξύψωσιν. Διὰ τοῦτο ἀκριβῶς πρέπει νὰ ληφθῆ φροντίς, ὥστε τὰ βιβλία αὐτὰ ν' ἀνταποκρίνωνται, τόσον ὡς εἶδος, ὅσον καὶ ὡς περιεχόμενον, εἰς τὸν σκοπὸν τῶν βιβλιοθηκῶν.

ΤΑ ΣΥΣΣΙΤΙΑ

Εἶναι πραγματικῶς εὐχάριστον καὶ εὐοίωνον σύμπτωμα διὰ τὴν ψυχικὴν ἀναγέννησιν τῆς Χώρας μας τὸ γεγονὸς τῆς λαμπρᾶς ἐπιτυχίας τῶν μαθητικῶν συσσιτίων. Εἰς 2500 σχολεῖα ἐλειτούργησαν ἐφέτος συσσίτια καὶ ἐδόθη τροφὴ εἰς ἑκατὸν περίπου χιλιάδας παιδιῶν. Ὅταν δὲ ἀναλογισθῆ κανεὶς ὅτι ὁ ἀριθμὸς αὐτὸς ἀποτελεῖ τὸ δέκατον τοῦ συνόλου τῶν μαθητῶν τῆς Χώρας, θ' ἀντιληφθῆ πόσον ἀποτελεσματικὸς καὶ πόσον πολύτιμος ὑπῆρξεν ὁ ἀγὼν κατὰ τοῦ ὑποσιτισμοῦ τῶν παιδιῶν μας, τὸν ὁποῖον, ὑπὸ τὴν στοργὴν τοῦ Ἀρχηγοῦ, ἔχουν ἀναλάβει μὲ τόσην ζέσιν καὶ τόσην ἐνεργητικότητα ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος καὶ ἡ ἐρίτιμος Κα Λέλα Ι. Μεταξᾶ.

ΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ ΤΟΥ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ ΜΑΣ

Η ΠΡΩΤΗ: Σκαπανεῖς εἰς τὸ Στρατόπεδον «Ι. Μεταξᾶς» κατὰ τὴν ὥραν τῆς στρατιωτικῆς προπαιδεύσεως.

Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ: Ἕνας ἀρχαῖος πύργος ποὺ διασώζεται ἀκόμη εἰς τὴν Εὔβοιαν.

ΤΟ ΔΙΑΒΟΛΟΠΑΙΔΟ
ΠΟΥ ΕΓΙΝΕ ΔΙΑΣΗΜΟΣ

Ἡ παιδικὴ καὶ ἐφηβικὴ ἱστορία τοῦ Ἀνδρέα Λασκαράτου, τοῦ μεγάλου σατυρικοῦ ποιητοῦ καὶ φιλοσόφου, ἦταν τόσο κωμικὴ ὅσο ἡ ἀνδρική του ἡλικία ἦταν σοβαρή, γεμάτη ἀγῶνες γιὰ τὴν ἀλήθεια..., μιὰ ἱστορία γόνιμης καὶ δημιουργικῆς ἐργασίας.

Μὲ τὰ παιδικά του ἀνέκδοτα μπορεῖ κανεὶς νὰ γελάη ὧρες ὁλόκληρες, γιατὶ ἦταν ἕνας σπουδαῖος φαρσέρ, ποὺ ἔκανε ἄλλους νὰ θυμώνουν κι' ἄλλους νὰ γελοῦν...

Μικρὸς μαθητὴς ὁ Ἀντρέας, εἶχε κάμει τὸ Δάσκαλό του, τὸ Νεόφυτο Βάμβα, νὰ σκάσῃ ἀπὸ τὸ θυμό του, γιατὶ δὲν μποροῦσε νὰ καταλάβη πῶς διάολο τὰ κατάφερνε νὰ τοῦ μιμῆται τὸ γραφικὸ χαρακτῆρα σὲ τέτοιο σημεῖο ποὺ ὁ ἴδιος νὰ μὴν μπορῆ νὰ γνωρίση ποιὸ χειρόγραφο εἶναι ἐκεῖνο ποὺ μιμήθηκε ὁ Λασκαρᾶτος καὶ ποιὸ τὸ γνήσιο!

Ὁ Λασκαρᾶτος εἶχε αὐτὸ τὸ φυσικό: νὰ μπορῆ νὰ μιμῆται ὁποιοδήποτε γραφικὸ χαρακτῆρα καὶ νὰ γελάη κατόπιν τοὺς ἄλλους φίλους του, βάζοντάς τους κάποτε-κάποτε νὰ μαλώνουν ἀναμεταξύ τους...

Μὰ αὐτή του τὴν ἐπιδεξιότητα ὁ Λασκαρᾶτος δὲν τὴν χρησιμοποίησε παρὰ μόνο γιὰ νὰ ἀστειεύεται μὲ τοὺς φίλους του...

Ὅταν ἦταν στὸ λύκειο τοῦ Ἁγίου Γεωργίου — στὸ Κάστρο — τὴν παληὰ πρωτεύουσα τῆς Κεφαλλωνιᾶς, οἱ δάσκαλοι δὲν εἶχαν καθόλου καλὴ ἰδέα γιὰ τὸ Λασκαρᾶτο!

Τὸν θεωροῦσαν ὡς τὸν μεγαλείτερο ταραξία, ἀφοῦ κάποτε ἐπικεφαλῆς τῶν οἰκοτρόφων τοῦ σχολείου εἶχε βγῆ μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους ντυμένος μὲ τὰ σεντόνια σὲ εἶδος «ποδήρους ὑπενδύτου...» καὶ ξεσήκωσαν μὲ τὶς φωνὲς καὶ τὶς τρέλλες τους ὁλόκληρο τὴν κωμόπολι...

Ἔτσι ὅταν ὁ λόρδος Βύρων ἐπεσκέφθηκε τὸ σχολεῖο ποὺ ἔμενε ὁ Λασκαρᾶτος, οἱ δάσκαλοι τοῦ τὸν παρουσίασαν στὸ Μεγάλο Φιλέλληνα:

— Αὐτός, εἶπε ὁ Βάμβας στὸ λόρδο, εἶναι αὐθάδης καὶ προπέτης.

Μὰ ὁ λόρδος Βύρων γελῶντας ἀγκάλιασε τὸ Λασκαρᾶτο, τὸν ἔσφιξε καὶ εἶπε στοὺς ἐμβρόντητους δασκάλους:

— Αὐτὰ τ' ἀγόρια εἶναι ποὺ μ' ἀρέσουν...

Μὰ γιὰ νὰ εἶναι τέτοιος, ὅταν ἔφυγε ἀπὸ τὸ λύκειο, μεγαλείτερος πλέον, καὶ πῆρε στὸ Ληξοῦρι ἰδιαίτερο δάσκαλο γιὰ τὴν ἀρχαία ἑλληνική, αἰσθάνθηκε μεγάλη ντροπή, γιατὶ εἶχε καταφέρει κάνοντας διαβολιές, νὰ ἀμελῆ τὰ μαθήματά του καὶ νὰ μείνη ἀμόρφωτος. Καὶ ρίχτηκε μὲ τὰ μοῦτρα στὸ διάβασμα τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, καὶ ἰδιαίτερα τὸν Εὐριπίδη, τοῦ ὁποίου οἱ τραγωδίες τοῦ ἄρεσαν ἐξαιρετικὰ καὶ τὶς μελετοῦσε ἄπληστα...

Ἔτσι μεγάλωνε, μὰ κάποτε-κάποτε γινόταν παιδὶ καὶ ὅλες του οἱ πράξεις ἦταν παιδιαροκαμώματα...

Τὸ Σολωμὸ τὸν θαύμαζε. Γύρω ἀπὸ τὸν Ζακυνθινὸ ποιητὴ ὑπῆρχε μεγάλη αἴγλη κι' ὅλοι τὸν σεβόνταν τὸν κόντε τόσο γιὰ τὴν εὐγενική του καταγωγὴ ὅσο καὶ γιὰ τὴ μόρφωσί του. Μὰ παρ' ὅλα αὐτὰ μιὰ μέρα λίγο ἔλειψε ὁ Ἀντρέας Λασκαρᾶτος νὰ στήση, φιλόνικος καθὼς ἦταν ἀπὸ μικρός, σοβαρὸ καυγᾶ μαζύ του...

Ὁ Ἀνδρέας Λασκαρᾶτος

Αὐτὸ τὸ μικρὸ ἐπεισόδιο Σολωμοῦ — Λασκαράτου, ἂς τὸ προσέξουν ἰδιαίτερα οἱ ἀναγνῶσται μας, ποὺ μᾶς στέλνουν τὰ ποιήματά τους γιὰ κρίσεις, κι' ἂς πάρουν διδάγματα ἀπὸ αὐτό...

Ὁ Λασκαρᾶτος, σὰν ἀνηψιὸς ποὺ ἦταν τοῦ κόντε Δελλαδέτσιμα, γερουσιαστὴ στὴν Ἰόνιο πολιτεία, εὕρισκε πάντα ἀνοιχτὴ τὴν πόρτα τοῦ Σολωμοῦ καὶ φιλόξενο τὸν οἰκοδεσπότη, ἕτοιμο νὰ τοῦ μιλήση γιὰ τὴν ποίησι. Ὁ Ἀντρέας, λοιπόν, τοῦ πήγαινε διαρκῶς καὶ ἀπὸ ἕνα ποίημα κι' ὁ Σολωμὸς τοῦ ἔκανε παρατηρήσεις καὶ διορθώσεις.

Μιὰ μέρα πῆγε στὸ Σολωμὸ καὶ τὸν βρῆκε ἀπασχολημένο! Ἕνας νέος κρατοῦσε χειρόγραφα καὶ διάβαζε στὸ Σολωμό! Τὸ ποίημά του ἦταν, κατὰ τὸ Λασκαρᾶτο, τῆς κακῆς ὥρας. Μὰ ὁ Σολωμός, τὸ ἄκουγε ἀμίλητος. Οὔτε μιὰ παρατήρησι. Οὔτε μιὰ συμβουλή. Σὰν τελείωσε, ὁ κόντες κτύπησε στὴν πλάτη τὸ νέο, τοῦπε μερικὰ ἐνθαρρυντικὰ λόγια γιὰ τὴν ποίησι καὶ τὸν ξεπροβόδησε ἀπὸ τὸ δωμάτιο...

Κι' ἦρθε ἔτσι ἡ σειρὰ τοῦ Λασκαράτου, ὁ ὁποῖος ἄρχισε τὸ διάβασμα!.. Μὰ κάθε τόσο ὁ κόντες τὸν διέκοπτε...

— Δὲν τὸ λὲς αὐτὸ καλά!

— Αὐτὴ τὴ λέξι νὰ τὴν ἀλλάξης...

— Αὐτὸ δὲν πάει στὸ μέτρο...

Ὁ Λασκαρᾶτος στὴν ἀρχὴ ἄκουε ὑπομονητικὰ τὶς παρατηρήσεις τοῦ Σολωμοῦ. Μὰ στὸ τέλος ἐξερράγη...

— Μὰ κόντε μου, τοῦ λέει, δὲν εἶσαι δίκαιος!... Ἐκείνου τοῦ ἀλλουνοῦ δὲν τοὖπες τίποτε γιὰ τὶς ἀνοησίες ποὺ ἔγραψε κι' ἐμένα μὲ τάραξες στὶς παρατηρήσεις... Γιατί;

Κι' ἄφησε νὰ ὑπονοηθῆ μιὰ ὑποψία τοῦ Λασκαράτου πως ὁ κόντες δὲν τὸν χώνευε καὶ γι' αὐτὸ τοὔκανε τόσες παρατηρήσεις.

Καὶ μὲ τὴ σκέψι αὐτὴ εἶχε κακιώσει τόσο πολύ, ποὺ βγῆκε κάπως καὶ ἀπὸ τῆς εὐγένειας τὰ ὅρια νὰ διαμαρτυρηθῆ ἔτσι ἔντονα στὸ Σολωμό!

Μὰ ὁ Ἐθνικὸς ποιητὴς δὲν θύμωσε! Οὔτε ἔχασε τὴν ἀταραξία του...

— Ἄκουσε παιδί μου, τοῦ εἶπε. Κάνε ὑπομονή! Ἂν κόβω καὶ διορθώνω κάτι ἀπὸ τὴ σύνθεσί σου, αὐτὸ τὸ κάνω γιατὶ κάτι βρίσκω σ' αὐτὴ ἀκόμη ν' ἀφήσω! Στὴ σύνθεσι τοῦ ἄλλου παιδιοῦ τίποτε δὲν εὕρισκα ν' ἀφήσω κι' ἔτσι δὲν ἔκοψα τίποτε...

Ἀπὸ τότε ὁ Λασκαρᾶτος ποὺ ἐκατάλαβε, δὲν ξαναπαραπονέθηκε, γιατὶ ὁ Σολωμὸς τοῦ διώρθωνε τὰ ποιήματά του. Ἀντίθετα μάλιστα πολὺ εὐχαριστιόταν ὅταν τὸν διώρθωνε, γιατὶ καταλάβαινε ὅτι γιὰ νὰ κάθεται ν' ἀσχολῆται μαζύ του ἕνας Σολωμός, κάτι ἄξιζε (1).

Ὁ Λασκαρᾶτος ἔκανε, παιδὶ ἀκόμη, τὸ δικηγόρο, στὴν ἐποχὴ ἀκριβῶς ποὺ ἐπίσημη γλῶσσα ἦταν ἡ ἰταλική. Ὁ Λασκαρᾶτος μιλοῦσε ἰταλικὰ ὅπως μιλοῦσε καὶ τόσες ἄλλες γλῶσσες... Μὰ δὲν ἐννοοῦσε στὸ δικαστήριο νὰ μιλήση τὰ ἰταλικά. Μιλοῦσε ἑλληνικά. Καὶ ὑποχρέωνε τοὺς ἄλλους δικηγόρους νὰ τοῦ μεταφράζουν τὰ πάντα στὴν ἑλληνική!..

Κι' ὁ ἴδιος εὕρισκε μεγάλη εὐχαρίστησι γιατὶ πρῶτος αὐτὸς ἀγωνιζόταν γιὰ τὴν καθιέρωσι, σὲ ἕνα τόπο καθαρῶς ἑλληνικό, τῆς γλώσσης τῶν προγόνων του.

Κι' ἕνα ἀκόμη εὔθυμο ἀνέκδοτο τοῦ Λασκαράτου... Ὅταν νεαρὸς ἀκόμη διωρίσθηκε δικαστὴς στὸ Ἀργοστόλι, ἀποφάσισε κι' ἔβγαλε τὴν ἀπόφασι σὲ στίχους...

Κόκκαλο τότε ὅλοι... Δικηγόροι, καὶ διάδικοι γελῶντες βρῆκαν τὴν εὐκαιρία, στὸ γέλιο, νὰ συμβιβασθοῦν, μιὰ καὶ ἡ ἔμμετρος ποίησι ἦταν ἀδύνατο νὰ τοὺς δώση τὴ λύσι.

Ἀγγ. Μεταξᾶς

(1) Σήμερα οἱ νέοι μας ἀντὶ νὰ εὐχαριστοῦνται στὶς παρατηρήσεις ποὺ τοὺς γίνονται ἐπάνω στὰ λογοτεχνικά τους προϊόντα, χαλοῦν τὸν κόσμο. Ἐνῶ θὰ ἔπρεπε νὰ θεωροῦνται εὐτυχεῖς ποὺ τοὺς διορθώνουν.

Α΄.

Ὁ Ἀγαμέμνων βγαίνει ἀπὸ τὴ σκηνή του..

Εἶναι νύχτα βαθειὰ ἀκόμα στὸν πορθμὸ τοῦ Εὐρίπου. Ἀστροφεγγιά. Μέσα στὸ χλωμὸ χρυσογάλαζο φῶς μόλις φαίνεται ἀνάρια ἀνάρια νὰ λευκάζουν σκηνές, ἀρίθμητες σκηνὲς ποὺ ἀρχίζουν ἀπὸ τ' ἀκρογιάλι καὶ φτάνουν καὶ χάνονται μέσα στοὺς σκοτεινοὺς ἴσκιους τοῦ κοντινοῦ δάσους. Τὸ στρατόπεδο τῶν Ἑλλήνων ἁπλώνεται μπροστά του. Πιὸ πέρα ἡ θάλασσα ἀνάμεσα στὸ φεγγοβόλημα τοῦ νεροῦ, ἄλλο δάσος θαρρεῖς, χίλια καράβια ἀραγμένα, τὸ ἕνα κοντὰ στ' ἄλλο, ὄγκος σκοτεινὸς ἀπὸ κατάρτια καὶ σκοινιά.

Ὁ ἀρχιστράτηγος γυρίζει ὁλοῦθε τὴν ὄψι ἀνήσυχος...

Εἶναι τέτοια σιγαλιὰ ὁλόγυρα ποὺ φοβᾶσαι... Στοίχειωσεν ἡ πλάσι, ὁ ὕπνος ἔγινε ξαφνικὸς θάνατος ἢ ὅλα τοῦτα ποὺ βλέπουν τὰ μάτια εἶναι ἄψυχη ζωγραφιά;

Ὡς τόσο εἶναι ἀνάγκη πρῶτα νὰ διηγηθοῦμε μιὰ παλιὰ ἱστορία. Βασιλιὰς στὴ Σπάρτη ἦταν ὁ Τυνδάρεως καὶ γυναῖκα του ἡ πεντάμορφη Λήδα.. Ἀπ' αὐτὴν ἀπόχτησε τρεῖς κόρες: τὴ Φοίβα, τὴν Κλυταιμήστρα καὶ τὴν ξακουστὴ Ἑλένη.. Ἡ ὀμορφιὰ τῆς στερνῆς κάνει τὸ νοῦ τοῦ ἀνθρώπου ν' ἀπορῆ.. «Ὄχι, δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι πλάσμα ἀνθρώπινο τοῦτο»! Δίχως ἄλλο κάποιο θαῦμα ἔχει γίνει, κάποιο ὑπερφυσικό, νὰ ποῦμε, γεγονός, ποὺ ἄλλωστε σ' αὐτὴ τὴν ἐποχὴ τῶν παραμυθιῶν καὶ τῶν θρύλων δὲν εἶναι καὶ κάτι ἀσυνήθιστο.

Ἡ Ἑλένη λοιπὸν δὲν εἶναι κόρη τοῦ Τυνδάρεω, μὰ τοῦ Δία.

Μὰ τέτοια ὅμως ὀμορφιὰ ποὺ ἔβγαινε ἔξω ἀπὸ τὰ ὅρια δὲν ἦταν δυνατὸ παρὰ νὰ φέρη ταραχὴ γύρω της, νὰ χαλάση τὴν τάξι καὶ τὴν ἁρμονία τοῦ κόσμου, ὅπου ὅλα εἶναι μελετημένα καὶ μετρημένα ἔτσι ποὺ νὰ ἰσοζυγιάζωνται καὶ νὰ κατασταλάζουν σὲ γαλήνη.

Ὅταν ἡ Ἑλένη μεγάλωσε καὶ ἡ φήμη τῆς ἀσύγκριτης ὀμορφιᾶς της ἁπλώθηκε παντοῦ ἦρθαν στὴ Σπάρτη ἀπ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα οἱ πιὸ διαλεχτοὶ γαμπροὶ νὰ τὴ ζητήσουν.

Ὁ γέρο Τυνδάρεως βρέθηκε σὲ δύσκολη θέσι. Ὅλοι ἦσαν νέοι καὶ ὡραῖοι, ὅλοι βασιλόπουλα καὶ πλούσιοι, ὅλοι δυνατοί. Ποιὸν νὰ διαλέξη καὶ ποιὸν ν' ἀφήση; Ὕστερα τέτοια ἦταν ἡ συνοριστιὰ ποὺ οἱ γαμπροὶ δὲν παρακαλοῦσαν μονάχα, μὰ καὶ φοβέριζαν. Τὸ κοίταξε τὸ πρᾶμα ἀπὸ δῶ, τὸ κοίταξε ἀπὸ κεῖ καὶ στὸ τέλος τὰ κατάφερε ἔτσι ὄμορφα καὶ καλὰ ποὺ βγῆκε μάλιστα καὶ κερδισμένος. Μάζεψε δηλαδὴ τὰ παλληκάρια ὅλα καὶ τοὺς εἶπε:

«Πρὶν δώσω μιὰ ἀπόκρισι, πρὶν διαλέξω ἀνάμεσά σας ἕναν, ἔχω κι' ἐγὼ νὰ σᾶς ζητήσω μιὰ χάρι. Χύσετε κρασὶ πάνω στὴ φλόγα τοῦ βωμοῦ κι' ἁπλῶστε τὸ δεξί σας χέρι κι' ὁρκιστῆτε, τὸν ἄντρα τῆς Ἑλένης — ὅποιος κι' ἂν γίνη — νὰ μὴν τὸν ὀχτρεύωνται οἱ ἄλλοι, μὰ τὸ ἐνάντιο, νὰ τὸν βοηθήσουν κιόλας, ἂν κάποιος ἐπιβουλευτῆ τὴν τιμή του κι' ἁρπάξη μὲ δόλο τ' ὄμορφο ταῖρι του.. Εἴτε Ἕλληνας εἶναι τοῦτος, εἴτε βάρβαρος νὰ τὸν πολεμήσουν καὶ νὰ τοῦ ρημάξουν τὴ χώρα, ὅλοι μαζί, χωρὶς ἔλεος..»

Μὰ ἂς ἀφήσουμε τὸν ποιητή, ποὺ διηγιέται τόσο ὄμορφα, νὰ μᾶς τελέψη τὴν ἱστορία τούτη:

«Κι' ἅμα ὡρκιστήκανε κι' ὁ γέρος μιὰ χαρὰ
τοὺς τὴν κατάφερε μὲ τὴ σοφή του γνώμη,
δίνει στὴ θυγατέρα του γιὰ νὰ διαλέξη
ἕναν, ὅποιον ποθοῦσε πιότερο ἡ καρδιά της.
Κι' αὐτὴ — κακὴ ὥρα — τὸν Μενέλαο ξεχωρίζει.
Μὰ ὄντας στὴ Σπάρτη ἀπ' τὴ Φρυγία ἦρθεν ὁ Πάρις
κι' ἔλαμπε στ' ἀκριβὰ φορέματα καὶ τὸ χρυσάφι
καὶ τὰ βαρβαρικὰ στολίδια, τὴν ἀγάπησε
καὶ μὲ τὴ θέλησί της τὴν ἁρπάει καὶ φεύγει
στὰ βοσκοτόπια ἐκεῖ μακριὰ τῆς Ἴδας.
Ἔλειπε ἀπ' τὸ σπίτι τότε ὁ ἄντρας της· τρελλὸς
ἀπ' τὸν καημό του τὴν Ἑλλάδα φέρνει γύρα
καὶ τοὺς παληοὺς τοὺς ὅρκους παίρνει μαρτυριά του
πὼς τὸν ἀδικημένο πρέπει νὰ βοηθήσουν.
Ἔτσι χυθήκαν οἱ Ἕλληνες ἁρματωμένοι
καὶ μαζευτήκαν στῆς Αὐλίδας τὸ στενὸ
μ' ἀλόγατα πολλὰ κι' ἁμάξια καὶ καράβια.

Διαλέγουν ἀρχηγὸ τὸν Ἀγαμέμνονα, τὸν δυνατὸ βασιλιᾶ τῶν Μυκηνῶν κι' ἀδερφὸ τοῦ Μενελάου, καὶ περιμένουν νὰ φυσήξη ἄνεμος πρίμος γιὰ νὰ κινήσουν. Ὡς τόσο μιὰ ἀπανεμιὰ παράξενη βασιλεύει.. Οἱ μέρες περνοῦν... Τὰ παλληκάρια ἀνυπομονοῦνε.. Τὰ τρόφιμα πᾶνε νὰ λείψουν. Ἑκατὸ χιλιάδες ἄνθρωποι — δὲν εἶναι παῖξε γέλασε — καρφώθηκαν ἐκεῖ καὶ στέκουν μὲ σταυρωμένα τὰ χέρια κι' οὔτε πίσω στὸν τόπο τους δὲν μποροῦν νὰ γυρίζουν.

Ὤ! δίχως ἄλλο αὐτὸ εἶναι θεϊκὴ κατάρα. Κάνουν συνέδριο οἱ βασιλιάδες καὶ καλοῦνε τὸ μάντη Κάλχα νὰ μιλήση καθαρά, νὰ πῆ ἄφοβα τί τρέχει, ποιὸς φταίει;

Ὁ ἀρχιστράτηγος ἦταν σκεφτικός.

Ὁ Κάλχας εἶναι ὁ ἀγαπημένος τῶν θεῶν. Ὅ,τι πῆ δὲ σηκώνει ἀντίρρησι. Τίποτα δὲν κάνουν οἱ ἀρχηγοὶ πρὶν τὸν συμβουλευτοῦν. Ἀνεβαίνει λοιπὸν τοῦτος μπροστὰ σ' ὅλους καὶ λέει:

«Τοῦ κάκου περιμένετε... Δὲ θὰ φουσκώση ἀέρας τὰ πανιὰ τῶν καραβιῶν, πρὶν ὁ Ἀγαμέμνονας θυσιάση στὴν Ἄρτεμι, τὴν κυρὰ καὶ προστάτισσα τοῦ τόπου τούτου, ὅ,τι καλύτερο ἔχει, τὴν κόρη του τὴν Ἰφιγένεια».

Ὅλοι μένουν σὰ μαρμαρωμένοι.

Ὁ Ἀγαμέμνονας οὔτε νὰ τ' ἀκούση. Βγάζει ἕναν κήρυκα καὶ τὸν προστάζει νὰ διαλαλήση πὼς παραιτεῖται, πὼς ὁ καθένας μπορεῖ νὰ γυρίση πίσω, γιατὶ μὲ κανένα τρόπο δὲ θὰ τ' ἀποφασίση ποτὲ νὰ σφάξη μὲ τὰ ἴδια του τὰ χέρια τὸ παιδί του... Ποῦ ξανακούστηκε!

Νὰ γυρίσουν πίσω! Ἕνας λόγος εἶναι· μὰ πῶς; Ὤ! δίχως ἄλλο ὁ στρατὸς θὰ σκορπίση, θὰ χαθῆ ἀπὸ τὴν πεῖνα καὶ τὶς ἀρρώστιες.

Πάλι ποιὸς μπορεῖ νὰ κατακρίνη ἕναν πατέρα γιατὶ ἀρνιέται νὰ κάμη μιὰ τέτοια ἀκαταλόγιστη πρᾶξι;

Κι' ὅμως πρέπει. Τὸ ἄτομο χρωστᾶ νὰ θυσιαστῆ γιὰ τὸ σύνολο. Τὸ χρέος καὶ ἡ εὐθύνη τοῦ ἀρχηγοῦ στέκει πάνω ἀπὸ τ' ἀτομικά του αἰσθήματα, ὅσο δυνατὰ κι' ἂν εἶναι. Ἤ, καλύτερα, δὲν πρέπει κἂν ὁ ἀρχηγὸς νὰ ἔχη ἀτομικὰ αἰσθήματα. Ἡ λύπη ἢ χαρὰ μπορεῖ, στὴν κρίσιμη στιγμή, ὅταν ἡ κοινὴ σωτηρία κρέμεται ἀπὸ μιὰ τρίχα, νὰ θολώσουν τὴν κρίσι του ἢ νὰ τραβήξουν ἀλλοῦ τὴν προσοχή του... Τί γίνεται τότε;

Ὁ Μενέλαος ἀναλαβαίνει νὰ μεταπείση τὸν ἀδερφό του· καὶ τὸ καταφέρνει. Ἀποφασίζουν νὰ γράψουν λοιπὸν στὴν Κλυταιμήστρα νὰ στείλη στὴν Αὐλίδα τὴν Ἰφιγένεια, γιατὶ τάχα τὴ ζήτησε γυναῖκα του ὁ Ἀχιλλέας, ποὺ δὲ θέλει νὰ φύγη γιὰ τὴν Τροία πρὶν γίνη αὐτὸς ὁ γάμος. Ἔστειλαν μὲ δοῦλο τὸ γράμμα καὶ περιμένουν.

Ὅμως ἡ καρδιὰ τοῦ Ἀγαμέμνονα σπαράζεται.

Δὲν μπορεῖ νὰ ἡσυχάση. Οἱ μέρες περνοῦν κι' ἀπὸ στιγμὴ σὲ στιγμὴ μπορεῖ νὰ παρουσιαστῆ μπροστά του ἡ Ἰφιγένεια. Πῶς ν' ἀντικρύση τ' ὄμορφο καὶ πρόσχαρο πρόσωπό της; Πῶς νὰ τὴ σφίξη στὴν ἀγκαλιά του; Πῶς νὰ προσποιηθῆ ποὺ οἱ λυγμοὶ καὶ τὰ δάκρυα θὰ τὸν προδώσουν; Ὅλες τὶς νύχτες ἀγρυπνᾶ. Ἔτσι κι' ἀπόψε.

Πηγαίνει ἀπάνω κάτω μέσα στὴ σκηνή... Βγαίνει ἔξω... Κοιτάζει τ' ἀστέρια γιὰ νὰ καταλάβη τὴν ὥρα. Ξαφνικὰ παίρνει τὴν ἀπόφασί του....

Θὰ στείλη ἄλλο γράμμα μ' ἕνα πιστό του δοῦλο, κρυφὰ ἀπ' ὅλους, καὶ θὰ παραγγείλη στὴ γυναῖκα του τὴν Κλυταιμήστρα μὲ κανένα λόγο νὰ

Ο 6ος ΤΟΜΟΣ ΤΟΥ ΛΕΞΙΚΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

Ὁ οἶκος Δημητρίου Δημητράκου ἔθεσεν εἰς κυκλοφορίαν τὸν 6ον τόμον τοῦ Λεξικοῦ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, περὶ τοῦ ὁποίου ἐν καιρῷ ἐγράφησαν ἀπὸ τῆς στήλης ταύτης τὰ δέοντα. Ὁ τόμος οὗτος περιλαμβάνει τὰ στοιχεῖα Μειγ — Παράβ, εἶναι δὲ συντεταγμένος κατὰ τὸν αὐτὸν εὐσυνείδητον τρόπον καὶ μὲ τὴν αὐτὴν μέθοδον ἐργασίας. Φέρει δηλαδὴ καὶ αὐτὸς τὴν σφραγίδα μιᾶς ἐργασίας, ἡ ὁποία τιμᾷ καὶ τὸν ἐκδοτικὸν οἶκον ὁ ὁποῖος ἐκδίδει τὸ Λεξικὸν καὶ τοὺς συντάκτας του.

Ὅπως ἐγράφη καὶ ἄλλοτε, αἱ ἐκδόσεις τῆς Ἀκαδημίας εἶναι μόνον διὰ τοὺς πολυταλάντους Ἕλληνας καὶ εἶναι ζήτημα κατὰ πόσον καὶ τὸ τέλος τῆς ἑκατονταετηρίδος θὰ ἴδη συμπληρωμένον τὸ Λεξικὸν ποὺ ἐκδίδει τὸ ἀνώτατον πνευματικὸν ἵδρυμα τοῦ τόπου. Διὰ τοῦτο, ἀκριβῶς, ἡ πρωτοβουλία τοῦ οἴκου Δημητράκου εἶναι ἀξία παντὸς ἐπαίνου, πολὺ δὲ περισσότερον μάλιστα ὅταν γνωρίζῃ κανεὶς ὅτι τὸ ὅλον ἔργον ἐπρόκειτο κατ' ἀρχὰς νὰ εἶναι τρίτομον καὶ τώρα πρόκειται νὰ εἶναι ἕνα ἀληθινὸν μνημεῖον εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ τὸν Ἑλληνικὸν πολιτισμόν. Εἰς τοὺς ἐκδοθέντας ἤδη ἓξ τόμους, καὶ τοὺς ἐκδοθησομένους ἄλλους τέσσαρας, ἐγκλείεται ἡ ἱστορία τρόπον τινὰ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ τὸ ὅλον ἔργον, μοναδικὸν εἰς τὸ εἶδός του. Μέχρι τῆς στιγμῆς τοὐλάχιστον, τὰ ἐκδοθέντα λεξικὰ εἴτε εἰς τὴν ἀρχαίαν, ἀποκλειστικῶς, ἑλληνικὴν ἦσαν ἀφιερωμένα, εἴτε εἰς τὴν ἐξέλιξίν της τῶν μέσων χρόνων, εἴτε εἰς τὴν νεωτέραν ἑλληνικήν. Τὸ Λεξικὸν Δημητράκου ἔχει τοῦτο τὸ μέγα προσόν: μᾶς δίδει τὴν λέξιν τῆς μιᾶς καὶ μόνης ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ τὴν παρακολουθεῖ εἰς τὰς διαμορφώσεις της ἀνὰ τὰς χιλιετηρίδας τῆς ἑλληνικῆς ζωῆς. Διατί τώρα τῆς μιᾶς καὶ μόνης ἑλληνικῆς γλώσσης; Διότι ἀτόπως ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα ἐχωρίσθη ἀπὸ τοὺς μετὰ Κοραῆν γλωσσοπλάστας εἰς πρότυπον ἑλληνικήν, τὴν ἀρχαιοφανῆ καὶ εἰς τὴν τάχα παρεφθαρμένην. Οἱ ἄνθρωποι, ἀποζῶντες ἐκ τῶν ψιχίων τῆς προγονικῆς κληρονομίας καὶ ὄχι ἀπὸ τὰ ζωντανὰ στοιχεῖα τοῦ Ἔθνους, βλέπουν τὴν γλῶσσαν ὡς ἕνα εἶδος μούμιας, λησμονοῦντες ὅτι γλῶσσα μὴ ἐξελισσομένη εἶναι νεκρὰ καὶ ἀδυνατοῦντες νὰ φθάσουν εἰς μίαν σύγκρισιν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν θὰ ἔβλεπαν ὅτι Καιάδας χαίνει ἀπὸ ἀπόψεως ἐξελίξεως μεταξὺ τῆς γλώσσης τοῦ Ἡσιόδου καὶ τῆς γλώσσης τοῦ Λουκιανοῦ ἢ τοῦ Μιχαὴλ Ψελλοῦ, γράφουν ἢ λέγουν ἄρρητ' ἀθέμιτα καὶ τὰ ὑποστηρίζουν σοβαρῶς. Ἂν ὅμως ἤθελαν, ἠμποροῦσαν νὰ ἰδοῦν ὅτι μικροτέρα εἶναι ἡ ὑφισταμένη διαφορὰ μεταξὺ τῆς σημερινῆς δημοτικῆς καὶ τῆς γλώσσης τοῦ Εὐαγγελίου ἢ τοῦ Λουκιανοῦ, ἀπὸ τὴν ὑφισταμένην μεταξὺ τῆς γλώσσης τοῦ ἰδίου αὐτοῦ Λουκιανοῦ ἢ τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τῆς γλώσσης τοῦ Ὁμήρου. Διότι ἂν ὁ ἀρχαῖος Ἕλλην ἔλεγε χειρόκτιον, ὁ σημερινὸς Μωραΐτης χωρικὸς ἐξακολουθεῖ νὰ λέγῃ χερόχτι, διατηρῶν οὕτω μίαν ἀρχαιοτάτην ἑλληνικὴν λέξιν καὶ ἐφαρμόζων τοὺς ζωντανοὺς πάντοτε εἰς τὴν ἑλληνικὴν συνείδησιν γλωσσολογικούς, φθογγολογικοὺς καὶ ἐξελικτικοὺς νόμους.

Ἀλλά, διὰ νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ Λεξικόν, ὁ ἀναγνώστης ἔχει τὴν ἐξέλιξιν αὐτὴν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης μὲ περικοπὰς ἀπὸ τοὺς διαφόρους συγγραφεῖς, ἀκόμη καὶ τοὺς σημερινούς. Ἀντιλαμβάνεται δὲ ὁ καθεὶς ποίαν σημασίαν ἔχει τὸ πρᾶγμα καὶ διατί πρέπει νὰ εὐχώμεθα ὅπως ἐκδοθοῦν τὸ ταχύτερον καὶ οἱ ὑπολειπόμενοι νόμοι. Ἔργον μὲ ἀξίαν θετικὴν καὶ πρότυπον εἰς τὸ εἶδός του ἀποτελεῖ ἀπόκτημα διὰ τὰ ἑλληνικὰ γράμματα, τοῦ ὁποίου ἡ σημασία ἔχει ἤδη ἀναγνωρισθῆ.

Χ. Α.

μὴ στείλη τὴν κόρη της στὴν Αὐλίδα. Φωνάζει.

— Ἔ γέρο, γέρο!

— Ἔρχομαι, βασιλιᾶ μου, ἀπαντάει μιὰ φωνή.

Ὁ πιστὸς δοῦλος ἀγρυπνοῦσε ἐκεῖ κοντά του.

— Γιατὶ γυρίζεις ἔξω ἀπὸ τὴ σκηνὴ βασιλιᾶ μου; τὸν ρωτᾶ.

ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ

Γέρο μου, σὲ ζηλεύω,
ζηλεύω αὐτὸν ποὺ δίχως κίντυνο,
δίχως τιμὴ καὶ δόξες, ἄγνωρος
ἔχει περάσει τὴ ζωή του.

ΓΕΡΟΣ

Τὰ λόγια σου, ὄχι, δὲ μ' ἀρέσουν·
ἀταίριαστα εἶναι σ' ἀρχηγό.
Θαρρεῖς σ' ἐγέννησε ὁ πατέρας σου
μονάχα τὰ καλὰ γιὰ ν' ἀπολάψῃς;
Καὶ νὰ λυπᾶσαι πρέπει καὶ νὰ χαίρεσαι
μιὰ ποὺ γεννήθηκες θνητός.
Θὲς καὶ δὲ θές· τέτοια βουλὴ
οἱ ἀθάνατοι θεοὶ κρατοῦνε.

Ἔτσι μιλοῦνε· ὁ δοῦλος μὲ θάρρος καὶ μὲ φρόνησι ποὖναι προνόμιο τῶν γερατειῶν... Ὁ ἀφέντης μ' ἐμπιστοσύνη· ξέρει πῶς εἶναι τίμιος κι' ὁλότελα ἀφωσιωμένος στὴ βασίλισσα Κλυταιμήστρα· τὴν ἀνάθρεψε τότε ἀκόμη ποὺ ἦταν μικρὴ κορασίδα στὸ σπίτι τοῦ πατέρα της τοῦ Τυνδάρεω καὶ σὰν παντρεύτηκε τὴν ἀκολούθησε στὸ καινούργιο τ' ἀρχοντικό της. Εἶναι βέβαιο λοιπὸν πὼς πρόθυμα θὰ κάνη τὴ δουλειὰ ποὺ σκοπεύει νὰ τοῦ ἀναθέση.

Τοῦ τὰ μολογᾶ ὅλα. Καὶ γιὰ ποιὸ λόγο δηλαδὴ κάλεσε στὴν Αὐλίδα τὴν κόρη του τὴν Ἰφιγένεια κι' ἀκόμα τί σοφίστηκε γιὰ νὰ καταφέρη τὴ γυναῖκα του νὰ τὴ στείλη. Προσθέτει:

Τώρα τὴ σφαλερή μου κείνη σκέψι ἀλλάζω
κι' ἄλλη γραφὴ τῆς στέλνω, τούτη ἐδῶ
ποὺ μ' εἶδες στὴν ἀστροφεγγιὰ ν' ἀνοιγο-
[κλείνω.
Πάρε τη, γέρο μου, καὶ τράβηξε γιὰ τ' Ἄρ-
[γος.

Ὁ γέρος νοιώθει φρίκη ἀκούοντας αὐτὰ ποὺ σχεδιάζουν οἱ ἀρχηγοί.

— Τί φοβερὴ εἶναι ἡ ἀποκοτιά σου, βασιλιᾶ μου! λέει. Τάζεις στὴν κόρη σου ἄντρα τὸ γυιὸ τῆς θεᾶς[1] κι' ὅμως τὴ φέρνεις γιὰ σφαχτάρι.

ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ

Ὢχ ἀλήθεια, μοῦ σάλεψεν ὁ νοῦς!
Σὲ μαύρη πάω νὰ πέσω συμφορά.
Τρέχα γρήγορα, γέρο, μὴν ἀκοῦς
νίκησε τὰ γεράματα.

ΓΕΡΟΣ

Ὢ τρέχω, τρέχω βασιλιᾶ μου.

ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ

Τὸ νοῦ σου! μὴν καθίσης σὲ δροσιά,
σὲ κρύο νερό, καὶ σὲ πλανέση ὁ ὕπνος.

ΓΕΡΟΣ

Τὸν κακὸ λόγο μὴ τὸν λές.

ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ

Καὶ σὰν περνᾷς σὲ σταυροδρόμι
κοίτα καλὰ μὴ σοῦ ξεφύγη
κανένα ἀμάξι ποὺ κυλάει γοργὰ
καὶ φέρνει ἐδῶ στὰ Ἑλληνικὰ καράβια
τὴν κόρη μου.

ΓΕΡΟΣ

Μὴ νοιάζεσαι, θάχω τὸ νοῦ μου.

Ὁ γέρος χάνεται ἀνάμεσα στὰ δέντρα τοῦ δάσους τρέχοντας.

Τὸ φῶς πληθαίνει. Κόκκινη λάμπει ἡ ἀνατολή. Ὅπου ὅπου θὰ προβάλη ὁ ἥλιος μὲ τὸ πύρινο ἀμάξι του.

Ὁ Ἀγαμέμνων μὲ τὸ σκυφτὸ κεφάλι μπαίνει στὴ σκηνή του.

Β'.

Ξαφνικὰ φτάνουν δεκαπέντε γυναῖκες Χαλκιδιώτισσες. Φωνές... Χαρούμενα ξεφωνητά. Ξεκίνησαν ἀξημέρωτα ἀπὸ τὴ Χαλκίδα. Μέρες τώρα ἀκοῦνε ἀπὸ τοὺς ἄντρες τους γιὰ τὸ στρατό, γιὰ τὰ καράβια, γιὰ τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν Ἀχαιῶν... Δὲ βάσταξαν ἄλλο. Πόθησαν νὰ τὰ δοῦν μὲ τὰ μάτια τους... Ἔφτασαν πρωΐ, γύρισαν παντοῦ, εἶδαν κι' εἶναι τώρα πλημμυρισμένες ἀπὸ ἐντυπώσεις, τόσο ποὺ δὲν ξέρουν τί νὰ πρωτοποῦν καὶ πῶς νὰ ἐκφράσουν τὸ θαυμασμό τους. Τὰ μάγουλά τους, καθὼς λένε οἱ ἴδιες, εἶναι κόκκινα, ξαναμμένα ἀπὸ τὴ ντροπή. Μόνες ἀνάμεσα σὲ τόσους ἄντρες βλέπεις· μὰ ἡ περιέργεια εἶναι δυνατώτερη ἀπὸ τὴ ντροπή...

Τὰ λόγια χυμοῦν ἀκράτητα.. Σπρώχνονται, θαρρεῖς, καὶ βιάζονται καὶ πλημμυρίζουν τὸ στόμα.

Ἔφτασα στ' ἀμμουδερὸ
τῆς Αὐλίδας περιγιάλι,
τὸ ρέμα τὸ στενὸ τοῦ Εὐρίπου πέρασα
κι' ἄφηκα πίσω τὴ Χαλκίδα,
τὴν πατρίδα μου,
ποὺ τὸ νερὸ
τῆς ξακουστῆς Ἀρέθουσας τήνε ποτίζει·
τῶν Ἀχαιῶν λαχτάρησα τὸ στόλο ν'
[ἀντικρύσω
καὶ τὸ στρατό τους τὸν ἀντρειωμένο,
ὅπου μὲ χίλια καθὼς λὲν οἱ ἄντρες μας
[καράβια
τὸν ὁδηγοῦν στὴν Τροία
μαζὶ ὁ ξανθὸς Μενέλαος κι' ὁ ἀφέντης
[Ἀγαμέμνων
γιὰ τὴν Ἑλένη
ποὺ πέρα ἀπ' τὸν καλαμοτρόφο Εὐρώτα
τὴν ἅρπαξεν ὁ Πάρις ὁ βοσκός,
τῆς Ἀφροδίτης χάρισμα
τότες ποὺ μὲ τὴν Ἀθηνᾶ καὶ μὲ τὴν
[Ἥρα μάλωσε
κοντὰ σὲ δροσερὴ πηγὴ
ποιᾶς στέκει τάχα ἡ ὠμορφιὰ πιὰ
[παινεμένη...

Καὶ ἡ φλυαρία τους δὲν ἔχει τέλος... Μιλοῦν γιὰ τοὺς ἀρχηγούς. τοὺς Αἴαντες, τὸν Παλαμήδη, τὸν Πρωτεσίλαο, τὸν Μηριόνη, τὸ γιὸ τοῦ Λαέρτη καὶ τὸν Νηρέα ποὺ κρίνουν «πῶς ὅλους τοὺς περνάει στὴν ὀμορφιά».

Λένε ἀκόμα καὶ γιὰ τὸ τί εἶπε ὁ καθένας κι' εἶναι πολὺ χαρακτηριστικὲς οἱ εἰκόνες ποὺ δίνουν γιὰ τὰ διάφορα βασιλόπουλα. Ὁ Ἀχιλλέας λόγου χάρι τρέχει στὰ χαλίκια τοῦ γιαλοῦ ἁρματωμένος καὶ παραβγαίνει μ' ἕνα ἀμάξι ποὺ τὸ τραβοῦν τέσσερα ἀντρειωμένα ἄλογα.

Μέτρησαν τὰ καράβια καὶ δὲ χόρταιναν, λέει, τὰ γυναίκεια μάτια τους νὰ βλέπουν καὶ νὰ χαίρωνται. Ξέρουν πόσα καράβια ἔχει ὁ καθένας καὶ τὴ σημαία του καὶ σὲ ποιὸ μέρος ἔχουν ἀράξει.

Ἀκούοντάς τις μαθαίνει κανεὶς ὅλα τὰ καθέκαστα· γιὰ τίποτα δὲ μένει ἀπληροφόρητος.

Στὸ τέλος μὲ ἐθνικὴ περηφάνεια ἐκφράζουν τὴ γνώμη πὼς σὲ τέτοιο στόλο ἂν τολμήσουν οἱ παλιόβαρκες τῶν ὀχτρῶν νὰ παραβγοῦνε, δίχως ἄλλο δὲ θὰ γλυτώσῃ καμμιά.

(Ἀκολουθεῖ)

1 Ὁ Ἀχιλλέας ἦταν γυιὸς τῆς θαλασσίας θεᾶς Θέτιδος.

ΣΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

4. (Συνέχεια)

Μὰ ἀπ' ὅλους περισσότερο τοῦ ἄρεσε ὁ μέγιστος ποιητὴς τῶν αἰώνων, ὁ Ὅμηρος. Κι' ἀπ' ὅλους τοὺς ἥρωες τοῦ Ὁμήρου ὁ Ἀχιλλέας.

Μὴ δὲν ἦταν κι' αὐτὸς ἀπόγονος τοῦ Ἀχιλλέα; Ἡ μητέρα του Ὀλυμπιάδα ἦταν ἀπὸ τὴν Ἤπειρο, θυγατέρα τοῦ Νεοπτόλεμου, ποὺ ἦταν ἀπόγονος τοῦ ξακουστοῦ Ἀχιλλέα. Κι' ἔπειτα πῶς ἔμοιαζαν τὰ δυὸ αὐτὰ μεγάλα βασιλόπουλα! Ὡραῖοι κι' οἱ δυὸ σὰ θεοί, μὲ τὰ ξανθὰ μαλλιά τους, μὲ τὸ κάτασπρο δέρμα, μὲ τὸ λυγερὸ ἀνάστημα. Ἀντρεῖοι κι' οἱ δυό, δὲ φοβοῦνταν κανένα, ἡ καρδιά τους φλογερή, ἀτρόμητη, χτυποῦσε στὰ πλατιὰ τους στήθη.

Ὅταν ἄρχιζε ὁ Ἀριστοτέλης νὰ τοῦ ἀπαγγέλνη καὶ νὰ τοῦ ἐξηγᾶ τοὺς πρώτους στίχους τῆς «Ἰλιάδας», ὁ Ἀλέξανδρος δὲν μποροῦσε πιὰ νὰ κάθεται ἥσυχος, πετιοῦνταν ἀπάνω καὶ τὰ μάτια του ἔρριχναν φλόγες.

«Μοῦσα, τραγούδα τὸ θυμὸ τοῦ ξακουστοῦ Ἀχιλλέα...».

Ὁ Ἀριστοτέλης σήμερα περίμενε τὸ βασιλικὸ μαθητή του μὲ ἀνυπομονησία. Εἶχε διαδοθῆ σ' ὅλη τὴν πολιτεία τὸ κατόρθωμα τοῦ διαδόχου κι' ὁ σοφὸς δάσκαλος συλλογίζουνταν μὲ συγκίνησι πῶς ἀπὸ τὸν νέον αὐτὸν κρέμουνταν πιὰ ἡ τύχη ὄχι μονάχα τῆς Μακεδονίας παρὰ κι' ὁλόκληρης τῆς Ἑλλάδας.

Συλλογίζουνταν σὲ τί κατάστασι βρίσκουνταν τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ἡ ἐπίλοιπη Ἑλλάδα - διχόνοιες, ἀνταρσίες, ἡ δόξα ἡ παλιὰ εἶχε χαθῆ, οἱ βάρβαροι ἀπὸ στιγμὴ σὲ στιγμὴ μποροῦσαν νὰ κατέβουν καὶ νὰ καταργήσουν τὴν ἐλευθερία. Ποιὸς θὰ σώση πιὰ τὴ μεγάλη πατρίδα; Ποιός; Μονάχα ὁ νέος τοῦτος ποὺ ἄρχισε κι' ὅλας νὰ δείχνη ἀπὸ μικρὸς τόση γενναιότητα καὶ φιλοτιμία.

«Θὰ τοῦ δώσω ὅλη μου τὴν ψυχή, συλλογίζουνταν ὁ μέγας φιλόσοφος, θὰ τοῦ φωτίσω τὸ μυαλό, θὰ τοῦ γλυκάνω τὴν καρδιά, θὰ τὸν κάμω τέλειο πρότυπο Ἕλληνα κι' ἀνθρώπου. Μιὰ μέρα, ποιὸς ξέρει, μπορεῖ ὁ νέος αὐτὸς νὰ σκορπίση τὸ φῶς τῆς Ἑλλάδας σὲ ὅλη τὴ βάρβαρη Ἀσία»...

Αὐτὰ συλλογίζουνταν μὲ σκυμμένο κεφάλι. Τόσο βυθισμένος ἦταν στοὺς λογισμούς του, ποὺ δὲν ἄκουσε τὴν πόρτα ποὺ ἄνοιξε καὶ δὲν εἶδε τὸν Ἀλέξανδρο ποὺ μπῆκε ἀλαφροπάτητα καὶ στάθηκε ἀποπάνω του.

— Ὦ Ἀριστοτέλη, εἶπε, τί συλλογίζεσαι;

Ὁ δάσκαλος σήκωσε τὸ κεφάλι. Χαμογέλασε.

— Κάθισε, εἶπε, θὰ σοῦ πῶ.

— Ξέρεις, δὲν μπορῶ εὔκολα νὰ καθίσω, εἶπε ὁ Ἀλέξανδρος. Λέγε κι' ἐγὼ θὰ στέκω νὰ σὲ ἀκούω ὄρθιος.

— Συλλογίζουμαι τὴν Ἑλλάδα, εἶπε σιγά, μὲ θλιμμένη φωνὴ ὁ φιλόσοφος. Πῶς ξέπεσε! Ποῦ εἶναι ἡ Ἀθήνα τοῦ Περικλῆ; Ποῦ πέταξε ἡ μεγάλη δόξα, τί ἔγιναν οἱ φημισμένοι Μαραθωνομάχοι καὶ Σαλαμινομάχοι;

«Κατέφυγαν ἐδῶ, ἐδῶ, στὴ βόρειαν Ἑλλάδα, τὴ Μακεδονία», ψιθύρισε ἀπὸ μέσα του ὁ Ἀλέξανδρος, μὰ δὲν ἄνοιξε τὰ χείλη ν' ἀποκριθῆ στὸ ἐρώτημα τοῦ δασκάλου.

— Ξέπεσε ἡ Ἑλλάδα, ἐξακολούθησε ὁ σοφός, γιατί; Γιατί οἱ Ἕλληνες δὲν ἔχουν πιὰ ὁμόνοια. Ἡ μιὰ πολιτεία πολεμάει τὴν ἄλλη, σὰ νὰ μὴν εἶναι ὅλοι ἀδέρφια ἀπὸ τὴν ἴδια μεγάλη γενεά, σὰ νὰ μὴν εἶχαν ὅλοι τὸν ἴδιο προορισμό: νὰ φωτίσουν τὸν κόσμο!

Σώπασε μιὰ στιγμή. Κούνησε τὸ κεφάλι κι' ἀργὰ πάλι ἐξακολούθησε:

— Ρίξε μιὰ ματιά, Ἀλέξανδρε, στὴν Ἑλλάδα, κοίταξε. Ἔχασε τοὺς συμμάχους της ἡ Ἀθήνα, κατέσκαψε τὰ τείχη της ὁ σπαρτιατικὸς στρατός, γέμισε δημαγωγούς, ποὺ μονάχα τὰ προσωπικά τους πάθη ὑπηρετοῦν καὶ τὸ στενό τους τὸ συμφέρο. Ἡ Σπάρτη ἄρχισε νὰ μεγαλώνη καὶ νὰ ἀκμάζη ἀπάνω στὰ ἐρείπια τῆς Ἀθήνας. Κι' ἔπειτα σηκώθηκε πάλι νέος ἀντίπαλος καὶ χύμηξε ἐναντίον τῆς Σπάρτης: ἡ Θήβα. Γέννησε ἡ πολιτεία αὐτὴ δυὸ μεγάλους ἀνθρώπους, τὸν Ἐπαμεινώνδα καὶ τὸν Πελοπίδα. Ὡργάνωσαν τὸ στρατό της, ἄναψαν φλόγα στὶς καρδιές, κίνησαν καὶ μπῆκαν στὴν Πελοπόννησο κι' ἡ ἀνίκητη ὡς τώρα Σπάρτη χαμήλωσε τὸ κεφάλι νικημένη. Πέθαναν ὁ Ἐπαμεινώνδας κι' ὁ Πελοπίδας κι' ἄρχισε ἀμέσως νὰ ξεπέφτη κι' ἡ Θήβα. Καὶ τώρα νά, ποῦ κατάντησαν! Ἡ μιὰ πολιτεία σηκώνεται ἐναντίον τῆς ἄλλης, ἀναρχία βασιλεύει, χάος...

Ὁ Ἀριστοτέλης σταμάτησε καὶ κοίταξε τὸν Ἀλέξανδρο κατάματα.

Ὁ Ἀριστοτέλης σταμάτησε καὶ κοίταξε τὸν Ἀλέξανδρο κατάματα. Κι' ὁ νεαρὸς διάδοχος στήλωσε κι' αὐτὸς τὴ ματιά του στὸ δάσκαλο καὶ μὲ ὑπόκωφη βαρειὰ φωνὴ ρώτησε:

— Τί πρέπει λοιπὸν νὰ γίνη;

— Τί; Ἐσὺ θὰ μοῦ τὸ πῆς. Ἀπὸ σένα περιμένω τὴν ἀπάντησι.

Ὁ Ἀλέξανδρος κοκκίνισε. Τὸ στῆθος του ἔβραζε. Ἤξερε καλὰ τί πρέπει νὰ γίνη, μὰ κρατοῦσε βαθιὰ τὸ μυστικό του. Δίστασε. Σώπαινε.

— Λοιπόν; τὸν ρώτησε ὁ Ἀριστοτέλης. Δὲν μπορεῖς ν' ἀπαντήσης;

— Μπορῶ, εἶπε σιγὰ ὁ Ἀλέξανδρος.

— Λέγε λοιπόν, ν' ἀκούσω.

Μιὰ στιγμὴ σιωπή. Ἀπὸ τὸ ἀνοιχτὸ παράθυρο ἀκούστηκε ξάφνου, κάτω ἀπὸ τοὺς βασιλικοὺς σταύλους, ἕνα ἄλογο νὰ χλιμιντρίζη. Ὁ Ἀλέξανδρος κατάλαβε τὸ χλιμίντρισμα τοῦ Βουκεφάλα. Ἡ καρδιά του πήδηξε. Ἄξαφνα πῆρε τὴν ἀπόφασι.

— Θὰ σοῦ πῶ.

— Ἀκούω.

— Χρειάζεται ἕνας μεγάλος ἀρχηγὸς νὰ βάλη τάξι στὴν ἀναρχία. Νὰ σμίξη ὅλες τὶς ψυχὲς τῆς Ἑλλάδας, νὰ μαζέψη ἀπ' ὅλες τὶς πολιτεῖες στρατό, νὰ τὸν γυμνάση καλὰ καὶ νὰ κινήση.

— Γιὰ ποῦ;

Ὁ Ἀλέξανδρος πάλι σώπασε. Γιὰ ποῦ; Ἤξερε αὐτὸς καλά, μέρα καὶ νύχτα αὐτὸ μονάχα συλλογίζουνταν.

— Γιὰ ποῦ; ξαναρώτησε ὁ Ἀριστοτέλης κι' ἡ φωνή του ἦταν βίαιη, διαπεραστικὴ σὰν προσταγή.

— Γιὰ τὴν Ἀσία! ἀποκρίθηκε ὁ Ἀλέξανδρος κι' ἀκούμπησε στὸ παράθυρο.

Ὁ Ἀριστοτέλης σηκώθηκε. Πλησίασε ἀργὰ τὸ μαθητή του, ἅπλωσε τὸ χέρι, τὸ ἀκούμπησε ἀλαφριὰ στὸν ὦμο τοῦ Ἀλεξάνδρου.

— Καὶ ποιὸς εἶναι αὐτὸς ὁ ἀρχηγός; ρώτησε σιγά, γλυκαίνοντας τώρα τὴ φωνή του.

Μὰ ὁ Ἀλέξανδρος δὲ στράφηκε, δὲν ἀποκρίθηκε. Κοίταζε πέρα πρὸς τὰ νοτιοανατολικὰ ἀμίλητος. Μάντευε πέρα κατὰ κεῖ τὴ θάλασσα καὶ πέρα ἀπὸ τὴ θάλασσα τ' ἀκρογιάλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ὁ νοῦς του σταμάτησε μιὰ στιγμὴ στὰ ἐρείπια τῆς Τροίας, στὸν τάφο τοῦ μεγάλου του προγόνου, τοῦ Ἀχιλλέα. Καὶ μονομιᾶς ὁ νοῦς του χύμηξε στὰ βάθη τῆς Ἀσίας,

πέρασε τὴν ἔρημο, τὸν Εὐφράτη ποταμό, μπῆκε στὴν Περσία, ἔσπασε τὶς πόρτες τοῦ παλατιοῦ τοῦ Πέρση βασιλέα στὴ Βαβυλωνία, στὰ Σοῦσα, στὴν Περσέπολι, στὰ Ἐκβάτανα, ἔφτασε ὡς τὶς μυστηριώδεις Ἰνδίες...

— Δὲν ἀποκρίνεσαι; ρώτησε πάλι σιγὰ ὁ Ἀριστοτέλης. Τί συλλογίζεσαι;

— Τίποτα! ἀποκρίθηκε ὁ Ἀλέξανδρος. Τίποτα!

Καὶ στράφηκε πρὸς τὴ θύρα. Εἶχε ἀκούσει ἀλαφρὸ βῆμα νὰ ζυγώνη. Τὸ ἀναγνώρισε καὶ τὸ πρόσωπό του ἔλαμψε.

Ἄνοιξε ἡ πόρτα, φάνηκε ὁ Ἡφαιστίων, ξαναμμένος, χαρούμενος.

— Ἀλέξανδρε, φώναξε, ἔφτασαν οἱ πρέσβεις τῆς Περσίας.

Ὁ Ἀλέξανδρος τινάχτηκε πρὸς τὴν πόρτα μὲ βιάσι.

— Σοφέ μου δάσκαλε, εἶπε, ὦ Ἀριστοτέλη, συμπάθησέ με. Γιὰ σήμερα τὸ μάθημα τελείωσε.

Εἶχε πιὰ κλίνει ὁ ἥλιος πρὸς τὴ δύσι του κι' ἡ μεγάλη αἴθουσα τῆς ἀναμονῆς ἦταν μισοφωτισμένη. Οἱ τελευταῖες ἀχτίδες ἔμπαιναν ἀπὸ δυὸ μεγάλα παράθυρα καὶ φώτιζαν ἀπάνω σ' ἕνα μαρμαρένιο στυλοβάτη τὸ ἄγαλμα τοῦ μεγάλου βασιλιᾶ τῆς Μακεδονίας Ἀρχέλαου. Αὐτὸν ἀγαποῦσε ὁ Φίλιππος περισσότερο ἀπ' ὅλους τοὺς προκατόχους του· συχνὰ τὸν ἔδειχνε στὸν Ἀλέξανδρο καὶ τοῦ ἔλεγε:

— Αὐτὸς ἦταν ἀληθινὸς βασιλιᾶς. Ἔβαλε τάξι στὴν ἀναρχία, ἀνάγκασε ὅλους τοὺς μικροὺς ἡγεμόνες τῆς Μακεδονίας νὰ τὸν ἀναγνωρίσουν ὡς ἀνώτατο ἀρχηγό. Μεγάλωσε τὸ στρατό, τοῦ ἐπέβαλε σιδερένια πειθαρχία, ἔχτισε φρούρια, ἄνοιξε δρόμους, ὑπέταξε βαρβάρους. Καὶ συνάμα ἀγαποῦσε τὶς τέχνες καὶ τὰ γράμματα, ἔφερε ἀπὸ τὴν Ἀθήνα τοὺς πιὸ δοξασμένους ποιητές, καὶ μάλιστα τὸν μέγαν τραγικὸν Εὐριπίδη καὶ τὸν περιποιήθηκε σὰ νἆταν βασιλιᾶς. Ἵδρυσε κι' Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνες πρὸς τιμὴ τοῦ Ὀλύμπιου Δία καὶ τῶν Μουσῶν· κι' ἔτσι ἡ αὐλή του ἦταν ὄχι μονάχα γεμάτη γενναίους στρατηγοὺς παρὰ καὶ σοφούς, ποιητὲς καὶ καλλιτέχνες. Τέτοιος πρέπει νἆναι ὁ ἀληθινὸς βασιλιᾶς: δυνατὸς καὶ πολιτισμένος. Τέτοιος θὰ ἤθελα νἆμαι κι' ἐγώ· τέτοιος θέλω νὰ γίνης καὶ σύ.

Τὸ ἀπόγεμα τοῦτο, τὸ ἄγαλμα τοῦ Ἀρχέλαου, τοποθετημένο ἀπέναντι στὸ παράθυρο, ἔλαμπε στὸ φῶς τοῦ ἥλιου, θαρρεῖς καὶ χαμογελοῦσε. Οἱ δυὸ Πέρσες πρέσβεις κάθουνταν δίπλα του, σὲ δυὸ χαμηλοὺς θρόνους, καὶ κουβέντιαζαν σιγά. Ἦταν ὁ ἕνας Πέρσης ἡγεμόνας καὶ τὸν ἔλεγαν Σπιθριδάτη· ὁ ἄλλος ἦταν ἀπὸ τὴ Ρόδο, Ἕλληνας ποὺ ὑπηρετοῦσε ὅμως τὸν Πέρση βασιλέα· τὸν ἔλεγαν Μέμνονα κι' ἦταν ὁ καλύτερος στρατηγὸς τοῦ Μεγάλου βασιλέα Πατι*.

— Σπιθριδάτη, ἔλεγε μὲ χαμηλὴ φωνὴ ὁ Μέμνων στὸν σύντροφό του, μὴν ξεχνᾶς πὼς ὁ Φίλιππος εἶναι πονηρὸς καὶ ποτὲ δὲ λέει τί σκέπτεται. Θὰ μᾶς ἀκούση μὲ προσοχή, θὰ πῆ λίγες λέξεις καὶ θὰ προσπαθήση νὰ μὴν ὑποσχεθῆ τίποτα ὁριστικό. Θέλει νὰ κερδίση καιρό. Εἶδες τί μᾶς μήνυσαν οἱ δυὸ φίλοι μας ποὺ βρίσκουνται ἀπὸ πέρυσι ἐδῶ, ὁ Ἀρσίτης κι' ὁ Ἀρτάβαζος: Ἑτοιμάζεται, μαζεύει στρατό, τὸν γυμνάζει, τὸν ὁπλίζει, περιμένει τὴν κατάλληλη στιγμὴ νὰ μᾶς ἐπιτεθῆ. Αὐτὸ καλὰ νἄχης στὸ νοῦ σου ὅταν τοῦ μιλᾶς· πρόσεξε, κράτησε τὴν ὁρμή σου, μὴν πῆς τίποτα ποὺ νὰ μᾶς ἐκθέτη. Πονηρὸς αὐτός, ἂς φανοῦμε κι' ἐμεῖς πονηροί. Μὲ τὴν ἀλεποῦ πρέπει νὰ πολεμᾶς σὰν ἀλεποῦ.

— Μὰ τί ἔχουμε νὰ τοῦ ζητήσουμε; Τίποτα. Μᾶς στέλνει ὁ Μεγάλος βασιλιᾶς νὰ μιλήσουμε μαζί του ἁπλᾶ καὶ τίμια. Τί θέλει ἀπὸ μᾶς; Γιατί ἑτοιμάζει πόλεμο ἐναντίον μας; Τί συμφέροντα μᾶς χωρίζουν; Κανένα! Ἂς μοιραστοῦμε τὸν κόσμο. Ἂς ἔχη αὐτὸς τὴν Εὐρώπη κι' ἐμεῖς ἂς κρατήσουμε τὴν Ἀσία. Γιατί νὰ μὴ δεχτῆ;

— Γιατὶ εἶναι φιλόδοξος καὶ τὰ θέλει ὅλα! ἀποκρίθηκε ὁ Μέμνων ἥσυχα.

— Βλέπεις λοιπὸν πὼς ἔχω δίκιο, Μέμνων; εἶπε μὲ δυνατὴ φωνὴ τώρα ἐξωργισμένος ὁ Σπιθριδάτης. Πρέπει νὰ πληρώσουμε ἀνθρώπους νὰ τὸν σκοτώσουν.

— Μίλα σιγά! εἶπε ὁ Μέμνων κοιτάζοντας γύρω του. Φοβοῦμαι πὼς κι' οἱ τοῖχοι ἐδῶ ἔχουν αὐτιά. Στοιχηματίζω κάπου θἆναι πίσω ἀπὸ τὶς πόρτες καὶ τὰ παραπετάσματα νὰ παραμονεύουν καὶ ν' ἀφουγκράζουνται. Μίλα σιγά!

— Νὰ βάλουμε ἀνθρώπους νὰ τὸν σκοτώσουν, εἶπε πάλι, μὲ σιγανὴ ὅμως τώρα φωνὴ ὁ Σπιθριδάτης. Ἅμα λείψη αὐτὸς δὲν φοβούμαστε πιά. Ὁ γυιός του εἶναι ἕνα παιδάριο ἀκίντυνο.

Ὁ Μέμνων κούνησε τὸ κεφάλι.

— Ἀκίντυνο; εἶπε. Ἀκίντυνο; Μακάρι... Ἐγὼ τὸν εἶδα πέρυσι...

— Σούτ! κάποιος ἔρχεται!

Ὁ Ἀλέξανδρος εἶχε ἀνοίξει τὴν πόρτα καὶ προχωροῦσε μὲ βῆμα γοργό.

— Ὁ διάδοχος! ψιθύρισε ὁ Μέμνων.

Ὁ Ἀλέξανδρος στεκόταν τώρα μπροστά τους χαμογελῶντας.

— Καλῶς ὁρίσατε, εἶπε.

Οἱ δυὸ πρέσβεις προσκύνησαν ἀμίλητοι.

— Θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε, ἐξακολούθησε ὁ Ἀλέξανδρος, νὰ μιλήσω λίγο μαζί σας πρὶν σᾶς δεχτῆ ὁ πατέρας μου. Ἔχω ἀκούσει τόσα πολλὰ καὶ θαμαστὰ γιὰ τὴν Περσία, ποὺ λαχταρῶ νὰ σᾶς ρωτήσω καὶ νὰ μάθω ἀκόμα περισσότερα.

— Εἴμαστε στοὺς ὁρισμούς σου, βασιλόπουλό μου, εἶπε ὁ Μέμνων.

Ὁ Ἀλέξανδρος κάθισε ἀπέναντί τους· τὸ πρόσωπό του ἦταν βυθισμένο στὸν ἴσκιο κι' οἱ δυὸ πρέσβεις δὲν μποροῦσαν νὰ τὸ διακρίνουν· ἄκουαν μονάχα τὴ φωνή του ποὺ ἦταν βαθειὰ καὶ σοβαρή.

— Εἶναι ἀλήθεια τόσο ἀπέραντο τὸ βασίλειο τῶν Περσῶν, ὅσο μᾶς λέν; ρώτησε ὁ Ἀλέξανδρος. Πόσες μέρες πρέπει νὰ ὁδοιπορῆς γιὰ νὰ τὸ περάσης;

— Μῆνες ὁλάκαιρους, βασιλόπουλό μου, ἀποκρίθηκε ὁ Μέμνων. Ἐκτείνεται ἀπὸ τὸν Ἑλλήσποντο καὶ τὰ παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἕως στὸν Ἰνδὸ ποταμό. Τρεῖς μῆνες μπορεῖς νὰ τρέχης καβαλλάρης καὶ νὰ μὴ βρίσκης τὴν ἄκρη...

— Τέτοιο ἀπέραντο βασίλειο, παρατήρησεν ὁ Ἀλέξανδρος, δὲν ἔχει μεγάλη ἀξία ἂν δὲν εἶναι καλὰ ὠργανωμένο. Εἶναι καλὰ ὠργανωμένη ἡ Περσία; Καὶ πρῶτα πρῶτα ἔχει δρόμους καλούς;

— Καλύτερους ἀπὸ τῆς Μακεδονίας! ἀνεφώνησε ὁ Σπιθριδάτης, ποὺ δὲν μποροῦσε πιὰ νὰ κρατηθῆ. Σπάσαμε δυὸ ἁμάξια ὡσότου νἄρθουμε ἐδῶ.

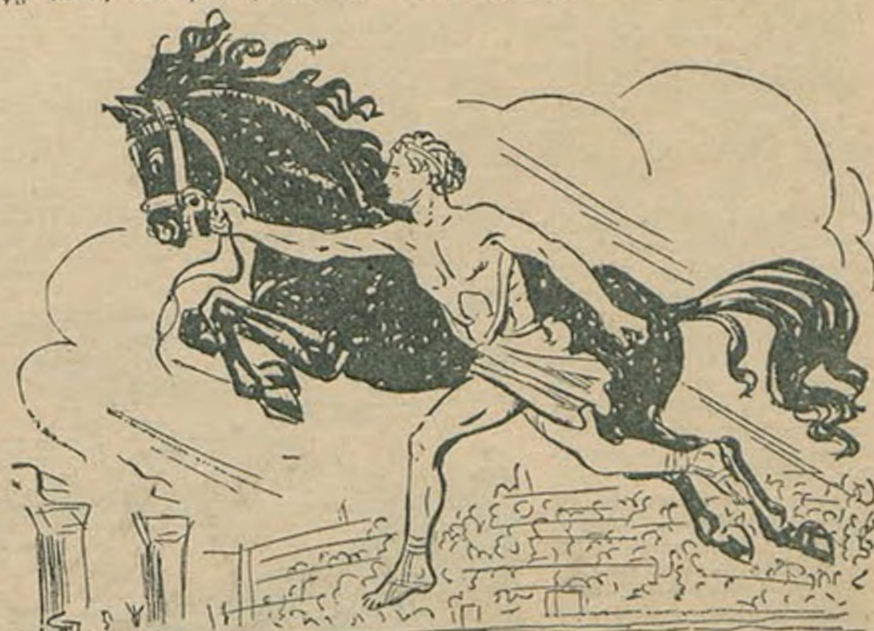
— Ρωτῶ τὸ Μέμνονα! εἶπε μὲ αὐστηρότητα ὁ Ἀλέξανδρος.

Στράφηκε στὸ Μέμνονα:

— Δὲν εἶσαι, εἶπε, ὁ Μέμνων ποὺ εἶχες ἔρθει καὶ πέρυσι στὴ βασιλικὴ αὐλή μας;

— Ναί, ἀποκρίθηκε ὁ Μέμνων μὲ θαμασμό. Μὲ θυμᾶσαι ἀκόμα;

(Ἀκολουθεῖ)

Ὁ Ἀλέξανδρος φούχτωσε τὸ χαλινάρι καὶ γύρισε τὸ ἄλογο πρὸς τὸ μέρος τοῦ ἥλιου.

* Ἔτσι, Μεγάλο Βασιλέα, ὀνόμαζαν τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν.

Μιλῶντας κανεὶς γιὰ τὴν Καστοριά, δὲν μπορεῖ παρὰ ν' ἀρχίση ἀπὸ τὴ λίμνη της. Αὐτὴ τῆς ἔχει δώσει αὐτὴ τὴν ἄφθαστη ὀμορφιά, τὴν ἀρχοντιά της, ἀκόμα καὶ τὄνομα. Ἀπὸ τὴ λίμνη λέει ὁ ἱστορικὸς πῆρε καὶ ἡ πόλις τὄνομα «Καστοριά».

Ἡ ὀνομασία αὐτὴ ἀναφέρεται πρῶτα ἀπὸ τὸν Προκόπιο, περὶ τὰ τέλη τῆς ΣΤ΄ ἑκατονταετηρίδος, ὡς ὄνομα λίμνης τῆς Μακεδονίας. Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του ὁ Αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς «τὸν χῶρον ὑπεριδὼν ἅτε ποὺ διαφανῶς ἀνέφοδον ὄντα... πόλιν ἐν τῇ νήσῳ ὀχυρωτάτην ἐδήματο καὶ ὄνομα ὡς εἰκὸς ἀφῆκε τῇ πόλει». Ἂν καὶ ὁ ἱστορικὸς μιλᾶ ἐδῶ γιὰ πολιτεία ποὺ ἔχτισε ὁ Αὐτοκράτωρ «ἐν τῇ νήσῳ», δὲν εἶναι ἀπίθανο καθόλου νὰ κυριολεκτῆ ἀφοῦ ὁ λαιμὸς τῆς σημερινῆς χερσονήσου — ποὺ στὰ χρόνια τοῦ Πουκεβὶλ δὲν ὑπερέβαινε τὰ 20 μέτρα,— εἶναι καὶ σήμερα ἀκόμη ἀρκετὰ στενός, ἀνοίγοντας ἀπότομα καὶ εἰσχωροῦντας βαθιὰ μέσα στὴ λίμνη σὲ σχῆμα χελώνας, ποὺ τὸ ὑπερέχον ἀπὸ τὴ στάθμη τῶν νερῶν ὕψος της εἶναι πενήντα περίπου μέτρα καὶ ὅπου ἀμφιθεατρικά, ἀπ' ὅλες τὶς μεριές, εἶναι χτισμένη ἡ πολιτεία. Ἄλλοτε ὀχυρωμένη μὲ ἰσχυρὰ φρούρια, ἰδίως κατὰ τὸ λαιμό, ὅπου ἦταν ἡ μπασιὰ τοῦ Κάστρου, μὲ δεύτερο ἐσωτερικὸ περίβολο παράλληλο μὲ τὸν πρῶτο, ποὺ χώριζε μέχρι πρό τινος τὴν Ἑλληνικὴ ἀπὸ τὴν Τούρκικη συνοικία, ἦταν θαρρεῖς μιὰ ἀτόφια Βυζαντινὴ πολιτεία. Μὰ καὶ σήμερ' ἀκόμα μὲ τὰ παληὰ ἀπομεινάρια τῶν τειχῶν της, τὰ παμπάλαια ἀρχοντικά της καὶ τοὺς στενοὺς καὶ ἰδιορρύθμους δρόμους της, κρατεῖ ἀκόμα τόσο ἀπὸ τὸν παληὸ της χαρακτῆρα, ποὺ λὲς κι' εἶναι ἕνα παλαιὸ πετροστόλιστο κόσμημα ἀποθεμένο ἀπάνου στὸ γαλανὸ ἀτλάζι τῆς λίμνης της. Ἕνα γαλανὸ φῶς ποὺ τὴν τυλίγει ἀπὸ παντοῦ εἶναι ποὺ τῆς δίνει αὐτὸ τὸ διαρκὲς καὶ ἀκατάπαυτο σελάγισμα. Κάτι ποὺ διαρκῶς παιχνιδίζει· τὸ κάθε τι κατὰ τὴν ὥρα, κατὰ τὸν τόπο ποὺ τὸ βλέπετε, παίρνει καὶ ἕνα ἄλλο νόημα. Φανταστῆτε τώρα, ὅταν τὸ χειμῶνα μιὰ θολοῦρα τῆς ἀλλάζη τὴν ὄψι, ὅταν τὴ νύχτα ὁ ἀγέρας πέφτη στὰ δέντρα καὶ κυνηγιέται μέσα στὰ σκοτάδια, ἡ ὅταν ἕνα χειμωνιάτικο φῶς ἀλλάζη τὸ γκρί της καὶ τὸ ρίχνη στὸ πράσινο. Ὅλες ἡ παραλλαγὲς τοῦ καιροῦ φαίνονται ἀπὸ τὸ χρῶμα της. Γιατὶ τὴν ἡσυχία της δὲν τὴν ταράζει ποτὲ τίποτα — οὔτε τὴ μέρα, οὔτε τὴ νύχτα. Μονάχα τὴ νύχτα ποὺ ἡ ἡσυχία της γίνεται πιὸ μακάρια. Ἕνα φῶς ἀπόκοσμο ποὺ τὴν τυλίγει. Μιὰ ἡσυχία ποὺ δὲν ἀκοὺς νὰ παίζουν παρὰ μονάχα τὰ ψάρια της.

* * *

Πολλὰ εἶναι τὰ ἱστορικὰ πάθη τῆς Καστορίας. Αὐτὸ τὸ μικρὸ νησάκι, ποὺ μόλις δένεται μὲ τὴ στεριά, κλεῖ μέσα του τὴν ἱστορία τριῶν πόλεων. Τοῦ ἀρχαίου Κέλετρου, ποὺ ἀναφέρεται ἀπὸ τὸ Λίβιο ὡς ἕνα «φύσει καὶ τέχνῃ ὀχυρόν», τῆς Διοκλιτιανουπόλεως, μιᾶς εὐτυχισμένης πολιτείας, ποὺ τὴν κατέστρεψαν οἱ βάρβαροι, καὶ τῆς σημερινῆς Καστοριᾶς ποὺ χτίστηκε στὰ 540 - 550, καθὼς εἴπαμε, ἀπὸ τὸν Ἰουστινιανό, γιὰ τὸ ὀχυρὸ τῆς θέσεως μαζὶ μὲ τὰ ἄλλα 80 φρούρια τοῦ Βυζαντίου ποὺ χτίστηκαν στὶς μέρες του.

Στὰ 927 - 969 πέφτει στὰ χέρια τῶν Βουλγάρων ποὺ διώχνονται ἀπὸ τοὺς Πετσενέγους, παρακινημένους σ' αὐτὸ ἀπὸ τὸ Ρωμανὸ τὸ Β΄. Στὰ 990 ξαναπέφτει στὰ χέρια τοῦ Βουλγάρου Σαμουήλ, τὸν βασιλέα τῆς Ἀχρίδος, κι' ἐλευθερώνεται ἀπὸ τὸν Αὐτοκράτορα Βασίλειο τὸ Βουλγαροκτόνο (1018) ποὺ τὴ χρησιμοποιεῖ γιὰ ὁρμητήριο τῶν ἀγώνων του.

Ἀργότερα πέφτει στὰ χέρια τῶν Νορμανδῶν σταυροφόρων τοῦ Ροβέρτου Γισκάρδου μ' ἐπὶ κεφαλῆς τὸν ἀνεψιό του Βοεμοῦνδο, ποὺ ἀφοῦ νίκησε τὸν Αὐτοκράτορα Ἀλέξιο στὴν Ἤπειρο, κινᾶ καὶ παίρνει τὴν Καστοριὰ ἀπὸ τὰ χέρια τῶν Βυζαντινῶν μισθοφόρων Βαράγγων. Μὰ τὸν ἴδιο χρόνο τὴν ξαναπαίρνει πίσω ὁ Ἀλέξιος μὲ τὸ στρατηγὸ Γεώργιο Παλαιολόγο.

Κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Φραγκοκρατίας ξαναπέφτει στὰ χέρια τῶν Βουλγάρων, ἐπὶ Ἀσάν, ἀπὸ τὰ 1218 - 1241, καὶ στὰ 1251 τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Νικαίας ποὺ χτυπιέται μὲ τὸ δεσποτάτο τῆς Ἠπείρου, μέχρι τὰ 1261, ὁπότε ἀνακτᾶται καὶ πάλι ἀπὸ τὸ Βυζάντιο.

Στὰ 1331 πέφτει στὰ χέρια τῶν Σέρβων, ἐπὶ Στεφάνου Δουσὰν καὶ Συμεὼν τοῦ Οὔρεση, ποὺ ἀνακηρύσσεται ἐδῶ βασιλιὰς τῶν Σέρβων καὶ τῶν Ἀλβανῶν, καὶ ἀπὸ δῶ ξεκινᾶ γιὰ νὰ χτυπήση τὸν Πρελούμπη κάτου στὰ Τρίκκαλα. Ἀνακτᾶται καὶ πάλι ἀπὸ τὸν Αὐτοκράτορα καὶ τέλος ἀπὸ τὰ 1355 παραμένει ὁριστικὰ στὰ χέρια τῶν Σέρβων καὶ ἀργότερα τῶν Τούρκων.

Γενικὴ ἄποψις τῆς Καστοριᾶς.

* * *

Αὐτὰ τὰ πάθη τῆς Καστοριᾶς δὲν τὰ διαβάζεις γραμμένα σὰ μιὰ νεκρὴ ἱστορία. Τ' ἀπαντᾶς ἀκόμη σὲ κάθε σου βῆμα. Στὸ μικρὸ ναΐδριο τῶν Ταξιαρχῶν διαβάζεις κάτου ἀπὸ τὴν περίφημη «Κοίμησι τῆς Θεοτόκου» ποὺ χτίστηκε «βασιλεύοντος Συμεὼν καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ». Ἀλλοῦ πάλι θὰ δῆς Βυζαντινὰ ἐντοιχίσματα, ἢ θ' ἀκούσης ὀνόματα Βυζαντινῶν ἀρχόντων. Καὶ παντοῦ θ' ἀντικρύσης μορφιές, μορφὲς ποὺ σοῦ θυμίζουν Βυζάντιο. Ἰδίως στὶς γυναῖκες τῆς Καστορίας ὅπως περπατοῦν μέσα στοὺς δρόμους μὲ τὶς πρωτινὲς ἐνδυμασίες τους ἢ κάθουνται μέσα στὰ παμπάλαια ἀρχοντικά τους.

Αὐτὴ ἡ ἀρχοντιὰ τῆς Καστορίας εἶναι τὸ ξεχωριστὸ γνώρισμα τῶν ἀνθρώπων καὶ τοῦ τόπου ἐδῶ πέρα· τὸ βρῆκα φυσικὸ ὅταν μοὔπαν πὼς ἡ Καστοριά,— ὅπως καὶ τὸ Μελένικο,— ἦταν πόλις τῶν Βυζαντινῶν ἐξορίστων ἀρχόντων. Κι' οἱ ἴδιοι σὰν νὰ τὸ ξέρουν αὐτό, ὅλο γιὰ ἀρχοντιὰ μιλοῦν, καὶ πόσο ὡραῖα! Στὰ κάλαντά τους,— ποὺ εἶναι ἰδιότυπα — στὰ τραγούδια τους, μιλοῦν γι' αὐτὴ ἀποκλειστικὰ καὶ μ' ἕνα τρόπο ποὺ σὲ κάνει νὰ νοιώθης βαθύτατα τὴ σημασία της.

Ἀπ' ἄρχοντα ν' ἐβγαίναμε στ' ἀρχοντικό μας πᾶμε
Ἀπὸ μακρυὰ σᾶς χαίρομαι ὅσο νάρθῶ κοντά σας.
Ἀραδειαστῆτε ν' ἔμπρεπα νὰ ποῦμ' καλὰ τραγούδια
Νὰ ποῦμ' τραγούδια εὐγενικὰ ν' ἀρέσ' ὁ ἀφεντικός μας
Ὁ ἀφέντης μας εἶναι καλὸς σὲ κόσμο ἀγαπημένος.

Κι' ὕστερα στὴν ἀρχόντισσα.

Εἴπαμε κι' εὐγενίσαμε πολλὰ τῆς ἀρχοντιᾶς Σας,
Κυράμ, Κυρὰμ ἀρχόντισσα, ἀρχοντοπαραδειγμένη,
Σὲ κάλεσαν ἡ ἀρχόντισσες στὴν ἐκκλησιὰ νὰ πάνης
Κι' ὅσο νὰ πᾶς κι' ὅσο νάρθῆς καὶ πίσω νὰ γυρίσῃς,
Ἡ στράτες ρόδα γιόμισαν τὰ μονοπάτια μόσκους.

Ὅλα ἐδῶ θαρρεῖς εἶναι πασίχαροι ὕμνοι τῆς εἰρηνικῆς εὐμαρείας. Γιατὶ ὕστερ' ἀπ' τοὺς σκοτεινοὺς καὶ ταραγμένους καιροὺς τοῦ Ἑλληνικοῦ Μεσαίωνα, κατὰ τοὺς ὁποίους διέπρεψε ὡς σπουδαῖο στρατιωτικὸ κέντρο καὶ μετὰ τὴν ὁριστική της πλέον κατάκτησι ἀπὸ τοὺς Τούρκους, τὸ ἐμπόριό της καὶ ἰδίως ἡ γουναρική της τὴν ἀνέδειξαν σ' ἕνα ἀπὸ τὰ σημαντικώτερα ἀστικὰ κέντρα τοῦ ὑποδουλωμένου Ἑλληνισμοῦ. Ἀπὸ πότε ἀκριβῶς ἀρχίζει αὐτὴ ἡ εὐλογημένη οἰκοτεχνία τῆς μᾶς εἶναι ἄγνωστο. Ἤδη ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ ΙΖ΄ αἰῶνα (1660) ἀναφέρεται ἐγκατεστημένος στὴν Κωνσταντινούπολι ὁ φιλογενέστατος ἐκ Καστορίας μεγαλέμπορος γουναρικῶν ὡς βασιλικὸς «πρωτογούναρης Μανωλάκης Καστοριανός». Πάντως ἡ οἰκοτεχνία αὐτὴ μαζὶ μὲ τὸν ἴσως ἐξ αἰτίας της ξενητεμὸ τῶν Καστοριέων, ἀπέβη ὁ διχαλωτὸς ποταμὸς τῆς παλαιοτάτης εὐμαρείας της ποὺ εἶναι ἀ-

(Συνέχεια στὴ σελίδα 704)

ΤΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΤΗΣ ΕΠΟΜΕΝΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Εἶπεν ὁ Κύριος ἐὰν ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος· ἐὰν δὲ μὴ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, οὐδὲ ὁ Πατὴρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν.

Ὅταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ σκυθρωποί· ἀφανίζουσι γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὅπως φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. Σὺ δὲ νηστεύων ἄλειψαί σου τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπόν σου νίψαι, ὅπως μὴ φανῇς τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων, ἀλλὰ τῷ Πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ, καὶ ὁ Πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ.

Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου σὴς καὶ βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται διορύσσουσι καὶ κλέπτουσι. Θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σὴς οὔτε βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύσσουσιν οὐδὲ κλέπτουσιν· ὅπου γάρ ἐστιν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδία ὑμῶν.

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος μὲ τὸ ἀπέναντι Εὐαγγέλιον μᾶς διηγεῖται πῶς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἤθελε καὶ θέλει νὰ νηστεύουμε. Μὲ τὴ φράσι του: «Ὅπως μὴ φανῇς τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων, ἀλλὰ τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ» μᾶς καθοδηγεῖ στὸ πῶς πρέπει νὰ νηστεύουμε. Δὲν θέλει νὰ κάνουμε τὴ νηστεία ποὺ ἔκαναν οἱ Φαρισαῖοι, οἱ ὁποῖοι μὲ αὐτὴ μόνο σκοπὸ εἶχαν νὰ φανοῦν στοὺς ἀνθρώπους καὶ ἀδιαφοροῦσαν ὅτι ἡ νηστεία τους δὲν ἦταν πραγματικὴ κι' ἀφορμὴ σ' αὐτὴ δὲν ἦταν παρὰ μονάχα ἡ ὑποκρισία καὶ τὸ ψεῦδος. Ἀπ' αὐτοὺς τοὺς Φαρισαίους παίρνοντας ἀφορμὴ ὁ Θεάνθρωπος μᾶς διδάσκει ὅτι τότε μονάχα ἡ νηστεία εἶναι ἔργον θεάρεστον, ὅταν γίνεται μὲ μόνο σκοπὸ νὰ γίνωμε ἀρεστοὶ στὸ Θεό. Σκοπὸς τῆς νηστείας εἶναι τὸ νὰ δείξωμε στὸν ἐπουράνιο Θεό μας ὅτι μποροῦμε νὰ συγκρατήσουμε τὰ πάθη μας. Ὁ μεγαλύτερος τῶν Ἀποστόλων τῆς Ἐκκλησίας μας, ὁ Παῦλος, μᾶς διδάσκει ὅτι αἱ σαρκικαὶ ἐπιθυμίαι εἶναι τελείως ἀντίθετοι πρὸς τὰς πνευματικὰς καὶ ὅτι ὁ ἀληθινὸς Χριστιανὸς ἔχει ὑποχρέωσιν νὰ συγκρατῇ τὸ σῶμά του ἀπ' τὶς διάφορες κακὲς ἐπιθυμίες καὶ τὰ πάθη. Αὐτὸ δὲ τὸ κατορθώνει μὲ τὴν νηστείαν. Μὲ αὐτὴν ὄχι μόνον συνηθίζομεν εἰς τὴν ὀλιγάρκεια καὶ καταπολεμοῦμε τὶς σαρκικὲς ἀπολαύσεις, ἀλλὰ κατορθώνομεν πρὸ πάντων νὰ μὴ μᾶς παρασύρῃ ἡ ἀκολασία καὶ ἡ ἀνηθικότης. Ἀφοῦ ἡ νηστεία κρατεῖ ταπεινωμένο τὸ σῶμα, εὔκολα κάνει τὸν ἄνθρωπο δυνατὸ στὴν ψυχή, ὥστε νὰ συγκρατῇ τὸ σῶμα. Μὲ τὴν διδασκαλία του ὅμως περὶ νηστείας ὁ Θεάνθρωπος δὲν ἔχει σκοπὸ νὰ ἐξαντλήσῃ μ' αὐτὴ τὸν ἄνθρωπο, ἀλλ' ὅπως εἴπαμε νὰ τὸν κάνῃ ἐγκρατῆ. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ Ἐκκλησία μας ἐξαιρεῖ ἀπ' τὴ νηστεία τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τοὺς ἀδυνάτους. Σ' ἐκείνους ποὺ εἶναι σωματικῶς ἐξηντλημένοι ὄχι μόνον δὲν ἐπιβάλλεται ἡ νηστεία, ἀλλὰ καὶ συνιστᾶται ἡ πλουσία καὶ καλὴ τροφὴ γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ ἐπαναφέρῃ εἰς τὰ σώματα τὴν ὑγεία.

Ἔχοντας στὸ νοῦ μας λοιπὸν τὴ διδασκαλία τοῦ Σωτῆρος ἂς σεβώμεθα τὴν νηστείαν ποὺ μᾶς συνιστᾷ. Ἂς μὴ νομίζωμεν ὅτι τὸ ἴδιο εἶναι καὶ τὸ νὰ νηστεύωμεν καὶ τὸ νὰ μὴ νηστεύωμεν. Ἡ ὠφέλεια ποὺ θἄχουμε μὲ τὴν νηστεία εἶναι πολὺ μεγάλη. Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ τὴν κάνουμε γιὰ ἐπίδειξι. Τότε ὄχι μόνο δὲν μᾶς ὠφελεῖ, ἀλλὰ φέρει τὸ ἀντίθετο ἀποτέλεσμα, ὅπως ἀκριβῶς καὶ στοὺς Φαρισαίους τοῦ Εὐαγγελίου, τοὺς ὁποίους ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς πολλὲς φορὲς κατηγόρησε γιὰ νὰ δείξῃ στὸ λαὸ ὅτι κατὰ κανένα λόγο δὲν πρέπει νὰ τοὺς μιμῆται καὶ τοὺς θαυμάζῃ. Γιατὶ ὅλος ὁ βίος των ἦταν γεμᾶτος ἀπὸ ὑποκρισία.

Η ΟΣΙΑ ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΑ Η ΣΥΓΚΛΗΤΙΚΗ

Στὴ χορεία τῶν ὁσίων ποὺ ἀφιέρωσαν τὴν ζωή τους στὴ Χριστιανικὴ ἀρετὴ καταλέγεται καὶ ἡ ἁγία Ἀπολιναρία ἡ Συγκλητική, ποὺ τὴ μνήμη της γιορτάζει ἡ Ἐκκλησία μας στὶς 4 Ἰανουαρίου. Τὸ παράδειγμά της θυμίζει μιὰ ἐποχή, κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ ἄνθρωποι βλέποντας τὸ μάταιον τῶν ψευδῶν θεῶν τῆς εἰδωλολατρείας καὶ κουρασμένοι ἀπὸ τὴν ματαιότητα τῆς ὕλης, ἄνοιγαν διάπλατα τὴν ψυχὴ καὶ τὸ πνεῦμα τους στὴν ἁγία σοφία τοῦ Χριστοῦ. Ἡ Ἀπολιναρία, καλλονὴ εἰς τὸ σῶμα καὶ πολὺ μορφωμένη, ἦταν κόρη τοῦ Ἀνθεμίου, διοικητοῦ τῆς Ρώμης ἐπὶ αὐτοκράτορος Λέοντος τοῦ Μεγάλου, τοῦ ὁποίου μάλιστα ἦταν καὶ φίλος. Ἀπὸ τὰ μικρά της χρόνια, καθὼς μᾶς πληροφοροῦν τὰ ἱστορικὰ βιβλία τῆς Ἐκκλησίας, ἔδειξεν ἀπόλυτη περιφρόνησι στὸν πλοῦτο, τὴ χλιδή, τὴν πολυτέλεια τοῦ οἴκου της καὶ ἰδιαιτέρα κλίσι στὴ θρησκευτικὴ προσήλωσι καὶ στὴν παρθενία. Περνοῦσε τὶς μέρες καὶ τὶς περισσότερες νύχτες της διαβάζοντας τὰ Χριστιανικὰ χειρόγραφα καὶ ψάλλοντας τροπάρια καὶ προσευχές. Οἱ γονεῖς της, χριστιανοὶ καὶ αὐτοί, προώριζαν τὴν κόρη τους γιὰ τὸν κοσμικὸ βίο καὶ προσπαθοῦσαν πάντοτε νὰ τὴν ἀποστρέφουν ἀπὸ τὴν ἀσκητικὴ κλίσι της. Δὲν τὸ κατώρθωσαν ὅμως, διότι ἐκείνη ἐπέμενε καὶ τίποτε δὲν φαινόταν ἱκανὸ νὰ τὴν μεταπείσῃ. Ἔτσι ἔπαυσαν καὶ ἐκεῖνοι νὰ τὴν ἐμποδίζουν.

Ὅταν ἔφθασε σὲ νεανικὴ ἡλικία ἡ ὁσία κόρη ἐζήτησεν ἀπὸ τοὺς γονεῖς της σὰν μεγάλη χάρι νὰ τὴν ἀφήσουν νὰ ταξιδέψῃ καὶ νὰ προσκυνήσῃ τοὺς ἁγίους τόπους τῶν Ἱεροσολύμων. Οἱ γονεῖς της, βλέποντας πόσο θὰ τὴν ἐστενοχωροῦσαν ἂν τὴν ἐμπόδιζαν, δέχτηκαν τὴν παράκλησί της. Ἡ ὁσία κόρη, ἐπειδὴ οἱ γονεῖς της δὲν ἤθελαν νὰ ταξιδέψῃ μονάχη γιὰ νὰ μὴν πάθῃ δυστύχημα, πῆρε μαζί της καὶ πολλὲς νεάνιδες καὶ εὐσεβεῖς νέους ἀπὸ τὴ Ρώμη καὶ ἀνεχώρησε. Ἡ ἴδια καὶ οἱ συνοδοί της φορτώθηκαν μὲ ἄφθονο χρυσό, ἄργυρο καὶ πολύτιμα ἐνδύματα γιὰ νὰ τὰ μοιράσουν στοὺς ἁγίους τόπους. Τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας τότε ἦσαν πρωτόγονα καὶ τὸ ταξίδι διήρκεσε πολύ. Πέρασαν κοπώσεις καὶ κακουχίες, γιὰ τὶς ὁποῖες ὅμως τοὺς ἀποζημίωσεν ἡ χαρὰ ποὺ ἠσθάνθησαν ὅταν ἔφθασαν στὰ μέρη ὅπου ἔζησε καὶ ἐμαρτύρησεν ὁ Χριστός. Ἐκεῖ ἡ Ἀπολιναρία, ἀφοῦ ἐμοίρασε τὰ δῶρα στοὺς ἱερωμένους καὶ στοὺς πτωχοὺς κατοίκους, περιῆλθε τοὺς ἁγίους τόπους, ἐπεσκέφθη τὰ μοναστήρια καὶ τὶς σκῆτες καὶ ἄκουσε μὲ εὐλάβεια τὰ σοφὰ Χριστιανικὰ λόγια τῶν πατέρων.

Ὕστερα πῆρε τοὺς συνοδούς της γιὰ νὰ γυρίσουν στὴ Ρώμη. Ἡ ἁγία ὅμως εἶχε τὸ σχέδιό της. Ἤθελε νὰ ἀσκητέψῃ καὶ νὰ ἀφιερώσῃ ὅλη τὴ ζωή της στὴν προσευχή. Τοῦτο ὅμως ἦταν δύσκολο γιὰ δύο λόγους. Πρῶτα γιατὶ οἱ γονεῖς της, καὶ ἰδίως ὁ πατέρας της ποὺ ἦταν πανίσχυρος, θὰ τὴν ἐμπόδιζαν μέχρι τέλους. Δεύτερον, γιατὶ στὰ μοναστήρια γυναῖκες δὲν ἦσαν δεκτές, οὔτε ὑπῆρχαν τότε μοναστήρια γυναικῶν. Ἔτσι, σὰν ἔφτασαν μὲ πορεία πολλῶν ἡμερῶν κοντὰ στὴν Ἀλεξάνδρεια, ἠσθάνθησαν τὴν ἀνάγκη νὰ διανυκτερεύσουν σ' ἕναν πρόχειρο καταυλισμὸ γιὰ νὰ ξεκουραστοῦν. Προτοῦ βραδυάσῃ ἡ ἁγία ρώτησε κι' ἔμαθε πληροφορίες γιὰ τὸ μέρος ἐκεῖνο. Ἐκεῖ κοντά, τῆς εἶπαν, ἦταν μιὰ ὀνομαστὴ σκήτη, ὅπου ἐμόνασαν πολλοὶ πατέρες τοῦ Χριστιανισμοῦ. Τὴ νύχτα, ἐνῷ ἡ συνοδεία της κοιμώντανε, ἡ Ἀπολιναρία σηκώθηκε κρυφά, χωρὶς νὰ τὴν ἀντιληφθῇ κανεὶς καὶ προχώρησε στὴν ἔρημο. Οἱ ἄλλοι ξύπνησαν τὸ πρωΐ, τὴν ἀνεζήτησαν, ὅμως δὲν τὴ βρῆκαν καὶ συνέχισαν τὸ ταξίδι στὴ Ρώμη γιὰ νὰ ἀναφέρουν στὸν πατέρα της τὸ δυσάρεστο γεγονός. Ὁ διοικητὴς Ἀνθέμιος, μόλις τὸ ἔμαθε, διέταξε νὰ τὴν ἀναζητήσουν, ἀλλὰ παρ' ὅλες τὶς ἔρευνες τῆς Ἐξουσίας δὲν εὑρέθη πουθενά. Στὸ σπίτι της καὶ στὴν πρωτεύουσα τὴ θεώρησαν χαμένη καὶ σιγά-σιγὰ τὴν ξέχασαν. Ἡ ὡραία κόρη ταλαιπωρήθηκε μέρες καὶ νύχτες στὰ δάση, στὰ ἕλη καὶ τὶς κακοτοπιὲς τῶν μερῶν ἐκείνων. Τὰ ροῦχα της εἶχαν σχισθῇ, ἡ πεῖνα, ἡ κακουχία, ἡ ὁδοιπορία, ὁ κόπος, τὴν εἶχαν καταβάλει. Τὰ κουνούπια, ἄφθονα καὶ ἀνυπόφορα, τὴν κεντοῦσαν τὶς νύχτες ποὺ πλάγιαζε κάτω ἀπὸ τὰ δένδρα καὶ τὸ δέρμα της, μᾶς πληροφορεῖ ἡ ἱστορία, ἀπὸ τὰ δαγκώματα τῶν κουνουπιῶν εἶχε γίνει σὰν τὸ δέρμα τῆς χελώνης. Ρωτῶντας τοὺς νομάδες καὶ τοὺς ὁδοιπόρους ποὺ ἀραιά - ἀραιὰ εὕρισκε στὸ δρόμο της, ἔφθασε, τέλος, στὴ σκήτη. Στοὺς πατέρες ἐδήλωσε πῶς ἦταν ἄνδρας καὶ ἤθελε νὰ γίνῃ μοναχὸς καὶ νὰ ζήσῃ μαζί τους. Τοὺς ἔκρυψε, φυσικά, τὸ πραγματικό της ὄνομα καὶ τὴν ἀριστοκρατική της καταγωγή. Οἱ καλόγεροι εἶδαν τὴν εὐσέβειά της καὶ δέχτηκαν νὰ τὴν κρατήσουν μαζί τους στὴ σκήτη. Τῆς ἔδωκαν δὲ τὸ ἀποστολικὸ ὄνομα Δωρόθεος. Στὴ σπηλιά, ποὺ τῆς παρεχώρησαν, δὲν ἄργησε νὰ διακριθῇ καὶ νὰ λάμψῃ ἡ ἀρετή της. Νύχτα καὶ μέρα προσηύχετο καὶ ὅλοι τὴν ἐθαύμαζαν κι' ἔλεγαν ὅτι ὁ νέος ἀσκητής, ὁ Δωρόθεος, θὰ ἀξιωνόταν τοῦ «στεφάνου τῆς ἀθλήσεως», θὰ ἁγίαζε δηλαδὴ μετὰ θάνατον. Πέρασαν χρόνια πολλά. Οἱ ὁδοιπόροι καὶ προσκυνηταὶ ποὺ περνοῦσαν ἀπὸ τὴ σκήτη ἐμάθαιναν περὶ ἑνὸς ὁσίου Δωροθέου, ποὺ ἦταν ἅγιος εἰς τὴν ψυχὴν καὶ σοφὸς εἰς τὸ πνεῦμα καὶ σιγά - σιγὰ ἡ φήμη αὐτὴ ἔφθασε στὴ Ρώμη. Ἐκεῖνο τὸν καιρό, ἡ μικρότερη ἀδελφὴ τῆς Ἀπολιναρίας εἶχε πειραχθῇ ἀπὸ δαιμόνιο καὶ οἱ ἰατροὶ τῆς Ρώμης δὲν ἠμπόρεσαν νὰ τὴ θεραπεύσουν. Ὁ πατέρας της ἔμαθε περὶ ἑνὸς ἀββᾶ Δωροθέου θαυματουργοῦ καὶ ἔστειλεν ἐκεῖ τὴν κόρη του γιὰ νὰ τὴ θεραπεύσῃ μὲ τὴ θεία χάρι. Ἔτσι ἡ ἁγία εἶδε μιὰ μέρα νὰ φέρνουν στὸ ἀσκητῆρι της τὴ μικρότερη ἀδελφή της. Συνεκινήθη, δὲν ἐμαρτύρησεν ὅμως τίποτε καὶ μέσα σὲ λίγες μέρες μὲ τὴν προσευχή της καὶ τὴ συμβουλή της, κατώρθωσε νὰ θεραπεύσῃ τὴν ἀδελφή της ἀπὸ τὸ δαιμόνιο. Μόλις ἔφτασε ἡ τελευταία, θεραπευμένη στὴ Ρώμη ἀφηγήθη στὸν πατέρα της ὅσα εἶδε καὶ τότε ὁ Ἀνθέμιος ἐζήτησε νὰ γνωρίσῃ προσωπικῶς τὸν θαυματουργὸν ἀσκητὴ ποὺ ἔκαμε καλὰ τὴν κόρη του. Ἀπεσταλμένοι τοῦ Διοικητοῦ ἔφτασαν στὴ σκήτη καὶ ἔπεισαν τὸν ἀσκητή, παρ' ὅλες τὶς ἀντιρρήσεις του, νὰ ταξιδέψῃ στὴν πρωτεύουσα. Στὸ παλάτι τοῦ Διοικητοῦ ὑπεδέχθησαν μὲ ἐγκαρδιότητα τὸν ἀββᾶ Δωρόθεο καὶ ἐζήτησαν νὰ τὸν φιλοξενήσουν μερικὲς μέρες. Ἐκεῖ δὲν ἄργησαν νὰ ἀναγνωρίσουν ὅτι ὁ Δωρόθεος δὲν ἦταν ἄλλος ἀπὸ τὴν χαμένη κόρη τους, τὴν Ἀπολιναρία, καὶ ἐχάρηκαν πολὺ ποὺ τὴν ξανοεῖδαν στὴ ζωή. Ἡ ἁγία ἐμίλησε στοὺς γονεῖς της γιὰ τὴν μακαριότητα τῆς χριστιανικῆς ζωῆς καὶ ἐπέστρεψε στὴ σκήτη. Ἐκεῖ, χωρὶς νὰ πῇ τίποτε στοὺς ἄλλους ἀσκητὰς γιὰ τὰ διατρέξαντα, ἐπέρασε τὸ ὑπόλοιπον τοῦ βίου της μὲ προσευχή, νηστεία καὶ ἁγιότητα καὶ ἀπέθανε σὲ γῆρας βαθύ. Τότε, ποὺ τὴν ἐγύμνωσαν νὰ τὴν θάψουν, ἀπεκαλύφθη καὶ τὸ πραγματικό της φῦλον καὶ ὅλοι ἐθαύμασαν τὴν αὐταπάρνησι καὶ τὴ πίστι, ποὺ ἔδειξε γιὰ τὴ σοφία τοῦ Χριστοῦ. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ Ἐκκλησία τὴν ἀνεκήρυξεν ἁγία.

«Μὴν ἐπιμελεῖσθε μόνον ἀτομικῶς διὰ νὰ σχηματίσετε ἄτομα, ἀλλὰ διὰ νὰ σχηματίσετε σύνολα».

Ι. ΜΕΤΑΞΑΣ

Η ΔΥΝΑΜΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ

(Ἡ μεγάλη ἱστορία τῆς μικρῆς σταγόνας)

Ὅταν γύρισε ἀπὸ τὴ Βαλκανικὴ Συνδιάσκεψι ὁ Ἀρχηγός, ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς τὸν ὑποδέχτηκε καὶ τὸν χαιρέτισε μὲ ἐνθουσιασμό. Εἴδατε τὶς εἰκόνες; Συναγερμός! Ἕνα μεγαλόπρεπο θέαμα ἑνότητος καὶ... δυνάμεως. Γιὰ νὰ νοιώσουμε καλὰ τὴ δύναμι αὐτὴ ἂς ποῦμε σήμερα τὴν ἱστορία τῆς σταγόνας.

* * *

Ὁλόκληρος ὁ κόσμος ἀποτελεῖ μιὰ ἑνότητα. Μποροῦμε νὰ τὴν ἐξετάσουμε στὸ πιὸ μεγάλο της καὶ στὸ πιὸ μικρό της μέρος. Μὲ τὴ σκέψι αὐτὴ καταπιάστηκαν πολλοὶ σοφοί, μικρὰ κατὰ τὸ φαινόμενο πράγματα, ὅμως ἡ συνάφεια τῶν αἰτιῶν καὶ τῶν ἐνεργειῶν εἶναι ὅπως ἀπεδείχθη παντοῦ ἡ ἴδια. Τὸ κορμί μας εἶναι ἕνα Σύμπαν γιὰ τὴ σταγόνα αἵματος, ἕνα Σύμπαν γιὰ τὸ μικρόβιο καὶ γιὰ τὸ βακτηρίδιο. Ἕνας κόσμος ὁλόκληρος εἶναι ἐπίσης μιὰ σταγόνα. Εἶναι ἰδιαιτέρως ἐνδιαφέρουσα ἡ ἱστορία της, γιατὶ οἱ σταγόνες εἶναι ἕνα πρᾶγμα τόσο συνηθισμένο, χωρὶς σπουδαιότητα, δὲν τὶς σκέπτεται κανεὶς καὶ δὲν τὶς ἐκτιμᾷ κανεὶς καὶ ὅμως εἶναι γιὰ ὅλους μας τόσο ἀπαραίτητες. Χωρὶς νερὸ δὲν μποροῦμε νὰ ζήσουμε.

Τὸ σύνολο τοῦ νεροῦ ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς ἱστορίας τοῦ κόσμου ἦλθε ἀπὸ τὸν ἀέρα. Στὸν ἀέρα ὑπάρχει πολλὴ θέσι, ἄρα καὶ ἡ μέλλουσα ἀποθήκη τοῦ νεροῦ γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα βρίσκεται στὸν ἀέρα. Τὸ σύννεφο σπάζει ἀπὸ τὸ βάρος του καὶ βρέχει, βρέχει καταρράχτες καὶ ποτάμια, νοτίζει τὴ γῆ, ὑγραίνει τὸ χῶμα. Ἐμεῖς στὶς πολιτεῖες χολιάζουμε καὶ ὁ ἀγρότης εὐχαριστιέται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον. Εὐγνώμονη ἡ γῆ ρουφᾷ τὴ δροσιὰ αὐτή. Τὰ φυτὰ πίνουν τὸ μεγαλείτερο μέρος καὶ βλαστάνουν πράσινα καὶ θρασεμένα πρὸς τὸ φῶς. Τὰ ρυάκια γεμίζουν καὶ φουσκώνουν, φέρνουν τὸ νερὸ στοὺς ποταμοὺς καὶ αὐτοὶ πάλι στὴ θάλασσα, ὅπου συναντῶνται ὅλες οἱ σταγόνες, ὡς καὶ κεῖνες, ποὺ κατάπιε λαίμαργα ἡ γῆ.

Ἔτσι μάθαμε μερικὰ ἐπεισόδια καὶ ἱστορίες τῆς σταγόνας, ποὺ κατεβαίνει ὁρμητικὴ ἀπὸ τὸ σύννεφο πρὸς τὴ γῆ. Τὴν παίρνει στὴν ἀγκαλιά της ἡ θάλασσα, τὴ δέχεται στὰ σπλάχνα της ἡ γῆ καὶ τὴν ροφοῦν τὰ φυτά. Φαίνεται ὅμως πὼς ἡ φύσι λυπᾶται, ποὺ τὸ καϋμένο σύννεφο ἔλυωσε καὶ χάθηκε. Πρέπει ἆρά γε ἔτσι νὰ χαθοῦνε τὰ σύννεφα; Ναί, ἔπεσε πολὺ νερὸ ἀπὸ τὸν οὐρανό, ὁ οὐρανὸς θέλει πάλι νὰ ξαναπάρη ἕνα μέρος ἀπὸ τὸ πεσμένο νερό. Τότε ὁ οὐρανὸς δὲν ἔχει παρὰ νὰ στείλη μιὰ παράκλησι στὸν κὺρ-Ἥλιο. Αὐτὸς χαμογελᾷ μὲ μεγάλη καλωσύνη — μάλιστα κατὰ τὸ μεσημέρι — τὸ λαμπερὸ ἀκτινοβόλο γέλιο τῆς θερμότητος, ποὺ ζεσταίνει ὁλόκληρη τὴν ἐπιφάνεια τῆς γῆς. Τὸ νερὸ ὅμως ποὺ βρέχει τὰ λιβάδια, ποὺ βρίσκεται στὰ ποτάμια καὶ στὰ ρυάκια, στὰ δάση καὶ στὶς λίμνες καὶ μάλιστα στὴ θάλασσα, δὲν μπορεῖ νὰ κάνη ἀλλοιῶς, νοιώθει νὰ τὸ κολακεύη ὁ ἥλιος μὲ τὸ γέλιο του, αἰσθάνεται κάποια συγκίνησι καὶ θυμᾶται πάλι τὴν ὑψηλότερή του καταγωγή. Ἱδρώνει, ἐξαϋλώνεται καὶ ἀρχίζει πάλι νὰ ἀνεβαίνη στὸν οὐρανὸ σὰν μιὰ γαλανὴ νεφέλη, σὰν ἕνας ἀσημένιος ἀτμός. Κι' ἐκεῖ ἀπάνω ξαναμαζεύεται, γίνεται πάλι σύννεφο καὶ ντύνεται μὲ τὰ ἄσπρα του πουπουλένια φορέματα, ἀφήνει τὸ δειλινὸ νὰ τὸ καταλάμψη ὁ ἥλιος καὶ νὰ τὸ κάνη κόκκινο καὶ χρυσὸ κι' ὅταν κατόπιν γίνη χοντρὸ καὶ σκοτεινό, σκάνει πάλι, πέφτει σὰν βροχὴ στὴ γῆ γιὰ νὰ ξανασηκωθῆ πάλι σὲ λίγο καὶ νὰ μᾶς ἀντικρύση ἀπὸ τὸ ὕψος του λέγοντάς μας μὲ τὴ συννεφένια του γλῶσσα: «Νἆμαι πάλι, ἐδῶ εἶμαι στ' ἀψηλά!». Δὲν μποροῦμε νὰ καταμετρήσουμε τί ποσὸ νερὸ πέφτει στὴ γῆ καὶ τί ἀνεβαίνει πάλι στὸν οὐρανὸ ὡς ἀτμός, ὅμως ξέρουμε ὅτι ἀπὸ καταβολῆς κόσμου αὐτὴ ἡ δουλειὰ γίνεται: Τὸ ἀνέβασμα τοῦ σύννεφου στὸν οὐρανὸ καὶ τὸ πέσιμο τῆς βροχῆς στὴ γῆ. Ἡ φύσι δὲν πετᾷ καὶ δὲν καταστρέφει τίποτε. Φυλάγει τὸ κάθε τι, τὸ ἐπεξεργάζεται, τὸ χωρίζει, τὸ συνθέτει καὶ τὸ δίνει πάλι σὲ νέα φόρμα.

Ὁ ἄνθρωπος, ποὺ μαζεύει τὰ παλιὰ σίδερα καὶ ἀπὸ αὐτὰ παράγει κατόπιν λαμπερὰ νέα σιδηρένια ἀντικείμενα, ἀκολουθεῖ μόνο τὸ μεγάλο τῆς φύσεως παράδειγμα. Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ μᾶς τρομάξη τὸ γεγονός, ὅτι ἡ φύσι φέρεται πολὺ οἰκονομικά, σχεδὸν φιλάργυρα. Πεθαίνουμε καὶ τὸ σῶμα μας μᾶς τὸ τρῶνε τὰ σκουλήκια, ποὺ σκοπὸ ἔχουν νὰ λιπάνουν τὴ γῆ, ποὺ θὰ φέρη νέα τροφὴ γιὰ νέους ἀνθρώπους.

Αὐτὲς εἶναι οἱ συνάφειες, ποὺ μᾶς ἀφήνει νὰ γνωρίσουμε καὶ νὰ καταλάβουμε μιὰ μικρὴ σταγόνα, ποὺ κολλᾷ πάνω στὸ φόρεμά μας ἢ στάζει ἀπὸ τὸ δάχτυλό μας. Κάτι ἄλλο ὅμως πολὺ πιὸ σπουδαῖο μποροῦμε ἀπὸ τὴ μικρὴ ἱστορία τῆς νεροσταλίδας νὰ μάθουμε. Προσέξετε, ἀγαπημένες μου φίλες! Μιὰ μοναχικὴ σταγόνα δὲν εἶναι τίποτε, ἔστω κι' ἂν ἕνας ὁλόκληρος κόσμος ἀπὸ βακτηρίδια φωλιάζη μέσα της. Ἡ μιὰ νεροσταλίδα δὲν εἶναι λοιπὸν τίποτε, μὰ τὰ δισεκατομμύρια σταγόνων ποὺ πέφτουν καὶ κάνουν τὴ βροχή, εἶναι μιὰ μεγάλη δύναμι. Ἡ δύναμι, ποὺ κινεῖ τροχοὺς καὶ στρόφιγγες, κινητῆρες καὶ μηχανές, ἡ δύναμι ποὺ κάνει ἕνα λιβάδι, ἕναν ἀγρὸ καρποφόρο, ἡ δύναμι ποὺ φέρει τὰ πλοῖα, ἡ δύναμι τέλος πάντων ποὺ εἶναι ἡ δύναμι τῆς ζωῆς μας.

Ἔτσι εἶναι καὶ ὁ κάθε ἄνθρωπος. Μπορεῖ νἄχη τὴν ἐσωτερική του ἰδιαίτερη ζωὴ ὅπως καὶ ἡ κάθε νεροσταλίδα καὶ νὰ ζῇ τὴ ζωή του τόσο πολύπλοκα ὅπως αὐτή, ὅμως ὁ κάθε ἄνθρωπος ἔχει τόση λίγη σημασία καὶ τόση λίγη δύναμι, ἐνῷ ἡ συνεργασία καὶ ἡ συνολικὴ προσπάθεια ὅλων τῶν ἀτόμων, ποὺ ἀποτελοῦν ἕνα λαό, δίνει τὴ δύναμι καὶ ἐπιτυγχάνει τὶς θαυμαστὲς δόξες, ποὺ ἕνας λαὸς ἑνωμένος μόνο μπορεῖ νὰ ἐπιτύχη.

Σ. Καρ.

των κοριτσιών

ΖΕΣΤΑ ΡΟΦΗΜΑΤΑ: ΤΟ ΤΣΑΪ

Ἀπὸ τὰ φύλλα, τὰ ἄνθη, τὶς ρίζες διαφόρων φυτῶν, ὅπως ἐπίσης καὶ ἀπὸ τοὺς χυμοὺς καὶ τοὺς σπόρους πολλῶν καρπῶν παρασκευάζομε διάφορα ροφήματα, ὅπως τὸ τσάϊ, ὁ καφές, τὸ φασκόμηλο, τὸ τίλλιο, τὸ χαμομῆλι, τὸ κακάο κλπ. Ὅταν τὰ βράζουμε λέγονται ἀφεψήματα, ἐκχύματα δὲ ὅταν τὰ περιχύνουμε μόνο μὲ βραστὸ νερό.

Τὰ ροφήματα πίνονται ζεστὰ ἢ κρύα. Τὰ ζεστὰ ροφήματα ὅταν πίνωνται

Τὸ φυτὸ τοῦ τσαγιοῦ.

μόνα τους χωρὶς νὰ συνδυάζωνται μὲ οὐσίες ἄλλες θρεπτικές, μποροῦμε νὰ ποῦμε πὼς δὲν ἔχουν καμμιὰ θρεπτικὴ ἀξία ἄλλη ἀπὸ ἐκείνη ποὺ τοὺς δίδει ἡ λίγη ζάχαρις ἢ τὸ γάλα ποὺ προσθέτομε, ἔχουν ὅμως συνήθως ἰδιότητες θεραπευτικὲς καὶ ἐνεργοῦν ὡς τονωτικά, διεγερτικά, ὀρεκτικά, διουρητικά, μαλακτικά, κ. ἄ.

Χρησιμεύουν καὶ ὡς τροφὴ ὑπὸ μορφὴν ὑγρῶν ὅταν φυσικὰ δίδωνται ἀνακατωμένα μὲ οὐσίες θρεπτικὲς ὅπως μὲ γάλα, μὲ αὐγὰ κ. ἄ.

Ἕνα ἀπὸ τὰ συνηθέστερα ροφήματα ποὺ πίνεται πολὺ τὸν χειμῶνα ὡς ἄριστο θερμαντικὸ εἶναι καὶ τὸ τσάϊ. Αὐτὸ δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ τὰ ἀποξηραμμένα φύλλα τοῦ τεϊοδένδρου, ἑνὸς θάμνου ὁ ὁποῖος φύεται εἰς τὰς Ἀνατολικὰς Ἰνδίας, τὴν Κίναν, Κεϋλάνην, Ἰαπωνίαν κλπ. καὶ τὰ ὁποῖα πρὶν φθάσουν ὡς ἡμᾶς ὑπόκεινται σὲ διάφορες κατεργασίες, ἤτοι πρῶτα μαραίνονται δι' ἀτμοῦ, κατόπιν πιέζονται, ξηραίνονται εἰς τὸν ἥλιον, καὶ τέλος καβουρδίζονται ἐλαφρά.

Τὴν ποιότητα τοῦ τσαγιοῦ ἀλλοιώνουν αἱ διάφοροι νοθεῖαι του ὅπως ἡ προσθήκη ξένων καὶ χρησιμοποιηθέντων φύλλων, μίσχων, καὶ ἡ προσφορὰ κατωτέρας ποιότητος ὡς ἀνωτέρας.

Δόσις: 1 κουτ. γλυκ. τσάϊ (κοφτὴ μὲ μαχαῖρι) 2-3 κουτ. γλυκ. ζάχαρι 1 φλυτζ. τσαγιοῦ νερό.

ΕΚΤΕΛΕΣΙΣ

Τὸ τσάϊ γίνεται κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον.

Ζεματίζομε (ζεσταίνομε) τὴν τσαγιέρα ρίχνοντας μέσα βραστὸ νερό. Μόλις ζεσταθῆ, τὴν ἀδειάζομε καὶ ἀφοῦ τὴν σκουπίσωμε καλά, ρίχνομε τὰ φύλλα τοῦ τσαγιοῦ, τὴν σκεπάζομε (μὲ μάλλινο κάλυμμα ἂν εἶναι δυνατὸν) καὶ τὴν ἀφίνομε ἔτσι σκεπασμένη 4-5 λεπτὰ τῆς ὥρας κοντὰ στὴ φωτιά. Ἐν τῷ μεταξὺ βράζομε τὸ νερὸ καὶ τὸ ρίχνομε στὴ τσαγιέρα, ὁπότε τὴν ξεσκεπάζομε καὶ μετὰ ἕνα λεπτὸ σερβίρομε τὸ τσάϊ.

Τὸ τσάϊ προσφέρεται σκέτο, μὲ λεμόνι, μὲ γάλα, μποροῦμε ὅμως κάποτε νὰ προσθέσωμε ροῦμι ἢ κονιάκ.

Τὸ καλὸ τσάϊ πρέπει νὰ ἔχη χρῶμα ξανθό, χρυσοκίτρινο, νὰ εἶναι διαφανὲς καὶ νὰ ἔχη τὴν ἰδιάζουσαν ὀσμὴν καὶ γεῦσιν.

Ὅπως τὰ περισσότερα ροφήματα ἔτσι καὶ τὸ τσάϊ δὲν ἔχει καμμίαν θρεπτικὴν ἀξίαν. Εἶναι ὅμως θερμαντικὸν καὶ ἔχει ἰδιότητες διεγερτικὲς οἱ ὁποῖες ὀφείλονται εἰς τὴν τεΐνην τὴν ὁποίαν περιέχει. Περιέχει ἀκόμη τὸ τσάϊ νερό, ἕνα αἰθέριον ἔλαιον, εἰς τὸ ὁποῖον ὀφείλει τὸ ἄρωμά του καὶ μία οὐσία πικρά, τὴν τανίνην, ἡ ὁποία ἔχει τὴν ἰδιότητα νὰ ἐπιβραδύνη τὴν πέψιν.

Πινόμενον ἀφαιρεῖ τὸ αἴσθημα τοῦ σωματικοῦ κόπου καὶ εἶναι ἕνα ἀξιόλογον δροσιστικόν, ὅταν στὶς ζεστὲς ἡμέρες τοῦ θέρους πίνεται παγωμένον.

Ἡ κατάχρησί του ὅμως φέρει δυσκοιλιότητα καὶ διεγείρει ὑπερβολικὰ τὸ νευρικὸ σύστημα, προκαλοῦσα ἀϋπνίαν καὶ αὔξησιν τῶν παλμῶν τῆς καρδιᾶς.

Γι' αὐτὸ τὸ τσάϊ δὲν πρέπει νὰ δίδεται σὲ παιδιὰ ἢ σὲ νευρικοὺς ἐνήλικας ὅπως καὶ σὲ ὅσους πάσχουν ἀπὸ γαστρικὲς διαταραχές.

Ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς συχνὰ ἀντικαθιστᾶ τὸ τσάϊ μὲ ροφήματα ἄλλα ἀρωματικώτατα καὶ ἀρκετὰ εὔγεστα, ὅπως εἶναι τὸ φασκόμηλο, τὸ φλισκοῦνι, τὸ χαμομῆλι, τὸ τίλλιο, τὸ τσάϊ τοῦ βουνοῦ κ. ἄ., τὰ ὁποῖα εἶναι προτιμότερον νὰ χρησιμοποιοῦνται περισσότερο ἀπὸ τὸ τσάϊ τώρα μάλιστα ποὺ ἡ εἰσαγωγή του ὡς ξένου προϊόντος ἀπαιτεῖ ἐξαγωγὴ συναλλάγματος, ποὺ ἀποφεύγει μὲ κάθε τρόπο τὸ σημερινόν μας ἐθνικὸ Κράτος.

* ΤΟ ΓΑΝΤΙ *

Ἀλήθεια! Ποτὲ δὲ θὰ θελήσουμε νὰ πετάξουμε τὸ γάντι, δηλαδὴ νὰ θυμώσουμε καὶ νὰ μαλλώσουμε. Θὰ μείνουμε πάντα ἀγαπημένες καὶ ἑνωμένες. Γιατὶ εἴπαμε καὶ παραπάνω, ὅτι μόνο ἡ ἕνωσι φέρει τὴ δύναμι. Ἐμεῖς θέλουμε σήμερα νὰ συμβουλέψουμε πῶς θὰ φκιάσουμε ἕνα ζεστὸ καὶ πρακτικὸ ζευγάρι γάντια;

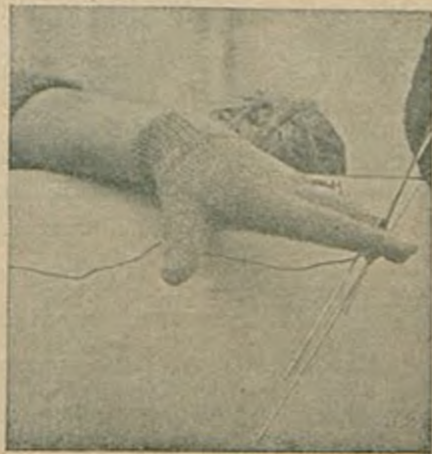
Ἀρχίζουμε ἀπὸ τὸν καρπό, πιάνουμε 66 πόντους σὲ τρεῖς βελόνες (ἀπὸ 22 σὲ κάθε μιά), πλέκομε 7 ἐκ. λάστιχο, κατόπιν πλέκομε 1 ἐκ. σκέτο κάλτσα.

Περνοῦμε σὲ μιὰ βελόνα 30 πόντους γιὰ τὴν παλάμη καὶ ἀφοῦ τοὺς πλέξουμε ἀρχίζουμε νὰ σχηματίζουμε τὴ βάσι τοῦ ἀντίχειρος προσθέτοντας ἕναν πόντο (ἄνοιγμα), πλέκομε δυὸ πόντους, προσθέτουμε ἀκόμη ἕνα ἄνοιγμα. Τὰ δυὸ αὐτὰ ἀνοίγματα μαρκάρουμε μὲ χρωματιστὴ κλωστὴ καὶ ἐξακολουθοῦμε νὰ πλέκωμε στρογγυλὰ ἐπαναλαμβάνοντες τ' ἀνοίγματα κάθε τρεῖς σειρὲς ἕως ὅτου σχηματισθοῦν 20 πόντοι μεταξὺ τῶν ἀνοιγμάτων. Περνοῦμε τοὺς 20 πόντους σὲ μιὰ βελόνα κι' ἀφοῦ πλέξουμε ἕνα κύκλο καὶ ξαναφθάσουμε πάλι στοὺς πόντους τοῦ δακτύλου προσθέτουμε 4 νέους γιὰ τὸ μεταξὺ τοῦ ἀντίχειρος καὶ τοῦ δείκτου διάστημα. Ἀφοῦ ἑνώσουμε τοὺς πόντους αὐτοὺς μὲ τοὺς πόντους τοῦ ἐπάνω μέρους τοῦ χεριοῦ πλέκουμε στρογγυλὰ 20 γραμμὲς γιὰ νὰ φθάσουμε στὰ δάκτυλα. Ὅταν φθάσουμε σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο ἀφίνουμε τὴν ἐργασία στὶς βελόνες καὶ πλέκουμε τὸ μεγάλο δάκτυλο.

Περνᾶμε σὲ δυὸ βελόνες τοὺς πόντους ποὺ ἔχουμε στὴ βελόνα προσθέτοντας καὶ τοὺς μεταξὺ τοῦ ἀντίχειρος καὶ τοῦ δείκτου ὁπότε ἔχουμε ἐν ὅλῳ 24, πλέκουμε 30 γραμμὲς στρογγυλὰ καὶ κλείνουμε τὸν δάκτυλο κατὰ τὸν ἑξῆς τρόπο. Στὴν ἀρχὴ τῆς μιᾶς γραμμῆς κάνουμε ἕνα κλείσιμο, τὴν ἄλλη τὴν πλέκουμε χωρὶς κλείσιμο, τὴν ἄλλη μὲ κλείσιμο κλπ. ἕως ὅτου μᾶς μείνουν λίγοι πόντοι ποὺ τοὺς περνᾶμε σὲ μιὰ κλωστὴ τὴν ὁποίαν σφίγγουμε γιὰ νὰ κλείση τὸ δάκτυλο. Κατόπι σχηματίζουμε τὸν δείκτη σηκώνοντας 9 πόντους ἀπὸ τὴν παλάμη καὶ 10 ἀπ' τὸ ἐπάνω μέρος τοῦ χεριοῦ προσθέτοντας καὶ 4 γιὰ τὸ μεταξὺ τῶν δακτύλων διάστημα (23 ἐν ὅλῳ) πλέκουμε 36 γραμμὲς καὶ μὲ τὸν τρόπο ποὺ πλέξαμε τὸν ἀντίχειρα.

Μέσος. Σηκώνουμε 9 ἀπ' τὴν παλάμη προσθέτουμε 4, παίρνουμε 9 ἀπ' τὸ πίσω μέρος τοῦ χεριοῦ καὶ ἀκόμη 4 (ἐν ὅλῳ 26). Πλέκουμε 40 γραμμὲς καὶ κλείνουμε. Τὸ ἴδιο κάνουμε καὶ γιὰ τὰ ὑπόλοιπα μὲ 23 πόντους γιὰ τὸν παράμεσο καὶ 32 γραμμές, γιὰ δὲ τὸν μικρὸ 18 πόντους καὶ 26 σειρές.

Σημείωσις. Οἱ σειρὲς ποὺ ἀναφέρονται γιὰ τὸ ὕψος τῶν δακτύλων, καλὸν εἶναι νὰ μὴν τηροῦνται σύμφωνα μὲ τὶς ὁδηγίες ἀκριβῶς (διότι ὑπάρχει διαφορὰ μεταξὺ τῶν δακτύλων τῶν διαφόρων χεριῶν), ἀλλὰ νὰ δοκιμάζωνται σὲ κάθε δάκτυλο.

Ἀπὸ τὴ Βυζαντινὴ Ἐποποιΐα

ΜΕ ΤΟ ΝΙΚΗΦΟΡΟ ΦΩΚΑ

ὑπὸ : Μ. ΑΝ.

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Ἔνοιωσε τὴν καρδιά του νὰ σφίγγεται ἀπὸ τὸ φόβο τῆς μοναξιᾶς. Ξαφνου ψηλά, πολὺ ψηλά, ἕνα σημαδάκι φωτεινὸ καρφώθηκε σταθερά. Ἦταν, λέω, ἕνα μικρὸ ἀθώρητο σχεδὸν ἄνοιγμα στὴ μαύρη σγουρὴ ἐπιφάνεια ἑνὸς τεράστιου βήλου ἀπὸ βελοῦδο ποὺ ἔκρυβε ἀπὸ τὰ μάτια του τὸ φῶς, τὸ χρυσογάλαζο ἀνοιξάτικο φῶς... Τὸ ζήτημα ἦταν νὰ φτάση ἐκεῖ... Θὰ μποροῦσε τότες νὰ παραμερίση τὸ βαρὺ ὑφάδι καὶ δίχως ἄλλο θὰ βρισκότανε στὸ περιβόλι τοῦ Πρωτοσπαθάρη...

Ὦ! νὰ κολυμπήση στ' ἀσημένια νερὰ τῆς λίμνης καθὼς ἄλλοτε... νὰ γλυκοκουβεντάση μὲ τοὺς φίλους ὧρες ἀτέλειωτες κάτω ἀπὸ τὸν ἥσκιο τῶν πλατανιῶν... Ἐκεῖ δίχως ἄλλο θὰ περιδιαβάζη καὶ ἡ Νανὼ κρατῶντας κρίνα στὰ λευκά της χεράκια... Ὁ ἥλιος περνᾶ ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ φύλλα κρυφὰ καὶ στολίζει μὲ ἀσημένιες πούλιες, χιλιάδες πούλιες, τὰ μαλλιά της...

Τὸ ζήτημα ἦταν νὰ φτάση ἐκεῖ...

Καὶ ξαφνικὰ τὸ φωτεινὸ ἐκεῖνο σημαδάκι ἄρχισε νὰ μεγαλώνη. Ἔγινε σὰν τὸ φεγγάρι τ' ὁλόγιομο, ἀκόμα μεγαλύτερο, ἀκόμα μεγαλύτερο... Ἔπιασε ὁλόκληρο τὸν οὐρανὸ καὶ νά, σὰ μιὰ ἀστραπὴ θαρρεῖς, ὁ Γρηγόρης ἔνοιωσε νὰ περνᾶ μέσα ἀπ' αὐτό, σάμπως ἀπὸ τὸ ἄνοιγμα ἑνὸς φλογεροῦ κρίνου...

Καὶ πάλι σκοτάδι βαθὺ καὶ τὰ οὐρλιάσματα τῶν πεινασμένων λύκων κάτωθε. Καὶ πάλι ἔνοιωσε τὴν καρδιά του νὰ σφίγγεται ἀπὸ τὸ φόβο τῆς μοναξιᾶς, ὡς που φάνηκε ἄλλο μικρό, φωτεινὸ σημάδι, ποὺ μεγάλωνε καὶ γίνηκε κι' αὐτὸς κρίκος φλογερὸς γιὰ νὰ περάση μέσαθε ὁ Γρηγόρης.

Μιά, δυό, τρεῖς, τέσερες, ἀτέλειωτες φορές...

Θυμήθηκε ποὺ κάποτε σὲ μιὰ ἀπόμεοη πλατεῖα, στὴ Θεσσαλονίκη... θἆταν δίχως ἄλλο κατὰ τὶς παραμονὲς τοῦ πανηγυριοῦ τοῦ Ἅη-Δημήτρη... ναὶ τότε ἦταν... Εἶχε μαζευτῆ λοιπὸν πολὺς κόσμος καὶ στὴ μέση, ἀπάνω σὲ τεντωμένο χοντρὸ σκοινί, περπατοῦσε ἕνας ἀκροβάτης. Ἀπὸ ἀπόσταση σὲ ἀπόσταση τοῦ ἔκοβαν τὸ δρόμο κάτι στεφάνια καμωμένα ἀπὸ μεγάλα χλωρὰ κλαδιὰ μυρτιᾶς. Ὁ ἀκροβάτης ἔπρεπε νὰ χυθῆ, νὰ περάση ἀπὸ τὸ στεφάνι, κι' ἀφοῦ ἔκανε μιὰ τοῦμπα στὸν ἀέρα, νὰ ξανασταθῆ ὄρθιος στὸ τεντωμένο σκοινὶ καὶ νὰ ἐξακολουθήση τὸ δρόμο του... Τὸ γύμνασμα ἦταν πολὺ ἐπικίνδυνο κι' ὁ ὄχλος γύρω κάθε φορὰ χειροκροτοῦσε, τρελλὸς ἀπὸ ἐνθουσιασμό... Ὁ ἄνθρωπος ἦταν χλωμὸς πολύ, μὰ ἥσυχος. Χαιρετοῦσε κάθε τόσο κι' ἕνα χαμόγελο ὅλο πίκρα καὶ περηφάνεια χάραζε τὰ χείλη του...

Τὸν ἴδιο ἀτέλειωτο ἀγῶνα ἔκανε τώρα κι' ὁ Γρηγόρης... Ἐκεῖ ἀνάμεσα οὐρανοῦ καὶ θάλασσας. Σὰ μιὰ σαΐτα ριγμένη στὸ σκοτεινὸ χάος περνοῦσε μέσα ἀπὸ τοὺς φλογεροὺς κύκλους, χωρὶς νὰ σταματήση ποτέ... Ἐμπρός, πάντα ἐμπρός...

Μιὰ χαρὰ τρελλὴ τὸν συνεπῆρε, πρωτόφαντη, ποὺ δὲ χωροῦσε στὸ στῆθος του... κι' ἤθελε νὰ ξεχυθῆ σὲ κραυγὲς ἄναρθρες καὶ κλάματα. Ποιὸς τὸ πίστευε πὼς μέσα στὸν ἀγῶνα τοῦτο τὸν ἀτέλειωτο καὶ ποὺ φάνταζε ὁλότελα μάταιος — σ' αὐτὸ τὸ παιχνίδι τοῦ θανάτου — κρυβόταν τέτοια ἀνείπωτη εὐδαιμονία;

Τὸ φωτεινὸ σημαδι ἄρχισε νὰ μεγαλώνη.

Ἄλλο κῦμα ἔσπασε μπροστὰ στὴν πρώρα τοῦ δρόμωνα. Οἱ ἀφροὶ περιλούσανε τὸ Γρηγόρη... Ξύπνησε...

Εἶχε νυχτώσει ὁλότελα. Ἐπάνω στὸ ξυλόκαστρο [1] ἕνα φανάρι κόκκινο σκορποῦσε τὸ ἀδύνατο φῶς του... καὶ μέσα σ' αὐτὸ ξεχώριζαν μόλις τὰ λογῆς - λογῆς ναυτικὰ σύνεργα καὶ κάτι μαῦροι ἀκίνητοι ὄγκοι, οἱ βιγλάτορες.

Ἔκανε πολὺ ψύχρα. Βρεμένος καθὼς ἦταν ἔνοιωσε σύγκρυα... «Πρέπει νὰ πλαγιάσω» σκέφτηκε...

Τοῦ εἶχαν δώσει μιὰ ξέχωρη καμαροῦλα στὸ διαμέρισμα τῶν ἀξιωματικῶν. Καθὼς περνοῦσε ἄκουσε δυὸ στρατιῶτες, δυὸ σιφωνάριους [2], ποὺ κουβέντιαζαν...

—... τώρα στὴ Βασιλεύουσα... καὶ πρὶν προφτάσουμε νὰ δοῦμε τοὺς δικούς μας, θὰ φύγουμε πάλι γιὰ τὴν Ἔφεσο... Ὕστερα περιπολία ποιὸς ξέρει σὲ ποιὲς θάλασσες...

— Ἡ δουλειά μας... αὐτὴ δὲν εἶναι ἡ δουλειά μας, σύντροφε; παρατήρησε ὁ ἄλλος... Ἡ ζωὴ εἶναι ἀγώνας!

— Αὐτὸ τὸ λέει ὁ γέρος. Μὰ γιατί ἔ; Γιατί; Μπορεῖς νὰ μοῦ δώσης ἀπόκριση;

— Δὲν ξέρω... ρώτα τον νὰ σοῦ τὸ ἐξηγήση...

Ὁ Γρηγόρης κατάλαβε πὼς μιλοῦσαν γιὰ τὸν ναυτικὸ ποὺ κουβέντιαζε πρὶν μαζί του... Θυμήθηκε μάλιστα τὰ ἴδια του τὰ λόγια...

«Ὁ Θεὸς ἀγωνίζεται πάντα κοντὰ στὸ δίκαιο καὶ τὸν παρακινᾶ στὸν ἀγῶνα... γιατὶ ἀλλοιῶτικα τὰ παγανὰ θὰ παίρνανε τὴν ἐξουσία στὰ χέρια τους... ἡ ἀδικία θὰ φούντωνε στὸν κόσμο... καὶ θὰ κυλούσαμε πάλι στὸ χάος καὶ τὸ σκοτάδι... ἀπὸ κεῖ ποὺ βγήκαμε...».

«Ἔτσι εἶναι... ἔτσι εἶναι δίχως ἄλλο» σκέφτηκε ὁ Γρηγόρης. «Μήπως καὶ τ' ὄνειρό μου τὸ ἴδιο νόημα δὲν εἶχε»;

Μονάχα ποὺ ἤθελε νὰ προσθέση κάτι...

«Μέσα στὸν ἀγῶνα τοῦτο βρίσκεται ἡ πιὸ μεγάλη, ἡ πιὸ ἄδολη χαρά».

ΤΕΛΟΣ

1. Ξυλόκαστρο = ξύλινος πύργος ἐπάνω στὰ πολεμικὰ καράβια.
2. Σιφωνάριοι = στρατιῶτες εἰδικοὶ γιὰ τὴ χρήση τῶν σιφώνων ἀπ' ὅπου ἔρριχναν τὸ ὑγρὸν πῦρ.

Ἀπὸ τὸ μεταπροσεχὲς τεῦχος ἡ «Νεολαία» θ' ἀρχίση τὴ δημοσίευσι τοῦ νέου ἱστορικοῦ μυθιστορήματος

«ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΦΙΛΟΙ»

Τὸ μυθιστόρημα αὐτὸ ἀναφέρεται σὲ μιὰ ἐποχὴ ἀπὸ τὶς λαμπρότερες τῆς μεσαιωνικῆς μας ἱστορίας καὶ στρέφεται κυρίως γύρω ἀπὸ τὴν περίφημη ἐκστρατεία τοῦ Νικηφόρου Φωκᾶ κατὰ τῶν Σαρακηνῶν τῆς Κρήτης καὶ τῆς Κιλικίας. Τὰ ἱστορικὰ πρόσωπα καὶ τὰ γεγονότα εἶναι χαρακτηρισμένα καὶ ἐξακριβωμένα ἀπὸ τὶς πηγές, ἡ ἀπεικόνισι τοῦ ἰδιωτικοῦ καὶ δημόσιου βίου ἀπόλυτα πιστή. Ἔτσι οἱ ἀναγνῶσται μας θὰ σχηματίσουν μιὰ σαφῆ ἰδέα γιὰ τὴν περίοδο ἐκείνη τῆς Ἐθνικῆς μας ζωῆς, ποὺ εἶναι τόσο ταραγμένη καὶ σκοτεινὴ ὅσο ἡρωϊκὴ κι' ἐνδιαφέρουσα.

Ἦταν σ' ἕνα λιμάνι τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου ἀπάνω στὴ ρουμελιώτικη ἀκτή, σὲ μιὰ σκάλα ὅπου ἀνάργια καθρεφτίζονται στὸ γιαλὸ σὲ μιὰ γραμμὴ τὰ σπίτια, κι' ἀγναντεύεις ἄντικρυ τὸ Μωριᾶ, ποὺ στεφανώνουν ψηλὰ ἡ κορυφαῖς τῆς Ζείριας· θέλεις πὲς πὼς ἦταν ἡ Βιτρινίτσα, θέλεις ἡ Ἰτιά.

Καμμιὰν ἑκατοστὴ ὀργυαῖς ἀνοιχτὰ ἦταν ἀραγμένη μιὰ μπρατσέρα ὤμορφη, καινούργιο καραβάκι, ποὺ ὅτι λὲς κ' εἶχε ξεγλυστρήσει ἀπὸ τὰ σκαριὰ τοῦ Γαλαξειδιοῦ.

Ἦταν ἕτοιμο νὰ τὰ πριμάρη. Τὸ πρᾶμα ἐφαίνουνταν καθαρά. Γιατὶ καὶ ὁ φλόκος ἦταν ἁπλωμένος καὶ χώρια ἀπ' αὐτὸ ἰσάριζαν καὶ τὸ τουρκετίνο καὶ τὴ μαΐστρα.

Ἄξαφνα βλέπω νὰ λύνουν τὴ φελοῦκα του ἀπὸ τὴν πρύμη καὶ νὰ τὴν στένουν ἔξω. Ἕνας μονάχα ναύτης ἦταν στὸ πρυμνιὸ κουπὶ τὸ μοναχό, στριφογυρίζοντάς το σὰν ἕλικα βαποριοῦ, καὶ στὴν κουπαστὴ μπροστὰ ὀλόρθο ἕνα μαῦρο καραβόσκυλο ποὺ οὔρλιαζε λυπητερά.

Ἀκοστάρει ἡ βάρκα στὴν ἀμμουδιά, μπρὸς στὰ μαγαζιὰ τοῦ γιαλοῦ, καθαυτὸ μάλιστα μπροστὰ σὲ μιὰ σκιάδα, ποὺ εἶχαν στημένη μὲ πάλους ἀπάνω στὴ θάλασσα γιὰ νὰ πέρνουν ἐκεῖ μὲ τὸν μπάτη τὸν ἀργιλέ τους οἱ θεργιακλῆδες. Κ' ἐκεῖ ποὺ ἀκοστάρησε, βλέπω τὸ ναύτη ν' ἁρπάξη τὸ μαῦρο σκυλί, ἔτσι σὰν τραγὶ ἀπὸ τὸ σβέρκο καὶ ἀπὸ τὴ ράχι καὶ νὰ τὸ πετάξη μὲ δύναμι στὴν ξηρά. Κι' ὅτι τὸ πέταξε, λάμνοντας μὲ δυναταῖς πουπιαῖς, ἀνοίχτηκε ἀμέσως ἀρόδο καὶ τράβαγε μὲ βία κατὰ τὴ μπρατσέρα.

Μὰ τὸ σκυλὶ ἐρρίχτηκε στὴ θάλασσα, κυνηγῶντας τὴ βάρκα, καὶ κολύμπαε οὐρλιάζοντας λυπητερά· ἔλαμνε ὁ ναύτης μὲ τὸ μοναχὸ κουπί, καργάροντας ὅσο μποροῦσε τὸ δρόμο τῆς βάρκας, μὰ τὸ σκυλὶ ἀπελπισμένο ἐχτύπαε ὅσο μποροῦσε μὲ τὰ ποδάρια τὸ νερὸ καὶ τό φτασε τὸ φελοῦκι.

Τότε ὁ ναύτης μὲ ἄγριο θυμὸ σηκώνει τὸ κουπὶ καὶ χτυπᾶ τὸ ἄμοιρο στὸ κεφάλι, λέγοντας: — Τὸ Θεό σου... ποὺ νόμισες πὼς θὰ γυρίσης πάλι στὸ καράβι.

Τότε οὔρλιασε τὸ ἔρημο πλειὸ θλιβερά· θέλεις ἀπὸ τὸν πόνο, θέλεις ἀπὸ καϋμό. Δὲν γύρεψε ν' ἀκολουθήση πλειὰ τὴ βάρκα, ἀλλὰ χαχλάκιζε μὲ τὰ ποδάρια τὰ νερά, χωρὶς σκοπό, χωρὶς νόημα, μόνε-μόνε ὅσο νὰ μὴ βουλιάξη.

Εἶδα τότε τὴ φελοῦκα νὰ ἀκοστάρη τὴ μπρατσέρα· ὁ ναύτης τὴν ἔδεσε στὴν πρύμνη καὶ σαλτάρησε ἀπάνω. Καὶ ἡ μπρατσέρα ὅλο καὶ νὰ σαλπάρη. Ἔτριξε ἡ ἀλυσίδα δυνατά, καὶ σὲ λίγο ἐπῆραν μέσα τὸ ἀγγουρέτο. Φυσοῦσε καλούτσικο μαϊστράλι καὶ στὴ στιγμὴ ἐπῆραν τὰ πανιά· καὶ φλόκος καὶ τουρκετίνο καὶ μαΐστρα. Κ' ἐχύθηκε σὰ χέλι ἀπάνω στὰ νερὰ ἡ μπρατσέρα ἀφίνοντας πίσω ἀπὸ τὴν πρύμη χοχλάτο αὐλάκι, καὶ τραβῶντας γοργὰ μὲ ρότα κατὰ τὸ Αἴγιο.

Τὸ σκυλὶ ὅλο καὶ οὔρλιαζε χτυπῶντας μ' ἀπελπισία τὴ θάλασσα καὶ τραβῶντας κατὰ τὸ πέλαγος. Ἀλλὰ ἐμάκραινε ὁλοένα γοργὰ ἡ μπρατσέρα καὶ στὸ τέλος ἀπελπίστηκε. — Ἐγύρισε τὸ κεφάλι κατὰ τὴ στεριὰ καὶ μὲ κόπο καὶ ἀγωνία ἔφτασε νὰ βγῆ καὶ νὰ πέση σὰν ψόφιο ἀπάνω στὶς τοῦφαις ἀπὸ τὸ φύκια, ὅπου εἶχε σωριάσει ὁ μπάτης, ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὴ σκιάδα, εἶδος ἐξέδρας ποὺ σᾶς εἶπα πὼς εἶχε στήσει μὲ παλούκια ἀπάνω στὸ νερὸ ὁ καφφετζῆς ἀκουμπῶντας την στὸ μουράγιο.

Ὅταν ἔφτασε, ἐσηκώθηκε ὀλόρθο καὶ τεντώνοντας τὸ λαιμὸ ὅλο καὶ οὔρλιαζε σπαραχτικά, ἀγναντεύοντας τὰ ἄσπρα λατίνια τῆς μπρατσέρας ποὺ χώνευαν θολὰ στὴν καταχνιὰ τοῦ πελάγου· κ' ἐφούσκωνε κ' ἐμάζευε, στὴ βαρειά του ἀνασανιὰ σὰ φυσερὸ ἡ κοιλιά του καὶ τουρτούριζε παγωμένο, ἐνῷ ἐστράγγιζε ἀπὸ πάνω του τὸ ἁρμυρὸ νερό.

* * *

Τὸ ἔβλεπα ἐκεῖ τρεῖς μέραις καθισμένο πάντα στ' ἀκρογιάλι νὰ ἀγναντεύη τὸ πέλαγο. Δὲν ἐσάλευε ἀπὸ κεῖ. — Τοῦ πήγαινα ἀπὸ κάτω ἀπὸ κείνη τὴν ἐξέδρα τοῦ γιαλοῦ ψωμί, κόκκαλα, μὰ τοῦ κάκου. Δὲν ἐννοοῦσε οὔτε νὰ μυρίση τροφή. Κι' ὅλο κ' ἐσούρωνε κ' ἐπερδουκλώνονταν ἀπὸ τὴν ἀδυναμία τὰ πόδια του, ὅταν ζητοῦσε νὰ κινηθῆ, σὰν νὰ εἶχε ποδόλυσσα· καὶ τὰ παγίδια του ἐμετριόντουσαν ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸ πετσί του.

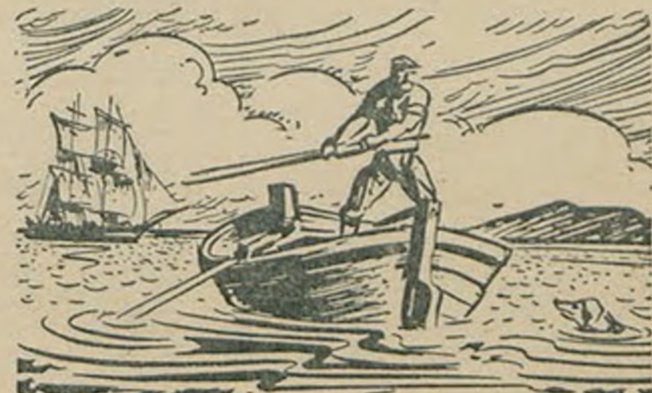
Τὰ παιδιὰ τοῦ ἔκαναν μαρτύρια, γιατὶ δὲν εἶχε ἀφέντη· ἦταν, ἔλεγαν, σκυλὶ τοῦ δρόμου· βροχὴ ἔπεφταν ἀπάνω του οἱ πέτρες· τὸ κούτσαναν κι' ὅλα γιὰ καλά. Ἀλλ' αὐτό, πρᾶγμα παράξενο, δὲν ἐννοοῦσε νὰ φύγη. Ἐκεῖ ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὶς σανίδες τῆς σκιάδας, πάντα ἐκεῖ. Τί ξέρεις; τοῦ ἐφαίνονταν ἴσως πὼς ἦταν ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὴν κουπαστὴ τῆς μπρατσέρας του, τοῦ σπιτιοῦ του. Καὶ ὅμως τοῦ ἔκαναν τόσα τὰ παιδιά, ὅπου κ' ἐγὼ ἀπορῶ πὼς δὲν τὸ εἶχαν τελειωμένο.

Μιὰ μέρα, ἀφοῦ τὸ χάϊδεψα πολύ, τοῦ ἔδεσα τὸ λαιμὸ μὲ ἕνα μαντῆλι καὶ ἐζήτησα νὰ τὸ πάρω μαζί μου στὸ σπίτι ποὺ εἶχα στὸ γιαλὸ κοντά. Μὲ ἀκολούθησε χωρὶς ἀντίστασι κουνῶντας τὴν οὐρά του. Ἅμα ἔφθασα στὸ σπίτι τὸ ἔλυσα καὶ τὸ ἐχάϊδεψα πολύ. Μὲ τήραγε μὲ τὰ τίμια μάτια τοῦ σκυλιοῦ, ὅλο εὐγνωμοσύνη καὶ συμπάθεια, μάτια ποὺ ἂν καὶ ζῷο ἐζωγραφίζουνταν ἀπάνω τους ὅλος ὁ βαθὺς καϋμὸς ποὺ τοῦ σπάραζε τὴν ψυχὴ καὶ γλύφοντάς μου τὰ χέρια ἔφυγε ἀργὰ-ἀργά. Σὲ λίγο ἐγύρισε τὸ κεφάλι καὶ κουνῶντας τὴν οὐρὰ μ' ἐκύτταξε πάλι μὲ τὰ πονεμένα μάτια του καὶ ἐτράβηξε. Τὸ ἔνοιωσα τὸ δυστυχισμένο. Δὲν ἤθελε νὰ τὸ παρεξηγήσω. Ἄλαλο ἦταν τό στόμα του, ἀλλὰ ἐκείνη ἡ θλιβερὰ ματιὰ μοῦ φάνηκε πὼς μοῦ ἔλεγε: Μὴ μὲ πάρης γιὰ ἀχάριστο· ἀλλὰ θέλω ἐκεῖ ἀπὸ κάτω ποὺ μοιάζει τόσο τὸ καράβι μου νὰ ξεψυχήσω, ἐκεῖ ἀγναντεύοντας τὸ πέλαγος καὶ ρουφῶντας τὴν ἁρμύρα ποὺ φέρνει ὁ μπάτης.

Καὶ ὅμως πόσο τοῦ αὔξαινε τὰ μαρτύριά του αὐτὸς ὁ μπάτης! Ἐκεῖ ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸ μουράγιο ποὔχε κρυφθῆ, ὅταν ἦτανε ρήχη, μὲ τραβηγμένα τὰ νερά, ἄφινε πιθαμαῖς τόπο ἡ θάλασσα καὶ μαζευότανε κουλουριασμένο ἀπάνω στὰ μουσκεμένα φύκια. Ἀλλὰ ὅταν ἔπερνε μπάτης, ἡ θάλασσα ἔφτανε τὸν τοῖχο τοῦ μουράγιου καὶ τὸ ἐσκέπαζε ὀρθὸ ὡς τὴν κοιλιά.

Ἀλλὰ ἐκεῖνο δὲν τὸ ἐκουνοῦσε ἀπὸ ἐκεῖ κάτω. Μονάχα, ὅταν ἄκουε τὴν ἀλυσίδα τοῦ ἀγκουρέτου κανενὸς καϊκιοῦ ποὺ ἄραζε, ἐσηκώνουνταν, ἔβγαινε ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὴ σκοτεινὴ τρύπα του καὶ ἀγνάντευε τὴ θάλασσα μυρίζοντας τὸν ἀέρα· καὶ ὅταν ἐκοστάριζε στὸ γιαλὸ κανένα βαρκὶ καϊκιοῦ ἐσούρνονταν ὡς ἐκεῖ, κουνῶντας τὴν οὐρά του στοὺς ναύταις. Ἀλλὰ τὸ ἐδίωχναν μὲ πετριαῖς, γιατὶ εἶχε ὅλα τὰ σημάδια τῆς λύσσας τὸ παληόσκυλο· τὰ γουβιασμένα μάτια του ἐγυάλιζαν, χώρια ποὺ εἶχε πάντα τὴν οὐρά του ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὰ σκέλια.

Στὸ τέλος ἐκεῖνοι ποὺ εἶχαν τὰ μαγαζιὰ στὸ γιαλὸ ἀποφάσισαν νὰ τοῦ δέσουν μιὰ πέτρα νὰ τὸ φουντάρουν ἀπὸ τὴν ἄκρια τῆς ξυλένιας σκάλας τοῦ λιμανιοῦ, γιατὶ οὔρλιαζε πολὺ τὴ νύχτα καὶ θὰ ἔπερνε κανένα ὁ χάρος μὲ τὴ γρουσουζιά του. Εἶδα κι' ἔπαθα νὰ τοὺς ἀλλάξω τὴ γνώμη μὲ πολλὰ παρακάλια· τοὺς ἔλεγα πὼς ἔκλαιγε ἀπὸ

Τότε ὁ ναύτης μὲ θυμὸ χτυπᾶ μὲ τὸ κουπὶ τὸ σκυλί.

τὸν καϋμὸ τῆς ἐρημιᾶς του, μὰ ποῦ ν' ἀκούσουν. Ἐκεῖνο ποὺ τοὺς ἡσύχασε ἦταν ὅταν τοὺς εἶπα, πὼς αὐτὸ τὸ σκυλὶ δὲ τρώει τίποτα καὶ σὲ δυὸ μέραις τὸ πολὺ θὰ ψοφήση μοναχό του.

Τὴν περασμένη εἶχε ἔρθει μιὰ γαλαξειδιώτικη γολέτα καὶ τὸ ξημέρωμα κοντὰ τρεῖς ἀπὸ τὰ μεσάνυκτα, ἔρριχνα μὲ τὴ βάρκα της τὰ παραγάδια γιὰ νὰ τὰ σηκώσω μὲ τὴν ἄλμπα.

Είχαμε ανοιχτεί αρκετά μακρυά· και όμως εκεί που εκυαλάριζα, τό στεριανό τ' αγέρι πού έβγαιναν τήν ώρα εκείνη οι ξέραις, μού έφερνε αδύνατο ξεψυχισμένο τού σκύλου τό ούρλιασμα.

Σέ λίγο, άν κ' επέσαμε πολύ πλειό γιαλό δέν τ' άκουγα πλειά.— Θά ήτον απάνω κάτω ή ώρα πού επρόβαλε εκεί από τά βουνά τής Λεσφοίνας ο αύγερινός.

Δέν τό θυμήθηκα πλειά τό σκυλί καί ψάρευα, όσο πού βγήκεν ο ήλιος. Όταν στό τέλος επήραμε απάνω καί τά παραγάδια ετραβήξαμε κατά τό γιαλό.

Εκεί στήν άμμουδιά άκρη-άκρη, ήταν ξαπλωμένο τό σκυλί, σάν καθιστό, όπως ζωγραφίζουν τίς Σφίγγες, μέ τά πόδια μπρός, μέ τό λαιμό τεντωμένο, αγναντεύοντας τό πέλαγος.

Αλλά ήταν νεκρό. Σβησμένα, γουρλωμένα τά ορθάνοιχτα μάτια του, ξυλιασμένο τό κορμί του.

Τότε τό μικρό ναυτόπουλο, πού μού κρατούσε τά κουπιά:

— Μπά, είπε, ο κουτσάφτης. Τό κακόμοιρο τό σκυλί!
— Τό είπαν καί τόκαμαν οι άπονοι.

Πολύ βαθειά συμπάθεια γιά τό ναυτόπουλο μέ έκαμαν νά αισθανθώ τά πονετικά του λόγια γιά τό δυστυχισμένο ζώο.

— Τό γνωρίζεις, παιδί μου, αυτό τό σκυλί;

— Αμ δέν τό γνωρίζω. Είναι ο κουτσάφτης· από πατριώτικο καράβι, απ' τή μπρατσέρα τού Νικολού τού Σταμά. Είχαν πή πώς θά τό διώξουν καί τό 'διωξαν.

— Καί γιατί τό 'διωξαν παιδί μου;

— Νά, δέν ήταν διόλου κακό. Όσα κι' άν τούκαναν, καί ξύλο καί δέσιμο σφιχτό, γιά νά αγριέψη, αυτό τίποτα. Ένα καραβόσκυλο, ξέρεις κύριε, πρέπει νά είναι άγριο, κακό, νά γαυγίζη δυνατά καί νά δείχνη πάντα τά δόντια. Αυτό ήταν γεννημένο ήμερο καί καλό· όσοι κι' άν εζύγωναν στό καράβι τούς κουνούσε τήν ουρά του. Δέν ελόγιαζε κανέναν γιά κλέφτη, δέν έβαζε μέ τό νού του κακόν άνθρωπο.

Κι' εγώ, ώς εκείνη τή στιγμή, είχα τή γελασμένη ιδέα ότι μονάχα ανθρώπους σβήνει καί βουλιάζει σ' αυτό τόν κόσμον ή καλωσύνη.

Εμμ. Σ. Λυκούδης

Η ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΤΩΝ ΣΠΑΡΤΙΑΤΩΝ

Α'. ΚΑΘΟΔΟΣ ΤΩΝ ΔΩΡΙΕΩΝ ΚΑΙ ΙΔΡΥΣΙΣ ΤΗΣ ΣΠΑΡΤΗΣ

Θά εξετάσωμε σέ μιά σειρά σημειωμάτων μας τήν ιστορία καί τόν όργανισμό τής αρχαιότερης στρατιωτικά ωργανωμένης πολιτείας τού Κόσμου, τής Σπάρτης. Σήμερα, όπότε τό εσωτερικό κυβερνητικό σύστημα τής Λακωνικής πολιτείας μελετάται σ' όλο τόν κόσμο άπ' όλες τίς πλευρές του καί αναγνωρίζεται ή αξία του, δέν θά ήταν άσκοπο νά ρίξωμε έστω καί μιά σύντομη ματιά στήν πειθαρχημένη οργάνωσι τής Σπαρτιατικής πολιτείας.

Όπως ξέρομε, οι Έλληνες, όσο καί όλοι οι ευρωπαϊκοί λαοί, ήλθαν στήν Κεντρική Ευρώπη από τήν Ασία. Από τήν Κεντρική Ευρώπη, όσοι λαοί είχαν περίπου τήν ίδια γλώσσα, χωρίστηκαν από τήν μεγάλη μάζα τών Ινδοευρωπαίων καί ακολούθησαν ξεχωριστούς δρόμους. Έτσι ένας μεγάλος τέτοιος μεταναστευτικός κλάδος έφτασε στή Μακεδονία, όπου ήσυχος καί ανενόχλητος έφτειασε τίς κατοικίες του στήν εύφορη μακεδονική πεδιάδα καλλιεργώντας τή γή. Αφού πέρασαν μερικές εκατονταετηρίδες, κατά τή διάρκεια τών όποίων εσχηματίστηκαν ακόμη συγγενέστερες ομάδες λαών, οι φυλές, έχομε νέα εξόρμησι τών ανθρώπινων κοπαδιών πρός τήν κυρίως Ελλάδα. Αυτή τή φορά ή κάθοδος γίνεται κατά φυλές. Πρώτοι, υπακούοντας είτε στήν πίεσι άλλων λαών, είτε γιά τό λόγο τής κακής συγκομιδής, ή κι' ακόμα γιά ρωμαντικούς λόγους, κατεβαίνουν στήν κυρίως Ελλάδα οι Ίωνες καί οι Αχαιοί. Η πορεία καί οι εγκαταστάσεις τών δύο πρωτοελληνικών φύλων έγινε τόν ίδιο πάνω-κάτω καιρό. Τόν 11ον αιώνα πρό Χριστού αρχίζει ή κάθοδος τού τρίτου μεγάλου ελληνικού φύλου, τών Δωριέων. Οι Δωριείς, πιεζόμενοι από τά βορεινά άπ' τούς Ιλλυριούς, προγόνους τών σημερινών Αλβανών, παίρνουν τόν δρόμο πρός τόν Νότο. Από μερικά ονόματα αρχαίων τόπων, πού τά ξέρομε σήμερα, μπορούμε πάνω-κάτω νά υπολογίσωμε τόν δρόμο πού πέρασαν καί τά σημεία πού στάθηκαν, γιά νά φτάσουν ώς τό Ταίναρο. Τέτοια σημεία είναι ή Δωρίς, μεταξύ Οίτης καί Παρνασσού, τέσσαρα αρχαία Δωρικά χωριουδάκια μέ τό όνομα Βιός ή Βοιών, ή Πίνδος κλπ. Αφού πέρασαν τήν Στερεά Ελλάδα, μπήκαν στήν Πελοπόννησο, ακολουθώντας δέ τήν ανατολική παραλία (είτε στεριά είτε θάλασσα), φθάνουν στή Λακωνική. Εκεί βρήκαν εγκαταστημένους Αχαιούς, είχαν ιδρύσει μάλιστα καί αξιόλογη πρωτεύουσα, τάς Αμύκλας, καί λάτρευαν τόν προελληνικό θεό Υάκινθο. Οι Δωριείς, φύλο μαχητικό, κατάστρεψαν μέ μαχαίρι καί φωτιά τόν Αχαϊκό πολιτισμό καί εγκαταστάθηκαν στή βορεινή λοφοσειρά τής πεδιάδος τού ποταμού Ευρώτα, όπου ή σημερινή Σπάρτη. Από τούς Αχαιούς δέν κρατούν τίποτε. Εκτοπίζουν κάθε είδος αχαϊκού πολιτισμού, ακόμα καί τόν θεό τους, τόν Υάκινθο, τόν ταυτίζουν μέ τόν δωρικό θεό Απόλλωνα.

Μόλις εγκαταστάθηκαν στή νέα χώρα, ή πρώτη τους δουλειά ήταν νά μοιράσουν τή γή σέ ίσα μέρη (ισοδυνάμους κλήρους), αφίνοντας τά καλύτερα κομμάτια γιά τά ιερά τών θεών καί γιά τούς βασιλείς. Τήν γή του δέν μπορούσε κανείς νά τήν πουλήση ούτε νά τήν μεταβιβάση σ' άλλον, γιά τό λόγο ότι όλοι οι Δωριείς έπρεπε νά έχουν τά ίδια δικαιώματα καί τήν ίδια περιουσία. Επίσης σέ περίπτωσι θανάτου τού γαιοκτήμονος, τή γή κληρονομούσε μόνο ο πρωτότοκος γυιός του. Αυτός είχε τήν διεύθυνσι τής πατρικής περιουσίας καί τής οικογενείας. Όλοι, αδέλφια, παιδιά, μητέρα, υπάκουαν τυφλά σ' αυτόν.

Η πρώτη εγκατάστασι τών Δωριέων στή Λακωνική γή έγινε κατά μικρά χωριουδάκια. Ο Όμηρος μάς αναφέρει εννέα τέτοια χωριά στούς λόφους καί στίς πεδιάδες. Τά ορεινά δυσφύλακτα μέρη παραχωρήθηκαν στούς νικημένους παλαιούς κατοίκους τής Λακωνικής, τούς Αχαιούς, γιά τό λόγο ότι οι Δωριείς δέν είχαν τήν διάθεσι νά σκαρφαλώνουν ώς εκεί. Τά χωριά τών Δωριέων ήσαν εντελώς πρόχειρα καί ανοχύρωτα. Σέ περίπτωσι εχθρικής επιθέσεως μπορούσαν, χωρίς πολλές ζημιές, νά βάζουν φωτιά στίς κατοικίες τους καί νά φεύγουν. Αντίθετα μέ τούς Δωριείς, οι παληοί κάτοικοι Αχαιοί είχαν τίς πόλεις τους προφυλαγμένες μέ τείχη, οι Δωριείς όμως τά γκρέμισαν φοβούμενοι κινήματα επαναστατικά εκ μέρους τών Αχαιών.

Μετά τήν μόνιμη εγκατάστασί τους στή νέα χώρα, βέβαια ή πρώτη τους δουλειά ήταν νά καλλιεργήσουν τήν γή. Τό σιτάρι κάθε χωραφιού εμοιράζετο μεταξύ τής οικογενείας τού κυρίου καί τών δούλων του. Εκτός από τό σιτάρι εμοιράζοντο καί τό λάδι, τό τυρί, τά σύκα καί τό κρασί. Όταν πέρασαν μερικά χρόνια καί οι Δωριείς εγνώρισαν τόν τόπο, ήλθαν σέ επικοινωνία μέ τούς περιοίκους (δηλαδή τούς Αχαιούς, πού μετά τήν πανωλεθρία τους εγκαταστάθηκαν σάν δούλοι γύρω-γύρω από τήν λακωνική γή), στούς όποίους είχαν επιτρέψει νά ασχολούνται μέ διάφορες τέχνες, πού ήταν σ' αυτές πολύ επιτήδειοι. Έτσι οι περίοικοι καταγίνονταν μέ τήν κεραμευτική, υφαντουργική, ξυλουργική κλπ., ενώ οι Δωριείς δέν έκαναν απολύτως καμμιά εργασία, εκτός βέβαια από τό νά φροντίζουν γιά τά χωράφια τους, πού κι' αυτά ουσιαστικά τά καλλιεργούσαν οι παληοί κάτοικοι τής χώρας, πού μετά τήν κατάκτησι είχαν γίνει δούλοι τών Δωριέων μέ τό όνομα είλωτες.

Εν τώ μεταξύ ή οργάνωσις τών 9 χωριών, πού απετέλεσαν αργότερα τή Σπάρτη, προχωρούσε γοργά. Τά εννέα χωριά γίνονται αργότερα πέντε, καί κατά τά μέσα τού 8ου αιώνος π. Χ. ο μέγας πολιτικός τής Σπάρτης, ο Λυκούργος, κατορθώνει νά συνενώση σέ μιά πόλι τά διεσπαρμένα χωριά, μέ κοινούς νόμους, μέ κοινό πολίτευμα καί μέ κοινή άμυνα εναντίον τών επιδρομέων. Μαζί μέ τή νέα αυτή κατάστασι επιβάλλεται από τό Λυκούργο καί νέα διαίρεσι τών Δωριέων σέ πέντε φυλές, καταργουμένης τής παλαιάς διαιρέσεως σέ τρείς φυλές. Η νέα διαίρεσι κατήργησε τίς παλιές αρχοντικές οικογένειες καί ισοπέδωσε τίς κοινωνικές διαφορές πού υπήρχαν μεταξύ τών Δωριέων.

Β.

Ἀπὸ τοὺς ἀγῶνας τῆς Περιφερειακῆς Διοικήσεως Ε. Ο. Ν. Δράμας ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τῆς ἱδρύσεως τῆς Ε. Ο. Ν.

Ὁμὰς Σκαπανέων καὶ Σκαπανισσῶν Ε. Ο. Ν. Πύργου Ἠλείας.

1

5

1. Ὁ Περιφ
σηνίας
ἕναν μι
νέα τῆς
νης.
2. Φαλαγγί
Φάλαγγο
μετὰ τὴ
γὴν πορ
ἄλλων δ
Ἀκρίτας
3. Παρέλασ
νη.
4. Φαλαγγί
πανεῖς Ε
Παιωνία
5. Τὸ Ἐπιτ
Ο. Ν. Μ
6. Ἡ Ε.Ο.
μου Κυ
τὴν ἑορτ
ρᾶς.

2

3

4

φ. Διοικ. Μεσ-
συνομιλεῖ μὲ
κρὸν Σκαπα-
Ε.Ο.Ν. Κορώ-

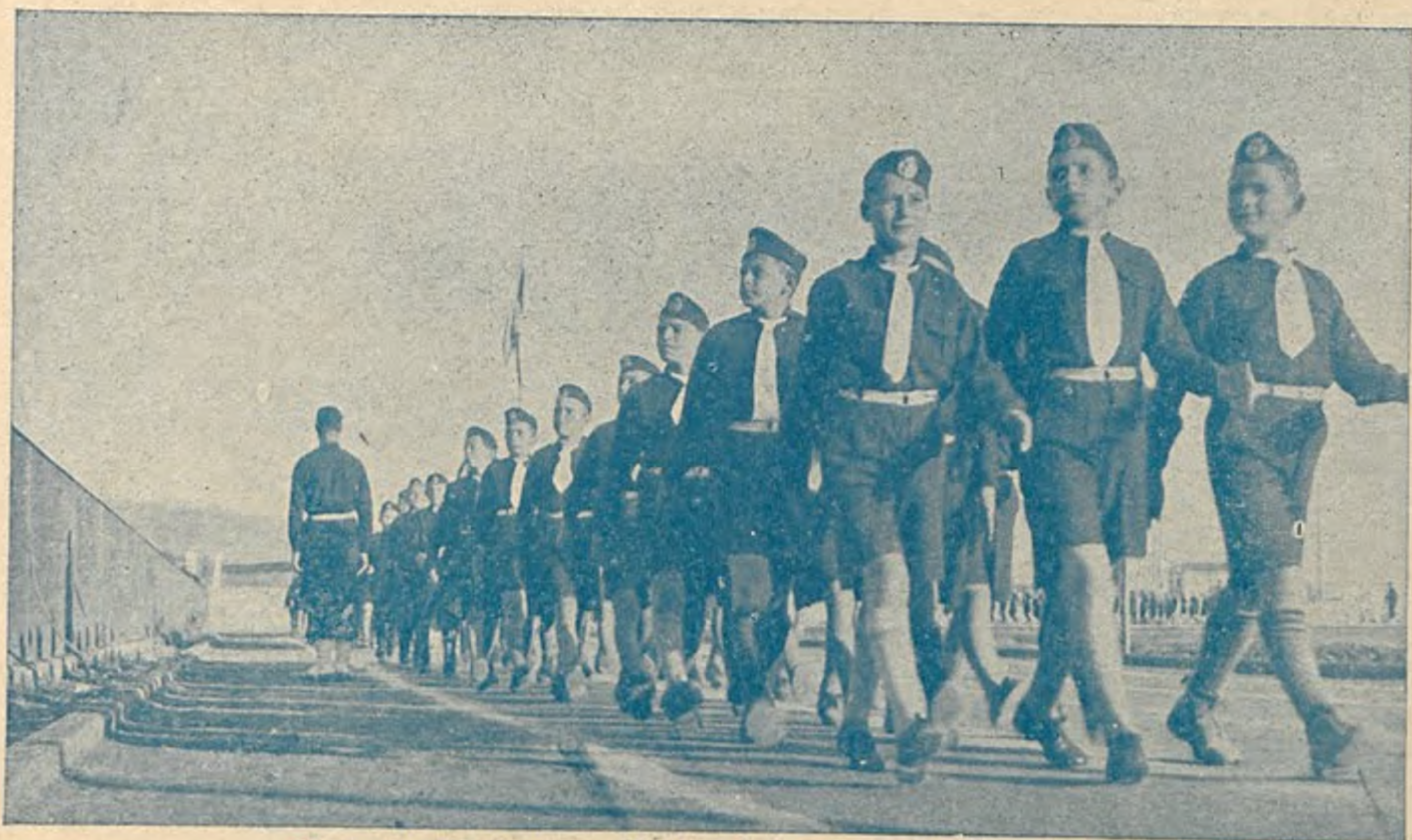
ιτισσαι τῆς 70
ος "Αργους
ν περισυλλο-
τοκαλιῶν καὶ
ώρων διὰ τοὺς
μας.
σις ἐν Κορώ-

ῖται καὶ Σκα-
.Ο.Ν. Θηλέων
ς.
ελεῖον τῆς Ε.
εσσηνίας.
Ν. Μυλοποτά-
θήρων κατὰ
τὴν τῆς σπο-

6

Φαλαγγῖται καὶ Σκαπανεῖς τοῦ I Τάγματος τῆς 246ης Φάλαγγος Προσωτσάνης καλλιεργοῦντες ἔκτασιν παραχωρηθεῖσαν εἰς τὴν Ε. Ο. Ν.

Σκαπανάκια Ὑποδιοικήσεως Ε. Ο. Ν. Δράμας σὲ μιὰ παρέλασί τους.

"Ολες οἱ μορφές, ὅλες οἱ ἐκδηλώσεις τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος, οἱ ἱστορικοὶ θεσμοί του (θρησκεία, πολίτευμα καὶ τέχνη) ἔχουν βαθιὰ τὶς ρίζες τους χωμένες στὸ ὑπέδαφος τοῦ Μύθου καὶ ἀπ' αὐτὸν ἀντλοῦν τὴν ἠθική τους ὑπόστασι.

Ἀπὸ τὸν μῦθο δανείζεται ἡ τέχνη τὰ μεγαλειώδη καὶ ἀπαράμιλλα πρότυπά της. Ἀπὸ τὸ μῦθο ἡ ποίησις, καὶ μάλιστα τὸ ἔπος, διαλέγει τοὺς ἥρωές της, καὶ ἡ θεατρικὴ τέχνη τὶς τραγικές της μορφές.

Γι' αὐτὸ λοιπὸν δὲν θὰ ἦταν ἄσκοπο γιὰ μᾶς τοὺς νέους, ποὺ ἐνδιαφερόμαστε πραγματικὰ γιὰ τὴν Ἱστορία τοῦ Ἔθνους μας, νὰ ρίξουμε ἔστω καὶ μιὰ φευγαλέα ματιὰ στὸ λαμπρὸ καὶ καταπληκτικὸ οἰκοδόμημα τῆς φαντασίας τῶν προγόνων μας, στὴν Ἑλληνικὴ μυθολογία...

Α'.

Οἱ πρῶτες μορφὲς τῆς Δημιουργίας κατὰ τὴν Ἑλληνικὴ Μυθολογία εἶναι τὸ Χάος, ἡ Γαῖα, τὰ Τάρταρα καὶ ὁ Ἔρωτας.

«Ἤτοι μὲν πρώτιστα χάος γένετ', αὐτὰρ ἔπειτα Γαῖα εὐρύστερνος, πάντων ἕδος ἀσφαλὲς ἀεὶ ἀθανάτων...». («Θεογονία» Ἡσιόδου).

Οἱ ἀόριστες αὐτὲς μορφὲς εἶναι αὐτογέννητες καὶ αὐτόνομες. Δὲν ἐγεννήθηκαν δηλαδὴ ἡ μιὰ ἀπὸ τὴν ἄλλη, ἀλλὰ μονάχα χρονικὴ ἱεραρχία τὶς χωρίζει...

Πρώτιστα Χάος γένετ'...

Ἡ ὑπόστασις τοῦ Χάους εἶναι τόσο ἀκαθόριστη καὶ ἀφηρημένη, ποὺ μποροῦμε νὰ τὴν ὀνομάσουμε ἀδελφὴ τῆς ἀνυπαρξίας. Δὲν ἔχει τίποτε τὸ συγκεκριμένον οὔτε σὲ μορφή, οὔτε σὲ περιεχόμενο. Εἶναι ὅμως ἕνα θετικὸ δεδομένο καὶ ἀποτελεῖ ἕνα σημαντικὸ βῆμα, γιατὶ ἡ ὀντότης του συμβολίζει τὸν εὐρὺ καὶ ἀκαταμέτρητο «χῶρο», μέσα στὸν ὁποῖο θὰ λάβη μορφὴ καὶ ἔκτασι ὁ ὁρατὸς κόσμος....

Μετὰ τὸ Χάος, κατὰ τὴν χρονικὴ τάξι τοῦ μύθου τῆς Δημιουργίας, παρουσιάζονται ἡ Γαῖα καὶ ὁ Τάρταρος.

Ἡ Γαῖα κατώρθωσε νὰ σμίξη τὶς σκορπισμένες μέσα στὸ ἀρχικὸ σκοτάδι κοσμικὲς δυνάμεις, νὰ συγκεντρώση τὰ μόρια τῆς ὕλης, καὶ νὰ γίνη ἀργότερα τὸ «πάντων ἀθανάτων ἕδος ἀσφαλὲς αἰεί», ἡ στέρεη δηλαδὴ καὶ παντοτινὴ ἕδρα τῶν ἀθανάτων Θεῶν... Δὲν ἔλαβε ὅμως ἀκόμη τὸ σχῆμα τῆς γήϊνης σφαίρας, δὲν ἔλαβε ἀκόμη τὴν φυσικὴ διαμόρφωσι τῆς γῆς, ὅπως παρουσιάστηκε στὰ μάτια τῶν πρώτων ἀνθρώπων, μὲ τὰ δάση, τὰ βουνὰ καὶ τὰ ποτάμια της... Ἡ Γαῖα δὲν σημαίνει λοιπὸν τὴν γῆ, ἀλλὰ παριστάνει τὴν κοσμογονικὴ δύναμι τῆς ἄμορφης καὶ ἀκατέργαστης ὕλης, στὴν περίοδο τῆς διαπλάσεώς της.

Ὁ Τάρταρος ἢ τὰ Τάρταρα εἶναι ἕνας ζοφερὸς καὶ ἀκατονόμαστος τόπος. Ἡ περιγραφή του θὰ γίνη ἀργότερα, ὅταν θὰ κατεβοῦμε στὸ γειτονικό του βασίλειο, στὸ βασίλειο τοῦ Ἅδη, ποὺ ἔχει κοινὰ σύνορα μαζί του καὶ κοινὴ δικαιοσύνη... Ἀπὸ τώρα, μποροῦμε νὰ ποῦμε μόνο πῶς ὁ Τάρταρος εἶναι ἡ χώρα ποὺ ἐκληρονόμησε τὸ προαιώνιο σκοτάδι... Σ' αὐτὸν ἡ νύχτα, τρισυπόστατη, ἐμποδίζει τὶς ἀκτῖνες τοῦ φωτὸς νὰ περάσουν τὸ τριπλὸ χάλκινο τεῖχος ποὺ τὸν περιζώνει...

Τριπλὴ ἀνάστρη νύχτα. Τριπλὸ χάλκινο τεῖχος, κι' ὀλόγυρά του κι' ἄλλος ἀκόμη φραγμός... ὁ ἀδιάβατος Πυριφλεγέθων!... Ὁ ποταμὸς μὲ τὰ φλογερὰ κι' αἱματωμένα ρεῖθρα, ποὺ πλουτίζονται κι' αὐξάνουν ἀπὸ τοὺς στεναγμοὺς τῶν νεκρῶν...

Τέτοιος ἦταν ὁ Τάρταρος... Σὰν πρωταρχικὴ ὅμως μορφή, ἂν καὶ παρουσιάζεται ἰσοδύναμος πρὸς τὴν Γαῖα καὶ τὸ Χάος, εἶναι πολὺ κατώτερος σὲ δημιουργικὴ ἱκανότητα. Γιατί, ἐνῷ ἡ Γαῖα καὶ τὸ Χάος εἶναι συμβολισμοὶ δυνάμεων δημιουργικῶν καὶ κοσμογονικῶν στοιχείων, ὁ Τάρταρος εἶναι μονάχα ἡ προσωποποίησι ἑνὸς νεκρικοῦ τόπου... Μιᾶς χώρας ποὺ θὰ γίνη τὸ φρικαλέο δεσμωτήριο τοῦ Ἅδη. Ὅπως κι' ἂν εἶναι, στὴ «Θεογονία» τοῦ Ἡσιόδου, τὴν ὁποίαν ἀκολουθοῦμε τὴ στιγμὴ αὐτή, καθὼς καὶ στὰ περισσότερα μυθολογικὰ κείμενα τῶν ἀρχαίων μυθογράφων, καὶ οἱ τρεῖς αὐτὲς ὑποστάσεις παρουσιάζονται ἰσοδύναμες καὶ αὐτόνομες...

* * *

Χάος λοιπόν, Γαῖα, Τάρταρα. Νὰ τὰ τρία πρωταρχικὰ στοιχεῖα, οἱ τρεῖς ἀρχέγονες δυνάμεις... Αὐτογέννητες, ἀνεξάρτητες, ἀκοινώνητες μεταξύ τους, ἀλλὰ προωρισμένες καὶ οἱ τρεῖς νὰ συντελέσουν στὴν Δημιουργία, στὸν τελειότερο σχηματισμὸ τοῦ Κόσμου...

Γι' αὐτὴν ὅμως τὴν τελειοποίησι οἱ τρεῖς ἀκοινώνητες δυνάμεις δὲν εἶναι ἱκανὲς μονάχες τους... Εἶναι δυνάμεις τεράστιες, ἀκαταμέτρητες, μὰ μὲ σκλαβωμένη τὴν δημιουργική τους ἱκανότητα. Πρέπει κάποια ἄλλη δύναμι νὰ χειραγωγήση τὴν τυφλὴ καὶ ἀκατάβλητη ὁρμή τους, καὶ νὰ τὴν ὁδηγήση στὴν ὁμαλὴ κοίτη τῆς Γονιμότητας... Ἡ δύναμι αὐτὴ εἶναι τὸ τέταρτο κοσμογονικὸ στοιχεῖο: Ὁ Ἔρωτας... Αὐτὸς θὰ ἀναλάβη μὲ τὰ τρία προηγούμενα τὸ ἔργο τῆς Δημιουργίας στὸν φωτεινὸ διάκοσμο τοῦ Σύμπαντος.

Ὁ κοσμογονικὸς αὐτὸς Ἔρωτας δὲν ἔχει καμμιὰ ἀπολύτως σχέσι μὲ τὸν μικρὸ Θεὸ - Ἔρωτα, ποὺ παριστάνεται φαιδρὸς καὶ ἀκτινοβόλος, μὲ ὁλόχρυσες φτεροῦγες καὶ πύρινα βέλη. Ὁ χαριτωμένος αὐτὸς ἄγγελος, τὸ πολυφημισμένο παιδὶ τῆς Ἀφροδίτης καὶ τοῦ Ἄρη, εἶναι πολὺ μεταγενέστερη ἐπινόησι τῆς Ἑλληνικῆς φαντασίας, καὶ συμβολίζει τὸν ἀνθρώπινο Ἔρωτα. Ἐνῷ ἀντιθέτως ὁ Ἔρωτας τῆς Δημιουργίας, ὁ μακρινὸς ἀδελφὸς τοῦ Χάους καὶ τῆς Γαίας, εἶναι μονάχα ἡ ἀλληγορικὴ ἀπεικόνισι τῆς ἑλκτικῆς δυνάμεως τῆς φύσεως, ποὺ ἑνώνει τὰ στοιχεῖα μεταξύ τους, ποὺ γονιμοποιεῖ τὴν ὕλη καὶ δημιουργεῖ...

Χάρις σ' αὐτὸν τὸ Χάος γεννᾶ τὸ Ἔρεβος καὶ τὴν «μέλαινα» Νύχτα, τὸ ὑπόγειο δηλαδὴ καὶ τὸ ἐπίγειο σκοτάδι... Ἡ Νύχτα πάλι γεννᾶ τὸν Αἰθέρα, τὸ ἀστρικὸ φῶς τῶν ὑψηλοτέρων κόσμων, καὶ τὴν Ἡμέρα, τὸ φῶς τῆς γήϊνης ἀτμοσφαίρας...

Μὲ τὴ μυστική του ἐπίδρασι καὶ τὴ μαγικὴ παρουσία του γονιμοποιεῖται ἡ Γαῖα καὶ γεννᾶ τὸν ἀστερόεντα Οὐρανό, ποὺ τὴν ἀγκαλιάζει καὶ τὴν σκεπάζει ὁλόκληρη. Ὕστερα γεννᾶ τὰ Βουνά, τὰ ὑπερήφανα παιδιά της, καὶ τέλος τὴν βαθειὰν ἐκείνην ἄβυσσο, ὅπου θὰ χυθῆ ἡ ἀφρισμένη θάλασσα...

Ἀπὸ τὸ σημεῖο αὐτὸ καὶ πέρα ὅλο καὶ νέες γεννήσεις θὰ συναντοῦμε... Ἀπὸ 'δῶ καὶ μπρὸς ἡ Δημιουργία θὰ ἐξελιχθῆ καὶ ὁ κόσμος θὰ τελειοποιῆται, ὄχι ὅπως στὴν Παλαιὰ Διαθήκη μὲ τὴ θέλησι ἑνὸς ὑπερτάτου Θεοῦ, ἀλλὰ μὲ τὴν ἐπιρροὴ καὶ τὴ φροντίδα τοῦ Ἔρωτα...

Μὲ τὴν μεσολάβησι λοιπὸν καὶ πάλι τοῦ Ἔρωτα ὁ Οὐρανὸς δὲν θ' ἀργήση νὰ ἑνωθῆ μὲ τὴν εὐρύστερνη Γαῖα... Καὶ ἡ ἕνωσι αὐτὴ θὰ γίνη ἡ πηγὴ τῆς παγκόσμιας ζωῆς, καὶ θὰ φέρη στὸ φῶς ἕνα πλῆθος νέων μορφῶν.

Κ. Βέρροιος

Ὁ μαγικὸς ἀριθμός

Τώρα τὸν χειμῶνα γίνονται πολὺ συχνὰ οἰκογενειακὲς συγκεντρώσεις, αἱ ὁποῖαι ὅμως καταντοῦν πολὺ ἀνιαραὶ ὅταν δὲν ὑπάρχῃ κάποιος ποὺ νὰ προκαλῇ τὴν γενικὴν εὐθυμίαν. Σὲ τέτοιες περιστάσεις μπορεῖτε νὰ κάμετε τὸ ἑξῆς ἐξυπνότατο παιγνίδι, καὶ νὰ προκαλέσετε τὸν θαυμασμὸν τῶν ἄλλων.

Πλησιάζετε ἕνα κύριον ἢ μίαν κυρίαν καὶ λέτε:

—Δὲν θέλω νὰ φανῶ ἀδιάκριτος, ἀλλὰ θὰ λάβετε τὴν καλωσύνην νὰ γράψητε εἰς ἕνα χαρτάκι, χωρὶς ἐγὼ νὰ τὰς βλέπω, τὰς ἀπαντήσεις εἰς τὰ ἑξῆς ἐρωτήματα: Ποῖον εἶναι τὸ ἔτος τῆς γεννήσεώς σας; Ἀπὸ πόσων ἐτῶν εἶσθε παντρεμένος; Πόσων ἐτῶν εἶσθε; Ποῖον ἔτος ἐτελέσθη ὁ γάμος σας; Ἀθροίσατε τώρα τοὺς τέσσαρας αὐτοὺς ἀριθμούς, τοὺς ὁποίους ἐγὼ δὲν γνωρίζω. Τὸ ἄθροισμα ὅμως εἶναι 3880!

Ὁ συνομιλητής σας θὰ μείνῃ βέβαια κατάπληκτος, ἀπορῶν πῶς γνωρίζετε ὅλας αὐτὰς τὰς λεπτομερείας τῆς ζωῆς του. Εἰς τὴν πραγματικότητα ὅμως σεῖς δὲν γνωρίζετε τίποτε, διότι δι' ὅλους τὸ ἄθροισμα εἶναι πάντοτε τὸ ἴδιον: 3880, οἱαδήποτε καὶ ἂν εἶναι ἡ ἡλικία του ἢ τὸ ἔτος ποὺ ἐτέλεσε τὸν γάμον του.

Ἂν ὁ συνομιλητής σας εἶναι ἀνύπανδρος, ἠμπορεῖ νὰ βάλῃ ἕνα φανταστικὸν ἀριθμόν. Καὶ ἂν κανεὶς θέλῃ νὰ κρύψῃ τὴν ἡλικίαν του ἠμπορεῖ νὰ τὸ κάμῃ χωρὶς νὰ μεταβληθῇ καθόλου τὸ ἄθροισμα, τὸ ὁποῖον θὰ εἶναι πάντοτε 3880.

Ἐὰν θέλετε, ἠμπορεῖτε νὰ συνεχίσετε τὸ παιγνίδι ὡς ἑξῆς: Ἐρωτᾶτε τοὺς παρισταμένους ἂν γνωρίζῃ κανεὶς νὰ ἐξηγήσῃ τὸ φαινόμενον, πρᾶγμα ποὺ εἶναι πολὺ εὔκολον γιὰ ἕνα μαθηματικόν. Εἶναι προφανὲς ὅτι τὸ ἔτος τῆς γεννήσεως καὶ ἡ ἡλικία δίδουν ὡς ἄθροισμα τὸ τρέχον ἔτος. Τὸ ἴδιον συμβαίνει μὲ τὸ ἔτος τοῦ γάμου καὶ τὰ ἔτη ποὺ ἐπέρασαν ἀπὸ τότε. Ἐὰν λοιπὸν προσθέσωμεν τοὺς τέσσαρας ἀριθμούς, ἔχομεν τὸ διπλάσιον τοῦ 1940, δηλαδὴ τὸν ἀριθμὸν 3880. Διὰ τὸ προσεχὲς ἔτος ἡ ἄθροισις θὰ εἶναι 3882, διὰ τὸ 1942 θὰ εἶναι 3884 καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς.

ΤΟ ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑ ΤΟΥ HECTOR MALOT

Χωρίς οικογένεια

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Μὲ τὶς πρῶτες νότες, ἡ ἀγελάδα μας σήκωσε τὸ κεφάλι· ἔπειτα ἄξαφνα, πρὶν προφθάσω νὰ ριχθῶ καὶ ν' ἁρπάξω τὸ σχοινὶ ἀπὸ τὰ κέρατά της, μᾶς ἔφυγε μὲ καλπασμό.

Ἀμέσως τὴν πήραμε καταπόδι, τρέχοντας καὶ μεῖς μ' ὅλη τὴ δύναμι καὶ φωνάζοντάς της. Εἶπα καὶ τοῦ Κάπη νὰ τὴ σταματήσῃ, μὰ δὲν μπορεῖ κανεὶς νἄχῃ ὅλα τὰ χαρίσματα: Ἕνας σκύλος τσοπάνικος θὰ ριχνόταν στὴ μύτη τῆς ἀγελάδας μας· ὁ Κάπης, σκύλος σοφός, τῆς ρίχθηκε στὰ πόδια.

Ἐννοεῖται πὼς αὐτὸ δὲν τὴν σταμάτησε καθόλου· ἀπεναντίας τὴν ἔκαμε νὰ τρέχῃ γρηγορώτερα. Καὶ ξακολουθήσαμε τὴν τρεχάλα μας, ἐκείνη ἐμπρὸς καὶ μεῖς ὀπίσω.

Τρέχοντας, φώναζα τοῦ Ματτία: «Βλάκα!» κι' ἐκεῖνος, χωρὶς νὰ στέκεται, μοῦ φώναζε λαχανιασμένος: «Νὰ μὲ δείρῃς, μοῦ ἀξίζει».

Ἤμαστε ὡς δυὸ μίλλια μακριὰ ἀπὸ ἕνα μεγάλο χωριό, ὅπου εἴχαμε σταθῆ γιὰ νὰ φᾶμε, καὶ πρὸς αὐτὸ τὸ χωριὸ ἔτρεχε τώρα ἡ ἀγελάδα μας. Φυσικά, ἔφθασε κεῖ πρὶν ἀπὸ μᾶς, κι' ἐπειδὴ ὁ δρόμος ἦταν ἴσιος, μπορέσαμε νὰ ἰδοῦμε, μ' ὅλη τὴν ἀπόστασι, πὼς κάτι ἄνθρωποι τῆς ἔφραξαν τὸ πέρασμα καὶ τὴν ἔπιασαν.

Τότε μετριάσαμε λίγο τὸ τρέξιμο· ἡ ἀγελάδα μας δὲν θὰ χανόταν· δὲν εἴχαμε παρὰ νὰ τὴ ζητήσουμε ἀπὸ τοὺς καλοὺς ἀνθρώπους ποὺ τὴν ἔπιασαν, καὶ θὰ μᾶς τὴν ἔδιναν εὐθύς.

Ὅσο πλησιάζαμε, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνθρώπων μεγάλωνε γύρω στὴν ἀγελάδα μας κι' ὅταν τέλος φθάσαμε κοντά της, ἦσαν ἐκεῖ καμμιὰ εἰκοσαριὰ ἄντρες, γυναῖκες καὶ παιδιά, ποὺ συζητοῦσαν καθὼς μᾶς ἔβλεπαν νὰ ἐρχώμαστε.

Ἐνόμιζα, καθὼς εἶπα, πὼς δὲν εἶχα παρὰ νὰ ζητήσω τὴν ἀγελάδα μου. Καὶ τὴ ζήτησα. Ἀντὶ ὅμως νὰ μοῦ τὴν δώσουν, μᾶς τριγύρισαν κι' ἄρχισαν νὰ μᾶς κάνουν ἕνα σωρὸ ἐρωτήσεις. Ποιοὶ εἴμαστε; Ἀπὸ ποῦ ἐρχόμαστε; Ποῦ βρήκαμε αὐτὴ τὴν ἀγελάδα;

Οἱ ἀπαντήσεις μας ἦσαν τόσο ἁπλὲς ὅσο κι' εὔκολες· φαίνεται ὅμως πὼς δὲν ἔπεισαν κανένα καὶ δυὸ τρεῖς φωνὲς ὑψώθηκαν γιὰ νὰ ποῦν πὼς εἴχαμε κλέψει τὴν ἀγελάδα ἐκείνη ποὺ μᾶς εἶχε φύγει καὶ πὼς ἔπρεπε νὰ μᾶς βάλουν στὴ φυλακὴ ὡς ποὺ νὰ ξεκαθαρισθῆ ἡ ὑπόθεσις.

Ὁ μεγάλος φόβος ποὺ μοῦ προξενοῦσε ἡ λέξις «φυλακή» μὲ τάραξε καὶ μὲ χαντάκωσε. Ἄλλως τε ἀπὸ τὸ τρέξιμο λαχάνιαζα ἀκόμη καὶ δὲ μποροῦσα νὰ μιλήσω γιὰ ν' ἀπολογηθῶ. Σ' αὐτὸ τὸ ἀναμεταξὺ ἔφθασε κι' ἕνας χωροφύλακας. Μὲ λίγα λόγια τοῦ διηγηθήκαμε τὴν ἱστορία μας καί, ἐπειδὴ δὲν τοῦ φάνηκε πολὺ πιθανή, ἐδήλωσε ὅτι πρὸς τὸ παρὸν κατασχέτει τὴν ἀγελάδα μας κι' ἐμᾶς μᾶς πάει στὴ φυλακή· ἀργότερα θὰ βλέπαμε. Ἔκαμα νὰ διαμαρτυρηθῶ· ὁ Ματτίας ἔκαμε νὰ μιλήσῃ...

Ὁ χωροφύλακας ὅμως μᾶς πρόσταξε ἄγρια νὰ σωπάσουμε. Θυμήθηκα τότε τὴ σκηνὴ τοῦ Βιτάλη μὲ τὸν ἀστυφύλακα τῆς Τουλούζας κι' εἶπα τοῦ Ματτία νὰ σωπάσῃ καὶ ν' ἀκολουθήσῃ τὸν κύριο χωροφύλακα.

Ὅλο τὸ χωριὸ μᾶς ἀκολούθησε ὡς τὸ Δημαρχεῖο ὅπου ἦταν κι' ἡ φυλακή. Μᾶς τριγύριζαν, μᾶς στενοχωροῦσαν, μᾶς ἔσπρωχναν, μᾶς ἔβριζαν, καὶ μοῦ φαίνεται πὼς ἂν δὲν ἦταν ὁ χωροφύλακας νὰ μᾶς προστατεύσῃ, θὰ μᾶς πετροβολοῦσαν σὰ νὰ ἤμαστε κακοῦργοι, φονιάδες ἢ ἐμπρηστές. Κι' ὅμως δὲν εἴχαμε κάμει τίποτα. Ἀλλὰ ἔτσι εἶναι συνήθως ὁ κόσμος· κρίνει ἀπὸ τὰ φαινόμενα καὶ στρέφεται ἐναντίον τῶν φτωχῶν, τῶν δυστυχισμένων, χωρὶς νὰ ξέρῃ ἂν εἶναι ἔνοχοι ἢ ἀθῶοι.

Ὅταν ἐφθάσαμε στὴ φυλακή, ὁ κλητήρας τῆς Δημαρχίας, ποὺ ἦταν συγχρόνως δεσμοφύλακας καὶ ἀγροφύλακας, δὲν θέλησε στὴν ἀρχὴ νὰ μᾶς δεχθῆ. Καλὸς ἄνθρωπος, συλλογίσθηκα, καὶ πῆρα λίγη ἐλπίδα. Μὰ ὁ χωροφύλακας ἐπέμενε κι' ὁ δεσμοφύλακας ὑποχώρησε. Περνῶντας μπροστά μας, ἄνοιξε μιὰ πόρτα, ποὺ εἶχε ἀπέξω ἕνα μεγάλο λουκέτο καὶ δυὸ σύρτες. Εἶδα τότε γιατὶ ἔφερε δυσκολίες στὴν ἀρχή: στὴ φυλακὴ εἶχε τὰ κρομμύδια του, ἁπλωμένα στὸ πάτωμα γιὰ νὰ ξεραθοῦν.

Μᾶς ἔψαξαν· μᾶς πῆραν τὰ λεπτά μας, τοὺς σουγιάδες μας, τὰ σπίρτα μας· καὶ σ' αὐτὸ τὸ διάστημα ὁ δεσμοφύλακας σήκωσε τὰ κρομμύδια του καὶ τὰ σώριασε σὲ μιὰν ἄκρη. Μᾶς ἄφησαν τότε κι' ἡ πόρτα ξανακλείσθηκε πίσω μας μ' ἕνα κρότο ἀληθινὰ τραγικό.

Ἤμαστε φυλακισμένοι! Γιὰ πόσον καιρό;

Ἐνῷ συλλογιζόμουν αὐτό, ὁ Ματτίας ἦλθε μπροστά μου, ἔσκυψε τὸ κεφάλι του καὶ μοῦ εἶπε:

— Κτύπα! κτύπα μου τὸ κεφάλι! Ὅσο δυνατὰ κι' ἂν κτυπήσῃς, ἡ βλακεία ποὺ ἔκαμα θὰ τὸ ἀξίζῃ.

— Ἔκαμες μιὰ βλακεία, σ' ἄφησα νὰ τὴν κάμῃς, εἶμαι βλάκας ἄλλο τόσο.

— Ἂν μὲ κτυποῦσες, θὰ λυπούμουν τώρα λιγώτερο... Ἡ καϊμένη μας ἡ ἀγελάδα τοῦ Βασιλόπουλου!

Κι' ἔβαλε τὰ κλάματα.

Τὸν λυπήθηκα καί, γιὰ νὰ τὸν παρηγορήσω, τοῦ εἶπα πὼς ἡ θέσι μας δὲν ἦταν καὶ τόσο φοβερή. Δὲν εἴχαμε κάμει τίποτα καὶ δὲν θὰ μᾶς ἦταν δύσκολο ν' ἀποδείξουμε πὼς ἀγοράσαμε τὴν ἀγελάδα. Θὰ βάζαμε μάρτυρα τὸν καλὸ κτηνίατρο τοῦ Οὐσσέλ.

— Κι' ἂν μᾶς ποῦν πὼς κλέψαμε τὰ λεπτά, ποὺ δώσαμε γιὰ τὴν ἀγελάδα; Πῶς θ' ἀποδείξουμε πὼς τὰ κερδίσαμε μὲ τὸν κόπο μας;

Ὁ Ματτίας εἶχε δίκαιο.

— Ἔπειτα, ἐξακολούθησε κλαίγοντας δυνατώτερα, κι' ἀπὸ τὴ φυλακὴ νὰ βγοῦμε, καὶ τὴν ἀγελάδα νὰ μᾶς ξαναδώσουν, εἴμαστε βέβαιοι πὼς θὰ βροῦμε τὴ μάνα - Μπαρμπερίνα;

— Καὶ γιατὶ δὲν θὰ τὴ βροῦμε;

— Γιατὶ ἀπὸ τὸν καιρὸ ποὺ λείπεις, μπορεῖ νὰ πέθανε.

Φοβήθηκα. Ἀλήθεια! πῶς δὲν τὸ εἶχα συλλογισθῆ ποτέ; Ἡ μάνα - Μπαρμπερίνα μπορεῖ νἄχε πεθάνει, γιατί, ἂν καὶ δὲν ἦταν τόσο γρηά, ἤξερα ὅμως ἀπὸ πεῖρα πὼς κάποτε χάνει κανεὶς ἐκείνους ποὺ ἀγαπᾷ. Πῶς ἔχασα τὸν Βιτάλη;

— Γιατὶ δὲν τὄλεγες αὐτὸ πρωτήτερα; ρώτησα.

— Γιατὶ ὅταν εἶμαι εὐτυχισμένος, μόνο καλὲς ἰδέες περνοῦν ἀπ' τὸ ξερό μου κεφάλι· ἐνῷ ὅταν εἶμαι δυστυχισμένος, ὅλο καὶ μαῦρες... Κι' ἤμουν τόσο εὐτυχισμένος ποὺ θὰ χαρίζαμε τὴν ἀγελάδα σου στὴ μάνα - Μπαρμπερίνα, ὥστε δὲν συλλογιζόμουν παρὰ μόνο τὴ χαρά της καὶ τὴ δική μας, κι' αὐτὸ λὲς καὶ μ' ἐθάμπωνε καὶ μὲ μεθοῦσε...

— Τὸ κεφάλι σου δὲν εἶναι πιὸ ξερὸ ἀπὸ τὸ δικό μου, καϊμένε μου Ματτία, γιατὶ τὰ ἴδια κι' ἀπαράλλακτα συλλογιζόμουν κι' ἐγώ. Ἔτσι θαμπώθηκα κι' ἐμέθυσα!

Ἄξαφνα, ἐκεῖ ποὺ ἔκλαιγε, ὁ Ματτίας κόπηκε καί, μὲ ζωηρὲς χειρονομίες, φώναξε:

— Ἀμ ἂν πέθανε λοιπὸν ἡ μάνα - Μπαρμπερίνα; Κι' ἂν ζῇ ἀκόμα ὁ κακὸς Μπαρμπερῆς; Κι' ἂν μᾶς ἔπαιρνε τὴν ἀγελάδα μας; Κι' ἂν σὲ κρατοῦσε καὶ σένα;

Ἦταν βέβαια ἀπὸ τὴν ἐπίδρασι τῆς φυλακῆς ποὺ εἴχαμε τόσο ἄσχημες ἰδέες, ἀπὸ τὶς ἐχθρικὲς φωνὲς τοῦ πλήθους, ἀπὸ τὸν χωροφύλακα, ἀπὸ τὸν ἀπαίσιο κρότο ποὺ ἔκαμε ἡ πόρτα ὅταν τὴν ἔκλεισαν πίσω μας.

Μὰ ὁ Ματτίας συλλογιζόταν καὶ τὴν ἀγελάδα:

— Ποιὸς θὰ τῆς δώσῃ νὰ φάῃ; Ποιὸς θὰ τὴν ἀρμέξῃ;

Πολλὲς ὧρες πέρασαν ἔτσι. Κι' ὅσο περνοῦσε ὁ καιρός, τόσο περισσότερο ἀπελπιζόμαστε.

Προσπάθησα ὡστόσο νὰ ἐνθαρρύνω τὸ Ματτία, λέγοντάς του πὼς θἄρχονταν νὰ μᾶς ἀνακρίνουν.

— Καλά, καὶ τί θὰ ποῦμε;

— Τὴν ἀλήθεια.

— Τότε θὰ σὲ ρίξουν πάλι στὰ χέρια τοῦ Μπαρμπερῆ· ἤ, ἂν ἡ μάνα - Μπαρμπερίνα εἶναι μονάχη στὸ σπίτι της, θὰ τὴ ρωτήσουν γιὰ νὰ ἰδοῦν ἂν λέμε τὴν ἀλήθεια. Κι' ἔτσι δὲν θὰ μπορέσουμε πιὰ νὰ τῆς κάμουμε τὴν ἔκπληξι!

Ἐπιτέλους ἡ πόρτα τῆς φυλακῆς μας ἄνοιξε μὲ τρομερὸ κρότο σιδερικῶν, κι' εἴδαμε νὰ μπαίνῃ ἕνας γέρος κύριος, ἀσπρομάλλης, ποὺ τὸ ἀγαθὸ κι' ἀνοικτόκαρδο ὕφος του μᾶς ξανάδωσε ἀμέσως τὴν ἐλπίδα.

— Σηκωθῆτε, παλιόπαιδα, μᾶς φώναξε ὁ δεσμοφύλακας, κι' ἀποκριθῆτε στὸν κύριο εἰρηνοδίκη.

— Καλά, καλά, εἶπε ὁ Εἰρηνοδίκης, γνέφοντας στὸ δεσμοφύλακα νὰ τὸν ἀφήσῃ μονάχο. Θ' ἀνακρίνω πρῶτα αὐτὸν (κι' ἔδειξε μὲ τὸ δάκτυλο ἐμένα). Πάρε τὸν ἄλλον ἀπὸ δῶ καὶ κράτησέ τον, γιὰ νὰ τὸν ἀνακρίνω κατόπιν.

Γιὰ ν' ἀκούσῃ τότε ὁ Ματτίας καὶ νὰ ξέρῃ τί ἔπρεπε νὰ κάμῃ, εἶπα:

— Κύριε Εἰρηνοδίκη, θὰ σᾶς πῇ κι' αὐτός, σὰν κι' ἐμένα, ὅλη τὴν ἀλήθεια.

— Καλά, καλά! ἔκαμε ζωηρὰ ὁ Εἰρηνοδίκης, σὰ νἄθελε νὰ μὲ διακόψῃ.

Ὁ Ματτίας βγῆκε, πρόφθασε ὅμως νὰ μοῦ ρίξῃ μιὰ ματιά, γιὰ νὰ μοῦ πῇ πὼς εἶχε καταλάβει.

— Σᾶς κατηγοροῦν πὼς κλέψατε μιὰν ἀγελάδα, μοῦ εἶπε ὁ Εἰρηνοδίκης, κοιτάζοντάς με στὰ μάτια.

Ἀποκρίθηκα πὼς τὴν ἀγοράσαμε στὴν ἐμποροπανήγυρι τοῦ Οὐσσὲλ κι' εἶπα τὸ ὄνομα τοῦ κτηνιάτρου ποὺ μᾶς βοήθησε νὰ τὴν διαλέξουμε.

— Ρωτῆστε τον, ἐπρόσθεσα, καὶ θὰ σᾶς πῇ ἂν σᾶς λέω ψέματα.

— Θὰ τὸ κάμω, ἀποκρίθηκε ὁ Εἰρηνοδίκης, γιατὶ αὐτὸ μόνο θ' ἀποδείξῃ τὴν ἀθωότητά σας. Καὶ γιὰ τί σκοπὸ ἀγοράσατε αὐτὴ τὴν ἀγελάδα;

Τοῦ εἶπα τὸ σκοπό μας.

— Καὶ πῶς ὀνομάζεται ἡ παραμάνα σου; μὲ ρώτησε ὕστερα.

Ἡ ἀγελάδα ἔφυγε μὲ καλπασμό.

— Μάνα - Μπαρμπερίνα.

— Εἶναι γυναίκα ἑνὸς κτίστη, ποὺ ἔπαθε στὸ Παρίσι ἐδῶ καὶ λίγα χρόνια;

— Μάλιστα, κύριε Εἰρηνοδίκη.

— Κι᾿ αὐτὸ πρέπει νὰ ἐξακριβωθῇ.

Δὲν ἀποκρίθηκα σ᾿ αὐτὸ τὸ λόγο, γιατ᾿ εἶχα θυμηθῆ τὰ συμπεράσματα τοῦ Ματτία. Ὁ Εἰρηνοδίκης ὅμως, βλέποντας τὴ στενοχώρια μου, μ᾿ ἐπίεσε μὲ πολλὲς ἐρωτήσεις κι᾿ ἔτσι ἀναγκάσθηκα ν᾿ ἀποκριθῶ πὼς ἂν ρωτοῦσαν τὴ μάνα - Μπαρμπερίνα ὁ σκοπός μας θὰ χανόταν, γιατὶ δὲν χωροῦσε πια ἔκπληξι.

Ὡστόσο, μαζὶ μὲ τὴν ταραχή, αἰσθάνθηκα καὶ μιὰ χαρὰ μεγάλη: Ἀφοῦ ὁ Εἰρηνοδίκης ἐγνώριζε τὴ μάνα - Μπαρμπερίνα κι᾿ ἐσκόπευε νὰ τὴν ἀνακρίνῃ, γιὰ νὰ μάθῃ ἂν ἔλεγα ἀλήθεια ἢ ψέματα, θὰ πῇ πὼς ἡ μάνα - Μπαρμπερίνα ζοῦσε.

Σὲ λίγο δοκίμασα μιὰ μεγαλύτερη χαρά: Μέσ᾿ στὶς ἐρωτήσεις ποὺ μοῦ ἔκανε ὁ Εἰρηνοδίκης, μοῦ εἶπε πὼς ὁ Μπαρμπερῆς εἶχε ξαναγυρίσει στὸ Παρίσι. Ἀπὸ τὴ χαρά μου, μπόρεσα τότε νὰ μιλήσω τόσο καλά, ὥστε ὁ Εἰρηνοδίκης ἐπείσθηκε πὼς ἔφθανε ἡ μαρτυρία τοῦ κτηνιάτρου γιὰ ν᾿ ἀποδείξῃ πὼς δὲν κλέψαμε τὴν ἀγελάδα.

— Καὶ ποῦ βρήκατε τόσα λεπτὰ γιὰ νὰ τὴν ἀγοράσετε;

Αὐτὴ ἦταν ἡ ἐρώτησι ποὺ τρόμαξε τόσο τὸ Ματτία, ὅταν σκέφθηκε πὼς θὰ μᾶς τὴν ἔκαναν.

— Τὰ κερδίσαμε.

— Ποῦ; πῶς;

Ἐξήγησα πῶς, ἀπὸ τὸ Παρίσι ὡς τὴ Βάρση, κι᾿ ἀπὸ τὴ Βάρση ὡς τὸ Μὸν-Ντόρ, μαζέψαμε τὰ λεπτὰ ἐκεῖνα πεντάρα - πεντάρα.

— Καὶ γιατὶ πήγατε στὴ Βάρση;

Ἡ ἐρώτησις αὐτὴ μ᾿ ἔκαμε νὰ διηγηθῶ καὶ τὰ περιστατικὰ τῆς Βάρσης· κι᾿ ὅταν ὁ Εἰρηνοδίκης ἄκουσε πὼς εἶχ᾿ ἀποκλεισθῆ στὸ πλημμυρισμένο ἀνθρακωρυχεῖο τοῦ Τρουγέρα, μ᾿ ἔκοψε καί, μὲ μαλακὸ τόνο, σχεδὸν φιλικό, μ᾿ ἐρώτησε:

— Ποιὸς ἀπὸ σᾶς τοὺς δυὸ εἶναι ὁ Ρεμῆς;

— Ἐγώ, κύριε Εἰρηνοδίκη!

— Πῶς θὰ τὸ ἀποδείξῃς; Δὲν ἔχεις χαρτιά, λέει ὁ χωροφύλακας.

— Ὄχι, κύριε Εἰρηνοδίκη.

— Ἔλα, διηγήσου μου πῶς ἔγινε αὐτὴ ἡ καταστροφὴ τῆς Βάρσης. Τὴ διάβασα στὶς ἐφημερίδες καὶ ἂν δὲν εἶσαι ἀλήθεια ὁ Ρεμῆς, θὰ σὲ πιάσω. Λέγε λοιπὸν καὶ πρόσεχε.

Ἄρχισα μὲ θάρρος, — μὲ τὸ θάρρος ποὺ μοῦ ἔδινε ὁ τρόπος τοῦ Εἰρηνοδίκη. Κι᾿ ἅμα τελείωσα τὴ διήγησί μου, τὸν εἶδα νὰ μὲ κοιτάζῃ μὲ μάτια τρυφερὰ καὶ συγκινημένα.

Ἐνόμισα πὼς θἄλεγε νὰ μᾶς ἐλευθερώσουν ἀμέσως. Ἀλλὰ δὲν ἔγιν᾿ ἔτσι. Χωρὶς νὰ μοῦ πῇ ἄλλη λέξι, μ᾿ ἄφησε μόνο. Θὰ πήγαινε βέβαια ν᾿ ἀνακρίνῃ τὸ Ματτία, γιὰ νὰ ἰδῇ ἂν θὰ συμφωνοῦσαν οἱ διηγήσεις μας.

Ἔμεινα πολλὴν ὥρα βυθισμένος στοὺς συλλογισμούς μου. Μὰ στὸ τέλος ὁ Εἰρηνοδίκης γύρισε μὲ τὸ Ματτία.

— Θὰ ζητήσω πληροφορίες ἀπὸ τὸ Οὐσσέλ, εἶπε· κι᾿ ἄν, ὡς ἐλπίζω, θὰ εἶναι σύμφωνες μὲ ὅσα μοῦ εἴπατε, αὔριο θὰ σᾶς ἀπολύσουν.

— Κι᾿ ἡ ἀγελάδα μας; ρώτησε ὁ Ματτίας.

— Θὰ σᾶς τὴ δώσουν.

— Δὲν ἐννοοῦσα αὐτό, ἐξηγήθηκε ὁ Ματτίας. Ποιὸς θὰ τῆς δώσῃ νὰ φάγῃ; ποιὸς θὰ τὴν ἀρμέξῃ;

— Ἔνοια σου, ἡσύχασε.

— Κι᾿ ὁ Ματτίας ἡσύχασε.

— Ἂν ἀρμέξουν τὴν ἀγελάδα μας, εἶπε γελῶντας, δὲν μποροῦν νὰ μᾶς δώσουν τὸ γάλα; Θὰ δειπνούσαμε μ᾿ αὐτὸ ὡραῖα.

Μόλις ἔφυγε ὁ Εἰρηνοδίκης, εἶπα στὸ Ματτία τὶς δυὸ μεγάλες εἰδήσεις, ποὺ μ᾿ ἔκαμαν νὰ ξεχάσω πὼς εἴμαστε στὴ φυλακή: Ἡ μάνα - Μπαρμπερίνα ζοῦσε! ὁ Μπαρμπερῆς ἔλειπε στὸ Παρίσι!

— Ἡ ἀγελάδα λοιπὸν τοῦ Βασιλόπουλου θὰ κάμῃ τὴ θριαμβευτική της εἴσοδο! εἶπε ὁ Ματτίας.

Κι᾿ ἀπὸ τὴ χαρά του, ἄρχισε νὰ τραγουδῇ καὶ νὰ χοροπηδᾷ. Τὸν ἔπιασα ἀπὸ τὰ χέρια κι᾿ ἐγώ, ἄλλο τόσο χαρούμενος, κι᾿ ὁ Κάπης, ποὺ ὡς ἐκείνη τὴν στιγμὴ εἶχε μείνει στὴν ἄκρη, λυπημένος κι᾿ ἀνήσυχος, ἦλθε καὶ στάθηκε μπροστά μας, ὀρθὸς στὰ δυὸ πισινά του. Ἀρχίσαμε τότε κι᾿ οἱ τρεῖς ἕνα θεότρελλο χορὸ κι᾿ ἐκάναμε τέτοιο θόρυβο, ὥστε ὁ δεσμοφύλακας, τρομαγμένος, — ἴσως γιὰ τὰ κρομμύδια του, — ἦλθε νὰ ἰδῇ μὴν εἴχαμε ἐπαναστατήσει.

Μᾶς ὑποχρέωσε νὰ ἡσυχάσουμε· δὲν μᾶς μίλησε ὅμως ἄγρια ὅπως ὅταν μπῆκε μὲ τὸν Εἰρηνοδίκη.

Ἀπ᾿ αὐτὸ καταλάβαμε πὼς ἡ θέσι μας δὲν ἦταν κακὴ καὶ σὲ λίγο εἴχαμε τὴν ἀπόδειξι πὼς δὲν κάναμε λάθος, γιατὶ ὁ δεσμοφύλακας ξαναγύρισε μὲ μιὰ σουπιέρα γεμάτη γάλα, — τὸ γάλα τῆς ἀγελάδας μας. Μὰ δὲν ἦταν μόνο αὐτό· ἐκτὸς ἀπὸ τὸ γάλα, μᾶς ἔδωσε κι᾿ ἕνα καρβέλι ἄσπρο ψωμὶ κι᾿ ἕνα κομμάτι βραστὸ μοσχάρι, ποὺ μᾶς τὸ ἔστειλε, καθὼς εἶπε, ὁ κ. Εἰρηνοδίκης.

Ποτὲ ἴσως φυλακισμένοι δὲν ἔλαβαν τέτοια περιποίησι! Τρώγοντας τὸ μοσχάρι καὶ πίνοντας τὸ γάλα, ἀναθεώρησα τὶς ἰδέες μου γιὰ τὶς φυλακές. Μὰ ὡρισμένως δὲν ἦταν καὶ τόσο κακὲς ὅσο ἐφανταζόμουν!

Αὐτὴ ἦταν καὶ τοῦ Ματτία ἡ γνώμη.

— Δὲν εἶναι μικρὸ πρᾶγμα, ἔλεγε, νὰ τρῷς, νὰ πίνῃς καὶ νὰ κοιμᾶσαι τζάμπα!...

Δοκίμασα νὰ τὸν φοβίσω.

— Κι᾿ ἂν πέθανε ἄξαφνα ὁ κτηνίατρος, τοῦ εἶπα, καὶ δὲν μπορέσουν νὰ τοῦ πάρουν τὴ μαρτυρία του;

— Τώρα πιά! ἀποκρίθηκε ὁ Ματτίας ἀτάραχος. Τέτοιες ἰδέες βάζει κανεὶς μόνο ὅταν εἶναι δυστυχισμένος. Καὶ μὰ τὴν ἀλήθεια, ἐμεῖς τώρα δὲν εἴμαστε.

(Ἀκολουθεῖ)

ΚΟΥΔΟΥΝΙΑ ΚΑΙ ΚΟΥΔΟΥΝΑΤΟΙ

Κουδούνια μεγάλα βάζουν οἱ μασκαράδες εἰς τὰ χωριά. Μικρὰ κουδουνάκια εἰς τὰς πόλεις. Ἕνα ἀπὸ τὸ ὄνομα ποὺ ἔχουν οἱ μασκαράδες ἐξ αἰτίας τῶν κουδουνιῶν εἶναι καὶ τὸ «κουδουνᾶτος».

Τὰ μικρὰ κουδουνάκια εἶναι ἀπὸ μπροῦτζο ἢ ἀπὸ τενεκέ. Μερικὰ εἶναι σὰν κουμπιά. Τὰ μεγάλα εἶναι ἀπὸ χαλκὸ ἢ ἀπὸ σίδερο ἢ ἀπὸ μπροῦτζο.

Κουδούνια βάζουν οἱ ἄνθρωποι μόνον τὰς Ἀπόκρεω. Γίνεται πολὺς θόρυβος, χαλασμὸς κόσμου. Τὰ κουδούνια ὅλον τὸν ἄλλον καιρὸ χρησιμοποιοῦνται γιὰ τὰ ζῶα. Τὰ περιλαίμια τῶν σκύλων ἔχουν πολλὲς φορὲς κουδουνάκια. Κρεμοῦν καὶ στὶς γάτες καμμιὰ φορὰ κουδούνια στ᾿ αὐτιά. Ἡ γάτα κουνάει τὰ αὐτιά της καὶ χτυποῦν τὰ κουδουνάκια. Φαίνεται ὅτι τὴν πρώτη σκέψι τοῦ νὰ βάλουν κουδοῦνι στὴ γάτα τὴν εἶχαν οἱ ποντικοί. Ὁ μῦθος λέγει ὅτι οἱ ποντικοὶ ἔκαναν κάποτε συνέδριον. Θέμα μοναδικὸν ἦτο ἡ συζήτησις ἐπὶ τῶν τρόπων ἀμύνης κατὰ τῶν γάτων. Διάφοροι γνῶμαι ἀντηλλάγησαν, ἐπεκράτησεν ὅμως ἡ γνώμη νεαροῦ ποντικοῦ, ὁ ὁποῖος εἶπεν ὅτι

τὸ καλλίτερον σύστημα προφυλάξεως ἦτο νὰ κρεμάσουν ἕνα κουδοῦνι εἰς τὸν λαιμὸν τῆς γάτας.

Θὰ ἄκουαν τοὺς κουδουνισμοὺς καὶ θὰ ἔφευγαν. Ὅλοι ἐπευφήμησαν τὸν εἰσηγητὴ τῆς ἰδέας καὶ ἐζητωκραύγασαν. Ἀλλὰ ἕνας γέρω ποντικὸς ἐζήτησεν εἰς τὸ τέλος τὸν λόγο καὶ εἶπε:

— Συμφωνῶ ἀπολύτως μὲ τὸν νεαρὸν ρήτορα. Ἀλλὰ ποιὸς θὰ κρεμάσῃ τὸ κουδοῦνι;

Τὸ συνέδριον διελύθη.

Κουδούνια κρεμοῦν εἰς τὰ πρόβατα, εἰς τοὺς τράγους καὶ τὶς κατσίκες, εἰς τὰ ἄλογα, εἰς τὰ μουλάρια, εἰς τὰ γαϊδουράκια, εἰς τὰ βόδια. Ὅπου ὑπάρχουν κοπάδια ἀπὸ γουρούνια, κρεμοῦν καὶ εἰς τὰ γουρούνια. Ὅπου ὑπάρχουν καμῆλες, κρεμοῦν καὶ εἰς τὶς καμῆλες.

Εἶναι δὲ διαλεγμένα τὰ κουδούνια σὲ ἕνα κοπάδι ἀπὸ πρόβατα γιὰ νὰ δημιουργῆται ἁρμονικὸς ἦχος. Βάζουν μικρά, πιὸ μεγάλα, πιὸ μεγάλα, καὶ φθάνουν ὡς τὰ παμμέγιστα τροκάνια. Ἔτσι ὁ ἦχος εἶναι διάφορος κατὰ κουδοῦνι. Εἰς τὰ μεγάλα κριάρια καὶ εἰς τοὺς τράγους ποὺ τραβοῦν ἐμπρὸς καὶ ὁδηγοῦν τὸ κοπάδι, βάζουν κουδούνια δυὸ καὶ δυόμισυ ὀκάδων. Ἐπειδὴ ὅμως κουράζονται τὰ ζῶα, ἔπειτα ἀπὸ λίγες ἡμέρες βγάζουν τὸ μεγάλο κουδοῦνι καὶ τὸ βάζουν σὲ ἄλλο ζῶον.

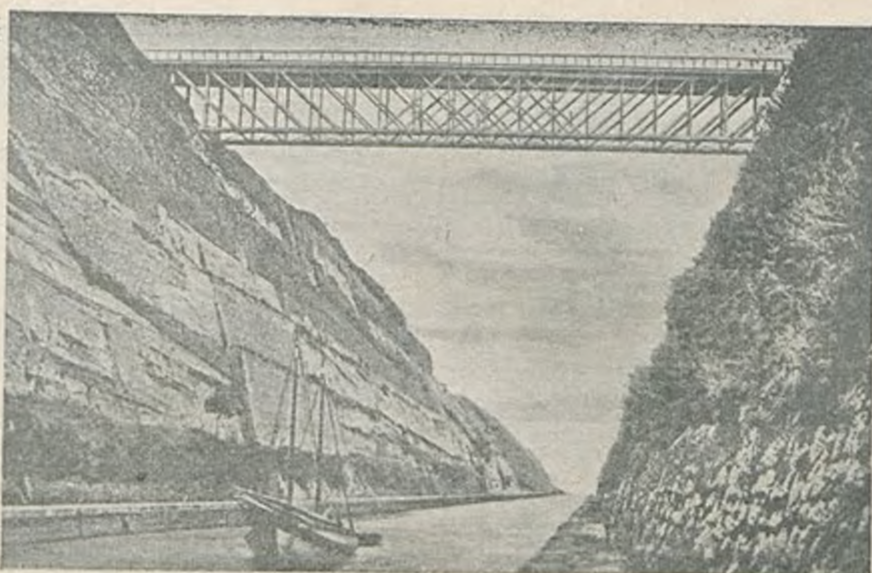
Ἐπιτήδειοι τεχνῖται κατασκευῆς κουδουνιῶν εἶναι εἰς τὰ Ἰωάννινα, εἰς τὴν Κοζάνην, εἰς τὴν Ἄμφισσαν, εἰς τὸν Βόλον, εἰς τὴν Χαλκίδα, εἰς τὰ Τρίκκαλα, εἰς τὴν Πρέβεζαν, εἰς τὸ Καρπενῆσι, εἰς τὴν Λαμίαν καὶ εἰς ἄλλα μέρη.

Εἰς τὰς Ἀθήνας κατασκευάζουν κουδούνια εἰς τὰ σιδηρουργεῖα τῆς ὁδοῦ Ἡφαίστου. Τὰ σιδερένια κουδούνια γίνονται εἰς τὰ σιδηρουργεῖα. Αὐτὰ εἶναι τὰ κυρίως κουδούνια τῶν κοπαδιῶν. Τὰ μπρούτζινα κουδούνια γίνονται εἰς τὰ ὀρυχαλκουργεῖα. Λέγονται τὰ μπρούτζινα κουδούνια κυπριὰ καὶ τὰ βάζουν εἰς τὰ ἄλογα κυρίως καὶ εἰς τὰ ἄλλα φορτηγὰ ζῶα. Γιὰ νὰ εἶναι ὅμως ποικίλος ὁ ἦχος τῶν κοπαδιῶν, ἐδῶ καὶ ἐκεῖ βάζουν καὶ μπρούτζινα κουδούνια.

Εἰς τὰ χωριὰ ποὺ ἔχουν πολλὰ κοπάδια, ὅταν ἔλθουν αἱ Ἀπόκρεω, βγάζουν ἀπὸ τὰ γιδοπρόβατα λίγα κουδούνια καὶ τὰ βάζουν οἱ ἄνθρωποι. Ἐπίσης βάζουν προσωπίδας ἀπὸ δέρματα ζώων καὶ τσαρούχια μεγάλα ἀπὸ ἀκατέργαστα δέρματα. Δι᾿ αὐτὸ πιστεύουν πολλοὶ ὅτι ἡ ἀρχὴ τῶν μεταμφιέσεων εἶναι ποιμενική. Σωστότερο φαίνεται νὰ θεωρήσωμεν ὅτι ὅλα τὰ ἐπαγγέλματα εἶχαν παλαιότερα τὸ κάθε ἕνα μίαν ἐπίσημον ἑορτὴν τοῦ ἐπαγγέλματος. Κατὰ τὴν ἑορτὴν αὐτὴν ἐπεκράτει καὶ ἡ συνήθεια τῆς μεταμφιέσεως. Ἦσαν δὲ παλαιότερα, διὰ τὸν λόγον αὐτόν, μέσα εἰς τὸν χρόνον πολλαὶ ἑορταὶ μὲ μεταμφιέσεις. Οἱ ποιμενικοὶ λαοὶ ἐχρησιμοποίουν τὰ κουδούνια, ἐνῶ οἱ ναυτικοὶ ἐσφύριζαν σὲ μεγάλα τρυπωμένα κογχύλια καὶ οἱ γεωργοὶ ἔβαζαν δέρματα μοσχαριῶν καὶ κάθε ἐπάγγελμα εἶχε τὴν μεταμφίεσί του. Ἔπειτα τὸ ἕνα ἐπάγγελμα μετημφιέζετο μὲ στολὰς τοῦ ἄλλου ἐπαγγέλματος. Τὰ κουδούνια δὲ ὡς θορυβωδέστερα ἐχρησιμοποιήθησαν πολύ. Καὶ ἔτσι οἱ μασκαράδες ὠνομάσθησαν καὶ κουδουνᾶτοι.

Κ. Φαλτάϊτς

Ο ΙΣΘΜΟΣ ΤΗΣ ΚΟΡΙΝΘΟΥ

Ὁ Περίανδρος, ὁ βασιλεὺς τῆς Κορίνθου, εἶναι ὁ πρῶτος ποὺ εἶχε τὴν ἰδέα τῆς τομῆς τοῦ Ἰσθμοῦ. Ἔφεραν ὅμως ἀντίστασι οἱ ἱερεῖς τοῦ ἐκεῖ ναοῦ τοῦ Ποσειδῶνος, ἐπειδὴ φοβήθηκαν ὅτι θὰ λιγόστευε τὸ πλῆθος τῶν προσκυνητῶν ἂν τὰ πλοῖα διάβαιναν τὴν διώρυγα δίχως νὰ ἀποβιβάζουν τοὺς ἐπιβάτας σ' ἕνα ἀπὸ τὰ δυὸ λιμάνια τοῦ Ἰσθμοῦ. Σοφίστηκαν λοιπὸν ν' ἀπειλήσουν τὸν Περίανδρο καὶ τοῦ εἶπαν ὅτι οἱ οἰωνοὶ ἦσαν ἐνάντιοι κι' ὅτι ἂν ἐπέμενε στὸ σχέδιό του, ὁ Ποσειδῶν θὰ κατέστρεφε τὴν πόλι. Ἔτσι ματαιώθηκε τότε ἡ τομὴ τοῦ Ἰσθμοῦ.

Τρεῖς αἰῶνας κατόπιν, ὁ Δημήτριος ὁ Πολιορκητὴς ἀνάθεσε τὴν μελέτη καὶ τὴν ἐκτέλεσι τῆς τομῆς τοῦ Ἰσθμοῦ σὲ μηχανικούς, οἱ ὁποῖοι, ὅμως, ἐξέφρασαν τὴν γνώμην ὅτι ὑπῆρχε διαφορὰ στὴν στάθμη τῆς θάλασσας μεταξὺ τοῦ Κορινθιακοῦ καὶ τοῦ Σαρωνικοῦ κόλπου, κι' ὅτι ἂν ἑνώνονταν ἡ μιὰ θάλασσα μὲ τὴν ἄλλη, ὁλόκληρη ἡ χώρα θὰ πλημμύριζε! Ἔτσι, τὸ ἔργον ματαιώθηκε γιὰ δεύτερη φορά. Τὸ περίεργο εἶναι ὅτι οἱ σοφοὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἔσφαλαν τότε ὅπως ἔσφαλαν οἱ Γαλλοι μηχανικοὶ εἴκοσι αἰῶνας κατόπιν, ὅταν ἰσχυρίστηκαν τὰ ἴδια ἀκριβῶς, σχετικὰ μὲ τὸ ἄνοιγμα τοῦ Ἰσθμοῦ τοῦ Σουέζ, γιὰ τὴ στάθμη τῆς Μεσογείου καὶ τῆς Ἐρυθρᾶς.

Ἡ Κόρινθος ἦταν τότε μιὰ πόλις ὡραία, πλουσία, γεμάτη ζωὴ καὶ κίνησι. Ἡ προνομιοῦχος θέσις της μεταξὺ τῆς Στερεᾶς καὶ τῆς Πελοποννήσου, τὴν ἔκαμε νὰ εἶναι τὸ κυριώτερο ἐμπορικὸ κέντρο τῆς Ἑλλάδος. Φημιζόταν γιὰ τὴν πολυτέλειά της, τοὺς περιφήμους ναούς της, τὶς γιορτές της, καὶ εἶχε γίνει τὸ ἐντευκτήριο τῶν μεγιστάνων καὶ τῶν πλουσίων. Ἦρθαν ὅμως οἱ Ρωμαῖοι, οἱ ὁποῖοι κατέστρεψαν καὶ πυρπόλησαν τὴν ἀνθηρὰ Κόρινθον, ἐπειδὴ ὁ λαὸς καὶ ὁ στρατὸς εἶχαν τολμήσει νὰ φέρουν ἀντίστασι στὴν κατακτητικὴ βουλιμία τους. Ὡστόσο, ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ καὶ κατόπιν ὁ Νέρων ξανάκτισαν τὴν πόλι. Ὁ Νέρων εἶναι ἐκεῖνος ποὺ διέταξε νὰ γίνῃ τὸ ἄνοιγμα τῆς διώρυγος καὶ τὰ ἔργα ἄρχισαν ταὐτοχρόνως ἀπὸ τὶς δύο ἄκρες τοῦ Ἰσθμοῦ.

Οἱ ἱστορικοί, μάλιστα, τῆς ἐποχῆς ἐκείνης περιγράφουν τὰ ἐγκαίνια τῆς σημαντικῆς ἐκείνης ἐργασίας καὶ ἀναφέρουν πὼς ὁ ἴδιος ὁ Νέρων, μ' ἕνα χρυσὸ φτυάρι, ἐγέμισε ἕνα καλάθι μὲ χῶμα, τὸ φορτώθηκε στὸν ὦμο του καὶ τὸ μετέφερε στὸ μέρος ὅπου θὰ γίνονταν οἱ ἐκχωματώσεις.

Πάλιν, ὅμως, ἐπενέβηκαν οἱ ἱερεῖς, διέδωσαν τρομακτικὲς φῆμες καὶ ἐπανέλαβαν τὴν γνώμην τῆς πλημμύρας καὶ τῆς καταστροφῆς τῆς χώρας. Στὸ μεταξὺ ὁ Νέρων ἔφυγε γιὰ νέους πολέμους καὶ τὰ ἔργα σταμάτησαν.

Ἀπὸ τότε, νέοι ἐπιδρομεῖς, οἱ Ἐνετοὶ καὶ κατόπιν οἱ Τοῦρκοι, κατέστρεψαν τὴν ὄμορφη καὶ δοξασμένη Κόρινθο. Ἐρείπια μονάχα ἀπόμειναν ἀπὸ τοὺς τόσους ναούς της, ἀπὸ τὸ στάδιο, τὸ γυμναστήριο, τὸν ἱππόδρομο, τὸ θέατρο, τὸ ὑδραγωγεῖο της. Ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος καὶ ἀρκετὰ χρόνια ἔπειτα ἔγιναν ἐργασίες διὰ τὴν τομὴν τοῦ Ἰσθμοῦ (1882 — 1893) καὶ σήμερα ὑπάρχει ἡ διῶρυξ καὶ τὰ πλοῖα περνοῦν ἀπὸ τὸ Αἰγαῖον στὸ Ἰόνιον πέλαγος δίχως ν' ἀναγκάζωνται νὰ κάμουν ὅλον τὸν γῦρο τῆς Πελοποννήσου, ὅπως ἄλλοτε.

Φ. Γερ...

ΟΥΡΑΝΟΣ

Κατὰ τοὺς μῆνας Φεβρουάριον καὶ Μάρτιον οἱ φίλοι τοῦ ἐνάστρου οὐρανοῦ ἠμποροῦν νὰ παρακολουθήσουν τὰ ἀκόλουθα φαινόμενα.

ΠΛΑΝΗΤΑΙ

Τὴν περίοδον αὐτὴν ἔχομεν ἀρκετοὺς πλανήτας, ποὺ κοσμοῦν μὲ τὸ λαμπρὸν φῶς τους τὸν ἑσπερινὸν οὐρανόν. Καὶ πρῶτα - πρῶτα ἐντύπωσι κάνει, μὲ τὴν ἀρχὴν τοῦ λυκόφωτος, ἕνας λαμπρὸς πλανήτης ποὺ λάμπει πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος τοῦ οὐρανοῦ. Αὐτὸς εἶναι ὁ Ἕσπερος, ὅπως λέγομεν κοινῶς τὴν Ἀφροδίτην, ὅταν εἶναι ἑσπερινὸς ἀστήρ. Ἀπὸ τῆς 20 Φεβρουαρίου ἡ Ἀφροδίτη εἶναι ὑψηλότερον τοῦ πλανήτου Διός, ὁ ὁποῖος διαρκῶς κατέρχεται πρὸς τὸν ὁρίζοντα καὶ εἶναι ἀμυδρότερος τῆς Ἀφροδίτης. Ἄνωθεν τῆς Ἀφροδίτης εἶναι ὁ Κρόνος (ποὺ ἔχει 11 δορυφόρους καὶ 3 δακτυλίους). Τὴν 8ην Μαρτίου ἡ Ἀφροδίτη διέρχεται βορείως τοῦ Κρόνου, λάμπει δὲ ἐπὶ 4 ὥρας μετὰ τὴν δύσιν τοῦ Ἡλίου.

Ἐπάνω ἀπὸ τὸν Κρόνον εὑρίσκεται ὁ ἐρυθρωπὸς Ἄρης, ὁ ὁποῖος δύει περὶ τὸ μεσονύκτιον. Ὁ πλανήτης Ἑρμῆς, ποὺ εἶναι σπάνια παρατηρήσιμος, λόγῳ τοῦ ὅτι εὑρίσκεται κοντὰ εἰς τὸν Ἥλιον, ἀπὸ τὰς 15 Φεβρουαρίου μέχρι 15 Μαρτίου εἶναι ἀρκετὰ λαμπρὸς καὶ δύει 1½ ὥρα ὕστερα ἀπὸ τὸν Ἥλιον. Ἑπομένως ὅσοι προσέξουν πρὸς δυσμὰς τὴν περίοδον αὐτὴν θὰ ἠμπορέσουν νὰ τὸν ἀνεύρουν καὶ νὰ τὸν παρατηρήσουν. Οἱ ἄλλοι δύο πλανῆται, ὁ Οὐρανὸς καὶ ὁ Ποσειδών, εὑρίσκονται καθ' ὅλην τὴν νύκτα ἄνωθεν τοῦ ὁρίζοντος, ἀλλὰ δὲν φαίνονται μὲ τὸ γυμνὸ μάτι. Χρειάζονται νὰ παρατηρηθοῦν μὲ τηλεσκόπιον. Τέλος, ὁ νεωστὶ ἀνακαλυφθεὶς πλανήτης Πλούτων εἶναι παρατηρήσιμος μόνον μὲ τὴν βοήθειαν ἰσχυροτάτων τηλεσκοπίων.

ΟΨΙΣ ΤΟΥ ΟΥΡΑΝΟΥ

Τὸ θέαμα τοῦ ἐνάστρου οὐρανοῦ καὶ κατὰ τὸν Φεβρουάριον καὶ Μάρτιον εἶναι ἐκτάκτως ὡραῖον. Ἐνῷ, καθὼς εἴπομεν ἀνωτέρω, πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος τοῦ οὐρανίου θόλου λάμπουν οἱ μεγάλοι πλανῆται, συγκεντρωμένοι ὅλοι εἰς τὸν ἑσπερινὸν οὐρανόν, πρὸς τὸ Νοτιανατολικὸν μέρος τὴν ἰδίαν ὥραν ἔχομεν θαυμασίους ἀστερισμούς.

Ἐντύπωσιν μᾶς κάμνουν οἱ 4 ἀστέρες πρώτου μεγέθους ποὺ ἀποτελοῦν τὸ Τραπέζιον τοῦ Ὠρίονος. Ἀνατολικώτερον αὐτοῦ, δηλαδὴ χαμηλότερον εἰς τὸν ὁρίζοντα (πρὸς τὸ Νότιον μέρος) διακρίνομεν τὸν Σείριον, ποὺ εἶναι ὁ λαμπρότερος ἐκ τῶν ἀπλανῶν τοῦ οὐρανοῦ. Βορειότερον αὐτοῦ βλέπομεν τὸν Προκύονα καὶ ἀκόμη βερειότερον τοὺς Διδύμους (Κάστωρα καὶ Πολυδεύκην). Περὶ τὸ Ζένιθ καὶ μᾶλλον πρὸς Βορρᾶν εἶναι ἐξηπλωμένος ὁ ἀστερισμὸς τοῦ Ἡνιόχου μὲ τὸν λαμπρὸν καὶ ἐρυθρὸν τὸ χρῶμα ἀστέρα, τὴν Αἶγα. Νοτιώτερον τοῦ Ζενὶθ εἶναι ὁ ἀστερισμὸς τοῦ Ταύρου μὲ τὸν ἀστέρα πρώτου μεγέθους, τὸν Λαμπαδίαν.

ΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΕΛΗΝΗΣ

Πρῶτον τέταρτον Φεβρουαρίου 16, ὡρ. 14.55'.

Πανσέληνος Φεβρουαρίου 23, ὡρ. 11.55'.

Τελευταῖον τέατρον Μαρτίου 1, ὡρ. 4.35'.

Νέα Σελήνη Μαρτίου 9, ὡρ. 4.23'.

Πρῶτον τέταρτον Μαρτίου 17, ὡρ. 5.25'.

Πανσέληνος Μαρτίου 23, ὡρ. 21.33'.

Τελευτ. Τέταρτον Μαρτίου 30, ὡρ. 18.20'.

ΟΙ ΑΣΤΡΟΝΟΜΟΙ ΚΑΙ Ο ΠΟΛΕΜΟΣ

Μὲ τὴν ἔναρξιν τοῦ νέου πολέμου, ὅπως ἦτο φυσικόν, ἐπεστρατεύθησαν καὶ οἱ ἀστρονόμοι τῶν ἐμπολέμων Κρατῶν. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν τὰ διάφορα ἀστρονομικὰ περιοδικὰ ζητοῦν ἀπὸ τοὺς ἀστρονόμους τῶν ἄλλων κρατῶν νὰ ἐργάζωνται πολὺ περισσότερον τώρα καὶ νὰ μὴ ἀφήνουν νὰ τοὺς ξεφύγῃ κανένα οὐράνιον φαινόμενον.

Ἀξιομνημόνευτον εἶναι τὸ θάρρος καὶ ἡ τόλμη ποὺ ἔδειξεν εἰς τὸν παγκόσμιον πόλεμον τοῦ 1914—18 ἕνας Ἄγγλος ἀστρονόμος τοῦ ἀστεροσκοπείου τοῦ Γκρήνουϊτς. Ἀπὸ διακοσίων πεντήκοντα ἐτῶν εἰς τὸ ἀστεροσκοπεῖον αὐτὸ παρατηροῦν τακτικῶς τὴν Σελήνην τὴν στιγμὴν ποὺ περνᾷ ἀπὸ τὸν μεσημβρινὸν τοῦ Γκρήνουϊτς, ἀρκεῖ ὁ οὐρανὸς νὰ εἶναι καθαρός.

Τὸ φαινόμενον αὐτὸ ἔπρεπε νὰ παρατηρηθῇ μὲ τὸ τηλεσκόπιον τὴν στιγμὴν ποὺ εἰς τὸ Λονδῖνον ἐγίνετο τότε ἀεροπορικὴ ἐπίθεσις καὶ αἱ βόμβαι ἔπιπτον καὶ γύρω ἀπὸ τὸ ἀστεροσκοπεῖον. Ὁ ἐντεταλμένος ἀστρονόμος ἤνοιξε τὸν θόλον τοῦ τηλεσκοπίου καὶ ἔκαμε τὴν παρατήρησιν τῆς Σελήνης διότι δὲν ἤθελε νὰ γραφῇ εἰς τὰ χρονικὰ ὅτι «αἱ παρατηρήσεις ποὺ ἐγίνοντο συνεχῶς ἀπὸ 200 ἐτῶν περίπου διεκόπησαν τὴν ἡμέραν κατὰ τὴν ὁποίαν ἔπρεπεν αὐτὸς νὰ ἐκτελέσῃ τὴν παρατήρησιν». Βόμβα ἐκραγεῖσα εἰς ἀπόστασιν ὀλίγων μέτρων ἐφόνευσεν ἄλλα πρόσωπα, ἀλλ' ὁ ἀστρονόμος δὲν ἔπαθε τίποτε εἰς τὸ τηλεσκόπιον, οὔτε τὸ ὄργανον ἐβλάβη!

Ο ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΗΣ ΓΗΣ

Θὰ φαντάζεσθε, βέβαια, ὅτι εἶναι πάρα πολὺ δύσκολο νὰ γνωρίζη κανεὶς πόσος εἶναι ὁ πληθυσμὸς τῆς Γῆς. Καὶ ἔχετε δίκηο. Ποῦ νὰ μετρήση κανεὶς ὅλους τοὺς κατοίκους τοῦ κομήτου μας,ἕναν πρὸς ἕναν. Καὶ ὅμως τὸ θαῦμα αὐτὸ τὸ ἔκαμε τὸ Διεθνὲς Ἰνστιτοῦτον Στατιστικῆς τῆς Στοκχόλμης, τὸ ὁποῖον βρῆκε ὅτι ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς Γῆς ὑπερβαίνουν σήμερα τὰ δύο δισεκατομμύρια.

Ἔκαμε ὅμως καὶ κάτι καλύτερο: κατώρθωσε νὰ ἐξακριβώση τὴν αὔξησι ποὺ ἐσημείωσε ὁ πληθυσμὸς τῆς Γῆς ἀπὸ τὸ 1650 μέχρι σήμερα. Καὶ ἐδημοσίευσε τὸν ἑξῆς πίνακα:

Ἔτος	1650	465	ἑκατόμμ. κατοίκων
»	1750	660	» »
»	1800	840	» »
»	1850	1.098	» »
»	1900	1.551	» »
»	1930	2.025	» »
»	1939	2.164	» »

Ὁ μικρὸς αὐτὸς πίνακας εἶναι ἐξαιρετικὰ διδακτικός. Ἂν καὶ ἀρχίζει ἀπὸ μιὰν ἐποχὴ ὄχι πολὺ μακρινὴ ἀπὸ τὴ δική μας, βλέπουμε ὅτι κατὰ τὴν πρώτη περίοδο τοῦ πολιτισμοῦ ὁ πληθυσμὸς τῆς Γῆς ἐσημείωνε μιὰν αὔξησι σχεδὸν ἀσήμαντη. Κάποτε μάλιστα ἡ αὔξησι αὐτὴ ἐσταματοῦσε, καὶ ὅταν εἴχαμε ἐπιδημίες ἢ πολέμους οἱ ἄνθρωποι ὠλιγόστευαν ἀντὶ ν' αὐξηθοῦν.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει, στὰ 1850 ὁ πληθυσμὸς τῆς Γῆς ἔφθασε τὸ δισεκατομμύριο, δηλαδὴ αὐξήθηκε κατὰ μισὸ δισεκατομμύριο σὲ διάστημα δύο αἰώνων. Κατὰ τὰ τελευταῖα ὅμως 87 χρόνια ἡ αὔξησις ἦταν τόσο μεγάλη, ὥστε σήμερα ὑπερβαίνουμε τὰ δύο δισεκατομμύρια, δηλαδὴ ἔχουμε αὔξησιν ἑνὸς δισεκατομμυρίου σὲ διάστημα μικρότερο τοῦ αἰῶνος, ἐνῷ προηγουμένως γιὰ νὰ σημειωθῆ μιὰ τέτοια αὔξησι ἔπρεπε νὰ περάσουν ἀρκετοὶ αἰῶνες.

Ἂς δοῦμε τώρα πῶς ἔγινεν ἡ αὔξησις αὐτὴ στὰ διάφορα μέρη τῆς ὑδρογείου. Στὴν πρώτη θέσι βρίσκεται φυσικὰ ἡ Εὐρώπη, γιατὶ ὁ πολιτισμὸς ἄνθησε πιὸ ἐνωρὶς ἐδῶ καὶ ἐπέτρεψε τὴν μείωσι τῶν θανάτων. Ἔτσι, στὴν ἤπειρό μας εἴχαμε τὶς κατωτέρω αὐξήσεις τοῦ πληθυσμοῦ:

Ἔτος	1800	187	ἑκατομμ. κατοίκων
»	1900	401	» »
»	1910	448	» »
»	1930	488	» »

Σ' αὐτοὺς ὅμως πρέπει νὰ προστεθοῦν ἄλλα 40 ἑκατομμύρια ἀνθρώπων ποὺ μετηνάστευσαν κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ σὲ διάφορα μέρη τοῦ κόσμου.

Γενικῶς μποροῦμε νὰ ὑποστηρίξουμε ὅτι στὰ μέρη ἐκεῖνα, ὅπου εἰσέδυσε ὁ εὐρωπαϊκὸς πολιτισμός, ἐσημειώθη αὔξησις τοῦ πληθυσμοῦ. Καὶ ἂς πάρουμε ὡς παράδειγμα τὴν Ἰαπωνία, ὅπου ἕως τὸ 1870 ὁ πληθυσμὸς εἶχε μείνει σταθερὸς στὰ 31 ἑκατομμύρια. Ἀπὸ τότε ὅμως ποὺ ἦρθαν εἰς ἐπαφὴν μὲ τοὺς Ἀμερικανοὺς αὐξήθηκαν σημαντικὰ καὶ σήμερα οἱ Ἰάπωνες ἀνέρχονται σὲ 74 ἑκατομμύρια. Τὸ ἴδιο μποροῦμε νὰ ποῦμε γιὰ τὶς Δυτικὲς Ἰνδίες, ὅπου ἕως τὰ 1880 ἔζουσαν μόλις 7 ἑκατομμύρια κατοίκων, ἐνῷ τώρα ἀνέρχονται σὲ 65 ἑκατομμύρια. Μόνον στὴν Ἰάβαν αὐξήθηκαν ἀπὸ 3 σὲ 40 ἑκατομμύρια! Αὐτὸ ἄλλως τε παρατηρεῖται σὲ ὅλην τὴν Ἀσία, ὅπου στὰ 1650 ὑπῆρχαν 250 ἑκατομμ. κατοίκων, ἐνῷ τώρα ὑπερβαίνουν τὰ 980 ἑκατομμύρια!

Στὴν Ἀφρικὴ παρετηρήθη τὸ ἀντίθετον, ἀλλὰ μονάχα φαινομενικῶς. Στὰ 1650 οἱ κάτοικοι αὐτῆς τῆς ἠπείρου ἦταν περὶ τὰ 100 ἑκατομμύρια, ἐνῷ στὰ 1800 κατέβηκαν στὰ 90. Ἡ μείωσις αὐτὴ ὀφείλεται στὸν θεσμὸ τῆς δουλείας, στὶς μολυσματικὲς ἀσθένειες ποὺ μετέδωσαν οἱ Εὐρωπαῖοι καὶ στὸν ἀλκοολισμό. Ἀπὸ τότε ὅμως ποὺ οἱ λευκοὶ ἄρχισαν νὰ φέρωνται ἀνθρωπινώτερα καὶ χριστιανικώτερα, αὐξήθηκε ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἀφρικῆς, ποὺ ἀνέρχεται σήμερα σὲ 150 ἑκατομμ.

Στὴν Ἀμερικὴ συνέβη ἕνα ἄλλο φαινόμενο, ἀκόμη περιεργότερο. Πρὸ τῆς ἀνακαλύψεώς της ἀπὸ τὸν Κολόμβον ἡ ἤπειρος αὐτὴ φαίνεται πὼς ἦταν πυκνοκατῳκημένη. Στὰ 1650 κατοικοῦσαν στὴν Βόρειο Ἀμερικὴ 7 ἑκατομμύρια ἄνθρωποι καὶ 6 στὴ Νότιο. Ἀλλὰ στὰ 1929 αὐξήθηκαν σὲ 162 στὴν Βόρειο καὶ 77 στὴν Νότιο. Ἀλλὰ δὲν εἶναι ὅλοι λευκοί. Μονάχα στὶς Ἡν. Πολιτεῖες ζοῦν 14 ἑκατομμ. μαῦροι, ποὺ κατάγονται ἀπὸ σκλάβους.

Ἡ Αὐστραλία πρὸς τὸ παρὸν εἶναι σχεδὸν ἀκατοίκητος: μόλις ζοῦν 7 ἑκατομμ. λευκοί, ἀπόγονοι ἀποίκων καὶ καταδίκων οἱ περισσότεροι, εἰς ἕνα μέρος ὅπου θὰ μποροῦσαν νὰ κατοικήσουν ἄνετα ἄνω τῶν 100 ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων.

ΤΟ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΤΩΝ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ

Τὸ θρησκευτικὸ θέατρο στὸ Βυζάντιο δὲν εἶναι τίποτα ἄλλο παρὰ ἕνα βοηθητικὸ μέσο γιὰ τὴν κατανόησι τοῦ δόγματος τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ὅπως κι' ὅλες οἱ καλὲς τέχνες, καὶ ἰδιαίτερα ἡ ζωγραφική. Ὁ μυστικισμὸς τῶν Βυζαντινῶν δὲν μποροῦσε νὰ ἐννοήσῃ τὴν Τέχνη μακριὰ ἀπὸ τὴν θρησκεία καὶ τὴν παράδοσι, κι' αὐτὸς εἶναι ἴσως ὁ μεγαλύτερος λόγος ποὺ δὲν ἀνέδειξε μεγάλους τεχνίτες μὲ προσωπικὴ καλλιτεχνικὴ σφραγίδα. Ὑπάρχει μεγάλη σύγχυσι ὡς πρὸς τὴν ἀρχὴ τοῦ Βυζαντινοῦ θρησκευτικοῦ θεάτρου. Πολλοὶ τοποθετοῦν τὴν ἀρχή του στὸν 6ο αἰῶνα, στὰ χρόνια τοῦ αὐτοκράτορα Μαυρικίου, ἄλλοι παλαιότερα καὶ ἄλλοι ὑποστηρίζουν ὅτι μποροῦμε νὰ μιλοῦμε γιὰ θρησκευτικὸ θέατρο μόνο τοὺς πέντε τελευταίους αἰῶνες τῆς αὐτοκρατορίας. Εἶναι γεγονὸς ὅτι καὶ πρὸ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ θρησκευτικοῦ θεάτρου στὸ Βυζάντιο ἡ ποίησι τῶν Μεσαιωνικῶν χρόνων ἀγάπησε πολὺ τὸ δραματικὸ στοιχεῖο. Ὁ μέγας ποιητὴς τῆς Χριστιανωσύνης, ὁ Ρωμανὸς ὁ Μελῳδός, ἀγάπησε τόσο πολὺ τὸ στοιχεῖο αὐτό, ὥστε τὰ ποιήματά του νὰ μοιάζουν μὲ μικρὰ θεατρικὰ ἔργα. Ἀκόμα καὶ αἱ λειτουργίες τῶν Βυζαντινῶν ἔχουν πολὺ δραματικὸ στοιχεῖο. Σὰν πρώτη μορφὴ τοῦ θρησκευτικοῦ θεάτρου πρέπει νὰ θεωρήσωμε τὶς θρησκευτικὲς ὁμιλίες καὶ τὰ ἐγκώμια σὲ διαφόρους ἁγίους. Στὶς πρῶτες, οἱ ὁμιλητὲς θέλοντας νὰ κάνουν πιὸ κατανοητὰ τὰ λόγια τῶν εὐαγγελίων ἀνέλυαν τὶς εὐαγγελικὲς σκηνὲς σὲ μεγάλους διαλόγους μὲ δραματικὴ μορφή, κι' ἔτσι ἦταν βέβαιοι ὅτι ὁ λαὸς τοὺς παρακολουθοῦσε πιὸ ἄνετα. Τὰ ἐγκώμια πρὸς διαφόρους ἁγίους γινόνταν κατὰ τὸν ἴδιο παραπάνω τρόπο, μάλιστα στὰ πανηγύρια τῶν διαφόρων ἐκκλησιῶν, ποὺ μαζευόταν πολὺς κόσμος κι' ὅπου ἡ ἀνάλυσι τοῦ βίου τοῦ τιμωμένου ἁγίου γινόταν κατὰ τὸν πρωτόγονο αὐτὸ θεατρικὸ τρόπο. Αὐτὰ τὰ πανηγύρια τῶν ἐκκλησιῶν, ποὺ ἔχουν ἔντονο λαϊκὸ χρῶμα, παίρνουν μεγάλη ἀκμὴ τὸν 9ο καὶ 10ο αἰῶνα καὶ βοηθοῦν πολὺ στὴ γένεσι τοῦ θρησκευτικοῦ δράματος, μὲ τὸν συνδυασμὸ τῆς ὁμιλίας καὶ τοῦ ἐγκωμίου. Ἀπὸ τὸν 10ο λοιπὸν αἰῶνα καὶ ἑξῆς ἔχομε τὸ καθαρὰ θρησκευτικὸ θέατρο, εἶδος πολὺ ἀγαπητὸ στὸ λαό. Βέβαια θεατρικὰ ἔργα μὲ θρησκευτικὸ περιεχόμενο ἔχομε ἀπὸ τοὺς πρώτους χριστιανικοὺς αἰῶνες, ἀλλὰ αὐτὰ ἦταν γραμμένα ἀπὸ λογίους μοναχούς, ὑπὸ τὴν ἐπίδρασι τοῦ ἀρχαίου θεάτρου. Αὐτὰ δὲν εἶχαν καμμιὰ σχέσι μὲ τὸ θρησκευτικὸ θέατρο τῶν τελευταίων αἰώνων, οὔτε τὰ ἤξερε ὁ λαός, ὁ ὁποῖος ἄλλωστε δὲν τὰ καταλάβαινε. Τὸ πρῶτο καθαρὰ θρησκευτικὸ δρᾶμα εἶναι ὁ «Χριστὸς Πάσχων» καὶ γράφηκε τὸν 11ο ἢ 12ο αἰῶνα. Τὸ ἔργο αὐτό, ἀρκετὰ παράξενο, ἀποτελεῖται κατὰ τὸ ἕνα τρίτο ἀπὸ στίχους τῶν ἀρχαίων τραγικῶν Αἰσχύλου, Εὐριπίδου καὶ Λυκόφρονος καὶ κατὰ τὰ ἄλλα δύο τρίτα ἀπὸ σκηνὲς παρμένες ἀπὸ τὰ Εὐαγγέλια, τὶς Ἐπιστολὲς τοῦ Παύλου, τὴν Ἀποκάλυψι καὶ τὴν Παλαιὰ Διαθήκη! Τὸ δρᾶμα ἔχει ὑπόθεσι τὰ Πάθη τοῦ Χριστοῦ κι' ἀρχίζει ἀπὸ τὸν Γολγοθᾶ, καὶ τελειώνει μὲ τὴν Ἀνάστασι τοῦ Ἰησοῦ. Τὸ ἔργο εἶναι φτιαγμένο κατὰ τὰ ἀρχαῖα πρότυπα, δὲν τοῦ λείπει δὲ οὔτε ὁ Χορός. Ἡ γλῶσσά του εἶναι λογία, πρᾶγμα ποὺ μᾶς κάνει νὰ πιστεύωμε ὅτι δὲν ἦταν προωρισμένο γιὰ τὴ σκηνή, ἀλλὰ μόνον γιὰ ἀνάγνωσμα τῶν λογίων.

Ἀπὸ τὸν 10ο αἰῶνα καὶ ὕστερα οἱ παραστάσεις θρησκευτικῶν ἔργων ἦταν, ὅπως εἴπαμε, συνηθισμένες καὶ ὑπάρχουν πολλὲς μαρτυρίες γι' αὐτό. Ὁ ἀπεσταλμένος τοῦ βασιλέως τῆς Γερμανίας Ὄθωνος τοῦ Α', Ἐπίσκοπος Κρεμώνος Λουϊτπράνδος, στὴ Κων)πολι, ἐπὶ τῆς βασιλείας Νικηφόρου Φωκᾶ, γράφοντας στὸν ἡγεμόνα του, λέει: «Οἱ μωροὶ Ἕλληνες τὴν Ἀνάληψι τοῦ Προφήτη Ἠλία γιορτάζουν μὲ θεατρικὲς παραστάσεις». Ἐπίσης κάποιος Γάλλος περιηγητής, ποὺ ἦλθε τὸν 15ο αἰῶνα στὴν Κωνσταντινούπολι, μᾶς πληροφορεῖ ὅτι εἶδε παιζόμενο τὸ μυστήριο «Οἱ τρεῖς Παῖδες ἐν τῇ Καμίνῳ» μπροστὰ στὸ αὐτοκρατορικὸ ζεῦγος.

Μετὰ τὴν κατάλυσι τῆς αὐτοκρατορίας καὶ τὴν ἀπαγόρευσι ἐκ μέρους τοῦ κατακτητοῦ τῶν παραστάσεων θρησκευτικῶν δραμάτων, τὸ μυστήριον ἐμπῆκε μέσα στὴ λειτουργία, σὰ μέρος ἀναπόσπαστο. Ἡ τελετὴ τῆς Ἀποκαθηλώσεως τοῦ Χριστοῦ, τὸ πρωῒ τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς, δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ ἕνα μυστήριο, ποὺ ἐνσωματώθηκε στὴν λειτουργία, ὅπως καὶ ὁ Ἐπιτάφιος. Ἐπιβιώσεις μυστηρίων εἶναι δύο ἀκόμη τελετές: Ἡ τελετὴ τῆς νίψεως τῶν ποδῶν τῶν μαθητῶν, ποὺ γίνεται στὸ Πατριαρχεῖο Κων)πόλεως καὶ στὴ Μονὴ Ἁγ. Ἰωάννου Θεολόγου τῆς Πάτμου, κατὰ τὴν ὁποία ὁ Πατριάρχης πλένει τὰ πόδια τῶν Ἀρχιερέων του, καὶ ἡ τελετὴ τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ἑλκομένου ἐπὶ τὸν Σταυρόν, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων, τὸ πρωῒ τῆς Μ. Πέμπτης, σέρνεται δεμένος στὸ Γολγοθᾶ ἀπὸ ἕνα διάκονο. Καὶ οἱ δύο τελετὲς αὐτὲς ἦταν ἀγαπητὰ θέματα μυστηρίων καὶ περιέχονται σ' ἕνα πολύτιμο Κώδικα τοῦ 14ου αἰῶνος, ποὺ βρίσκεται στὸ Βατικανό. Ὁ κῶδιξ αὐτὸς περιέχει σκηνοθετικὲς ὁδηγίες γιὰ ἐννέα μυστήρια πολὺ ἀγαπητὰ στὸ λαό: Τὴν ἔγερσι τοῦ Λαζάρου, τὴ Βαϊοφόρο, τὸν Μυστικὸ Δεῖπνο, τὸν Νιπτῆρα, τὴν Προδοσία τοῦ Ἰούδα, τὴν ἄρνησι τοῦ Πέτρου, τὴν ἐξουθένωσι τοῦ Ἡρώδου, τὴν Σταύρωσι καὶ τὴν ψηλάφησι τοῦ Θωμᾶ.

Μέρος κατάλληλο γιὰ τὴν παράστασι τῶν μυστηρίων ἦταν ὁ νάρθηξ τῶν ἐκκλησιῶν. Ἐστήνετο μιὰ πρόχειρη ξύλινη σκηνὴ ἐπάνω στὴν ὁποία ἔπαιζαν τὰ πρόσωπα, ντυμένα μὲ ἱερὰ ἄμφια, κι' ὄχι μὲ θεατρικὰ κουστούμια. Ἡ σκηνοθεσία ἦταν πολὺ ἁπλῆ. Π. χ. στὸ μυστήριο «Οἱ Παῖδες ἐν Καμίνῳ» ἡ ἐντύπωσι τῆς φωτιᾶς δινόταν μὲ τὶς φλόγες τῶν λαμπάδων. Οἱ σκηνογραφίες ἦταν πλουσιώτερες, ὅπως π. χ. στὴ Σταύρωσι ὑπῆρχε ὁ Σταυρός, ἡ Λόγχη, ὁ Σπόγγος καὶ στὴν Προδοσία ὑπῆρχε τὸ δένδρο, ἀπὸ τὸ ὁποῖο κρεμιώνταν ὁ Ἰούδας. Οἱ ἠθοποιοὶ ἦταν πρόσωπα τοῦ κλήρου, ἀκόμη καὶ στοὺς γυναικείους ρόλους!

Τὸ πῶς ἦταν ἕνα μυστήριο, τὸ μαθαίνουμε ἀπὸ τὸ σωζόμενο κρητικὸ θρησκευτικὸ δρᾶμα «Ἡ θυσία τοῦ Ἀβραάμ», ἔργο τοῦ 16ου αἰῶνος. Τὸ κρητικὸ αὐτὸ μυστήριο θεωρεῖται τὸ ὡραιότερο τῆς Χριστιανωσύνης.

* * *

Ἡ Βυζαντινὴ θρησκευτικὴ θεατρικὴ παραγωγή, συγκρινομένη μὲ τὴν θεατρικὴ παραγωγὴ τῆς Δύσεως, ὑπῆρξε πολὺ φτωχή. Στὴ Δύσι οἱ θρησκευτικὲς παραστάσεις εἶχαν πολὺ μεγάλη ἔκτασι, ὅπως καὶ οἱ παραστάσεις τοῦ κοσμικοῦ θεάτρου. Ἡ Ἀναγέννησι ἄλλαξε τελείως τὴν μορφὴ τοῦ Δυτικοῦ θεάτρου, τὴν ἀλλαγὴ δὲ αὐτὴ γνώρισε καὶ ἡ Ἀνατολὴ ἀργότερα, ἰδιαίτερα ἡ Κρήτη, μὲ τὸ Ἰταλογενὲς Κρητικὸ Θέατρο, ποὺ στάθηκε ἡ πρώτη μορφὴ καὶ τὸ λίκνο τοῦ Νεοελληνικοῦ Θεάτρου.

Β.

ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΑΟΥ

ΟΙ ΣΠΑΝΟΙ ΚΙ' Ο ΠΑΠΑΣ

Μιὰ φορὰ ἦταν ἕνας παπᾶς ποὺ εἶχε ἕνα καματερὸ καὶ ἔστειλε τὸ παιδί του νὰ τὸ πουλήσῃ. Στὸ δρόμο ποὺ πάγαινε τὸ παιδὶ βρίσκει ἕνα σπανό· τὸν χαιρετάει.

— Καλῶς τὸ παιδί, λέει ὁ σπανός· ποῦ τὸ πᾶς αὐτὸ τὸ τραγί;

— Ὄχι, δὲν εἶναι τραγί, λέει τὸ παιδι, εἶναι καματερὸ καὶ πάω νὰ τὸ πουλήσω.

— Πήγαινε, τοῦ λέει ὁ σπανός, καὶ θὰ μετανοιώσῃς.

— Πάει παρακάτω βρίσκει ἄλλο σπανὸ καὶ τοῦ λέγει: Ὥρα καλή, κουμπάρε.

— Καλῶς τὸ παιδί, τοῦ λέει ὁ σπανός· ποῦ τὸ πᾶς αὐτὸ τὸ πρόβατο;

— Δὲν εἶναι πρόβατο, λέει τὸ παιδί· εἶναι βόϊδι καὶ πάω νὰ τὸ πουλήσω.

— Ἄη, ἄη, λέει ὁ σπανός, καὶ θὰ μετανοιώσῃς.

Πηγαίνει παρακάτω καὶ βρίσκει καὶ τρίτο σπανό. Τοῦ λέει κι' αὐτοῦ ὥρα καλή, κουμπάρε.

— Καλῶς τὸ παιδί, τοῦ λέει ὁ σπανός· ποῦ τὸ πᾶς αὐτὸ τὸ βετοῦλι;

— Ὄχι, λέει τὸ παιδί, δὲν εἶναι βετοῦλι· εἶναι βόϊδι καὶ πάω νὰ τὸ πουλήσω.

Τότε, σκέφθηκε τὸ παιδί, ὁ ἕνας μοῦ τὸ λέει τραγί, ὁ ἄλλος πρόβατο, κι' ὁ ἄλλος βετοῦλι. Ἂς γυρίσω πίσω στὸν πρῶτο σπανό, κι' ἂς τὸ δώσω γιὰ τραγί. Καὶ πραγματικὰ ἀφοῦ γύρισε παίρνει τὸν παρᾶ ἀπ' τὸ σπανὸ καὶ πάει στὸν πατέρα του, τὸν παπᾶ.

— Τί νὰ σοῦ πῶ, πατέρα, λέει τὸ παιδί· ἐγὼ βρῆκα τὸν μπελᾶ μου στὸ δρόμο, μὲ τρεῖς ἀνθρώπους· ὁ ἕνας μοῦ τὸ εἶπε τραγί, ὁ ἄλλος πρόβατο, κι' ὁ τρίτος, βετοῦλι· καὶ γύρισα κι' ἐγὼ καὶ τὄδωσα γιὰ τραγί.

— Ἄς τους, λέει ὁ παπᾶς, κι' ἐγὼ τοὺς διορθώνω.

Τὴν ἄλλη μέρα παίρνει ἕναν γάδαρο καὶ τοῦ κρεμάει τρία φλωριὰ πίσω. Στὸ δρόμο ποὺ πήγαινε, βρῆκε καὶ τοὺς τρεῖς σπανοὺς ποὺ μοιράζανε τὸ καζάντι τους.

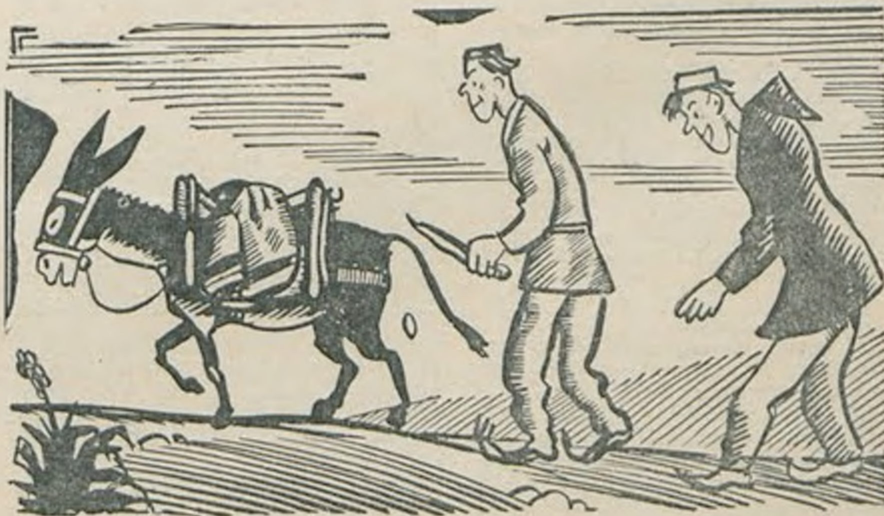
— Κάτσε νὰ πᾶμε μαζί, τοῦ λένε. Στάθηκε καὶ πηγαίνανε μαζί.

Ἐκεῖ ποὺ παγαίνανε, σ' ἕνα ἀνηφοράκι, κεντάει τὸ γάδαρο ὁ παπᾶς, ἕναν ἀέρα ὁ γάδαρος, πετάει κι' ἕνα φλουρί. Ὁ παπᾶς ἔκανε πὼς δὲν τὸ εἶδε κι' οἱ σπανοί, τ' ἁρπάξανε. Παρακάτω, καθὼς παγαίνανε, δίνει ἄλλο ἕνα κέντημα τοῦ γάδαρου, ἄλλον ἀέρα ὁ γάδαρος, ἄλλο φλουρί· τὸ πήρανε κι' ἐκεῖνο οἱ σπανοί· κι' ὁ παπᾶς ἔκανε πὼς δὲν τὸ εἶδε, ὅπως ἔκανε καὶ μὲ τὸ πρῶτο.

Συνεννοοῦνται λοιπὸν οἱ σπανοί· τί νὰ κάνουμε νὰ τοῦ πάρουμε τὸ γάδαρο. Τοῦ πέφτουν ἀπάνω τοῦ παπᾶ.

— Παπᾶ, τοῦ λένε, δὲ μᾶς δίνεις τὸν γάδαρο, δὲ μᾶς τὸν πουλᾶς;

— Πῶς, τὸν πουλάω, λέει ὁ παπᾶς· μ' αὐτὸν μπορῶ ν' ἀγοράσω ἕνα βασίλειο· μὴ δὲν ἔβλεπα ἐγὼ στὸ δρόμο τί ἔκανε; Γιὰ γυρίστε πίσω, νὰ δῆτε πόσα φλωριὰ θὰ βρῆτε.

Κεντᾶνε τὸ γάδαρο, πετάει ἄλλο φλουρί.

— Νὰ σοῦ δώσουμε δυὸ χιλιάδες δραχμές, τοῦ λένε οἱ σπανοί.

— Τί λέτε; λέει ὁ παπᾶς.

— Νὰ σοῦ δώσουμε τέσσαρες, πέντε, ἕξ, εἶπανε οἱ σπανοί.

Ἀποφάσισε στὶς ἕξ τέλος πάντων. Τοῦ μετρήσανε τὸν παρᾶ καὶ πήρανε τὸ γάδαρο.

Στὸ δρόμο ποὺ πάγαιναν, κεντᾶνε τὸ γάδαρο, πετάει ἄλλο φλωρί· τὸ πῆραν τὸ φλωρί, χαρούμενοι, καὶ εἶπανε: Θὰ βγάλουμε ὅσα θέλουμε τώρα· ξανὰ τὸν κεντᾶνε νὰ πετάξῃ ἄλλο φλωρί, ποῦ νὰ πετάξῃ. Τότε εἶπανε μεταξύ τους: Μᾶς τὴν ἔφτιαξε ὁ παπᾶς.

Ὁ παπᾶς τὸ κατάλαβε κι' ἔλεγε μέσα του: Αὐτοὶ θἄρθοῦνε πίσω, γυρεύοντάς με, γιὰ τὸν παρᾶ. Τί σκέπτεται λοιπόν: Σηκώνεται καὶ πάει κι' ἀγοράζει δυὸ λαγοὺς ζωντανούς· κι' ἔρχεται πίσω στὸ σπίτι του καὶ λέει τῆς γυναίκας του.

— Ἐκεῖνοι οἱ σπανοὶ θἄρθοῦνε 'δῶ, μονάχα νὰ φτιάσῃς μιὰ πῆττα, νὰ σφάξῃς δυὸ τρεῖς κόττες, κι' ὅ,τι σοῦ 'πῶ, ὅλα νὰ τὰ κάνῃς· νὰ μὴν παραλείψῃς τίποτε, τίποτε· τὸν ἕνα λαγὸ νὰ τὸν δέσῃς στὴν κούνια νὰ κουνάῃ τὸ παιδί· κι' ἐγὼ θὰ πάρω τὸν ἄλλο καὶ θὰ πάω νὰ κάνω ζευγάρι στὸ δρόμο ποὺ θὰ περάσουν οἱ σπανοί.

Πῆγε στὸ δρόμο. Ἐκεῖ ποὺ ἔκανε ζευγάρι, νὰ κι' ἔρχονται οἱ σπανοί. Τὸν χαιρετᾶνε.

— Καλῶς τὰ παιδιά, λέει ὁ παπᾶς.

— Παπᾶ, γιατὶ μᾶς γέλασες, τοῦ λένε, καὶ δὲ βγάζει ἄλλα φλωριὰ ὁ γάδαρος;

— Ἂν μετανοιώσατε, παιδιά μου, τοὺς λέει ὁ παπᾶς, νὰ μοῦ φέρετε τὸν γάδαρο καὶ πᾶμε στὸ σπίτι νὰ σᾶς δώσω τοὺς παράδες. Ἐκεῖ βλέπουν οἱ σπανοὶ τὸ λαγὸ καὶ λένε τοῦ παπᾶ:

— Πῶς τὸν ἔχεις ἐδῶ τὸ λαγό, παπᾶ; Δὲν τὸν σφάζεις νὰ τὸν φᾶμε;

— Πῶς νὰ τὸν σφάξω, λέει ὁ παπᾶς, ἀφοῦ τὸν ἔχω γιὰ ὑπηρέτη;

Σὰ βράδιασε, κάνει τοῦ λαγοῦ ἕνα μπιλιέτο, τοῦ τὸ δένει στὸ σβέρκο, καὶ τοῦ λέει: Ἄηντε, κι' ὅ,τι ἔγραψα, νὰ τὰ φτιάξῃ ὅλα τὰ φαγιὰ ἡ παπαδιά. Τὸν ἀπολάει τὸ λαγὸ καὶ πάει στὴ δουλειά του· πῆρε τὰ βουνά.

Τὸ βράδι πῆρε τοὺς σπανοὺς καὶ πήγανε στὸ σπίτι. Ἐκεῖ βρήκανε τὸν ἄλλο λαγὸ ποὺ τὸν εἶχε δέσει ἡ παπαδιὰ στὴν κούνια καὶ κούναγε τὸ παιδί.

— Μωρέ, λένε οἱ σπανοί, ἔτσι εἶναι· τὸν ἔχει ὑπηρέτη.

Φέρνει τὸ τραπέζι ἡ παπαδιὰ καὶ στρώνει νὰ φᾶνε· καὶ βάζει ὅσα εἶχε γραμμένα, τάχα, ὁ παπᾶς. Τότε οἱ σπανοὶ λένε:

— Δὲ μᾶς δίνεις τὸ λαγό, παπᾶ, καὶ χάρισμά σου ὅλα τ' ἄλλα.

— Κι' ἄλλα τόσα νὰ μοῦ δώσετε, λέει ὁ παπᾶς δὲν σᾶς τόνε δίνω.

— Νὰ σοῦ δώσουμε δυὸ τρεῖς χιλιάδες καὶ νὰ τὸν πάρουμε;

— Ὄχι λέει ὁ παπᾶς, καὶ διπλᾶ νὰ μοῦ δώσετε, καὶ πάλι δὲν τὸν δίνω.

— Πάρε δέκα χιλιάδες, τοῦ λένε οἱ σπανοί.

— Χάρισμά σας, τοὺς λέει ὁ παπᾶς.

Τὸ πρωῒ οἱ σπανοὶ συνεννοοῦνται νὰ πᾶνε κάπου γιὰ δουλειά. Γράφουν τρία μπιλιέτα, τὰ κρεμᾶνε στὸ σβέρκο τοῦ λαγοῦ, καὶ τὸν στέλνουν στὶς γυναῖκες τους, γιὰ νὰ φτιάξουν ὅσα φαγιὰ τοὺς γράφανε. Πᾶνε τὸ βράδι στὸ σπίτι, καὶ λένε στὶς γυναῖκες τους: Φέρτε τὸ φαγὶ νὰ φᾶμε.

— Καὶ τί φαγὶ νὰ φέρουμε, λέν' οἱ γυναῖκες· μήπως μᾶς εἴπατε τί νὰ φτιάξουμε;

— Δὲν ἦρθε ὁ ὑπηρέτης, ὁ λαγός, νὰ σᾶς πῇ;

— Οὔτε λαγὸ εἴδαμε, οὔτε τίποτα, λέν' οἱ γυναῖκες.

Ξεκινᾶνε καὶ πάλι νὰ πᾶνε στὸν παπᾶ.

Πήγανε λοιπὸν οἱ σπανοί.

— Γιατί μᾶς γέλασες, παπᾶ, μὲ τὸ λαγό;

— Νὰ μοῦ φέρετε, τοὺς λέει ὁ παπᾶς, τὸ λαγό, νὰ καθήσετε νὰ φᾶμε, καὶ νὰ σᾶς δώσω τὰ λεπτά σας.

Καὶ φωνάζει τῆς παπαδιᾶς: Παπαδιά, φέρε τὸ τραπέζι νὰ φᾶμε ψωμί.

Παίρνει ἡ παπαδιὰ τὸ τραπέζι, τὸ βάνει, πέφτει ἀπάνω, χύνει τὰ φαγιά, τὸ κρασί, ὅλα. Πεισμώνει ὁ παπᾶς, σηκώνεται καὶ τὴ σφάζει.

Τότε πετάγονται ἀπάνω οἱ σπανοὶ καὶ λένε: Μωρὲ τί ἔκανες ἐδῶ, παπᾶ; Θὰ πᾶμε ὅλοι στὴ φυλακή.

— Τί σᾶς μέλλει ἐσᾶς, τοὺς λέει ὁ παπᾶς· θὰ τὴν ἀναστήσω.

— Ἀνοίγει τὸ σεντοῦκι, παίρνει τὸ καλάμι καὶ βαρεῖ καὶ μόλις σφύριξε τὸ καλάμι, ἀμέσως σηκώθηκε ἡ παπαδιά.

— Πῶ, πῶ, λένε οἱ σπανοί· ἀνασταίνει νεκροὺς τοῦτος ὁ παπᾶς!

— Παπᾶ, τοῦ λένε· νὰ μᾶς δώσης τὸ καλάμι, καὶ χάρισμά σου τὰ λεπτά, γιὰ τὸν γάδαρο καὶ τὸ λαγό.

— Ὄχι, τοὺς λέει ὁ παπᾶς· θὰ μοῦ δώσετε διπλᾶ ἀπ' ὅσα μοῦ δώσατε.

Σκέπτονται λοιπὸν οἱ σπανοὶ καὶ τοῦ μετρᾶνε τὸν παρᾶ καὶ παίρνουν τὸ καλάμι.

Στὸ δρόμο ποὺ πηγαίνανε σκεφθήκανε: Νὰ πάη ὁ ἕνας μπροστά, νὰ σφάξη τὴ γυναῖκά του, κι' ἂν ἀναστηθῆ καλά, ἂν ὄχι, νὰ μὴ χάσουμε καὶ τὶς ἄλλες.

Ἁρπάζει ὁ ἕνας τὸ καλάμι, πάει μπροστά, σφάζει τὴ γυναῖκά του, βαρεῖ τὸ καλάμι νὰ σηκωθῆ, ἀλλὰ ποῦ νὰ σηκωθῆ. Γυρίζει πίσω, τοὺς βρίσκει καὶ τοὺς λέγει: Τὴν ἔσφαξα καὶ πρὶν βάλω στὸ στόμα μου τὸ καλάμι, ἀμέσως σηκώθηκε.

Τ' ἁρπάζει ὁ ἄλλος· φθάνει στὸ σπίτι, σφάζει τὴ γυναῖκά του, βαρεῖ τὸ καλάμι νὰ σηκωθῆ, ἄδικα ὅμως. Σκέπτεται λοιπὸν καὶ λέει μὲ τὸ νοῦ του: Ἔτσι θὰ τὄπαθε κι' ὁ ἄλλος, ἀλλὰ νὰ πάω πίσω, νὰ πῶ κι' ἐγὼ τὰ ἴδια καὶ νὰ γίνουμε ὅλοι ἕνα.

Γυρίζει πίσω, βρίσκει τοὺς συντρόφους του καὶ τοὺς λέει:

— Ἔσφαξα τὴ γυναῖκά μου καὶ μόλις βάρεσα τὸ καλάμι σηκώθηκε.

Τ' ἁρπάζει κι' ὁ τρίτος καὶ πάει πιλάλα στὸ σπίτι του, σφάζει τὴ γυναῖκά του· βαράει τὸ καλάμι νὰ σηκωθῆ, ποῦ νὰ σηκωθῆ ὅμως. Κι' ἔγιναν κι' οἱ τρεῖς ἕνα. Σκεφθήκανε λοιπὸν καὶ συμφωνήσανε νὰ πᾶνε νὰ σκοτώσουνε τὸν παπᾶ.

Στὸ δρόμο ποὺ πηγαίνανε, ἀλλάξανε γνώμη.

— Ὄχι, νὰ μὴν τὸν σκοτώσουμε, γιατὶ θὰ κολασθοῦμε· παρὰ νὰ τὸν βάλουμε σ' ἕνα σακκὶ καὶ νὰ τὸν πετάξουμε στὴ θάλασσα.

Ἔτσι καὶ κάνανε.

Ἐκεῖ κοντὰ στ' ἀμπέλια ποὺ φθάσανε, σκεφθήκανε νὰ πᾶνε νὰ φᾶνε κανένα σταφύλι ποὺ τρυγούσανε, ἐπειδὴ εἴχανε κουρασθῆ κιόλας. Τὸν ἀφίνουν λοιπὸν ἐκεῖ σ' ἕνα μέρος καὶ πέσαν μέσ' στ' ἀμπέλια.

Ὁ παπᾶς, μέσ' στὸ σακκὶ χωμένος, ἀκούει ἐκεῖ κοντὰ τροκάνια κι' ἄρχισε ἀπὸ μέσ' ἀπ' τὸ σακκὶ νὰ λέη: Δὲν τὴ θέλω, δὲν τὴ θέλω, δὲν τὴ θέλω.

Ἀκούει τὶς φωνὲς ἕνας τσοπᾶνος καὶ πάει κοντά. Ρωτάει τί θέλεις ἐσὺ αὐτοῦ μέσα καὶ λές: Δὲν τὴ θέλω, δὲν τὴ θέλω, δὲν τὴ θέλω;

— Μὲ πᾶνε, λέει ὁ παπᾶς, νὰ μοῦ δώσουν τοῦ βασιλιᾶ τὴ θυγατέρα, κι' ἐγὼ δὲν τὴ θέλω, γιατ' εἶμαι παπᾶς.

— Δὲ βγαίνεις ἐσὺ ἀπ' αὐτοῦ, λέει ὁ τσοπᾶνος, νὰ μπῶ ἐγώ;

— Μάλιστα, λέει ὁ παπᾶς.

Βγαίνει λοιπὸν καὶ μπαίνει ὁ τσοπᾶνος μέσα, τὸν δένει καλά, παίρνει τὴ μαγκούρα του, τὰ ροῦχα του, τ' ἁρματά του καὶ τὰ γίδια του, καὶ λέει τοῦ τσοπάνου: Νὰ μὴ μιλήσης σταλιά, γιὰ νὰ μὴ σὲ γνωρίσουνε.

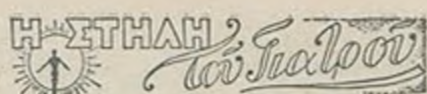
Γυρίσαν οἱ σπανοὶ ἀπὸ τ' ἀμπέλι καὶ πῆραν τὸ σακκὶ μὲ τὸν παπᾶ, νὰ πᾶνε νὰ τὸν ρίξουνε στὴ θάλασσα.

Σὰ γυρίζανε πίσω, ἀπὸ τὸν ἴδιο δρόμο, βλέπουν τὸν παπᾶ μὲ τὰ γίδια.

Αἱ! παπᾶ, ἐμεῖς σ' ἐρρίξαμε στὴ θάλασσα, μὰ ἐσὺ πῶς βρέθηκες ἐδῶ; Καὶ ποῦ τὰ βρῆκες τὰ πράματα;

— Μὲ ρίξατε στὴν ἄκρη, λέει ὁ παπᾶς· ἂν μὲ ρίχνατε πιὸ μέσα, θἄβγαζα ἀκόμα περισσότερα πράματα.

Γυρίζουν πίσω πιλάλα, ποιὸς νὰ πρωτομπῆ στὴ θάλασσα. Πέφτει ὁ ἕνας μέσα κι' ἄρχισε νὰ κάνη ἡ θάλασσα φλοῦ, φλοῦ. Ἐκεῖ ποὺ πνιγότανε, πετιέται ὁ σκοῦφος του ἀπάνω στὰ κύματα, τὸν βλέπουν οἱ ἄλλοι τὸ σκοῦφο τοῦ σπανοῦ καὶ λένε: Ὅλο λάγια καὶ καραμάνικα τὰ βγάζει. Καὶ πέφτουν κι' αὐτοὶ μέσ' στὴ θάλασσα καὶ πνίγονται, καὶ πάνε.

ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΗΣ ΠΛΕΥΡΙΤΙΔΟΣ Δ΄.

Μετὰ τὴν ὑγιεινοδιαιτητικὴν θεραπείαν τῆς πλευρίτιδος, ἔρχεται ἡ ἰατρικὴ θεραπεία, ἡ ὁποία ἔχει σκοπὸν τὴν βελτίωσιν τοῦ ἀρρώστου κατὰ τὸ ἀρχικὸν στάδιον τῆς νόσου, δηλ. τὴν πτῶσιν τοῦ πυρετοῦ, τὴν ἀνακούφισιν τοῦ πόνου καὶ τὴν ἀπορρόφησιν τοῦ ὑγροῦ. Τὸ ὑγρὸν πρέπει νὰ ἀφαιρῆται ἐὰν εἶναι ἀριστερά, διότι ἡ καρδία μετακινεῖται, ὅπως εἴπαμε, δεξιὰ καὶ προκαλεῖ διαταραχάς, ὅπως στενοχώρια, δύσπνοια καὶ ταχυκαρδία. Ἐὰν δὲ ἀργήση νὰ γίνη ἡ ἀφαίρεσις τοῦ ὑγροῦ, ὑπάρχει φόβος νὰ παραμείνη ἡ καρδιὰ μονίμως δεξιὰ μὲ δυσάρεστα ἐπακόλουθα. Ἐπίσης τὸ ὑγρὸ ἐπιβάλλεται νὰ ἀφαιρῆται καὶ δεξιὰ ὅταν εἶναι ἄφθονο ἢ ὅταν εἶναι καὶ στὰ δύο πλευρὰ πρὸς ἀποφυγὴν στενοχωρίας, δυσπνοίας κ.λ.π. Τώρα ἴσως ἐρωτηθῶ γιατί γράφονται αὐτά, ἀφοῦ δὲν ἀποτείνομαι σὲ γιατροὺς ἢ σὲ φοιτητάς; Τὸ εἴπαμε καὶ ἄλλοτε, κάθε τί ποὺ γράφεται ἐδῶ ἔχει σκοπὸν τὴν μόρφωσιν τῶν παιδιῶν καὶ τὴν διόρθωσι τῶν ἐσφαλμένων ἀντιλήψεων τῶν μεγαλυτέρων. Στὴν προκειμένη περίπτωσι ἐπιμένομε, διότι ὁ κόσμος τρέμει ἀδίκως τὴν παρακέντησι, ζητᾶ συμβούλια γιὰ νὰ ἀποφασισθῆ, ὅπως ἴσως δὲν κάνει γιὰ μιὰ ἐγχείρησι ἀμφίβολη καὶ ἐπικίνδυνη. Αὐτὸς εἶναι λοιπὸν ὁ λόγος ποὺ μᾶς ἀναγκάζει πολλὲς φορὲς νὰ γράφωμε περισσότερα τῶν ὅσων μᾶς ἐπιτρέπει ὁ πολύτιμος χῶρος τῆς «Νεολαίας» μας. Ἡ παρακέντησι στὴν πλευρίτιδα, τόσο στὴν ἀρχὴ γιὰ νὰ γίνη ἡ διάγνωσις, διότι χωρὶς τὴ δοκιμαστικὴ παρακέντησι δὲν μποροῦμε νὰ ξέρουμε ἂν εἶναι ὑγρὰ ἢ ξηρά, ἂν εἶναι πυώδης ἢ ὑδαρής, ὅσον καὶ κατόπιν, ὅταν ἐπιβάλλεται νὰ γίνῃ ἀφαίρεσις τοῦ ὑγροῦ, εἶναι ἀπολύτως ἀβλαβὴς καὶ ἀκίνδυνος 100 %, ἐφόσον βέβαια γίνεται ἀπὸ χέρια ποὺ ἔχουν πεῖρα καὶ καθαρά. Ὅσες φορὲς ἐκάναμε παρακέντησι σὲ πλευριτικὰ παιδιὰ εἴδαμε ὅτι τὸ ὑγρὸ ὕστερα ἀπὸ λίγες μέρες, τὸ πολὺ μῆνα, ἐξηφανίσθη τελείως καὶ ἡ ἴασις ὑπῆρξε πλήρης. Διὰ τὴν κατάπαυσιν τοῦ πόνου ὠφελοῦν σπουδαίως αἱ περιτυλίξεις τοῦ στήθους μὲ κομπρέσες ζεστές, μὲ νερὸ καὶ οἰνόπνευμα καὶ λίγη ἀσπιρίνη ἢ ἀτοφάν. Τὸν πυρετὸ δὲν πρέπει νὰ τὸν πολεμήσωμε μὲ φάρμακα, πρῶτον διότι δὲν εἶναι πολὺ μεγάλος καὶ δεύτερον διότι ἡ πορεία του μᾶς φανερώνει τὴν ἐξέλιξιν τῆς νόσου. Εἶναι κακὴ ἡ γνώμη τοῦ λαοῦ ποὺ ζητεῖ ἀπὸ τοὺς γιατροὺς σὲ ὁποιαδήποτε ἀρρώστεια φάρμακα γιὰ τὸν πυρετό. Ὁ πυρετὸς φανερώνει τὴν ἄμυνα τοῦ ὀργανισμοῦ ἐναντίον τοῦ εἰσβολέως, δηλ. τοῦ μικροβίου. Ἐὰν λοιπὸν ἐμεῖς ρίπτωμε τὸν πυρετὸ μὲ φάρμακα, τότε ἀναστέλλομε τὴν ἄμυνα τοῦ ὀργανισμοῦ, τὸν ἐξασθενίζομε καὶ ἔτσι τὸ μικρόβιο βρίσκει εὐκαιρία καὶ κάνει μεγαλύτερη φθορὰ στὸν ἄρρωστο. Ἔπειτα, στὴν πλευρίτιδα θὰ τὸν τονώσωμε τὸν ὀργανισμὸ μὲ φάρμακα, ἐνέσεις καὶ ἄφθονη τροφή, γιὰ νὰ τὸν βοηθήσωμε νὰ ἀντεπεξέλθη στὴ μόλυνσι. Αἱ ἐνέσεις ἀσβεστίου, σαλισιλὰτ καὶ ἀσκορμπίνης, δηλ. βιταμίνης Γ τῶν χρωματουργείων, θὰ ἀποτελέσουν τὰ μόνα φάρμακα κατὰ τὴν ὀξεῖαν καὶ χρονίαν πορείαν τῆς πλευρίτιδος. Αἱ ἐνέσεις αὐτὲς ἀφ' ἑνὸς τονώνουν τὸν ὀργανισμὸν καὶ ἀφ' ἑτέρου βοηθοῦν σπουδαίως εἰς τὴν ἀπορρόφησιν τοῦ ὑγροῦ. Ἑπομένως ὅλη ἐκείνη ἡ πολυφαρμακία ποὺ ἔδιναν ἄλλοτε γιὰ τὴν πλευρίτιδα πρέπει νὰ σταματήση πρὸς ὄφελος τῶν ἀσθενῶν καὶ τοῦ βαλαντίου τῶν γονέων.

Τελειώνοντες τὴ μελέτη γιὰ τὴν πλευρίτιδα θὰ ποῦμε δύο λόγια ἀπαραίτητα γιὰ τὴν προφύλαξι τῆς νόσου, δηλ. ἐὰν εἶναι δυνατὸν νὰ προληφθῆ ἡ πλευρῖτις. Τόσον ἡ πλευρῖτις, ὅσον καὶ κάθε ἄλλη ἐπιπλοκὴ τῆς φυματιώσεως, διότι ὅλες οἱ ἄλλες φυματ. βλάβες, ἐκτὸς τῆς ἀρχικῆς βλάβης τοῦ πνεύμονος, εἶναι ἐπιπλοκὲς τῆς πρώτης προσβολῆς τῆς φυματ., προλαμβάνονται 99 % ἐὰν προσέξουν οἱ νέοι τὴν ὑγείαν των καὶ ἰδίως τὴν ἄνοιξιν καὶ τὸ φθινόπωρον, ποὺ ὁ ὀργανισμὸς λόγῳ τῆς ἐποχῆς κουράζεται εὔκολα. Τακτικὴ καὶ ἥσυχη ζωή, καθαρὸς ἀέρας καὶ ὕπαιθρο, ἀποφυγὴ ἀνωφελῶν πνευματικῶν καὶ σωματικῶν κοπώσεων, ἀποφυγὴ τῶν κακῶν συνηθειῶν τῆς νεανικῆς ἡλικίας, λογικὴ καὶ ἄριστον μέτρον εἰς τὰς σχέσεις των, περιορισμὸς εἰς τὰ ἔξοδα τῆς ἐξωτερικῆς ἐμφανίσεως (τὰ ροῦχα δὲν κάνουν τὸν παπᾶ) καὶ ὄχι τσιγκουνιὰ στὴ τροφή των, πρέπει νὰ εἶναι τὸ κύριον προληπτικὸν μέσον ἐναντίον πάσης νόσου τῆς παιδικῆς ἡλικίας.

Γ. Μπαμπούρης

ὁ κῆπος!

ΧΙΟΝΙΑ

Χιόνια! Χιόνια! Τί ὡραῖα! Ἡ γῆ ὅλη ἄσπρισε. Ἄσπρα τὰ βουνά, ἄσπρα τὰ δέντρα, τὰ σπίτια, οἱ δρόμοι. Ἀπὸ τὸ παράθυρο τοῦ σπιτιοῦ μας — στὴν Ἁγία Παρασκευὴ — βλέπω κάτασπρη, ὡς κάτω μακριά, ὅλη τὴν πεδιάδα. Κι' ὁ οὐρανὸς ἐξακολουθεῖ νὰ ραντίζῃ ὁλοένα τὴ γῆ μὲ ἄπειρα πούπουλα, σὰν νὰ τὸ κάνῃ ἐπίτηδες, γιὰ νὰ τὴ στολίσῃ. Τί ὥμορφα ποὺ εἶναι!

Κάποια παιδιὰ γνωστά μου ἦρθαν καὶ μὲ πῆραν νὰ παίξουμε στὸ χιόνι. Τὸ παίρναμε καὶ τὸ στοιβάζαμε, καὶ κάναμε μ' αὐτὸ ἕνα σωρὸ πράγματα. Βουναλάκια, σπιτάκια, ἀνθρωπάκια. Στὸ τέλος βάλαμε τὰ δυνατά μας καὶ κάναμε — τί νομίζετε; — ἕνα ...Σκαπανέα! Ναί, ναί, ἕνα σωστὸ Σκαπανέα μὲ τὸ κοντό του παντελονάκι, μὲ τὸ σακκάκι του, ἀκόμα καὶ μὲ τὴ γραβάτα του!

Τὸ μόνο ποὺ δὲν μπορούσαμε νὰ τὸ καταφέρουμε, ἦταν ὁ σκοῦφος του. Τότε μοῦ ἦρθε μιὰ ἰδέα. Ἔτρεξα στὸ σπίτι, πῆρα τὸν δικό μου σκοῦφο καὶ τὸν βάλαμε στὸ κεφάλι τοῦ χιονάτου Σκαπανέα, ποὺ φαινόταν τώρα σὰν ζωντανός!

Τί χαρὰ καὶ τί ἐνθουσιασμὸ εἴχαμε ὅλοι μας! Σκεφτήκαμε τί χαρὰ καὶ τί εὐχαρίστησι θὰ εἶχε κι' ὁ Ἀρχηγός, ἂν μᾶς ἔβλεπε νὰ παίζουμε καὶ νὰ χαιρώμαστε, φτιάνοντας κι' ἐμεῖς Σκαπανάκια, — ἂς ἦταν κι' ἀπὸ χιόνι! — ὅπως κι' ἐκεῖνος ἔφτιαξε ὅλα τὰ Σκαπανάκια τῆς Ἑλλάδος. Κι' ἡ σκέψι μας κι' ἡ ψυχή μας πέταξαν κοντά Του.

Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΣΚΑΠΑΝΕΑΣ

Τὸ παραμυθάκι μας.

ΤΟ ΓΑΤΙ ΚΑΙ ΤΟ ΚΑΝΑΡΙΝΙ

Μιὰ κυρία εἶχε ἕνα καναρίνι τόσο ἥμερο, ποὺ ἔβγαινε ἀπὸ τὸ κλουβί του κι' ἐπετοῦσε γύρω στὴν κάμαρα, ἀνέβαινε στοὺς ὤμους τῆς κυρίας του κι' ἐτσιμποῦσε σπόρους μέσα ἀπὸ τὸ χέρι της.

Στὸ ἴδιο σπίτι ἦταν κι' ἕνας γάτος,

ποὺ συνήθιζε κι' αὐτὸς νὰ τριγυρνᾷ μέσα στὸ ἴδιο δωμάτιο, τὴν ὥρα ποὺ τὸ καναρίνι ἦταν ἔξω ἀπὸ τὸ κλουβί του. Τὸ πουλάκι ὅμως δὲ φοβόταν νὰ πάθῃ κανένα κακὸ ἀπὸ τὸ γάτο. Ἡ κυρία τὸν εἶχε μάθει, ὅταν ἦταν ἀκόμη πολὺ πολὺ μικρός, ν' ἀγαπᾷ τὸ καναρίνι, νὰ μὴ τὸ πειράζῃ κι' ὄχι μονάχα αὐτό, μὰ καὶ νὰ παίζῃ μαζί του.

Ἔτσι καναρίνι καὶ γάτος ἦταν δυὸ πρώτης τάξεως φίλοι.

Μιὰ μέρα, ἡ κυρία μπῆκε στὴν κουζίνα μὲ τὸ καναρίνι στὸν ὦμο της. Ὁ γάτος, ὅπως πάντα, ἀκολούθησε τὴν κυρά του. Σὲ λίγο νά-σου τὸ καναρίνι πετᾶ ἀπὸ τὸν ὦμο τῆς κυρίας στὸ πάτωμα, γιὰ νὰ τσιμπήσῃ ἕνα ψίχουλο, ποὺ τὸ 'χε δεῖ ἀπὸ ψηλά. Δὲν πρόφθασε ὅμως καλὰ-καλὰ νὰ πατήσῃ στὸ πάτωμα κι' ὁ γάτος χρὰπ τὸ ἁρπάζει μὲ τὸ στόμα καὶ πηδᾶ στὸ τραπέζι.

Ἡ κυρία τάχασε! Δὲν περίμενε τέτοιο φέρσιμο.

— Πάει! θὰ τὸ φάῃ... δὲν τὴ γλυτώνει, σκέφθηκε ἡ κυρία.

Κι' ὠργισμένη ἑτοιμάσθηκε νὰ χτυπήσῃ τὸ γάτο γιὰ τὴν κακή του πρᾶξι. Ἀλλὰ βλέπει ἕνα ξένο ἀγριόγατο νὰ στέκεται στὴν πόρτα τῆς κουζίνας ἕτοιμο νὰ ριχτῇ στὸ καναρίνι. Καὶ τότε μόνο κατάλαβε ἡ κυρία, ὅτι ὁ γάτος τοῦ σπιτιοῦ δὲν ἅρπαξε τὸ πουλάκι γιὰ νὰ τὸ φάῃ, ἀλλὰ γιὰ νὰ τὸ σώσῃ ἀπὸ τὰ δόντια τοῦ ξένου γάτου. Ἔδιωξε εὐθὺς τὸν ἀγριόγατο ἀπὸ τὴν κουζίνα δίνοντάς του μιὰ δυνατὴ ξυλιὰ μ' ἕνα χονδρὸ μπαστοῦνι, ποὺ βρέθηκε κάπου ἐκεῖ.

Ὁ γάτος τοῦ σπιτιοῦ τότε ἄφησε τὸ καναρίνι νὰ πετάξῃ πάλι στὸν ὦμο τῆς κυρίας καί, χωρὶς νὰ ὑπερηφανευθῇ γιὰ τὸ καλό του φέρσιμο καὶ τὴν ἐξυπνάδα του, πῆγε καὶ ζάρωσε πλάϊ στὸ τζάκι ρίχνοντας ἕνα βλέμμα γεμᾶτο ἀγάπη στὸν φίλο του, τὸ καναρίνι.

Νιόνιος Τοτὸς & Σία

(Συνέχεια)

— ...Τὰ... τὰ ἄλλα παιδιὰ εἶπεν ὁ Τοτός.

— Ἐλᾶτε λοιπὸν ἐδῶ μαζί μου.

Ἔπιασε τὰ παιδιὰ ἀπὸ τὸ χέρι καὶ ἔστριψε μαζί τους τὸ πρῶτο στενό.

— Ἂν δὲν μοῦ πῆτε ποιοὶ ρίχνουν τὶς πέτρες θὰ πάω ἐσᾶς φυλακή, τοὺς εἶπε σὲ μιὰ στιγμή.

Ἀλλὰ ξαφνικὰ ποιὸς ξέρει γιατὶ ὁ πολισμάνος σκουντούφλησε καὶ παραπάτησε...

Μὲ τὸ παραπάτημα ἄφησε τὰ παιδιὰ κι' αὐτὰ χωρὶς νὰ χάσουν καιρὸ τὄβαλαν στὰ πόδια...

Ὡς ποὺ νὰ συνέλθῃ ὁ πόλισμαν, τὰ παιδιὰ εἶχαν γίνει... ἄφαντα!

Ὁ πόλισμαν χαμογέλασε:

— Ἔννοια σας τριβόλια, εἶπε κι' ἔπειτα γύρισε πρὸς τὸ σπίτι τοῦ Νιόνιου καὶ τοῦ Τοτοῦ.

Ὁ πατέρας τοῦ Νιόνιου καὶ ὁ θεῖος τοῦ Τοτοῦ, ποὺ ἦταν ὀρφανός, εἶχαν ἐπιστρέψει στὰ σπίτια τους καὶ μιλοῦσαν τώρα μὲ τὶς γειτόνισσες γιὰ τίς... ζημιές.

Ὁ πόλισμαν πῆρε παράμερα τὸν πατέρα τοῦ Νιόνιου καὶ τὸν θεῖο τοῦ Τοτοῦ καὶ κάτι τοὺς εἶπε, ἐνῷ γελοῦσαν ὅλοι...

— Σύμφωνοι; τοὺς ρώτησε στὸ τέλος.

— Ναί, εἶπαν κι' οἱ δυὸ μαζί...

Ὕστερα ἀπ' αὐτὸ ὁ πόλισμαν χαιρέτισε κι' ἔφυγε.

Τί νὰ συμφώνησαν ὅμως γιὰ τὸ Νιόνιο καὶ γιὰ τὸν Τοτό, ὁ πολισμάνος κι' οἱ δυὸ γονεῖς των;

Μὴ βιάζεστε παιδιά... θὰ τὸ μάθετε κι' αὐτὸ ἀργότερα!

Ὅταν πιὰ ἄρχισε νὰ σκοτεινιάζῃ, ὁ Νιόνιος κι' ὁ Τοτὸς σκέφθηκαν πῶς εἴχανε καὶ σπίτι.

Δὲν θὰ τὸ σκεφτόντουσαν βέβαια αὐτὸ ἂν ἦσαν χορτᾶτοι, μὰ ἔλα ποὺ τὸ στομάχι τους ἄρχισε νὰ διαμαρτύρεται... Προχώρησαν λοιπὸν οἱ δυὸ πιτσιρίκοι σὰν σκιὲς μέσα στὸ μισοσκόταδο καὶ κόλλησαν τὰ μουτράκια τους στὴ γωνιὰ τοῦ δρόμου γιὰ νά... ἐπιθεωρήσουν τὴ γειτονιά...

Τῶν σκαπανέων μας

Ο ΓΕΡΟΒΟΣΚΟΣ

Πόσα χρόνια πέρασα
κι' ἄσπρισα καὶ γέρασα
πάνω στὰ ψηλώματα
βόσκοντας τὰ πρόβατα!

Σὲ ψηλὲς ἀνηφοριὲς
σὰν κοτσύφι ἐχύθηκα
κι' ἔπεσα σὲ ρεματιὲς
καὶ λαγοκοιμήθηκα.

Μύρμηγκα δὲ ζήμιωσα
κι' ἄνθρωπο δὲ θύμωσα.
Πῆρα τὰ μικρὰ τ' ἀρνιὰ
σὰν παιδιὰ στὴν ἀγκαλιά.

Μιὰ ζωὴν ἐπέρασα
κι' εἶπ' ὁ Θεὸς καὶ γέρασα
καὶ τὸ χιόνι τὸ πολὺ
μοὖπεσε στὴν κεφαλή.

Ἄντε προβατάκια μου,
περπατᾶτε, ἀρνάκια μου,
πάμετε σιγὰ - σιγὰ
καὶ μᾶς πῆρεν ἡ βραδιά.

Ζαχ. Παπαντωνίου

Ἔξυπνα κουτιά

Ὁ δάσκαλος: — Τί θέλει νὰ πῆ, Πέτρο, ἡ παροιμία: «Τὄνα χέρι νίβει τ' ἄλλο»;

Ὁ Πέτρος: — Ὅτι καὶ τὰ δυὸ εἶναι βρώμικα.

Ἡ μητέρα: — Φύγε, Μαρία, ἀπὸ δῶ... Τώρα δένω τὸ γλυκό...

Ἡ Μαρία: — Δῶστέ μου καὶ μένα μιὰ κλωστὴ νὰ σᾶς βοηθήσω...

Ὁ Λάκης στὴν ἀδελφή του:

— Κατίνα, φέρε μου ἕνα ποτῆρι νερὸ κι' ἔλα κι' ἐσὺ μαζὶ κάτι νὰ σοῦ πῶ...

Προσπαθήσετε νὰ πῆτε γρήγορα:

Κούπα, ξεκαπάκωτη,
κούπα ξεκαπακωμένη.

Κι' αὐτό:

Καλημέρα, καμηλάρη,
Καμηλάρη, καλημέρα.

Ἡ μικρὴ Σκαπάνισσα
Κυβέλη Κοκώνη

Τρέμανε γιὰ κεῖνον τὸν τρομερὸ πολιτσμάνο!

Κανέναν ὅμως δὲν εἶδαν.

(Βέβαια κάτι μυστηριώδη μάτια τοὺς παρακολουθοῦσαν, ἀλλὰ χωρὶς νὰ φαίνωνται).

Κι' ἀφοῦ νόμισαν ὅτι κανένας κίνδυνος δὲν τοὺς ἀπειλοῦσε, ἔβαλαν μιὰ τρεχάλα κι' ἔτρεξαν πρὸς τὰ σπίτια τους, ποὺ ἦσαν τὸ ἕνα ἀπέναντι στὸ ἄλλο.

Ὅταν ὅμως χτύπησαν δὲν πῆραν καμμιὰ ἀπάντησι.

Ἀνήσυχοι λιγάκι ξαναχτύπησαν, ὁπότε στοῦ Νιόνιου τὸ σπίτι μισάνοιξε ἕνα παράθυρο κι' ἀκούστηκε μιὰ φωνή:

— Ποιός;

— Ἐγὼ ὁ Νιόνιος... εἶπε δειλὰ τὸ παιδί...

— Δὲν ἔχουμε κανένα Νιόνιο, τοῦ ἀπάντησαν κι' ἔκλεισαν τὸ παράθυρο.

Τὰ ἴδια ἀκριβῶς ἔπαθε καὶ ὁ Τοτός...

— Σ' ἀνοίξανε; τὸν ρώτησε ὁ Νιόνιος.

— Τσ... ἔκανε περίλυπος ὁ Τοτός.

— Τώρα;

— Μᾶς διῶξαν κι' ἔχω κάτι πεῖνες ποὺ ἄστα... Καὶ ποῦ θὰ κοιμηθοῦμε;

— Στὸ ξενοδοχεῖο τῶν... ἀστέρων, εἶπε ὁ Νιόνιος.

Γέλασαν κι' οἱ δυὸ χωρὶς ὄρεξι καὶ τράβηξαν στὴν τύχη...

Δὲν εἶχαν στρίψει ὅμως καλὰ - καλὰ τὴ γωνιὰ κι' ἕνας καλοντυμένος κύριος τοὺς ἔκλεισε τὸ δρόμο.

— Ἔ, ποῦ πᾶτε ἀγόρια, τοὺς εἶπε γελαστός, χάσατε τὸ δρόμο σας;

Ἔ, ποῦ πᾶτε, ἀγόρια;...

— Ὄχι, μᾶς διώξανε, εἶπεν ἀδίστακτα ὁ Νιόνιος.

— Ὤχ τὰ τσαμένα μου, εἶπε ὁ κύριος καὶ γέλασε πάλι. Γιατὶ μικρούλια μου... πεταλώσατε καμμιὰ γάτα;

— Τὰ κάναμε γυαλιὰ καρφιὰ καὶ... σκοτώσαμε κι' ἕναν πολισμάνο ἀπάντησε μὲ σοβαρὸ τόνο ὁ Τοτός.

Ὁ κύριος μόλις βαστοῦσε τὰ χάχανά του.

— Καὶ τώρα θὰ πεινᾶτε βέβαια, τοὺς εἶπε. Ἀντὶ ν' ἀπαντήσουν τὰ παιδιά... ἀναστέναξαν. Μπροστὰ στὰ μάτια τους πηδοῦσαν... μακαρόνια καὶ μαρμελάδες καὶ φραντζολάκια καὶ κασέρια.

— Ἄντε λοιπὸν νὰ σᾶς πάρω σπίτι μου νὰ φᾶτε... ἔχουμε ντολμάδες κι' ἔχω κι' ἕνα γυιὸ νὰ παίξετε μαζί... Ἔρχεστε;

Χωρὶς νὰ καλοσκεφτοῦν ὁ Νιόνιος κι' ὁ Τοτὸς δέχτηκαν νὰ πᾶνε μ' ἕναν ἄγνωστο κύριο μαζί, ποὺ μποροῦσε νᾶταν καὶ κανένας ληστὴς ποὺ κλέβει μικρὰ παιδιά.

Ἡ πεῖνα βλέπετε εἶναι κακὸς συμβουλάτορας.

Ἀμέσως ὁ κύριος σταμάτησε ἕνα ταξὶ ποὺ περνοῦσε ἀπὸ κεῖ καὶ μπῆκε μέσα μὲ τὰ παιδιά...

(Ἡ συνέχεια στὸ ἑπόμενο)

Γιά νά μαθαίνετε

Μεταγραμματισμός

Ἂν ὁ λύτης Κάπα κάμη
τὸ Πὶ ποὖναι στὴν ἀρχή.
Θὰ χαθῆ κάποιο ποτάμι
καὶ κουβᾶς θὰ πεταχθῆ.

ΧΑΡ. ΠΑΓΚΑΛΟΣ

Ἱστορικὴ ἀκροστιχίς

Τὰ ἀρχικὰ γράμματα τῶν κάτωθι ζητουμένων λέξεων, ἀποτελοῦν ἀρχαῖον Βασιλέα.

1) Ἀρχαῖος σατυρικὸς ποιητής, 2) Νομοθέτης τῆς Σπάρτης, 3) Μέγας ἀνὴρ τῶν Θηβῶν, 4) Ἱστορικός, μαθητὴς τοῦ Σωκράτους, 5) Ἀρχαῖος φιλόσοφος, 6) Αὐτοκράτωρ τῶν Ρωμαίων, 7) Ρήτωρ τῆς ἀρχαιότητος, 8) Θεὰ τῆς Ἑλληνικῆς μυθολογίας, 9) Ἀρχαῖος ποιητής, 10) Περίφημος φιλόσοφος.

Μ. ΠΑΛΑΜΗΔΟΥ

Ρητὸν

ΗΑΤΑΣΙΑΡΡΗΣΠΚΗΑΚΓΑΜΙΣ

Τὰ ἀνωτέρω γράμματα, ἂν τοποθετηθοῦν στὴ σειρὰ ποὺ πρέπει, θὰ ἀποτελέσουν ἕνα ἀρχαῖον ρητόν.

ΕΛ. Σ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

Λεξίγριφος

Θεὰ Ὀλύμπια θὰ πάρης
Κάτι π' ἀνοίγει τὸ συρτάρι
Καὶ θὰ γεννήσουνε τὰ δυὸ
Ἥρωα ἡμίθεο τρανό.

Σ. Ε. ΔΕΜΕΣΤΙΧΑ

ΑΙ ΛΥΣΕΙΣ ΤΟΥ 21ου ΦΥΛΛΟΥ

Ἡ παροιμία: ΑλΒατρος, ΝέΟς, ΕκΛεκτός, ΜυΟπαγίς, ΟαΣις, ΜαΚαρόνια, ἈπΟστολή, ΖάΡια, ΕλΠίς, ΜάΙος, ΑΙΣέ, ΤόΜους, ΑλΑτι, ΔύΤης, ΙλΑρά, Ἄν.

Σταυρόλεξον: Ὁριζοντίως 1 Τάνα—τάχα, 2 Ἑλλάς, 3 λερή—σόδα, 4 ἔλα—σός, 5 μὲ—ΚΤ, 6 ἀνὰ—βοᾶ, 7 χήρα—ἶρις, 8 Περοῦ, 9 σῶαι—ναός. Καθέτως: 1 Τηλέμαχος, 2 Ἑλένη, 3 νερά—ἅρπα, 4 ἀλῆ—ἀεί, 6 τὰς—Ἴον, 7 ἄσος—βρύα, 8 δοκοί, 9 ἀνάστασις.

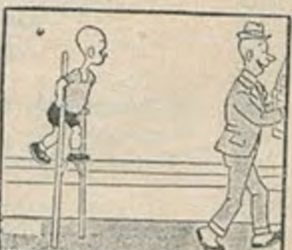
Σταυρόλεξον: Ὁριζοντίως 1 κανάτια, 2 ἀκτὴ—ὥρα, 3 Ἱμέρα, 4 μὶ—ἄρα—σύ, 5 Ε.Ο.Ν.—οὐν, 6 ΝΝ—χὴν—νί, 7 Τᾶσος, 8 ἀμὴν—υἱός, 9 Ασιαναί. Καθέτως 1 Ἀρμενία, 2 Κ Κ—Ἴον—μά, 3 ἄτι—τῆς, 4 νῆμα—χάνι, 5 Ἑρμῆς, 6 τώρα—νοῦν, 7 ἶρα — Σία, 8 ΑΑ — σὺν—οἱ, 9 Ἰούνιος.

Λάθη: 1 ἀέρας (κέρας), λύκος (Νῖκος), 3 πατέρας (πατάρας) Καλὸς (γάλος), 4 βίδες (γίδες), 5 Θεὸς (νέος, καλὰ (γάλα), 6 ἔδειρες (ἔκειρες), 7 δύο καὶ δύο (δοῦ), 8 τρέμω (τρέχω) ἔδωσε (ἔδεσε), 9 ποῦ (νοῦ).

ΙΣΤΟΡΙΑ ΧΩΡΙΣ ΛΟΓΙΑ

Οἱ τέσσαρες εἰκόνες ἀποτελοῦν μιὰ χαριτωμένη «ἱστορία χωρὶς λόγια». Ὅπως ἔχουν ὅμως τοποθετηθῆ οἱ εἰκόνες, εἶναι ἀδύνατον νὰ παρακολουθήση κανεὶς τὴν ἐξέλιξι τῆς ἱστορίας. Γιατί; Γιατὶ ἁπλούστατα δὲν εἶναι στὴν πραγματική τους σειρὰ οἱ εἰκόνες καὶ γιατὶ ἐκεῖνος ποὺ

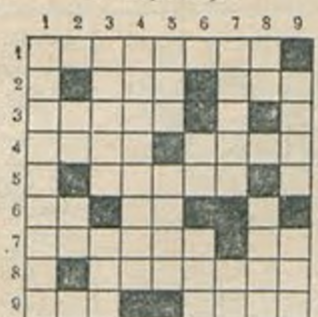

ἔβαλε τοὺς ἀριθμοὺς 1, 2, 3, 4 ἔκαμε λάθος.

Μπορεῖτε νὰ βάλετε τὶς εἰκόνες στὴ σειρὰ ποὺ πρέπει καὶ νὰ καταλάβετε τὴν ἱστορία;

Ἂν πετύχετε τὸ ἕνα, θὰ βρῆτε πολὺ εὔκολα καὶ τὸ ἄλλο.

Σταυρόλεξον

Ὁριζοντίως: 1 Θεά, 2 Θεὰ—Μέχρι, 3 Σόϊ (καθαρ.), 4 Γάϊδαρος — ἱερὸς χῶρος (αἰτ.), 5 Φαινόμενον τῶν Β. χωρῶν, 6 Ἔκτος—ἄνθη, 7 Ζῶον — Μικρὸν ζῶον (ἀρχ.), 8 Ἔχουν οἱ τροχοὶ τοῦ αὐτοκινήτου, 9) Εἰς τὴν — ὁ κάτω κόσμος.

Καθέτως: Μήν, 2 ἀριθμητικὸν—ἄρθρον (πληθ.), 3 Ποταμὸς τῆς Γερμανίας — Δὲν εἶναι πνεῦμα, 4 Πολλὰ βουνὰ στὴ σειρά, 5 Φωτιστικὸν μέσον—ὁ δῆμος, 6 Δεικτικὸν (δημ.)— Εἰς τά, 7 Ἀνορθογραφία τῆς φύσεως— 14ος, 8 Θεὰ τῆς Αὐγῆς—Εἶναι τυφλή, Ὅρος τῆς γραφῆς — Ἀντωνυμία.

Τὰ Λάθη

Ἀνάμεσα στὶς φράσεις ποὺ θὰ διαβάσετε παρακάτω ὑπάρχουν λέξεις λανθασμένες, ποὺ ἀλλάζουν τὴ σημασία τῆς φράσεως. Πρέπει νὰ τὶς βρῆτε καὶ νὰ τὶς ἀντικαταστήσετε μὲ τὶς σωστὲς λέξεις.

1) Ὁ Μάντικας, ὅταν βρέχη στὸ Στάδιο, δὲν τὰ κάνει ποτὲ μούσκεμα...

2) Ὁ Νῖκος ἔπεσε κι' ἔπιασε τὸ πόδι του.

3) Ἐπειδὴ εἶχε πολλὰ χαλιά, πῆγε καὶ τὰ ἔκοψε.

4) Ὁ Παῦλος ἐσκέφθηκε: «ἀφοῦ ἔχω τρία πόδια, ἂς δώσω τὸ ἕνα στὸν ἀδελφό μου»...

5) Χθὲς ὁ Γιωργάκης ἔβαλε τὸ δάκτυλό του μέσα στὴν σούπα καὶ τὸ ἔραψε...

6) Τὸ σκαλὶ τοῦ σπιτιοῦ μας εἶναι τ' ὡραιότερο τοῦ κόσμου...

7) Θὰ πνιγόμασταν, ἀλλ' εὐτυχῶς ὁ Τάσος μὲ μερικὲς γερὲς σουπιές, μᾶς ἔβγαλε στὴν ξηρά.

8) Τὰ μεγάλα καράβια ἔχουν ὁπωσδήποτε ἕνα ἐργάτη καὶ δύο ἀστούς.

Λίγη εὐθυμία

ΤΟΥΣ ΚΟΡΟΪΔΕΨΕ!

Μιὰ μέρα ὁ Κωστάκης ξυλοκοπήθηκε στὰ γερὰ ἀπὸ κάποια παιδιά, ποὺ τὸν πῆραν γιὰ ἄλλον.

Σὲ λίγο, ἕνας φίλος του τὸν βρῆκε νὰ γελᾶ.

— Γιατὶ γελᾶς; τὸν ρωτᾶ.

— Μὰ εἶναι νὰ μὴ γελῶ, τοῦ ἀπαντᾶ ὁ Κωστάκης, μὲ τὴν κοροϊδία ποὺ τοὺς ἔπαιξα;

Ο ΑΣΚΑΡΔΑΜΥΚΤΗΣ

— Τί μὲ κυττᾶς ἔτσι ἀσκαρδαμυκτί;

— Ἀσκαρδαμυκτὴς εἶσαι καὶ φαίνεσαι!

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Στὸ σχολεῖο, ὁ δάσκαλος:

— Τὰ δένδρα ζοῦν περισσότερο ἀπὸ τὰ ζῶα.

Καὶ ὁ Μίμης συμπληρώνει:

— Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ Δένδρο... τῶν Χριστουγέννων.

ΠΟΛΥ ΣΩΣΤΑ!

Ὁ Πατέρας: Πότε καταλαβαίνουμε, παιδί μου, πῶς ὁ καιρὸς εἶναι χρῆμα;

Ὁ Τάκης: Ὅταν παίρνουμε ποδήλατο μὲ τὴν ὥρα.

ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΑ...

— Τοτό, γιατὶ σέρνεσαι στὶς σκάλες;

— Γιὰ νὰ κάνω ροῦχα στοὺς πτωχούς.

— Δηλαδή;

— Νά, ὅταν παλιώσουν τὰ ροῦχα μου, τὰ δίνει ἡ μητέρα στοὺς φτωχούς...

ΤΡΟΜΑΡΑ ΤΟΥ!

Ὁ καθηγητής: Γιατὶ ἐσὺ κουνᾶς τὸ πόδι σου;

Ὁ μαθητής: Ἀπὸ συνήθειο, κύριε καθηγητά.

Ὁ καθηγητής: Νὰ τὸ κόψης!

Ὁ μαθητής: Τὸ πόδι μου νὰ κόψω;

ΜΕ ΒΟΗΘΑΕΙ...

Κάποτε ὁ πλοίαρχος ἑνὸς ἐμπορικοῦ καραβιοῦ φώναζε σ' ἕνα ναύτη ἀπὸ τὴ γέφυρα:

— Ἔ, Σωτήρη, τί κάνεις ἐκεῖ;

— Τίποτα, καπετάνιο, ἀπαντᾶ αὐτός.

— Ὁ Νικόλας εἶναι μαζί σου;

— Μάλιστα.

— Καὶ τί κάνει;

— Μὲ βοηθάει, καπετάνιε μου!

Διασκεδάζοντας

Ναὶ ἢ ὄχι;

1. Ἡ ἀνατροφὴ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ἀπὸ τῆς παιδικῆς του ἡλικίας, εἶχεν ἀνατεθῆ εἰς τὸν φιλόσοφον Ἀριστοτέλην. Ναὶ ἢ ὄχι;

2. Τὰ Ἑπτάνησα εὑρίσκονται εἰς τὸ Ἰόνιον Πέλαγος. Ναὶ ἢ ὄχι;

3. Τὸ ἡφαίστειον Βεζούβιος (Ἰταλία) δὲν εἶναι ἐσβεσμένον. Ναὶ ἢ ὄχι;

4. Τὸ παγκόσμιον ρεκὸρ τοῦ ἅλματος εἰς μῆκος εἶναι 8 μ. 13 καὶ τὸ Πανελλήνιον 7 μ. 39. Ναὶ ἢ ὄχι;

5. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἦτο εἷς ἐκ τῶν δώδεκα μαθητῶν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ναὶ ἢ ὄχι;

6. Τὸ ἀλεξικέραυνον ἐφευρέθη ὑπὸ τοῦ Βενιαμὶν Φραγκλίνου. Ναὶ ἢ ὄχι;

7. Ἀρχηγὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου κατὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχία ἦτο ὁ Θεμιστοκλῆς. Ναὶ ἢ ὄχι;..

8. Εἰς τὸν Εὔξεινον Πόντον δὲν ὑπάρχουν νησιά. Ναὶ ἢ ὄχι;

ΕΥΚΟΛΟΣ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

Ἐπάνω στὸ σχέδιο, τοποθετήσατε ἕνα στερεὸ διαφανὲς χαρτί.

Οἱ ἀριθμοὶ καὶ οἱ γραμμὲς τοῦ σχεδίου θὰ σᾶς ὁδηγήσουν νὰ χρωματίσετε καὶ νὰ παρουσιάσετε μιὰ ὡραία πολύχρωμη εἰκόνα. Χρησιμοποιοῦντες τὸ διαφανὲς χαρτί, ἔχετε τὸ πλεονέκτημα ὅτι θὰ σχηματίσετε τὴν εἰκόνα χωρὶς νὰ φαίνωνται οἱ γραμμὲς καὶ οἱ ἀριθμοί.

Ἐννοεῖται ὅτι ὅσοι θέλουν μποροῦν νὰ χρωματίσουν ἀπ' εὐθείας, χωρὶς διαφανές.

Τὰ μέρη τῆς εἰκόνος θὰ χρωματισθοῦν ὡς ἑξῆς:
Ὅπου ὑπάρχει 1 μὲ γκρίζο.
Ὅπου ὑπάρχει 2 μὲ μπλὲ ἀνοικτό.
Ὅπου 3 μὲ μπλὲ σκοῦρο.
Ὅπου 4 μὲ πράσινο σκοῦρο.
Ὅπου 5 μὲ πράσινο ἀνοικτό.
Ὅπου 6 μὲ καφέ.
Ὅπου 7 μὲ κίτρινο.
Θ' ἀφήσετε λευκὰ τὰ μέρη ποὺ σημειώνονται μὲ 0.

Ὀλίγη εὐθυμία

ΕΠΟΜΕΝΩΣ...

Ὁ Δημητράκης, γιὰ νὰ πειράξη τὸν μικρότερο ἀδελφό του, τοῦ λέει δείχνοντάς του ἕνα γαϊδουράκι:
— Νά, αὐτὸ τὸ γαϊδουράκι εἶναι ὁ ἀδελφός σου.

ΠΑΥΛΟΣ - ΠΑΥΛΑ

Στὸ σχολεῖο, ὁ δάσκαλος ἐρωτᾶ περὶ τῶν σημείων τῆς στίξεως:
— Τί εἶναι, Πέτρο, ἡ Παῦλα;
Κι' ὁ Τάκης:
— Τὸ θηλυκὸν τοῦ Παύλου, κύριε!

ΕΦΡΟΝΤΙΣΕ...

Ὁ δάσκαλος: Νὰ τὸ ξέρης Τάκη, ὅτι μὲ 4 δὲν προβιβάζεται κανείς.
Ὁ Τάκης: Τὸ ξέρω. Γι' αὐτὸ κι' ἐγὼ φρόντισα νὰ πάρω 3!

ΚΑΛΗ ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ...

Μεταξὺ ἀδελφῶν:
— Αἴ Κωστάκη, εἶσαι ὁ μεγαλύτερος γάϊδαρος τοῦ κόσμου.
— Ἤθελα τώρα νὰ σοῦ ἀπαντήσω, μὰ συλλογιέμαι πὼς εἶσαι μεγαλύτερός μου...

ΤΗΝ ΗΠΙΕ..

— Μητέρα, δός μου ζάχαρι νὰ ρίξω στὸ γάλα μου.
— Μὰ δὲ σοῦδωσα;
— Αὐτὴ τὴν ἤπιε τὸ γάλα.

ΔΕΝ ΕΙΝ' ΕΔΩ!

Ὁ κουφιοκεφαλάκης, θυρωρός:
— Μὴν εἶσθε ἡ κυρία Β;
— Γιατὶ ρωτᾶς;
— Γιατὶ ἂν δὲν εἶσθε, περᾶστε ἀπάνω. Ἂν εἶσθε ὅμως, μοὖπε ἡ κυρία νὰ σᾶς πῶ πὼς δὲν εἶν' ἐδῶ!

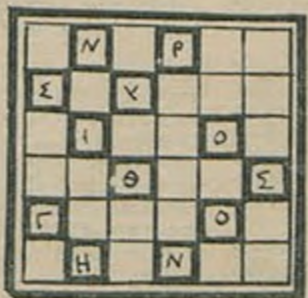
Η ΖΑΧΑΡΙ...

Ὁ Γιῶργος ψάχνει πολλὴ ὥρα μέσα σ' ἕνα κουβᾶ νερὸ καὶ ἡ μητέρα του τὸν ἐρωτᾶ:
— Τί ζητᾶς Γιῶργο μέσα στὸν κουβᾶ;
— Μοῦ ἔχει πέσει ἐδῶ καὶ μισὴ ὥρα ἕνα κομμάτι ζάχαρι κι' ἀκόμα δὲν τὸ βρῆκα.

ΤΑ ΔΟΝΤΙΑ

Ὁ Τάκης, πηγαίνοντας μὲ τὸ ζόρι στὸν ὀδοντοϊατρό:
— Ἄχ πῶς ἤθελα νἆμαι.... χτένι!
— Γιατί; τὸν ρωτᾶ ἡ μητέρα του.
— Γιατὶ τοῦ χτενιοῦ δὲν τοῦ πονᾶνε ποτὲ τὰ δόντια...

Δικτυωτὸν

Τὰ γράμματα ποὺ εἶναι στὰ τετράγωνα, μὲ τὸ παχύτερο περιθώριο, ἐτέθησαν γιὰ νὰ σᾶς διευκολύνουν στὴ λύσι τῆς ἀσκήσεως.

Ὁριζοντίως θὰ τοποθετηθοῦν ἕξη συνολικῶς λέξεις, ποὺ ἡ κάθε μιὰ θὰ ἀποτελῆται ἀπὸ ἕξη ἐπίσης γράμματα. Ἡ σημασία τῶν λέξεων εἶναι: Πέντε νησιὰ τοῦ Αἰγαίου (στὴν 1η, 2η, 3η, 4η καὶ 6η σειρὰ) καὶ ἕνα θαλασσινὸ πουλὶ (στὴν 5η σειρά).

Ε. ΜΟΣΧΟΣ

Κρυπτογραφικὸν

12345678	= Ἀρχ. ποιητής.
85378	= Τροφὴ ζώων.
45325	= Εὐρ. Κράτος.
7676	= Εἶναι ψηλό...
45878	= Πράσινο.
123478	= Ὄρος.
6585	= Ἔνδυμα (πλ.).
473	= Ποταμός.

Ε. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Μεσοστιχὶς

Τὰ μεσαῖα γράμματα τῶν κάτωθι ζητουμένων λέξεων ἀποτελοῦν γνωστήν μας Εὐρωπαϊκὴν πόλιν.

1) Πέτρα, 2) Νόμισμα Βαλκανικοῦ κράτους, 3) Εἶναι τὰ ἁλμυρὰ ψάρια, 4) Εἶναι ἡ Κρήτη, ἡ Εὔβοια, ἡ Σικελία κλπ., 5) Τίτλος φυλάρχου τῆς Ἀφρικῆς, 6) Ἔνδοξον κράτος, 7) Χώρα τῆς Β. Ἀφρικῆς, 8) Θερινὸς μήν, 9) Συγγενής, 10) Ὁ κάτοικος τῆς Ἀρκαδίας, 11) Ὁ πλανήτης μας (γεν.)

Μ. ΠΕΚΟΥΣΗ

Τρίγωνον

*****	= Πτηνόν.
****	= Καυγᾶς.
***	= Ὀργ. αἰσθήσεως.
**	= Τὰς ὁποίας.
*	= Σύμφωνον.

Καὶ καθέτως τὰ ἴδια.

Μ. Σ. ΣΚΟΥΛΗΚΑΣ

Μαγικὴ Εἰκὼν

— Ἔλα φίλη μου γρήγορα νὰ τὸ δοῦμε.
— Ποιό, Καιτοῦλα;
— Μὰ σοῦ τὸ εἶπα.

Ε. Π. ΡΑΠΤΟΥ

ΑΙ ΛΥΣΕΙΣ ΤΟΥ 21ου ΦΥΛΛΟΥ

Συλλαβόγριφος: Ὁ — μηρὸς = Ὅμηρος.
Ἀκροστιχίς: Θεσσαλονίκη (Θήρα, Εὔριπος, Σούνιον, Σαρωνικός, Ἀχελῷος, Λοκρίς, Ὄλυμπος, Νάξος, Ἰθάκη, Κόρινθος, Ἡράκλειον)
Τετράγωνον: Ψάθα, ἀνήρ, θήκη, Ἄρης.
Μαγ. Εἰκών: Λουκάνικο (ΛΟΥΚΑ, ΝΙΚΟ).
Κρυπτογραφικόν: Γυμνάσιον, σουσάμι, ὅσιος, γυμνός, Σινᾶ, ναός, ἀμάν, μῦς, Ἴον, μνᾶ.
Μεταγραμματισμός: Ρέα — Κέα.
Ἐλλιποσύμφωνον: Κάμε τὸ καλὸ καὶ ρῖχτο στὸ γιαλό.
Λεξίγριφος: Πάρος (ΣΫΡΟΣ, ΠΑτμος).
Ἡ ἄσκησις τῶν συλλαβῶν: 1 μετὰ — Τάνα, 2 Ἴδη — Δῆλος, 3 ναὸς — δομή, 4 ὥρα — ράκος, 5 τιμὴ — Μῆλος, 6 αὐλὴ — Λῆμνος, 7 Ὕδρα — δράκος, 8 Ρώμη — μῆλα, 9 δρᾶ — ρακές, 10 σῦκα — καλός. Καθέτως: Μινώταυρος.

Ο ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΗΣ Ε.Ο.Ν.

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ.— Μὲ ἐξαιρετικῶς ἱκανοποιητικὰ ἀποτελέσματα ἐτελέσθησαν οἱ ἀγῶνες ποδηλασίας 30 χιλιομέτρων.

Εἰς τοὺς ἀγῶνας αὐτοὺς μετέσχον ὁμάδες ὀκτὼ Φαλάγγων τῆς πόλεως Θεσσαλονίκης μὲ συνολικὸν ἀριθμὸν 48 ποδηλατιστῶν.

Ὁ ἀγὼν διεξήχθη διὰ ποδηλάτων τύπου περιπάτου καὶ ἐπὶ τῆς διαδρομῆς Σταδίου Ε.Ο.Ν.— Λευκοῦ Πύργου — Ἀποθήκης Γεωργικῆς Σχολῆς — Μεγάλης Μικρᾶς, μετ' ἐπιστροφῆς.

Οἱ ἐπιτευχθέντες χρόνοι ὑπὸ τῶν 6 πρώτων νικητῶν εἶναι λίαν ἱκανοποιητικοί.

Τὰ τεχνικὰ ἀποτελέσματα ἔχουν οὕτω:

1) Γρηγορίου Χρῆστος, Α. 275 Φάλαγγος, 56' 17''. 2) Τσίγκας Ἀλέξανδρος, Μηχ. Τάγματος, 56' 38''. 3) Ραχώνης Θεολόγος, Α. 275 Φάλαγγος, εἰς ἀπόστασιν 1 τροχοῦ. 4) Ζώρης Μιχαήλ, Μηχ. Τάγματος, 57' 30''. 5) Γιαννάκης Γεώργιος, Α. 136 Φάλαγγος, 57' 33''. 6) Καρέλης Ἀνδρέας, Μηχ. Τάγματος, 58'.

Εἰς τὸν ὁμαδικὸν ἀγῶνα νικήτρια ἀνεδείχθη ἡ ὁμὰς τοῦ μηχανοκινήτου Τάγματος μὲ 37 βαθμούς.

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐτελέσθη ἀγὼν ποδηλασίας 30.000 μ. καὶ εἰς τὴν Ὑποδιοίκησιν Λαγκαδᾶ μὲ συμμετοχὴν 23 ποδηλατιστῶν.

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ.— Ἐτελέσθησαν εἰς τὴν πόλιν μας ἀγῶνες ἀνωμάλου δρόμου 5 χιλ. μ. καὶ ποδηλατικοὶ τοιοῦτοι 30 χιλ. μ. Εἰς τὸν πρῶτον συμμετέσχον ἀθληταὶ τῶν Ὑποδιοικήσεων Μεσολογγίου, Ἀγρινίου καὶ Ναυπάκτου, εἰς δὲ τὸν δεύτερον τῆς Ὑποδιοικήσεως Μεσολογγίου.

Τὴν 3 ἀπογευματινὴν εἰς τὸ Γυμναστήριον τοῦ Γυμνασίου συνεκεντρώθη ἅπασα ἡ δύναμις τῆς 111ης Φάλαγγος «Καψάλη», οἱ ἀθληταὶ καὶ πλῆθος λαοῦ. Ὁ Νομαρχῶν Γεν. Γραμματεὺς τῆς Νομαρχίας κ. Δρίβας, ἀναπληρῶν τὸν κ. Γενικὸν Ἐπόπτην τῆς Ε.Ο.Ν., ὁ ἀναπληρωτὴς τοῦ Περιφ. Διοικητοῦ Ὑποδ)τῆς Μεσολογγίου κ. Γεωργόπουλος καὶ οἱ λοιποὶ παρευρεθέντες ἐπίσημοι ἐγένοντο ἐνθουσιωδῶς δεκτοὶ ἀπὸ τοὺς Φαλαγγίτας καὶ τὸ συγκεντρωμένον πλῆθος.

Μετὰ τὴν ἔπαρσιν τῆς Σημαίας ἐπηκολούθησε παρέλασις τῶν Φαλαγγιτῶν καὶ ἀθλητῶν καὶ ἐδόθη ὁ ὅρκος ὑπὸ τῶν τελευταίων. Ὁ κ. Νομαρχῶν ἐκήρυξεν ἀκολούθως τὴν ἔναρξιν τῶν ἀγώνων, μεθ' ὃ ἐπηκολούθησεν ἡ ἐκκίνησις τῶν δρομέων τοῦ ἀνωμάλου δρόμου.

Μετὰ τὴν ἐκκίνησιν δύο ὁμάδες Φαλαγγιτῶν καὶ Φαλαγγιτισσῶν ἐχόρευσαν Ἑλληνικοὺς χοροὺς καὶ μετὰ ταῦτα ἐγένετο ἡ ἐκκίνησις τῶν ποδηλατιστῶν.

Ἐν τῷ μεταξὺ μέχρι τῆς ἐπιστροφῆς τῶν ἀθλητῶν ἔλαβε χώραν ἀγὼν βόλλεϋ, ὡς καὶ διάφοροι ἀθλοπαιδιαὶ ὑπὸ σκαπανέων.

Τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἀγώνων ἔχουν ὡς ἑξῆς:

Ἀνωμάλου δρόμου 5 χιλιομέτρων: 1) Ζησιμόπουλος Β., Ὑποδ)σες Ναυπάκτου, 2) Βελῆς Νικόλ., Ὑποδ)σεως Ναυπάκτου, 3) Νεζερίτης Σπυρ., Ὑποδ)σεως Μεσολογγίου, 4) Ψαρράκος Ἀντώνιος, 5) Ρεμοῦνδος Χρῆστος.

Ποδηλασίας 30 χιλομέτρων: 1) Κυριαζῆς Γεώργ., 2) Λύτρας, 3) Σοφιανὸς Χρῆστ., 4) Θεοφυλάτος Ἀθαν., 5) Κοτσαρῆς Ἠλίας.

Εἰς τοὺς νικητὰς ἀπενεμήθησαν διπλώματα καὶ μετάλλια.

ΠΑΤΡΑΙ.—Ἡ κίνησις τῆς Περιφ. Διοικήσεως εἰς τὰ χειμερινὰ ἀθλήματα ὑπῆρξεν ἐξαιρετικῶς ζωηρὰ κατὰ τὸ τελευταῖον διάστημα. Καὶ εἰς τὰ μικρότερα ἀκόμη χωρία τῆς Ἀχαΐας ὠργανώθησαν ἀγῶνες ἀνωμάλου δρόμου, ποδηλασίας κλπ. Ἡ ἀθλητικὴ αὐτὴ κίνησις τῆς Ε.Ο.Ν. εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἀνάδειξιν νέων ἀθλητῶν Φαλαγγιτῶν.

Τὰ ἀποτελέσματα τοῦ προκριματικοῦ ἀνωμάλου δρόμου μεταξὺ Φαλαγγιτῶν τῆς Ὑποδ)σεως Ε.Ο.Ν. Πατρῶν ἔχουσιν οὕτω. 3.000:

1) Κατραβᾶς, 48ης Φάλαγγος, 2) Ἀντωνίου, 48ης Φάλαγγος, 3) Δεληγιάννης 48ης Φάλαγγος, 4) Πυλαρινός, 48ης Φάλαγγος, 5) Κότσυφας, 48 Φάλαγγος, 6) Γιοβάνος, Τάγματος Μουσικῆς.

2.000 μέτρα:

1) Καραγκούνης, 48ης Φάλαγγος, 2) Σκαναβῆς, Τάγμ. Μουσικῆς, 3) Κατσάμπας, 51ης Φάλαγγος, 4) Παπασταθόπουλος, 51ης Φάλαγγος, 5) Τσιμπούκης, 48ης Φάλαγγος, 6) Κουλουμπῆς, 48ης Φάλαγγος.

1.000 μέτρα:

1) Πριονᾶς, 2) Ἀποστολόπουλος, 3) Δανίκας, 4) Φίλιας, 5) Ἀγγελῆς τῆς 51ης Φάλαγγος.

ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ (Κρήτης).— Ἐτελέσθησαν μετὰ πάσης ἐπισημότητος οἱ ἀγῶνες ποδηλασίας Α' κατηγορίας ἐπὶ ἀποστάσεως 30 χλμ. μεταξὺ τῶν ἐν τῇ ἕδρᾳ τῆς Περιφ. Διοικήσεως Λασηθίου Σχηματισμῶν.

Ἔφορος τῶν ἀγώνων εἶχεν ὁρισθῆ ὁ γυμναστὴς τῆς Ε.Ο.Ν. κ. Παπαμιχαήλ, κριταὶ δὲ ἀφίξεως οἱ Τετράρχαι Φώτιος Κανταρτζόγλου καὶ Γ. Κουνενάκης. Ἐπόπτης τάξεως ὁ κ. Βέρρος Γεώργ.

Τὸν ἀγῶνα παρηκολούθησαν ὁ Νομαρχῶν κ. Μπρίλλης, ὁ Περιφ. Διοικητής, ἅπασαι αἱ Ἀρχαὶ τῆς πόλεως καὶ τὸ κοινόν.

Τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἀγώνων ἔχουν ὡς ἀκολούθως:

Ἀτομικὸς ἀγών: 1) Βελόπουλος Ἐμμανουήλ, 1 ὥρα καὶ 10', Φάλαγγος Ἀγ. Νικολάου. 2) Κλώντζας Ἰωάννης, 1 ὥρα καὶ 11', Φάλαγγος Ἀγ. Νικολάου. 3) Κλώντζας Κωνστ., 1 ὥρα καὶ 14', Φάλαγγος Ἀγ. Νικολάου. 4) Διαλυνᾶς Ἰωάννης, 1 ὥρα καὶ 22', Φάλαγγος Ἀγ. Νικολάου.

Ὁ συναγωνιστὴς Περιφ. Διοικητὴς συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ ὑπασπιστοῦ του καὶ τοῦ Γυμναστοῦ τῆς Ε.Ο.Ν. κ. Παπαμιχαὴλ ἐπεθεώρησε τὰ Γραφεῖα τῆς Φάλαγγος Ἀρρένων Νεαπόλεως.

Ἐπίσης ἐπεσκέφθησαν καὶ τὸ Γυμναστήριον Νεαπόλεως καὶ συνεζήτησαν ἐπὶ διαφόρων τεχνικῶν ζητημάτων ἀφορώντων τὴν βελτίωσιν τούτου.

ΚΑΡΔΑΜΥΛΑ (Χίου).— Εἰς τὴν Ὑποδιοίκησιν Καρδαμύλων συνεστήθη ποδοσφαιρικὴ ὁμὰς τοῦ Σχηματισμοῦ Ε.Ο.Ν., ἀποτελεσθεῖσα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκ βαθμοφόρων τῆς Ὑποδιοικήσεως.

Ἡ συσταθεῖσα ὁμὰς θεωρεῖται μία ἐκ τῶν καλλιτέρων τῆς Περιφ. Διοικήσεως Χίου, ἐπέτυχε δὲ ἀξιοσημειώτους νίκας κατὰ τὰς συναντήσεις μὲ τὰς ὁμάδας «Ἀετός» καὶ «Λαίλαψ».

Ἡ ποδοσφαιρικὴ ὁμὰς Ὑποδιοικήσεως Ε.Ο.Ν. Καρδαμύλων προπονεῖται ἐντατικῶς διὰ τὸ ποδοσφαιρικὸν πρωτάθλημα τῆς Περιφ. Διοικήσεως Ε.Ο.Ν Χίου.

Δύο ἀπὸ τὰς καλλιτέρας ἀκοντιστρίας τῆς Ε. Ο. Ν. Θηλέων Χίου.

Ἡ ποδοσφαιρικὴ ὁμὰς Ε. Ο. Ν. Καρδαμύλων Χίου

ΖΩΗ ΚΑΙ ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ ΜΑΣ

Οἱ Σχηματισμοὶ Πρωτευούσης

Ἀρρένων

— Τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ὡμίλησεν ὁ Διοικητὴς τῆς Ὑποδιοικήσεως Ἀνωτέρων Σχολῶν πρὸς τοὺς νεοεισαχθέντας διὰ μετεκπαίδευσιν εἰς τὴν Γεωργικὴν Συνεταιριστικὴν Σχολήν, ἀναπτύξας τὰς ἀρχὰς καὶ τοὺς σκοποὺς τῆς Ἐθνικῆς Ὀργανώσεως Νεολαίας καὶ τονίσας ἰδιαιτέρως τὰ καθήκοντα καὶ τὰς ὑποχρεώσεις τῶν Συνεταιριστῶν ὡς μελῶν αὐτῆς.

— Μετὰ ζωηροῦ ἐνδιαφέροντος καὶ ζήλου παρακολουθοῦνται ὑπὸ τῶν Φαλαγγιτῶν τῆς Ἰατρικῆς Σχολῆς τὰ μαθήματα τῆς ὑπὸ τῆς Ὑποδ)σεως Πανεπιστημίου συσταθείσης Σχολῆς Πρώτων βοηθειῶν.

— Κατὰ τὴν τακτικὴν ἑβδομαδιαίαν συγκέντρωσιν τῆς Ὑποδ)σεως Ἀνωτέρων Σχολῶν ἐγένετο ὁμιλία ὑπὸ δοκίμου ἀξιωματικοῦ περὶ τῆς προσωπικότητος τοῦ Ἀρχηγοῦ. Ὁ ὁμιλητὴς ἀνέπτυξε τὰ στάδια τῆς διαμορφώσεως καὶ ἐξελίξεως ἀπὸ τῶν προϊστορικῶν χρόνων μέχρι σήμερον τῆς θέσεως τοῦ Ἀρχηγοῦ εἰς τὴν ἀνθρωπίνην κοινωνίαν, ἐξάρας ἐν τέλει τὴν προσωπικότητα τοῦ Ἀρχηγοῦ μας.

— Τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα βαθμοφόρος τοῦ τμήματος προπαγάνδας ὑγιεινῆς ὡμίλησε περὶ τραχωμάτων ἀπὸ τοῦ ραδιοφωνικοῦ μας σταθμοῦ.

— Κατὰ τὴν τακτικὴν ἑβδομαδιαίαν συγκέντρωσιν τῶν Φαλαγγιτῶν τῆς Ἰατρικῆς Σχολῆς, εἰς τὸ ἐντευκτήριον τῆς Ὑποδιοικήσεως Πανεπιστημίου, ἐγένετο ὁμιλία τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ τμήματος προπαγάνδας ὑγιεινῆς τῆς Δ. Α. Σ. Α. μὲ θέμα ἡ «Ἐπιστημονικὴ ἰατρική, δημιούργημα τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ πνεύματος». Ὁ ὁμιλητὴς ἐτόνισεν ὅτι ὄχι μόνον ἡ ἐπιστημονικὴ ἰατρικὴ ἀλλὰ καὶ ὅλαι αἱ ἄλλαι ἐπιστῆμαι εἶναι δημιουργήματα τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ πνεύματος, γεγονὸς τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ μᾶς κάνῃ ὑπερηφάνους.

Θηλέων

Ἡ Κριτικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ διαγωνισμοῦ τῆς Δ.Α.Σ. Θηλέων, εἰς τὴν ὁποίαν εἶχον σταλῆ τριάκοντα ἐν ὅλῳ ἐργασίαι Φαλαγγιτισσῶν ἐπὶ τῶν θεμάτων ποὺ εἶχαν ὁρισθῆ, ἐξέδωσε τὰ ἀποτελέσματά της, τὰ ὁποῖα συνοδεύει μὲ τὴν ἀκόλουθο εἰσηγητικὴ ἔκθεσι:

«... Εἶναι παρήγορον τὸ φαινόμενον τὸ ὁποῖον παρουσίασαν ἅπασαι αἱ ἐργασθεῖσαι εἰς τὸν Α΄ Διαγωνισμὸν τῆς Δ.Α.Σ.Θ. διὰ τὸ μέλλον τῆς Ἑλληνικῆς διανοήσεως καὶ Ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης. Νέα κορίτσια, κατὰ κανόνα φοιτήτριες καὶ σπουδάστριες, ποὺ δὲν ἔχουν συμπληρώσει ἀκόμη τὴν μόρφωσίν των καὶ τὰς γνώσεις των, ἐπελήφθησαν τὰ θέματά των μὲ τόσην στοργὴν καὶ ἐπιμέλειαν, ἀκρίβειαν, συνοχὴν καὶ ἐνθουσιασμόν, καὶ τὰ ἐπλαισίωσαν μὲ τόσην λεπτότητα καὶ εὐγένειαν μὲ τὴν χάριν καὶ τὴν ὀμορφιὰ τῆς ἑλληνικῆς των σκέψεως, ὥστε νὰ προκαλοῦν τὴν συγκίνησιν καὶ νὰ φέρουν μίαν δικαίαν ὑπερηφάνειαν εἰς τὰς ψυχὰς ἐκείνων ποὺ ἐτάχθησαν ἐπὶ κεφαλῆς των.

Ἡ Κριτικὴ Ἐπιτροπὴ ὁμολογεῖ ὅτι εὑρέθη εἰς δύσκολον θέσιν, προκειμένου νὰ βραβεύσῃ τὰς ὑπὸ τοῦ Διαγωνισμοῦ προβλεπομένας, διότι ἅπασαι αἱ ὑποβληθεῖσαι ἐργασίαι ἡμιλλῶντο μεταξύ των τόσο, ὥστε νὰ δυνάμεθα νὰ ὑποστηρίξωμεν ὅτι αἱ ἐλλείψεις τῆς μιᾶς συνεπληροῦντο τελείως ὑπὸ τῆς ἄλλης.

Εὐθὺς ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ξεχωρίσαμεν τὴν ὑπὸ τὸ ρητόν: «Ἓν οἶδα ὅτι οὐδὲν οἶδα» ὑποβληθεῖσαν ἐργασίαν μὲ τὸν τίτλον: «Ἡ ἐπίδρασις τοῦ Ἑλληνικοῦ Πνεύματος ἐπὶ τοῦ Παγκοσμίου Πολιτισμοῦ». Τὴν ἐργασίαν αὐτὴν διακρίνει ἕνα πλῆρες σύστημα ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης, τὸ ὁποῖον προϋποθέτει καταβολὴν κόπων, καὶ προσφυγὴν εἰς πλείστας ὅσας πηγὰς καὶ βοηθήματα ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἡ συγγραφεὺς θὰ ἠδύνατο μέσα εἰς τὰ ὅρια τὰ ὑπὸ τοῦ Διαγωνισμοῦ τεθειμένα νὰ δώσῃ εἰς ζωηρὰς γραμμὰς ὅ,τι ἔπρεπε νὰ δώσῃ. Καὶ παρατηροῦμεν ὅτι ἐπιτυγχάνει τοῦ σκοποῦ της ἀπολύτως. Προσθέτει σχέδιο μελέτης τὸ ὁποῖον ἀκολουθεῖ περαιτέρω κατὰ γράμμα. Ἡ ὅλη δὲ ἐργασία της δεικνύει ὅτι ἐπέτυχε νὰ ἀφομοιώσῃ πλήρως ὅλα ὅσα ἐμελέτησεν — καὶ ἐμελέτησε καὶ ἠρεύνησεν ἀρκετά, ὡς δεικνύει ἡ εἰς τὸ κείμενον ἀναφερομένη πλουσία καὶ σοβαρὰ βιβλιογραφία της — καὶ ἀκόμη ὅτι ἀπὸ πάσας τὰς περιόδους τὰς ὁποίας ἀναπτύσσει μὲ γλαφυρότητα περισσὴν δὲν λησμονεῖ τὸ τί θέλει νὰ ἀποδείξῃ, καὶ ὁριζόμενον ἐν τῷ προλόγῳ της, «... εἰς τὴν Ἑλλάδα εὑρίσκεται κάθε ἀρχὴ ἀναπτύξεως καὶ προόδου ἐπὶ τῆς γῆς, κάθε εἶδος ἐξελίξεως καὶ πολιτισμοῦ. Αὐτὴ εἶναι τὸ φῶς ὅλου τοῦ κόσμου, τὸ ἄστρον τοῦ ὁποίου ἡ ἀνταύγεια θὰ φέγγῃ εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα...».

Τὴν ἐργασίαν αὐτὴν ὡρίσαμεν ὡς δικαιουμένην τοῦ Α΄ βραβείου τοῦ Διαγωνισμοῦ ἐκ 2.000 δραχμῶν. Εἰς τὸ φάκελλον ἀνευρέθη τὸ ὄνομα τῆς συγγραφέως ἥτις εἶναι ἡ συναγωνίστρια Εὐαγγελία Στάλιου.

Τὸ δεύτερον βραβεῖον ἐκ δραχμῶν 1.000 ἀπενείμαμεν εἰς τὴν ὑπὸ τὸ ρητὸν «Δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ μιὰ φυλὴ ἐὰν δὲν δημιουργήσῃ πολιτισμὸν ἰδικόν της» (Ἰωάννης Μεταξᾶς) καὶ ὑπὸ τὸν τίτλον «Τὸ Ζάλογγο». Τὴν ἐργασίαν αὐτὴν ἐβραβεύσαμεν διὰ τὴν ὡραιότητα τὴν ἀρρενωπὴν ποιητικότητα τῆς ἀποδόσεως τοῦ τεθέντος θέματος «Ἡ σημασία τοῦ χοροῦ τοῦ Ζαλόγγου». Τὸ ἔργον ἀνωνύμως ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ Δελτίον τῆς Δ.Α.Σ.Θ. ἀνήκει δὲ εἰς τὴν συναγωνίστριαν Ἀντιγόνην Βρυώνη.

Τὸ τρίτον βραβεῖον ἀπενείμαμεν εἰς τὰς ἐργασίας τὰς φερούσας τὸ ρητὸν α΄) «Ἄμμες δέ γ' ἐσσόμεσθα πολλῷ κάρρονες» καὶ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡρωΐδες τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως», β΄) «Κλεῖσε μέσα σου τὴν Ἑλλάδα γιὰ νὰ αἰσθανθῇς νὰ φτερουγίζῃ κάθε εἶδους μεγαλεῖον», καὶ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ σημασία καὶ ἡ Δύναμις τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας» καὶ γ΄) εἰς τὸ ὑπὸ τὸ ρητὸν «Καλύτερα μιᾶς ὥρας ἐλεύθερη ζωή, παρὰ σαράντα χρόνια σκλαβιὰ καὶ φυλακή» καὶ ὑπὸ τὸν τίτλον «Αἱ ἡρωΐδες τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως». Ἡ πρώτη ἐκ τῶν βραβευθεισῶν διὰ 500 δραχμῶν τούτων ἐργασιῶν ἀνήκει εἰς τὴν συναγωνίστριαν Ἠλέκτρα Ἰ. Μπιτσάκου, ἡ δευτέρα εἰς τὴν συναγωνίστριαν Ἡρὼ Θ. Σάγκα καὶ ἡ τρίτη εἰς τὴν συναγωνίστριαν Ἀγλαΐαν Ἀθανασιάδου.

Ἀπενείμαμε τέλος δύο ἐπαίνους εἰς τὴν ἐργασίαν ὑπὸ τὸ ρητὸν «Παιδείας οὐδὲν κτῆμα τιμιώτερον» καὶ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐπίδρασις τοῦ Ἑλληνικοῦ Πνεύματος ἐπὶ τοῦ Παγκοσμίου Πολιτισμοῦ» τῆς συναγωνιστρίας Ἀνθῆς Κουτούπη, καὶ εἰς τὴν ὑπὸ τὸ ρητὸν «Οὐκ ἔστιν οὐδὲν μητρὸς ἥδιον τέκνοις» καὶ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ Ἑλληνὶς ἀνὰ τοὺς αἰῶνας», τῆς συναγωνιστρίας Ἑλένης Παπαστεργίου.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΘΗΛΕΩΝ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ

Ὅπως πάντα, ἡ κίνησις τῆς Περ. Διοικήσεως Πρωτευούσης εἶναι ζωηροτάτη.

Μεγάλαι προετοιμασίαι γίνονται διὰ τὸν ἑορτασμὸν τῆς 25ης Μαρτίου, ὁ ὁποῖος θὰ γίνῃ μὲ τὴν μεγαλυτέραν λαμπρότητα. Μικροὶ καὶ μεγάλοι μὲ ἀκράτητα γέλια θὰ ἀκούσουμε τὸ εὔθυμο Σκέτς ἀπὸ τοὺς Μύθους τοῦ Αἰσώπου, διασκευὴ Δ. Μοναστηριώτου.

Τὸ πρόγραμμα διὰ τὸν Ραδιοφωνικὸν Σταθμὸν εἶναι πλουσιώτατον καὶ πολὺ ὡραῖον.

Τὸ πρόγραμμα τῶν μαθημάτων ποὺ ἐξέδωκεν ἡ Περιφ. Διοικήτρια ἐκτελεῖται τακτικώτατα ὑπὸ τῶν διαφόρων σχηματισμῶν μὲ ὅλην τὴν ἀκρίβειαν.

Τὴν Κυριακὴν 18ην λήξαντος ἐξέδραμεν εἰς Πεντέλην τμῆμα τῆς Οἰκοκυρικῆς Ἐπαγγελματικῆς Σχολῆς Ἑλληνίδων Γυναικῶν.

Κατ' ἀρχὰς ἐπεσκέφθησαν τὴν Μονήν, ὅπου τοὺς ὡμίλησεν ὁ Ἡγούμενος διὰ τὴν σημασίαν τῆς ἐπισκέψεώς των καὶ τὴν ἀξίαν τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος. Κατόπιν μετέβησαν εἰς τὸν Πύργον τῆς Δουκίσσης τῆς Πλακεντίας, ὅπου τους ὡμίλησεν ὡραιότατα ἡ Ἀρχηγὸς τῆς ἐκδρομῆς διὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ Πύργου, καὶ κατόπιν μετέβησαν εἰς τὸ δάσος, ὅπου ἐτραγούδησαν τοὺς ὕμνους ἐνθουσιασμέναι, ἔκαμαν γυμναστικήν, ἐχόρευσαν καὶ ἔπαιξαν.

Τὸ γεῦμα ἦτο ὡραιότατον, ἀδελφωμέναι δὲ καὶ λάμπουσαι ἀπὸ χαρὰ καὶ εὐθυμία αἱ ἐργαζόμεναι Φαλαγγίτισσαι ἔτρωγαν τὸ γευστικώτατον συσσίτιον.

Γεμάτες χαρὰ αἱ Φαλαγγίτισσαι ποὺ ἀνήκουν στοὺς Γεωργικοὺς πυρῆνας, σκορπίσθηκαν στὸ ἀγρόκτημα Ἀργύρη εἰς τὴν Λυκόβρυση. Αἱ Φαλαγγίτισσαι μὲ ἐνδιαφέρον ἐπεσκέφθησαν τὰς πτηνοτροφικὰς καὶ κτηνοτροφικὰς ἐγκαταστάσεις τοῦ ἀγροκτήματος ὡς καὶ τὸ θαυμάσιον δενδροκομεῖον καὶ τὸ ἐξαιρετικὸν θερμοκήπιον αὐτοῦ.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς ἰδίας ἡμέρας αἱ Φαλαγγίτισσαι ἐνήργησαν τὴν δενδροφύτευσιν τοῦ περιβόλου τῆς Μητροπόλεως Νέας Σμύρνης, Ἁγίας Φωτεινῆς. Εἰς τὸν χῶρον αὐτὸν ἐφυτεύθησαν 85 δένδρα ὑπὸ τῶν Φαλαγγιτισσῶν.

ΚΑΣΤΟΡΙΑ

(Συνέχεια ἀπὸ τὴν σελίδα 682)

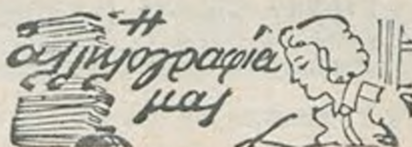
ποτυπωμένος παντοῦ καὶ ἰδίως εἰς τὰ παμπάλαια ἀρχοντικά της, ἀληθινὰ καμάρια τῆς ἀρχιτεκτονικῆς τοῦ 18ου αἰῶνα. Τὸ πιὸ καλὰ διατηρημένο ἀπὸ αὐτὰ εἶναι τοῦ Θεόδωρου Νάτζη, χτισμένο καὶ ἱστορημένο τῷ 1715. Μὲ τὸ λόγο δὲν περιγράφεται, γιατὶ τὸ ἴδιο περιγράφει μιὰ ἐποχὴ ὁλόκληρη μὲ τοὺς τεχνῖτες καὶ τοὺς νοικοκυραίους της· ἡ πλούσια ξυλική του εἶναι ὅλη ἐφαρμοστή· τὰ ταβάνια, οἱ πόρτες σκαλισμένα· οἱ τοῖχοι του ἱστορημένοι. Στὰ χαμηλὰ ἡλιόλουστα μιντέρια του κάθουνται σταυροπόδι οἱ γέροι μὲ τοὺς ναργιλέδες τους. Ἀριστερά, βαλμένη λοξά, μιὰ διπλῆ πόρτα ὁλόγλυφη· δίπλα τὸ εἰκονοστάσι· πιὸ δῶ, τὸ ἱστορικὸ καφάσι, ἀπ' ὅπου σκαλωμένα μισόβλεπαν τὴ διασκέδασι τὰ κορίτσια.

Δεξιά, ἀκριβῶς πάνου ἀπὸ τὴ μακρόστενη καὶ ὅμορφα πλουμισμένη καταπαχτὴ τῆς σκάλας ἕνα μπαρμακωτὸ πατάρι ψηλό, μὲ ἀνεμόσκαλα, ὅπου ἀνέβαινε κι' ἔπαιζε ἡ μουσική. Θαῦμα ἀρχιτεκτονικῆς συλλήψεως καὶ ἐκτελέσεως· πολύτιμο δεῖγμα τῆς τεχνικῆς ἐπιδόσεως τοῦ 18ου αἰῶνα, καθὼς καὶ τῶν ἀπαιτήσεων ἑνὸς ἀρχοντόσπιτου τῆς ἐποχῆς του. Καὶ σὰν αὐτὸ τοῦ Θεόδωρου Νάτζη εἶναι τόσα τὰ ἀρχοντικὰ σπίτια τῆς Καστορίας. Δυστυχῶς κάθε μέρα κατακρημνίζονται πρὶν μελετηθοῦν ἐπαρκῶς, ὅπως συνέβηκε καὶ μὲ τὶς τοιχογραφίες καὶ τοὺς ναοὺς τῆς Καστοριᾶς, ποὺ ἀπὸ τὰς 72 ἐκκλησίες της 40 καὶ πλέον ἐχάθηκαν γιὰ τὴν τέχνη — ἀπὸ τοὺς ἀνακαινισμοὺς ἐκ βάθρων τοῦ ΙΖ' αἰῶνα — 20 τοῦ ΙΔ' - ΙΖ', καὶ τέσσερες μόνο ἀπόμειναν ἄθικτες (ΙΑ' - ΙΓ'), ἡ Παναγιὰ ἡ Κουμπελούτικη, οἱ Ταξιάρχαι τῆς Μητροπόλεως, ὁ Ἅγιος Στέφανος καὶ οἱ Ἅγιοι Ἀνάργυροι.

Ἡ τελευταία (τῶν Ἁγ. Ἀναργύρων), ἡ μεγαλείτερη καὶ ἀρχαιότερη ἀπ' ὅλες, εἶναι μία παλαιοῦ τύπου βασιλική, μὲ ὡραιότατη ἐξωτερικὰ δομική, κοσμήματα μὲ λίθους καὶ κεράμους κατάλληλα ἐναλλασσομένους, μὲ ὡραία γλυπτὴ μαρμάρινη εἴσοδο, λεπτοτάτης κατασκευῆς, μὲ δύο τοιχογραφίες ἐπάλληλες, ἀπὸ τὶς ὁποῖες ἡ παλαιά, κεκαλυμμένη, εἶναι πιθανώτατα τοῦ ΙΑ' αἰῶνος καὶ ἡ νεώτερη τὸν ΙΔ' χρονολογημένη. Ἡ παλαιότερη, ὅπως τὴ βλέπουμε στὰς δύο ἀποκαλυφθείσας κεφαλάς, τοῦ Ἁγ. Γρηγορίου καὶ Ἁγ. Βασιλείου, ἀρχαϊκή, μὲ μεγάλους χαρακτηριστικοὺς ὀφθαλμούς, μὲ ὕφος αὐστηρὰ τυπικὸ καὶ ἄκαμπτο, ἀλλὰ μὲ σύνθεσι περίφημη τῆς εὐθείας καὶ τοῦ κύκλου, εἶναι ἀπὸ τὰ ἐκλεκτότερα δείγματα τῆς παλαιᾶς καὶ σύγχρονης τῶν ψηφιδωτῶν Βυζαντινῆς τοιχογραφίας.

Ὄχι βέβαια τῆς ἰδίας ἀξίας, μὰ ὄχι ὀλιγώτερο ἐνδιαφέρουσα, εἶναι ἡ νεώτερη γιὰ τὴν ἀξιοσημείωτη ἀπὸ τὸν συνήθη Βυζαντινὸ τύπο ἐλευθερία της, ὅπως εἶναι καὶ τῶν τριῶν ἄλλων ναΐδρίων οἱ τοιχογραφίες, καὶ ἰδίως τῶν Ταξιαρχῶν μὲ τὴν ὡραία, μακεδονικῆς σχολῆς, Κοίμησι τῆς Θεοτόκου, κάτου ἀπ' τὴν ὁποία βρίσκεται δυσδιάκριτη ἐπιγραφή, ὅπου διαβάζεται μόνο ἡ φράσις «Βασιλεύοντος Συμεὼν καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ» καὶ ἡ ὁποία προφανῶς ἀναφέρεται εἰς τὸ Σέρβο Κράλλη Συμεὼν τὸν Οὔρεση, καὶ τὸ γυιό του Ἰωάννη, ποὺ ἔγινε μοναχὸς στὸ Ἅγ. Ὄρος μετονομασθεὶς Ἰωάσαφ. Αὐτὸς ὅλος ὁ τόσο ποικίλος καὶ ἰδιότυπος τοιχογραφικὸς πλοῦτος καθὼς καὶ οἱ περίφημες φορητὲς εἰκόνες, ποὺ δείχνουν πὼς ἐδῶ ὑπῆρξε ἀξιόλογο εἰκονογραφικὸ κέντρο, καθιστοῦν τὴν Καστοριὰ ἕνα ἀπὸ τὰ σπουδαιότερα Βυζαντινὰ μουσεῖα τῆς Ἑλλάδος.

Σ. Δούκας

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΣΤΕΦ. ΡΟΔΑΝΘΗΝ. Σ' εὐχαριστοῦμε γιὰ ὅσα μᾶς γράφεις. Ἐδιαβάσαμε τὸ ποίημά σου «Πρὸς τὴν πρόοδο». Δημοσιεύομε ἐδῶ τὰ δύο πρῶτα τετράστιχα:

Κοιμώσουνα τὸ λήθαργο Πατρίδα,
ποὺ σ' ἔφερνε στὸ σκότος, στὸ χαμό,
μὰ ἕνας εἶχε λάβει τὴ φροντίδα
νὰ διώξῃ μακριά σου τὸ κακό.
Στὴν κρίσιμη αὐτὴ ἐδῶ στιγμή σου
τὸν ἔστειλε ὁ Πανάγαθος Θεός.
Πατρίδα, γιὰ νὰ σώσῃ τὴν τιμή σου,
νὰ γίνῃ τῶν παιδιῶν σου Ἀρχηγός.

ΑΡ. ΛΟΥΪΖΙΔΗΝ. Τὸ ποίημά σου «Μητρικὸν φίλτρον» πρόχειρα γραμμένο:

Ταραχὴ στὸν κόσμο κι' ἀνεμοζάλη,
ἂν τύχῃ κάποτε νὰ συμβῇ
στῆς μάνας τὴν ἀγάπη τὴν μεγάλη
βρίσκει ὁ νειὸς καταφυγή.

ΜΑΘΗΤΑΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΣΥΛΛΙΜΝΗΣ ΤΡΙΠΟΛΕΩΣ. Ἀπὸ τὸ γραμματάκι σας δημοσιεύομε ἐδῶ τ' ἀκόλουθα: «Ἐμεῖς τὰ παιδιὰ τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου Συλλίμνης σ' ἀγαποῦμε πολύ. Διαβάζομε τὰ ὡραῖα λόγια τοῦ Ἀρχηγοῦ καὶ ὅταν δίδῃ παραγγελίες τὶς ἐκτελοῦμε. Κάποτε διαβάσαμε καὶ εἴδαμε νὰ λέγῃ γιὰ τὴν καλλιέργεια τῆς γῆς. Ἀμέσως ὠργώσαμε κι' ἐσπείραμε μὲ σιτάρι δυὸ στρέμματα κι' οὔτε σπιθαμὴ ἀφήσαμε ἀκαλλιέργητη στὸ χωριό μας. Σὲ χαιρετοῦμε μὲ ὅλη μας τὴν ἀγάπη». Μπράβο παιδιά. Φανταζόμαστε τὴν ὑπερηφάνεια τοῦ δασκάλου σας ποὺ ἔχει τόσο καλὰ παιδιὰ καὶ πρὸ παντὸς τόσο φιλότιμα ἑλληνόπουλα. — ΑΡΓΥΡ. ΠΑΠΟΥΛΙΑΝ. Σὲ συγχαίρομε γιὰ ὅσα γράφεις σχετικῶς μὲ τὸ ἔργο τοῦ Ἀρχηγοῦ. — ΓΕΩΡΓΙΟΝ ΓΙΑΝΝΑΛΟΝ. Ὄχι καὶ στὶς δύο ὄψεις τοῦ χαρτιοῦ. Διάβασε τὴν ἀπάντησί μας πρὸς τὸν Λ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ. — Ἐλάβαμε συνεργασία ἀπὸ τοὺς κ. κ. Ἀργ. Παπούλιαν, Ἀναστ. Κατράπαν, Στ. Παπαευαγγέλου, τὴν δ. Μαρίαν Κρυστάλλη, τοὺς κ. κ. Φ. Μανιδώνην, Π. Βλάχον, Εὐστ. Πολίτην, τὰς δας Ἑλένην Ράπτη, Νίκην Βλόντη, τοὺς κ. κ. Ἰωάννην Μαρκομανωλάκην, Στάθην Ζάχαρην, Τάκην Μπάρακλην, Χρ. Πανόπουλον, Χρ. Δανιήλ, Χρ. Χριστόπουλον, Γ. Καρίμον, Σταῦρον Πανταζῆν, Ἰ Πουλάκην, τὴν κ. Βασ. Ἀγγελάκη, τοὺς κ. κ. Ὁμ. Νικολακάκην, Χρ. Χρυλιμοραθᾶκον (;), Σ. Σταυρίδην, Ἰωάννην Τζελέπην, Νικ. Τσίκαν, τὰς δας Ἀντιγόνην Τσάμη, Νανὰ Χωμενίδου, τοὺς κ. κ. Χρ. Ἀργυρόπουλον, Ἀντ. Στρούλιαν, Ἰωάννην Σιδέρην, Γ. Γραμμένον, Νικόλ. Κοντοξόδην, Βασ. Βασιλείου, Τάκην Λάππαν, Εὐάγγ. Μαυρογένην, Χρ. Ζαφειρίου, Π. Καζαμίαν, Κ. Προβίδαν, Παν. Κοτσαδάμ, Ἀνδρ. Βελιτσιώτην, (νὰ τὸ ξαναστείλῃ γραμμένο στὴ μιὰ ὄψι τοῦ χαρτιοῦ), Ἀθ. Παπαγιάννην (τὸ ὕφος τῆς ἐπιστολῆς του τῆς 2)2)40 ἀνάρμοστον), Σπ. Πεταλούδην, Κ. Καγιᾶν, Μιχ. Μιχαηλίδην, Στ. Γκιντώνην, Φ. Ἰωάννην Μπαζῆν, τὴν δα Ντόρα Ἀρτελάρη, τὸν κ. Γ. Γκορτσολόγον(;), τὴν δα Ἐλ. Λαχανᾶ, τοὺς κ. κ. Μήτσον Βαρούνην, Κ. Ἀγγελέτον, Στ. Βέτμην, Βασ. Εὐσταθίου, τὴν δα Μαριέτταν Μυλωνᾶ, τοὺς κ. κ. Ι. Χριστοφυλλάκην, Χρ. Βασιλόπουλον, Κυρ. Δουλγκέρην, Χαρ. Βασιλόπουλον, Ἰωάννην Ρουμπᾶν, Σ. Μόσχον, Χρ. Γαλανάκην, Φ. Ποταμιᾶνον, Στ. Κανδαρτζῆν καὶ ἀπὸ μερικοὺς δυσαναγνώστους. Εἰς ὅλους θ' ἀπαντήσωμε στὰ προσεχῆ τεύχη κατὰ σειρὰν προτεραιότητος. Ὅσα μᾶς ἔστειλαν οἱ Σκαπανεῖς τὰ κρατοῦμε σὲ χωριστὸ φάκελλο καὶ θὰ τοὺς ἀπαντήσωμε στὴ δική τους στήλη ἀλληλογραφίας. Δὲν πρέπει ὅμως νὰ βιάζωνται διότι ὁ χῶρος τοῦ περιοδικοῦ δὲν εἶναι ἀρκετὸς ὥστε νὰ βάζωμε περισσότερη ἀλληλογραφία. Ἄλλωστε, καθὼς βλέπετε, πολλὲς φορὲς ἀναγκαζόμαστε νὰ βάζωμε τὴν ἀλληλογραφία ἀκόμη καὶ στὸ ἐξώφυλλο. — ΠΡΟΕΔΡΟΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ ΚΛΩΝΙΟΥ. Ἡ φωτογραφία πολὺ θαμπή. Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ δημοσιευθῇ. — ΑΡΓΥΡ. ΠΑΠΟΥΛΙΑΝ. Τὸ ἄρθρο σου «Ἡ 29η Μαΐου καὶ ὁ Κωνσταντῖνος Παλαιολόγος» γραμμένο εἰς ξηρὸ ἱστορικὸ ὕφος. Πρόσεξε πῶς εἶναι γραμμένα τὰ ἱστορικοῦ περιεχομένου ἄρθρα μας καὶ προσπάθησε νὰ τὸ γράψῃς κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον. Ἂν τὸ ξαναστείλῃς σημείωσε Π 146. — ΑΝΑΣΤ. ΚΑΤΡΑΠΑΝ. Ὄχι σ' αὐτὴ τὴ γλῶσσα. Δὲν διαβάζεις, φαίνεται, λογοτεχνικὰ ἔργα. Δημοσιεύομε ἕνα μικρὸ ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸ διήγημα, ποὺ μᾶς ἔστειλες, ὅπως τὸ ἔχεις γράψει: «Ὅπου ὅμως προβάλλουν μαῦραι καὶ ρυτιδωμέναι αἱ ράχεις τῶν βουνῶν, ἐκεῖ ἐπικρατεῖ τελεία ἐρήμωσις καὶ ἀγριότης. Ἂν κατὰ τὸ θέρος, χάρις εἰς τὸ πολύτιμον δάσος, γλυκεία ἐπεκράτει δρόσος καὶ ἄφθονα παντοῦ ἔρρεον νερά, κατὰ τὸν χειμῶνα τὸ ψῦχος ἐμετριάζετο». Σ' ἐρωτοῦμε καὶ σὲ παρακαλοῦμε νὰ μᾶς ἀπαντήσῃς μὲ εἰλικρίνεια «Σὲ ἱκανοποιεῖ αὐτὴ ἡ γλῶσσα κι' αὐτὸ τὸ ὕφος;» Ἐμεῖς ἀποροῦμε πῶς πέννα τόσο νέου («εἶμαι μικρὸς εἰς τὴν ἡλικίαν» μᾶς γράφεις) μπόρεσε νὰ γράψῃ φράσι σὰν κι' αὐτή : «....ὅτι εἶναι θαυμάσιος παιδαγωγὸς ὁ ἐξημερώνων τὴν ἀνθρωπίνην καρδίαν καὶ ἦθος». Μήπως δὲν εἶναι δικά σου καὶ τὰ ἀντέγραψες ἀπὸ κανένα ἀναγνωστικό; Σὰ νάχωμε κάπου διαβάσει κάτι παρόμοιο. Τὸ λάθος σου ὅμως, στὴν περίπτωσι αὐτή, εἶναι ἀσυγχώρητο. Θὰ ἐξετάσωμε. — ΣΤΕΛΙΟΝ ΠΑΠΑΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Ἀπὸ τὸ διήγημά σου «Ὁ μικρὸς Πέτρος»: — Μὲ θέλετε κι' ἐμένα νὰ παίξω; εἶπε δειλὰ καὶ μὲ παράπονο ἕνα παιδάκι χλωμὸ κι' ἀδύνατο. Τὰ λόγια του τ' ἀπηύθυνε σὲ μιὰ παρέα συνομηλίκων του, ποὺ ἔπαιζαν στὴν αὐλὴ τοῦ σχολείου. «Τί σὲ θέλουμε ἐσένα ἀρρωστιάρη;» εἶπε τὸ πιὸ μεγάλο. «Πήγαινε πρῶτα νὰ φᾶς γάλα καὶ σοκολάτες νὰ δυναμώσῃς κι' ὕστερα ἔρχεσαι» πρόσθεσε μὲ εἰρωνεία ἕνα ἄλλο. Δὲν νομίζομεν ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ λεχθοῦν λόγια σὰν κι' αὐτά, ἀπὸ παιδιὰ τῆς 4ης Αὐγούστου. Τὸ θέμα τοῦ διηγήματός σου εἶναι πολὺ καλό. Προσπάθησε νὰ τὸ χειρισθῇς καλύτερα καὶ ξαναστεῖλε το. Σημείωσε Π 148. Ἀπὸ τὸ ποίημά σου «Ἡ Νεότης» δημοσιεύουμε ἐδῶ τοὺς τελευταίους ἕξη στίχους:

Λάμπει ἡ ἀμάραντος νεότης,
τῆς πατρίδος ἡ ὡραιότης,
τῆς πατρίρος ἡ ψυχή.
Λάμπει καὶ φωτίζει
μ' ἄνθη ἀμάραντου στολίζει
τὴν ἑλληνικὴ ψυχή.

Πρόσεξε τὴ χασμωδία τοῦ πρώτου στίχου: «λάμπ(ει ἡ ἀ)μάραντη νεότης». — ΜΑΡΙΑΝ ΚΡΥΣΤΑΛΛΗ. Τὸ «Στὸ μικρὸ βασιλόπουλο» τὸ χαρακτηρίζει στρυφνότης τοῦ ποιήματος. Τὸ σονέττο εἶναι ἕνα ἀπὸ τὰ δυσκολώτερα εἴδη τοῦ ἔμμετρου λόγου. Ἄφησέ το γι' ἀργότερα. — ΔΥΣΑΝΑΓΝΩΣΤΟΝ. Ἐφυλάξαμε τὰ Κάλανδα. Ἂν μᾶς στείλετε τίποτε ἄλλο, ὑπογράψετε καθαρά. — Φ. ΜΑΝΙΔΩΝΗΝ. Κάτι δικό σου. Ἡ περιγραφὴ τῆς μάχης παραστατικωτάτη. Πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχῃ γραφῇ ἀπὸ ἕνα μαθητή; Ἄλλωστε στὴ μάχη αὐτὴ συγκρούονται μὲ πεῖσμα ἄπειρα ὀρθογραφικὰ λάθη. — Θ. ΑΒΡΑΜΟΠΟΥΛΟΝ. Ὑπεβλήθη στὴν Ἐπιτροπή. Τὸ προσεχὲς συντομώτερο, παρακαλοῦμε. — ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΝ ΒΛΑΧΟΝ Μᾶς γράφεις: «Σᾶς στέλνω τὸ κατωτέρω τρίστιχο ποιηματάκι». Παραδόξως ὅμως τὸ ποίημά σου ἀποτελεῖται ἀπὸ δώδεκα στίχους καὶ ὄχι...τρεῖς. Δημοσιεύομε ἐδῶ τὸ δεύτερο τετράστιχο:

Καὶ σὺ μητέρα μου γλυκειά,
ποὺ μὲ κρατεῖς στὴν ἀγκαλιὰ
δῶσε μου τὸ ἄξιο τὸ καρυοφύλλι
μὲ τοὺς κλέφτες νὰ γίνουμε φίλοι

Σοῦ ἀρέσει; Μᾶλλον ὄχι, ἔ;. — ΕΥΣΤΑΘ. ΠΟΛΙΤΗΝ. Παρακολούθησε τὶς σχετικὲς ὁδηγίες, ποὺ δίδομε κάθε τόσο. Ἔχει πολλὰ μετρικὰ λάθη. Νὰ τὸ πρῶτο τετράστιχο:

Σὰν ἀστραπὴ ἐξέφυγες
μέσ' ἀπ' τὴν ἀγκαλιά μας
Τάχα ἀρκετὰ νἄπαιξες
μὲ μᾶς καὶ τὰ χαδιά μας;

Δὲν ξέρομε καμμιὰ ἑλληνικὴ λέξι «τὰ χαδιά». Νὰ τὴν θυμᾶσαι στὴν προσευχή σου, εἶναι ἡ ὡραιοτέρα καὶ ποιητικωτέρα ἐκδήλωσις ἀγάπης. Τὸ ποίημα τὸ γράφεις ἀργότερα.

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΙΣ

Ἡ Διεύθυνσις τοῦ περιοδικοῦ «Ἡ Νεολαία» παρακαλεῖ τοὺς κ. κ. συνδρομητάς του, οἱ ὁποῖοι ἐπιθυμοῦν νὰ ἀλλάξουν διεύθυνσιν, νὰ ἐσωκλείουν εἰς τὴν σχετικὴν ἐπιστολήν των καὶ ἕνα τρίδραχμον γραμματόσημον διὰ τὰ ἔξοδα διορθώσεως τοῦ πλακιδίου τῆς διευθύνσεως.

Τύποις: «ΠΥΡΣΟΥ» Α.Ε.

